

Plan-MER bestemmingsplan buitengebied Midden-Drenthe

projectnr. 19470-184157
revisie 07
7 december 2010

Opdrachtgever

Gemeente Midden-Drenthe
Postbus 24
9410 AA BEILEN

datum vrijgave

7 december-2010

beschrijving revisie 06

Definitief

goedkeuring

J. van Belle

vrijgave

E. Koomen

EK

Inhoud		Blz.
Samenvatting		5
Aanleiding en procedure		5
Uitgangspunten		5
Ontwikkelingsmogelijkheden		7
Effectbeschrijving en -beoordeling		11
Leemten in kennis en voorstel evaluatieprogramma		15
1	Inleiding	17
1.1	Aanleiding	17
1.2	Plan-m.e.r. procedure	18
1.3	De reikwijdte en het detailniveau	20
1.4	Leeswijzer	21
2	Beleid en wet- en regelgeving	23
2.1	Internationaal beleid	23
2.2	Nationaal beleid en wet- en regelgeving	24
2.2.1	<i>Nota Ruimte (VROM, 2004).</i>	24
2.2.2	<i>Monumentenwet 1988</i>	25
2.2.3	<i>Wet ammoniak en veehouderij (WAV)</i>	26
2.2.4	<i>Natuurbeschermingswet</i>	27
2.2.5	<i>Geurbeleid en Wet geurhinder en veehouderij</i>	28
2.2.6	<i>'Wet luchtkwaliteit'</i>	30
2.3	Provinciaal beleid	31
2.3.1	<i>Omgevingsvisie Drenthe, hoofdlijnen</i>	31
2.3.2	<i>Informatie en beleid inzake belangrijke waarden</i>	33
2.3.3	<i>Integraal gebiedsplan natuur- en landschapsdoelen in Drenthe en Natuurbeheerplan Drenthe versie 2009</i>	36
2.3.4	<i>Aanwijzing gebieden die zeer kwetsbaar zijn voor de depositie van ammoniak</i>	37
2.4	Lokaal beleid	38
2.4.1	<i>Nota van Uitgangspunten bestemmingsplan buitengebied Midden-Drenthe</i>	38
2.4.2	<i>Milieubeleidsplan Midden-Drenthe 2007-2010</i>	42
2.4.3	<i>Waterbeleidsplan Midden-Drenthe</i>	43
2.4.4	<i>Landschapsbeleidsplan Midden-Drenthe</i>	43
2.4.5	<i>Landschapsadvies voor het ontwerp bestemmingsplan</i>	48
2.4.6	<i>Beleid inzake maneges en paardenbakken</i>	49
2.4.7	<i>Nota 'Nieuwe Landgoederen in Midden-Drenthe'</i>	49
2.4.8	<i>Discussienota "Ruimte voor ondernemen" en de doorwerking hiervan in het bestemmingsplan</i>	50
3	Bestaande situatie van het milieu en autonome ontwikkeling	55
3.1	Algemeen	55
3.2	Bodem en water	55
3.2.1	<i>Bodem</i>	55
3.2.2	<i>Water</i>	56
3.3	Landschap, cultuurhistorie en archeologie	57
3.3.1	<i>Landschap en cultuurhistorie</i>	57
3.3.2	<i>Archeologie</i>	58
3.4	Natuur	58
3.5	Luchtkwaliteit	60

3.5.1	<i>Stikstofconcentratie in de lucht en stikstofdepositie</i>	61
3.5.2	<i>Concentratie fijn stof in de lucht</i>	66
3.6	Geluid	67
3.7	Externe veiligheid	68
4	Ontwikkelingen in het ontwerp bestemmingsplan en afbakening van het plan-MER	69
4.1	Inleiding	69
4.2	Agrarische bedrijvigheid	72
4.2.1	<i>Ontwikkeling</i>	72
4.2.2	<i>Voorgenomen bestemmingen</i>	75
4.2.3	<i>Onderwerpen voor de effectbepaling; agrarische activiteiten</i>	83
4.3	Natuurontwikkeling, realisatie van de Ecologische Hoofdstructuur	86
4.3.1	<i>Ontwikkeling van natuur en de EHS</i>	86
4.3.2	<i>Onderwerpen voor de effectbepaling; natuurontwikkeling</i>	87
4.4	Houtteelt en bos	88
4.4.1	<i>Ontwikkeling</i>	88
4.4.2	<i>Onderwerpen van de effectbepaling; bos en houtproductie</i>	89
4.5	Recreatieve ontwikkelingen	89
4.5.1	<i>Voorgenomen ontwikkeling van bestaande verblijfsrecreatie terreinen</i>	89
4.5.2	<i>Ruimte voor ontwikkelingen bij afwijking of wijziging van de geldende bestemming</i>	91
4.5.3	<i>Onderwerpen voor de effectbepaling, recreatie</i>	91
4.6	Overige ontwikkelingsmogelijkheden	92
5	Scenariostudie landbouwontwikkeling	93
5.1	Doelen van de scenariostudie	93
5.2	De scenario's	95
5.3	Resultaten	98
5.4	Conclusies	103
5.5	Nadere beoordeling voor geselecteerde gebieden	104
6	Effectbeschrijving en -beoordeling	107
6.1	Inleiding	107
6.2	Het ontwerp bestemmingsplan vergeleken met de 'oude' bestemmingsplannen	107
6.3	Effecten van de landbouw	108
6.3.1	<i>Landschap en cultuurhistorie</i>	108
6.3.2	<i>Archeologische waarden</i>	109
6.3.3	<i>Natura 2000-gebieden</i>	110
6.3.4	<i>EHS (exl. Natura 2000) en ecologische verbindingzones</i>	111
6.3.5	<i>Water</i>	112
6.3.6	<i>Woon-en leefmilieu</i>	113
6.4	Nadere beoordeling van de invloed van ammoniakdepositie van de landbouw op Natura 2000-gebieden	114
6.4.1	<i>Het belang van maatregelen in een zone van 1 km langs de Natura 2000-gebieden</i>	114
6.4.2	<i>Conclusies met betrekking tot de doelen van de scenariostudie</i>	114
6.4.3	<i>De haalbaarheid van maatregelen</i>	117
6.5	Effecten van de aanleg van bos en van houtproductie	119
6.6	Effecten van natuurontwikkeling	120
6.7	Recreatie	121
6.7.1	<i>Uitbreiding van enkele verblijfsrecreatieterreinen</i>	121
6.7.2	<i>Ruimte voor ontwikkelingen (bij afwijking of wijziging van de geldende bestemming)</i>	122
6.7.3	<i>Conclusie</i>	123
6.8	Overige ontwikkelingsmogelijkheden	123

7	Conclusies en aanbevelingen	125
8	Leemten in kennis en voorstel evaluatieprogramma	127
Literatuur:	129	
Bijlage 1	Gevolgen van de raadpleging van instanties voor de reikwijdte en het detailniveau van het plan-MER	
Bijlage 2	Figuren	
Bijlage 3	Stelsel van omgevingsvergunningen, strijdig gebruik en afwijkingmogelijkheden in de bestemmingen Agrarisch met waarde I tot en met IV	
Bijlage 4	Visiekaart landschapsbeleidsplan Midden-Drenthe	

Samenvatting

Aanleiding en procedure

Gemeente Midden-Drenthe heeft het voornemen om een nieuw bestemmingsplan voor het buitengebied op te stellen. Het plangebied heeft vooral een agrarisch karakter en bevat bos- en natuurgebieden. In het bestemmingsplan worden de mogelijkheden geregeld voor schaalvergroting en verbreding in de landbouw, natuurontwikkeling (EHS), recreatieve activiteiten, vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen en uitbreidingsmogelijkheden van niet-agrarische bedrijven.

In de 'Nota van Uitgangspunten' heeft de gemeente de uitgangspunten voor het nieuwe bestemmingsplan Buitengebied vastgesteld. Deze nota is vervolgens vertaald in een voorontwerp bestemmingsplan. Dit plan heeft reeds een inspraakronde doorlopen.

Omdat het bestemmingsplan Buitengebied het kader vormt voor mogelijke m.e.r.- (beoordelings-)plichtige activiteiten is het noodzakelijk om (in elk geval in verband met de mogelijke gevolgen van die activiteiten) een plan-MER op te stellen. Een plan-MER is ook nodig omdat het plan 'gelet op de instandhoudingsdoelstellingen voor een Natura 2000-gebieden, de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten in Natura 2000-gebied kan verslechteren of een significant verstorend effect kan hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen'.

In de periode waarin het ontwerp bestemmingsplan is opgesteld, is ook het voorliggende plan-MER vervaardigd. Dit milieuraapport wordt vervolgens samen met ontwerp bestemmingsplan ter inzage gelegd. Er is een zogenaamde 'passende beoordeling' opgesteld in het kader van de natuurbeschermingswet. Deze is onderdeel van het plan-MER en wordt ook ter inzage gelegd. Daarna is er voor iedereen gedurende 6 weken de mogelijkheid voor inspraak (indienen zienswijzen) op het plan-MER, gekoppeld aan de procedure voor inspraak en indienen zienswijzen op het ontwerp bestemmingsplan.

In aanvulling hierop zal ook de landelijke en onafhankelijke Commissie voor de milieu-effectrapportage (Commissie m.e.r.) om advies worden gevraagd over het plan-MER.

Uitgangspunten

De Nota van Uitgangspunten bestemmingsplan buitengebied Midden-Drenthe is in april 2005 door de Raad van de gemeente Midden-Drenthe vastgesteld. In deze nota is aangegeven dat de zonering in het tweede Provinciaal Omgevingsplan (POP) voor de afweging en functietoekenning van de functies binnen de gebiedsbestemmingen wordt aangehouden. Ook wat betreft de 'spelregels' voor de oppervlakte van agrarische bouwpercelen wordt aangesloten bij het provinciale beleid in het POP II. Dit POP II is inmiddels per 2 juni 2010 vervangen door de nieuwe Omgevingsvisie Drenthe. Hier is in het nu voorliggende plan-MER en nieuwe ontwerp bestemmingsplan Buitengebied Midden-Drenthe aansluiting bij gezocht.

Andere uitgangspunten die voor de effectbeoordeling in dit plan-MER van belang zijn, betreffen:

- Terughoudend omgegaan met de mogelijkheden voor verplaatsing / inplaatsing van agrarische bedrijven;
- Geen nieuwvestiging van intensieve veehouderij, of vestiging als nieuwe neventak van een agrarisch bedrijf;
- Biogasopwekking met biomassavergistingsinstallaties is alleen mogelijk als 'nevenactiviteit mestverwerking' (covergisting);
- Voor nieuwe landgoederen wordt uitgegaan van de Beleidsnotitie 'Nieuwe landgoederen in Midden Drenthe';
- Het bestemmingsplan biedt ruimte voor verbreding van de agrarische bedrijven met niet-agrarische nevenactiviteiten die passen in het landelijk gebied, zoals kamperen bij de boer, logies, productiegebonden detailhandel en zorgboerderijen. Nevenactiviteiten zijn alleen toegestaan in de bestaande bebouwing;
- Ruimte voor zelfstandige activiteiten die passen in het landelijk gebied, zoals loonbedrijven, paardenhouderijen en maneges en kleinschalige dienstverlenende bedrijfsfuncties;
- Uitwerking van een 'ruimte voor ruimte' regeling;
- Aansluiting van recreatieve voorzieningen bij de provinciale functiezonering. De ontwikkelingsruimte is zeer beperkt, het betreft alleen beperkte aanpassingen of uitbreidingen van bestaande voorzieningen;
- Overkoepelende randvoorwaarde voor activiteiten binnen het agrarische gebied is het behoud van de kenmerkende landschappelijke en cultuurhistorische waarden. Om verstening te voorkomen worden nieuwe zelfstandige activiteiten uitsluitend toegestaan in vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen/boerderijen;
- Productiebos wordt gezien als een agrarische activiteit. De gemeente Midden-Drenthe, voert in bepaalde gebiedscategorieën een terughoudend beleid ten aanzien van boomteelt, houtteelt en andere opgaande beplanting. Belangrijke landschappelijke waardevolle elementen zoals essen, beekdalen, veenontginningen of open enclaves komen niet in aanmerking voor bosaanplant;
- Terughoudend omgaan met de mogelijkheden voor bosaanplant. In het ontwerp bestemmingsplan is dit nader uitgewerkt. Omvorming van agrarisch gebied naar permanent bos is alleen onder strikte voorwaarden mogelijk en niet in de vorm van nieuwe op zichzelf staande boselementen in open gebieden. Kleinschalige houtteelt (met behoud van de agrarische bestemming) is mogelijk, mits voldoende rekening kan worden gehouden met natuur en landschap. In deze samenvatting wordt hier bij de beschrijving van de ontwikkelingsmogelijkheden verder op ingegaan;
- Voor het opstellen van het bestemmingsplan is vooraf nagegaan of de agrarische bouwpercelen nog wel als zodanig in gebruik zijn. De inventarisatie vooraf heeft er toe geleid dat het aantal locaties met de bestemming veehouderij (als hoofdtak) is teruggebracht van 107 naar 53. Dit komt overeen met de feitelijke situatie.

Alle genoemde uitgangspunten zijn in het ontwerp bestemmingsplan uitgewerkt.

Landschapsadvies

Voor het ontwerpbestemmingsplan is een landschapsadvies opgesteld. Dit advies en de besluitvorming van het college van B&W over het advies, hebben (ten opzichte van het voorontwerpbestemmingsplan) geleid tot;

- Aanpassingen in de indeling in gebiedscategorieën, conform de analyse en kaart in het Landschapsadvies;

- In het ontwerp bestemmingsplan zijn voor agrarische bedrijven exact begrensde bouwpercelen aangegeven, waarbinnen de voorgenomen uitbreidingsruimte vorm kan krijgen. Dit is een verandering ten opzichte van het voorontwerp bestemmingsplan, waarin de bouwpercelen niet exact waren aangegeven. De oppervlakte en de uitbreidingsmogelijkheden verschillen per gebied. Dit komt verderop nader aan de orde. Voor intensieve veehouderijen is de mogelijke uitbreiding van de bedrijfsgebouwen veelal gebonden aan een beperkte oppervlakte. Ook dit wordt verderop nader uiteengezet.

Ontwikkelingsmogelijkheden

In het ontwerp bestemmingsplan worden bestaande functies vastgelegd en ontwikkelingsmogelijkheden geregeld. Ontwikkelingsruimte wordt met name geboden voor de functies landbouw en natuur. De ontwikkeling van nieuwe natuur (EHS) is reeds vaststaand beleid, en in het ontwerp bestemmingsplan krijgt dit zijn beslag op gemeentelijk niveau. Voor de functie landbouw wordt ingespeeld op de landelijke trend van deze functie.

Bij het opstellen van het bestemmingsplan is uitgegaan van een aantal gebiedscategorieën. Deze zijn verwerkt in een stelsel van bestemmingen.

Gebiedscategorie	Bestemming(en)
Essen en oude veldontginningen	
Essen	De essen hebben de bestemming "Agrarische met waarden 2 - oude veldontginningen" en hebben daarnaast de bestemming "Waarde - Archeologie 1, 2 & 3". Verder zijn ze aangeduid als gebieden met cultuurhistorische waarde. Door deze dubbelbestemming en aanduiding genieten ze speciale bescherming.
Oude veldontginningen (kampontginningen)	Agrarische met waarden 2 - oude veldontginningen
Beekdalen	
Beekdalen I	Agrarisch met waarden 3 - beekdal met oorspronkelijke structuur
Beekdalen II	Agrarische met waarden 4 - beekdal waarin herverkaveling plaatsgevonden heeft
Jonge veld- en veenontginningen *)	Agrarisch met waarden 1 - jonge veldontginningen
Bossen en Velden	Natuur

*) De landschappelijke verschillen tussen deze twee categorieën komen tot uiting in de Visie in het Landschapsbeleidsplan. Bij de beoordeling van concrete ontwikkelingen (bijvoorbeeld bij vergunningaanvragen) worden deze visie en de uitwerking in het (op te stellen) Beeldkwaliteitsplan als uitgangspunt genomen.

Agrarische bedrijvigheid

Agrarische bedrijven; de bouwblokken

In het buitengebied van de gemeente Midden-Drenthe bevinden zich voornamelijk grondgebonden agrarische bedrijven. Daarnaast zijn er 53 bedrijven met een intensieve hoofdtak en 34 grondgebonden bedrijven met een intensieve neventak. Naar verwachting zullen de intensievere teelten in de gemeente (vollegroonds-groenteteelt, onderstameteelt, boomteelt) de komende jaren verder toenemen.

In het ontwerp bestemmingsplan zijn de bouwvlakken van agrarische bouwbestemmingen concreet gegrensd:

- In de landbouwontwikkelingsgebieden (Jonge veld- en veenontginningen en beekdalen II) is bij recht maximaal een bouwvlak van 1,5 hectare toegestaan. Deze is op de kaart van het bestemmingsplan (Verbeelding) aangegeven. Via een afwijking van de regels van de bebouwingsbepalingen in de voorschriften kan bij duurzame bedrijfsontwikkeling een bouwblok van een oppervlakte van 2 hectare worden toegekend.
- In de verwevingsgebieden (oude veldontginningen, essen en beekdalen I) is een bouwblok bij recht van 1 hectare op de Verbeelding opgenomen. Via een afwijking van de regels is een uitbreiding naar 1,5 hectare mogelijk. In deze gebieden wordt de ontwikkeling van de landbouw gelijkwaardig geacht aan landschap en natuur.

De vergroting van de agrarische bouwbestemming wordt bij een aanvraag voor afwijking van de regels afgewogen tegen andere functies en belangrijke waarden in de directe omgeving van het bouwvlak. Een nieuwe aanvraag zal bijvoorbeeld getoetst worden aan het beeldkwaliteitsplan van de gemeente.

Bij de intensieve veehouderij is onderscheid gemaakt tussen intensieve veehouderij als neventak en als hoofdtak. Voor een bedrijf met intensieve neventak is de gezamenlijke oppervlakte van de bedrijfsgebouwen voor deze tak aan een maximum gekoppeld, met een beperkte uitbreidingsmogelijkheid ten behoeve van dierenwelzijn en/of het handhaven van een volwaardige neventak. Bij hoofdberoepbedrijven met intensieve veehouderij zijn er in de jonge veldontginningen, de veenontginningen en "Beekdalen II" duidelijk meer uitbreidingsmogelijkheden, maar op de oude veldontginningen en de essen is ook voor de hoofdberoepbedrijven de uitbreidingsmogelijkheid beperkt.

Agrarisch gebruik

Voor het agrarisch gebied buiten de bouwblokken heeft de bestemmingsregeling via omgevingsvergunningen met name betrekking op de omvorming van landbouwgebied naar natuur en de bescherming van bepaalde waarden. Het stelsel van omgevingsvergunningen en van strijdig gebruik en afwijkingsmogelijkheden voorziet er in dat bijvoorbeeld veranderingen in de structuur van opgaande beplanting (kappen of aanplanten), ingrepen in de bodem en wijzigingen van het kavelpatroon (door het dempen van sloten) een afweging ten opzichte van in het geding zijnde waarden (natuur, landschap, geomorfologie, archeologie en cultuurhistorie) en functies vergen, of dat dergelijke ingrepen in bepaalde gebieden verboden zijn. Waardevol grasland, monumentale bomen, archeologisch waardevol gebied, molenbeschermingszones en grondwaterbeschermingsgebieden zijn ten behoeve van de bescherming op de kaart van het bestemmingsplan (Verbeelding) specifiek aangegeven. Ook de sloop van karakteristieke panden is door het omgevingsvergunningstelsel aan voorwaarden verbonden.

Het systeem van strijdig gebruik en afwijkingmogelijkheden regelt onder meer de mogelijkheden voor verbreding van agrarische bedrijven, co-vergisting van mest en/of agrarische (bij-)producten, houtteelt en andere opgaande meerjarige opgaande teelten en tweede bedrijfswoningen. Ook het afwegingskader voor het toelaten van het onomkeerbaar of ingrijpend wijzigen van de bodemstructuur wordt met dit systeem vormgegeven. In de gebieden die zijn aangeduid als 'waardevol grasland' zijn scheuren, frezen en ploegen en andere ingrepen in de bodemstructuur niet toegestaan, tenzij dit gebeurt ten behoeve van graslandverbetering of natuurontwikkeling (in deze twee gevallen is een omgevingsvergunning nodig voor scheuren en frezen). In de beekdalen is het onomkeerbaar wijzigen van de bodemstructuur verboden indien de gronden zijn voorzien van de aanduiding 'wijzigingsbevoegdheid in bestemming Natuur'. Uitzonderingen op deze regels zijn bij nadere afweging in individuele gevallen mogelijk: het omgevingsvergunningstelsel en de afwijkingmogelijkheden voor strijdig gebruik voorzien hierin. Er is dan altijd wel een afweging nodig ten opzichte van andere in het geding zijnde waarden, zoals in het voorgaande omschreven.

Natuurontwikkeling

Basis voor het bestemmingsplan en toetsingskader voor de EHS vormt het Integraal Gebiedsplan Natuur- en Landschapsdoelen (provincie Drenthe). De gebieden die in het ontwerp bestemmingsplan de bestemming 'Natuur' hebben gekregen zijn reeds verworven door natuurbeherende instanties

Het omzetten van landbouwgrond in natuur is geregeld via een wijzigingsbevoegdheid. Als randvoorwaarde voor de ontwikkeling van nieuwe natuurgebieden geldt, dat dit geen negatieve invloed mag hebben op de betekenis van gronden in de omgeving voor de daar geldende functies.

Het totale aantal hectare dat in het plangebied in aanmerking komt voor natuurontwikkeling is groter dan de grens waarvoor een m.e.r.-beoordelingsplicht geldt.

Om de aanleg van de Ecologische hoofdstructuur en/of de verbindingzones mogelijk te maken is in het bestemmingsplan een wijzigingsmogelijkheid opgenomen om de agrarische bestemming te wijzigen ten behoeve van natuurontwikkeling in de vorm van een ecologische verbindingzone. Voorwaarde hierbij is inrichting van een terrein van drie hectare of groter. Voor natuurontwikkeling ten behoeve van ecologische verbindingzones waarbij het in te richten oppervlak kleiner is dan drie hectare dient een omgevingsvergunning te worden aangevraagd.

Bos en houtproductie

In het buitengebied is - met uitzondering van de gebiedscategorieën Beekdalen I en II - de aanleg van (tijdelijk) bos voor houtteelt mogelijk voor aaneengesloten gebieden van maximaal 2 ha, mits daarvoor een omgevingsvergunning kan worden verleend. Dit kan alleen als geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de natuurlijke en landschappelijke waarden van de gebieden en de geomorfologische, cultuurhistorische en archeologische waarden.

De aanplant van permanent bos is alleen toegestaan als het een meerwaarde heeft voor recreatie, landschap of natuur. Voor permanent bos wordt daarom gestreefd naar bosclustering. Alleen permanent bos met een duidelijke maatschappelijke meerwaarde is mogelijk. In gebieden met bepaalde landschappelijke kenmerken, zoals openheid, is bosaanleg niet mogelijk. Er gelden strikte voorwaarden om negatieve gevolgen voor de natuur en voor het landschap zoveel mogelijk te voorkomen. Bij beschermingswaardige

gebieden met belangrijke waarden voor de cultuurhistorie, het landschap en de natuur is eventuele bosaanplant alleen mogelijk als het die waarden versterkt.

In de landbouwontwikkelingsgebieden is een voorwaarde dat de landbouwkundige hoofdfunctie niet wezenlijk wordt belemmerd. Om dit te bewaken is het toestaan van bos hier gekoppeld aan de wijzigingsbevoegdheid.

In de gebieden aangeduid met waardevol grasland en op de essen is bosaanplant niet toegestaan. In de hydrologische beïnvloedingszones rond Natura 2000- gebieden mag alleen bosaanplant plaatsvinden indien er geen significant negatieve effecten zijn te verwachten op de Natura 2000-gebieden.

Hydrologische beïnvloedingszones zijn zones rondom natuurgebieden die gevoelig zijn voor verdroging of veranderingen in het (grond-)waterregime. In deze beïnvloedingszones zouden maatregelen of ontwikkelingen met gevolgen voor de waterhuishouding kunnen doorwerken in deze natuurgebieden.

Recreatieve ontwikkelingen

In het nieuwe bestemmingsplan is het beleid van de gemeente om op het gebied van recreatie meer ruimte te bieden voor ondernemen verwerkt. Ten opzichte van de geldende bestemmingsplannen voorziet het nieuwe bestemmingsplan samengevat in de volgende ruimte voor ontwikkelingen:

- geen grens aan het aantal kampeereenheden op een kleinschalig terrein, maar de mogelijkheid is wel aan voorwaarden gebonden op het gebied van landschap, natuur en hinder voor de omgeving.
- wijzigingsbevoegdheid van kleinschalig terrein naar volwaardig terrein (dat dan ook groter mag zijn: de 1 ha voor het kleinschalige terrein is dan de minimale oppervlakte, in plaats van de maximale)
- 'verstening' van kampeerterreinen door mogelijkheden voor vergunningvrije bouwwerken en door de vrijstellingsmogelijkheid voor omzetting naar een bungalowterrein
- Ruimte voor horeca en sport- en spelvoorzieningen op recreatieterreinen (op alle typen terreinen met recreatieve hoofdbestemming, bij kleinschalige recreatie alleen een zeer beperkte mogelijkheid voor horeca), het gaat om een nevenfunctie, maar deze hoeft niet alleen voor gasten van het verblijfsrecreatieterrein bedoeld te zijn
- toestaan van kamperen op bungalowterreinen ('zwaarder = lichter" principe: de zwaardere bestemming impliceert 'automatisch' de lichtere).

Voor een vrijstelling dan wel afwijking van de bestemming moet worden voldaan aan voorwaarden en is een afweging nodig op grond van meerdere aspecten. Zo is in het algemeen landschappelijke inpassing is verplicht. De voorwaarden bepalen verder dat geen onevenredige afbreuk mag worden gedaan aan de milieusituatie. Dit betreft onder meer de kans op hinder, de verkeerssituatie en gevolgen voor het landschap en voor de natuur. Dit houdt onder meer in dat er zonodig maatregelen moeten worden getroffen waardoor er, gelet op de instandhoudingsdoelstelling, geen significante gevolgen zullen optreden op Natura 2000-gebieden.

Voor enkele bestaande verblijfsrecreatieve terreinen worden voorstellen voor uitbreiding opgenomen in het nieuwe bestemmingsplan voor het buitengebied. Het gaat om vrij beperkte mogelijkheden waarvoor de procedure al ver is gevorderd.

Overige ontwikkelingsmogelijkheden

Naast de bovenstaande ontwikkelingen bestaan mogelijkheden voor ontwikkeling van wonen in het buitengebied, van andere bedrijvigheid dan agrarisch en de mogelijkheden voor nieuwe landgoederen. Gezien de aard van de ontwikkelingsmogelijkheden (wonen, lichte bedrijvigheid) worden geen aanmerkelijke effecten verwacht op bijvoorbeeld de bodem, de waterhuishouding en/of de luchtkwaliteit. De genoemde onderwerpen behoeven daarom bij de aanvullende globale milieubeoordeling geen aandacht. Van een directe invloed op natuurwaarden zal ook geen sprake zijn (het gaat niet om ontwikkelingen in de EHS en/of gebieden waar een functiewijziging naar natuurgebied mogelijk is). Indirecte invloeden (bijvoorbeeld via water en verspreiding van stoffen) wordt door de aard van de activiteiten ook niet verwacht. In het algemeen zijn de ontwikkelingsmogelijkheden voor bedrijfsmatige activiteiten en de mogelijkheden voor het opsplitsen van een woning beperkt en gebonden aan een afwegingskader voor afwijking van de regels in verband met strijdig gebruik.

Effectbeschrijving en -beoordeling

Effecten van de landbouw

De vergroting en (her)inrichting van bouwkvavels, omvorming naar tuinbouw en (boom-)kwekerijen, covergisting, nieuwe mestopslag, nieuwe opgaande beplanting en kappen/rooien van bomen hebben mogelijk gering negatieve effecten op (onder meer) visueel-ruimtelijke landschappelijke waarden. In de vergunningverlening en afwijkingsmogelijkheden zijn deze ontwikkelingen aan voorwaarden gebonden.

Invloeden op de bodem als onderlegger van het landschap kan negatieve gevolgen hebben voor de cultuurhistorie, maar ook voor potenties voor natuurontwikkeling. De bescherming van aardkundige waarden via het omgevingsvergunningstelsel en 'strijdig gebruik' mist een verband met het totaal aan te beschermen waarden / gebieden. De bescherming is sterk in de beekdalen met oorspronkelijke structuur, en elders alleen enigszins aanwezig in gebieden met aanduiding 'waardevol grasland'.

De bescherming van archeologische waarden is door het gebruik van drie specifieke (waarde)bestemmingen, die de omgang met gronden met een archeologische (verwachtings-)waarde regelen, helder en uitvoerig geregeld.

Het bestemmingsplan heeft geen directe gevolgen voor de waterhuishouding en de (grond)waterkwaliteit. Het bevat - afgezien van de bescherming van natuurgebieden middels de hydrologische beïnvloedingszones - ook geen specifieke regelingen hiervoor. Het bestemmingsplan staat de berging van water, bijvoorbeeld bij extreme regelval, en het ontwikkelen van nieuwe mogelijkheden hiervoor niet in de weg. Het bestemmingsplan is echter niet het kader waarin plannen hiervoor worden ontwikkeld.

Natura 2000-gebieden

In de passende beoordeling die deel uitmaakt van dit plan-MER is op het niveau van het bestemmingsplan ingegaan op de mogelijke cumulatieve effecten van de ontwikkelingsmogelijkheden van de landbouw. Significant negatieve effecten van ammoniak vanuit de veehouderij op Natura 2000-gebieden zijn niet op voorhand uit te sluiten. Doordat veehouderijbedrijven, indien er een effect kan zijn op de instandhoudingsdoelstellingen, een vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 nodig hebben, worden significante gevolgen van uitbreiding van bedrijven voorkomen.

Voor de intensieve niet-grondgebonden veehouderij bestaan er mogelijkheden om bij uitbreiding een toename van de ammoniakemissie (en de daardoor veroorzaakte depositie) te beperken. De mogelijkheden die het ontwerp bestemmingsplan biedt, zijn daardoor niet strijdig met de doeleinden van het beleid inzake de Natura 2000-gebieden. Voor concrete plannen kan per geval een beoordeling op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 nodig zijn, maar de uitbreidingsmogelijkheden in het bestemmingsplan zijn in principe wel mogelijk zonder significant negatieve gevolgen voor de Natura 2000-gebieden. Ten opzichte van het vigerende bestemmingsplan is de mogelijke omvang van de intensieve veehouderij ingeperkt, dit is voor de invloed van ammoniakbelasting op de natuurgebieden een verbetering. Het aantal intensieve agrarische bedrijven met mogelijke effecten op Natura 2000-gebieden is teruggebracht en de nieuwe wetgeving heeft een plaats gekregen in het bestemmingsplan. Door aanpassing van plangrenzen aan de meest actuele begrenzing van Natura2000-gebieden is vernietiging van Natura 2000-gebieden uitgesloten.

Ook voor de grondgebonden veehouderij zijn er mogelijkheden om de ammoniakuitstoot - en daarmee de bijdrage aan de ammoniakbelasting van natuurgebieden - te beperken. De technieken zijn er, maar zijn nog niet helemaal opgenomen in de regelgeving. Voor de melkrundveehouderij zijn nu nog geen geschikte emissie-arme stalsystemen of andere regelingen opgenomen in de Regeling ammoniak en veehouderij (Rav). De verwachting is wel dat dit op korte termijn zal gebeuren. Daarnaast kan met een mix van stalaanpassingen en andere maatregelen ook nu al verlaging van de stikstofemissies worden bereikt. Als er behoefte aan is op grond van aanvragen van agrariërs, zou een Commissie van deskundigen kunnen worden ingesteld om technieken te beoordelen en mogelijk te maken. Ook het stimuleren van de maatregelen in de bedrijfsvoering, het veevoer en de bemesting is van belang. Deze maatregelen kunnen, indien voldoende agrariërs eraan meedoen, een substantieel positief effect hebben. Dit leent zich echter niet voor opname in het ruimtelijk beleid (en het bestemmingsplan), maar wel kan worden overwogen dat de gemeente hierin, vanwege het belang voor de natuurwaarden in en buiten de gemeente, een actieve opstelling kiest. Een beperktere benadering kan zijn om met name in de 1 km-zones rond Witterveld, Mantingerzand, Mantingerbos en Elperstroom dit te stimuleren. Hier is het effect van deze maatregel in termen van afname van de stikstofdepositie ten gevolge van de veehouderij het grootst.

Een belangrijke constatering is verder, dat de mogelijkheden om met deze problematiek om te gaan nog sterk worden beperkt, door het ontbreken van een landelijk en provinciaal uitgewerkte aanpak, die ook juridisch is verankerd.

EHS en overige natuur

De bescherming van de bodemstructuur en de morfologie in het bestemmingsplan is beperkt. Hierdoor kan een negatief effect op de potenties voor natuurontwikkeling optreden. Met betrekking tot ammoniak in relatie met EHS is bij bepaling van de grootte van de bouwblokken geen relatie gelegd met het beleid in de WAV-zones. Enig negatief effect (zeker lokaal in aangrenzend natuurgebied) is - voorzover het delen van de EHS betreft die geen Natura 2000-gebied zijn - niet uitgesloten. Gemiddeld genomen zullen ook de stikstofgevoelige natuurwaarden in de EHS buiten de Natura 2000-gebieden profiteren van de duidelijke dalende trend in de ammoniakbelasting, maar lokaal is een enigszins negatief effect wel mogelijk.

In het bestemmingsplan zijn omgevingsvergunningen opgenomen voor realisatie van (stapstenen voor) ecologische verbindingzones op bestaande agrarische gronden. De omvang van de EHS kan hiermee toenemen. Bovendien worden door deze ecologische verbindingzones ecologische relaties versterkt.

Woon- en leefmilieu

Met betrekking tot woon-en leefmilieu zijn ten opzichte van de huidige bestemmingsplannen nauwelijks negatieve effecten te verwachten, terwijl het vervallen van een groot aantal intensieve veehouderijbedrijven lokaal een enigszins positief effect zal hebben (score 0/+). De overall beoordeling voor het woon- en leefmilieu is neutraal (0) ten opzichte van de autonome situatie en de vigerende bestemmingsplannen, echter met als kanttekening dat enig effect van toename van lichthinder ten opzichte van de huidige situatie niet is uitgesloten.

Conclusie: beoordeling effecten van de landbouw

Landbouw	Beoordeling
Landschap en cultuurhistorie:	
<i>Visueel-ruimtelijke landschapswaarden</i>	0/-
<i>Cultuurhistorische en aardkundige waarden</i>	-
Archeologische waarden	+
Natura 2000-gebieden	
<i>Kwaliteit van Natura 2000-gebieden</i>	-
<i>Begrenzing van Natura 2000-gebieden</i>	0 (+)
EHS (excl. Natura 2000) en ecol. verbindingzones:	
<i>Kwaliteit van natuur *)</i>	0/-
<i>Omvang</i>	0 (+)
Water	0
Woon- en leefmilieu *)	0 (0/+)

(.): beoordeling in vergelijking met de ontwikkeling op grond van de vigerende bestemmingsplannen

**) kanttekening: enig effect van toename van lichthinder ten opzichte van de huidige situatie is niet uitgesloten*

Effecten van bos en houtproductie

Met name de mogelijkheden voor kleinschalige bosaanplant en houtteelt zouden, indien diverse initiatieven worden ontwikkeld in één landschappelijke eenheid, in hun onderlinge samenhang tot negatieve gevolgen voor het landschap kunnen leiden. De vraag, hoe dit te voorkomen, vraagt nader aandacht.

De mogelijkheden voor bosbouw kunnen licht negatieve gevolgen hebben voor de grondwaterhuishouding en daardoor voor natuurgebieden die hiervoor gevoelig zijn. Door de eis dat natuurwaarden niet mogen worden aangetast en dat er geen significant negatieve gevolgen mogen zijn voor Natura 2000-gebieden worden de effecten beperkt. Enig effect is echter niet uitgesloten.

Door het diep wortelen kan bos effect hebben op onderliggende bodem, en daardoor op potenties voor natuurontwikkeling. Bosaanplant is echter alleen mogelijk buiten de gebieden waar wijziging naar natuurgebied mogelijk is. Bosaanleg is ook niet toegestaan in gebieden waar effect zou kunnen optreden op archeologische waarden. Het effect op de bodem is hiermee neutraal (0).

Conclusie: beoordeling kleinschalige bosaanplant / houtteelt

kleinschalige bosaanplant / houtteelt	Beoordeling
landschap	0/-
grondwater	0/-
bodem	0

Effecten van natuurontwikkeling

Ingrepen in het kader van natuurontwikkeling en een spontane ontwikkeling van gebieden (met als eindvorm bos) kunnen invloed hebben op visueel-ruimtelijke kenmerken van het landschap. Dit geldt zowel voor het uitbreiden van kerngebieden van de EHS als voor het realiseren van ecologische verbindingzones. De voorwaarden die gesteld worden aan de ontwikkeling van natuur zijn wat dit betreft veelal beperkter dan de voorwaarden aan agrarische ontwikkelingen.

Het bestemmingsplan legt aan geomorfologie en bodembouw (met uitzondering van de gebiedscategorieën Beekdalen I en II) vrijwel geen beperkingen op, indien dit gebeurt in het kader van natuurontwikkeling. Alleen in 'waardevol grasland' is voor het scheuren van de zode een omgevingsvergunning nodig. Een verstoring van bodemstructuur is bij natuurontwikkeling mogelijk.

De diepere grondbewerking is, als het gebeurt ten behoeve van natuurontwikkeling, niet aan voorwaarden gebonden (behalve in de aanvullende 'Waarde'-bestemmingen met betrekking op archeologische waarden).

Conclusie: beoordeling effecten van natuurontwikkeling

Natuurontwikkeling	Beoordeling
landschap	-
bodem	-
cultuurhistorie en archeologie	0 (+)

(..) *beoordeling in vergelijking met alleen het vigerende bestemmingsplan*

Effecten van recreatieve ontwikkelingen

Met name door de verruimde mogelijkheden bij wijziging of afwijking van het bestemmingsplan zijn enigszins negatieve milieueffecten van recreatieve ontwikkelingen niet uitgesloten. Dit betreft het landschap (met name door cumulatie van de effecten van meerdere ontwikkelingen binnen een landschappelijke eenheid), het woon- en leefmilieu (vooral door toename van geluid en verkeer) en natuur (natuur- en bosgebieden, onder meer Natura-2000 gebieden). De bepalingen in het bestemmingsplan leggen een koppeling met de voorwaarde dat er geen significante effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden mogen optreden.

In de tabel hieronder is de score op de relevante aspecten opgenomen.

Conclusie: beoordeling effecten recreatie

ruimte voor recreatieve ontwikkelingen (bij wijziging of afwijking van het bestemmingsplan)	Beoordeling
landschap	0/-
water	0
natuur	0/-
woon- en leefmilieu	0/-

Overige ontwikkelingsmogelijkheden

Het bestemmingsplan maakt diverse ontwikkelingen mogelijk. De voornaamste zijn opgenomen in de bovenstaande beoordelingen. Het milieueffect van de overige ontwikkelingen is gezien de aard en ontwikkelingsmogelijkheden beperkt. Wel kan landgoedontwikkeling milieueffecten hebben.

Voor de beoordeling van plannen voor nieuwe landgoederen zal de gemeente het beeldkwaliteitsplan bij het voorgenomen bestemmingsplan als uitgangspunt nemen. Waardevolle open gebieden zijn (geactualiseerd ten opzichte van het voorontwerp bestemmingsplan) in het ontwerp bestemmingsplan als zodanig aangegeven en beschermd. De realisatie van nieuwe landgoederen kan positieve gevolgen hebben voor het landschap (visueel-ruimtelijk en cultuurhistorisch).

Gegeven de beperkte bescherming die het bestemmingsplan biedt aan aardkundige en geomorfologische kenmerken en waarden, is enige negatieve invloed op bodem(waarden) niet uitgesloten. De bescherming van archeologische waarden is door het gebruik van drie specifieke (waarde)bestemmingen, die de omgang met gronden met een archeologische (verwachtings)waarde regelen, helder en uitvoerig geregeld.

De realisatie van nieuwe landgoederen kan in het algemeen bijdragen aan natuurwaarden, en in het bijzonder de realisatie van ecologische verbindingzones bevorderen. De ontwikkeling van landgoederen is niet mogelijk in stiltegebieden en zal niet leiden tot verstoring.

Conclusie: beoordeling effecten overige ontwikkelingen

Overige ontwikkelingen	Beoordeling
landschap	+
bodem	0/-
archeologie	+
natuur	0/+

Leemten in kennis en voorstel evaluatieprogramma

Uit de effectbeschrijving en -beoordeling kan worden afgeleid dat de te verwachten effecten sterk afhankelijk zullen zijn van de wijze waarop bij vervolgbesluiten (op een meer gedetailleerd niveau) wordt omgegaan met te beschermen waarden op het gebied van natuur, landschap, cultuurhistorie en archeologie. In de praktijk kan dit tot gevolg hebben, dat er een veelheid aan deelbeslissingen wordt genomen, maar dat het zicht op het totaal enigszins verdwijnt. Het is belangrijk om hiertoe regelmatig het feitelijke effect van de veranderingen in het gebied te evalueren. Aanbevolen wordt om hiervoor instrumenten te ontwikkelen.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Gemeente Midden-Drenthe heeft het voornemen om een nieuw bestemmingsplan voor het buitengebied op te stellen. Het plangebied omvat vrijwel het volledige buitengebied van de gemeente. De verschillende dorpskernen en (nieuwe) uitbreidingslocaties vallen buiten het plangebied. Het plangebied heeft vooral een agrarisch karakter en bevat verder bos- en natuurgebieden. In het bestemmingsplan worden de mogelijkheden geregeld voor schaalvergroting en verbreding in de landbouw, natuurontwikkeling (EHS), recreatieve activiteiten, vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen en uitbreidingsmogelijkheden van niet-agrarische bedrijven.

De huidige bestemmingsplannen (vigerende plannen gemeenten Beilen, Westerbork en Smilde) zijn in meer of mindere mate verouderd en niet meer afgestemd op de hierboven genoemde nieuwe ontwikkelingen. Daarnaast is er nieuw beleid vastgesteld in de vorm van onder andere de provinciale Omgevingsvisie en het Integraal Landschapsbeleidsplan.

In 'Nota van Uitgangspunten' heeft de gemeente de uitgangspunten voor het nieuwe bestemmingsplan Buitengebied Midden-Drenthe vastgesteld. Deze nota is vervolgens vertaald in een Voorontwerp bestemmingsplan. Dit plan heeft reeds een inspraakronde doorlopen. De reacties zijn door de gemeente opgenomen en beantwoord in de 'Nota van Inspraak en Overleg'. Het Voorontwerp bestemmingsplan vormt samen met de Nota van Inspraak en Overleg de basis voor het Ontwerp bestemmingsplan buitengebied dat in 2010 (opnieuw) in procedure wordt gebracht.

Omdat het bestemmingsplan Buitengebied het kader vormt voor mogelijke m.e.r.- (beoordelings-)plichtige activiteiten is het noodzakelijk om (in elk geval in verband met de mogelijke gevolgen van die activiteiten) een plan-MER op te stellen. In aanvulling op de onderwerpen die voortvloeien uit deze wettelijke vereiste, is in dit plan-MER een globale milieubeoordeling van het hele bestemmingsplan uitgevoerd.

Een plan-MER is ook nodig indien het plan 'gelet op de instandhoudingsdoelstellingen voor een Natura 2000-gebied, de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten in dat gebied kan verslechteren of een significant verstoring effect kan hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen' (Natuurbeschermingswet 1998, art. 19j). Omdat in en nabij het plangebied diverse Natura 2000-gebieden liggen is vóór het opstellen van het plan-MER een oriënterend onderzoek (Voortoets) in het kader van de Natuurbeschermingswet uitgevoerd. Hierin is geconcludeerd dat er - gegeven de ontwikkelingsmogelijkheden en de voorwaarden waarbinnen deze mogelijk worden gemaakt - geen significante effecten kunnen worden verwacht, en dus geen formele passende beoordeling nodig is. De verdere ontwikkeling van het inzicht in deze problematiek heeft echter alsnog tot de conclusie geleid dat wel een 'passende beoordeling' nodig is, met name in verband met de ammoniakdepositie van de landbouw op Natura 2000 -gebieden. Deze 'passende beoordeling' maakt deel uit van het voorliggende plan-MER.

In Hoofdstuk 4 van dit plan-MER wordt nader ingegaan op de onderwerpen die in de effectbeoordeling aan de orde komen.

1.2 Plan-m.e.r. procedure

De plan-m.e.r. procedure is bedoeld om bij de voorbereiding van het bestemmingsplan de verwachte milieueffecten die van belang zijn voor de besluitvorming, in beeld te brengen. De procedure draagt eraan bij dat de mogelijke milieugevolgen een duidelijke plaats krijgen in de besluitvorming.

De afkortingen plan-m.e.r. en plan-MER

In dit document komt u de afkortingen plan-m.e.r. en plan-MER tegen. Het is gebruikelijk om met dit verschil in afkortingen onderscheid te maken tussen de procedure voor de milieueffectrapportage (de m.e.r.) en het milieueffectrapport (het MER).

Plan-m.e.r. staat dus voor de procedure van de milieueffectrapportage voor het plan (in dit geval het bestemmingsplan buitengebied Midden-Drenthe).

Met *plan-MER* wordt het milieueffectrapport bedoeld. Dit is het milieudocument bij het plan, dat in het kader van de m.e.r.-procedure wordt opgesteld.

Bekendmaking start plan-m.e.r.

De procedure is gestart met een openbare kennisgeving (advertentie in de lokale pers) van het voornemen om voor het bestemmingsplan buitengebied een plan-MER op te stellen.

Notitie Reikwijdte en Detailniveau en Raadpleging

De volgende stap in de plan-m.e.r. procedure heeft bestaan uit het raadplegen van betrokken instanties over de vraag, wat in het milieurapport (het plan-MER) aan de orde moet komen. Preciezer geformuleerd: het bevoegd gezag (de gemeente Midden-Drenthe) heeft de bestuursorganen die - ingevolge het wettelijk voorschrift waarop het plan berust - bij de voorbereiding van het plan moeten worden betrokken, geraadpleegd over de reikwijdte en het detailniveau van het milieueffectrapport. (zie art. 7.11b van de Wet milieubeheer). Ten behoeve hiervan is een Notitie Reikwijdte en Detailniveau opgesteld. De betrokken bestuurlijke organen zijn in dit geval de provincies Drenthe en Fryslân, de aangrenzende gemeenten, de waterschappen waarvan een deel van het beheergebied in de gemeente Midden-Drenthe ligt, en een aantal andere overheidsinstanties. Tevens is er een klankbordgroep samengesteld van maatschappelijke organisaties en natuurbeheerorganisaties die bij het gebied zijn betrokken. Deze zijn vooraf uitgenodigd om naar voren te brengen welke punten vanuit hun optiek in het plan-MER aandacht verdienen. Hun inbreng heeft doorgewerkt in de Notitie Reikwijdte en Detailniveau die voor de raadpleging is gebruikt. Vervolgens zijn deze organisaties ook uitgenodigd om te reageren op de notitie.

In samenhang met de Notitie Reikwijdte en Detailniveau is (middels een zogenaamde Voortoets in het kader van de Natuurbeschermingswet) ook nagegaan of er significante effecten op de Natura 2000 -gebieden in de gemeenten kunnen worden verwacht. Zoals in het voorgaande reeds is aangegeven, is toen geconcludeerd dat voor het bestemmingsplan geen 'passende beoordeling' hoeft te worden uitgevoerd. Ondertussen is duidelijk geworden dat dit wel noodzakelijk is. Daarom is een 'passende beoordeling' op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 opgesteld. Deze maakt deel uit van het plan-MER. De voortoets niet meer relevant en komen te vervallen.

De tabel hieronder geeft een overzicht van de geraadpleegde organisaties en instanties.

Geraadpleegde bestuursorganen	Geraadpleegde maatschappelijke organisaties (klankbordgroep)
<ul style="list-style-type: none">o Gedeputeerde Staten van de Provincie Drenthe,o Gedeputeerde Staten van de Provincie Friesland,o Provinciale Planologische Commissie (Drenthe),o Waterschap Reest en Wieden,o Waterschap Hunze en Aa's,o Waterschap Noorderzijlvest,o Waterschap Velt en Vecht,o Rijkswaterstaat,o Regionale directie Noord van LNV,o VROM inspectie, regio Noord,o Rijksdienst voor archeologie, cultuurlandschap en monumenten (RACM),o B&W van de gemeente Assen,o B&W van de gemeente Aa en Hunze,o B&W van de gemeente Coevorden,o B&W van de gemeente Westerveld,o B&W van de gemeente Hoogeveen,o B&W van de gemeente Noorderveld,o B&W van de gemeente Ooststellingwerf.	<ul style="list-style-type: none">o Dorpenoverleg Midden-Drentheo LTO-Noordo GOC Midden-Drentheo Staatsbosbeheero Recrono Vereniging Natuurmonumenteno Stichting het Drents Landschapo Provinciale Milieufederatieo Stichting Natuur- en milieugroep Midden-Drentheo IVN Midden-Drentheo VTRB

Naar aanleiding van de bekendmaking en de raadpleging zijn negen reacties ontvangen. In Bijlage 1 bij dit plan-MER zijn deze beantwoord. De afbakening van het plan-MER (zie hoofdstuk 4) is gebaseerd op het voorstel in de Notitie Reikwijdte en Detailniveau, met inachtneming van de antwoorden op de ontvangen reacties.

Inspraak en advies naar aanleiding van het plan-MER en het Ontwerp Bestemmingsplan Buitengebied Midden-Drenthe

Het bestemmingsplan Buitengebied Midden-Drenthe heeft begin 2010 ter inzage gelegen als ontwerp bestemmingsplan. Tegelijkertijd heeft een plan-MER ter inzage gelegen en is dat plan-MER naar de commissie m.e.r. gestuurd voor advies. Gedurende de termijn van ter inzage legging van het ontwerp bestemmingsplan Buitengebied 2009 konden zienswijzen gegeven worden.

Mede naar aanleiding van de ingebrachte zienswijzen heeft de gemeente besloten het ontwerp bestemmingsplan in te trekken en opnieuw ter inzage te leggen. Verder is uit overleg met de Commissie m.e.r. gebleken dat het wenselijk is de 'passende beoordeling' op grond van de Natuurbeschermingswet aan te vullen. Deze aanvulling betreft het mogelijke effect van de voorgenomen ontwikkelingsruimte voor de veehouderij op Natura 2000-gebieden. Gelijktijdig met het ontwerp bestemmingsplan is daarom een studie uitgevoerd naar de gevolgen op Natura 2000-gebieden, bij verschillende scenario's voor de ontwikkeling van de veehouderij. De passende beoordeling en het plan-MER zijn op grond hiervan aangevuld. Daarnaast is het plan-MER op enkele andere punten geactualiseerd. Zo zijn in het nieuwe ontwerp bestemmingsplan de mogelijkheden voor bos aangepast en is er meer ruimte voor recreatieve initiatieven. Deze aanpassingen zijn in het voorliggende plan-MER verwerkt.

In aanvulling op de ter inzage legging van ontwerp bestemmingsplan en plan-MER zal ook de landelijke en onafhankelijke Commissie voor de milieueffectrapportage

(Commissie m.e.r.) opnieuw om advies worden gevraagd over het aangepaste plan-MER met de bijbehorende passende beoordeling.

Het definitieve Bestemmingsplan Buitengebied Midden-Drenthe

Het bevoegd gezag (de gemeenteraad van Midden Drenthe) zal bij de vaststelling van het definitieve plan motiveren op welke wijze het plan-MER in de besluitvorming is betrokken en wat is overwogen omtrent de ingebrachte zienswijzen en het advies van de Commissie m.e.r.

Evaluatie achteraf van milieugevolgen

Tijdens de looptijd van het bestemmingsplan evalueert de gemeente de milieugevolgen van het plan. Het plan-MER bevat een aanzet voor dit evaluatieprogramma.

Procedurele eisen Plan-m.e.r.

Plan-m.e.r. staat niet op zich zelf, maar is een hulpmiddel bij de besluitvorming van de overheid (in dit geval de betrokken gemeenten) over het betreffende plan (in dit geval het bestemmingsplan). De procedure is daarom steeds gekoppeld aan de planvoorbereiding en de procedure die voor het bestemmingsplan moet worden doorlopen. De plan-m.e.r. procedure bestaat uit zeven stappen:

- Openbare kennisgeving van het voornemen, waarvoor een plan-m.e.r. doorlopen wordt;
- Raadpleging van de betrokken bestuurlijke organen over de reikwijdte en het detailniveau van de plan-m.e.r.;
- Opstellen plan-MER;
- Plan-MER en ontwerp bestemmingsplan
 - a) Publicatie en terinzagelegging van het milieurapport samen met ontwerpplan;
 - b) Mogelijkheid geven voor inspraak/zienswijzen op plan-MER;
 - c) Toetsing door commissie m.e.r. : dit is verplicht omdat een 'passende beoordeling' vereist is, in verband met de activiteiten met mogelijk effecten op Natura 2000 -gebieden, die zijn opgenomen in het bestemmingsplan;
- Motivatie in het plan hoe de plan-m.e.r. in de planvorming is betrokken;
- Bekendmaking en mededeling van het bestemmingsplan;
- Evaluatie van effecten tijdens en na realisatie.

1.3 De reikwijdte en het detailniveau

De reikwijdte en het detailniveau van dit plan-MER worden in hoofdstuk 4 nader besproken. In dit hoofdstuk wordt ingegaan op het ontwerp bestemmingsplan en de ontwikkelingsmogelijkheden hierin. Ook wordt stil gestaan bij de wijze waarop het ontwerp bestemmingsplan verschillende functies ruimtelijk regelt. In het ontwerp is rekening gehouden met de nadere onderzoeken die ten behoeve van het bestemmingsplan zijn uitgevoerd en zijn de reacties op het voorontwerp in acht genomen. Voor de wijze waarop deze reacties in acht zijn genomen, wordt verwezen naar de Nota van Inspraak en Overleg. In enkele gevallen, met name met betrekking tot agrarische bedrijven, is vanwege nieuwe inzichten in het ontwerp bestemmingsplan afgeweken van deze nota. Hiervoor wordt verwezen naar paragraaf 4.1.

Deze ontwikkelingsruimte en het ruimtelijk regelen van functies bepalen de focus in het plan-MER. De reikwijdte en het detailniveau worden hier in grote mate door bepaald. Voor een uitgebreide beschrijving van de functies, ontwikkelingen en activiteiten die in het nieuwe ontwerp bestemmingsplan worden geregeld wordt verwezen naar hoofdstuk 4.

1.4 Leeswijzer

Dit plan-MER is als volgt opgebouwd:

- In hoofdstuk 2 wordt ingegaan op relevant beleid en wet- en regelgeving;
- In hoofdstuk 3 wordt de huidige situatie en autonome ontwikkeling beschreven van de voor dit plan-MER relevante milieuaspecten en thema's;
- Vervolgens wordt er in hoofdstuk 4 ingegaan op functies, ontwikkelingsmogelijkheden en daaruit voortvloeiende activiteiten die in het ontwerp bestemmingsplan worden geregeld. Gekoppeld daaraan wordt de afbakening van de relevante milieuthema's voor de beschrijving en de beoordeling van milieueffecten beschreven;
- In hoofdstuk 5 staan de effectbeschrijving en de beoordeling van deze activiteiten centraal;
- In hoofdstuk 6 wordt ingegaan op maatregelen en aanbevelingen om eventuele negatieve milieueffecten te verminderen;
- Ten slotte worden in hoofdstuk 7 de leemten in kennis aangegeven en wordt er een aanzet tot een evaluatieprogramma gegeven.

De passende beoordeling in het kader van de Natuurbeschermingswet is opgenomen in het document "Plan-MER Bestemmingsplan Buitengebied Midden-Drenthe. Passende beoordeling in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998, art. 19j". De passende beoordeling maakt deel uit van het plan-MER. De passende beoordeling bouwt voor de studie naar de effecten van de veehouderij op de stikstofdepositie in Natura 2000-gebieden, die door Alterra is uitgevoerd. Deze studie is gerapporteerd in het document "Berekeningen stikstofdepositie voor plan-MER gemeente Midden-Drenthe" (Hoefs et al, Alterra, Wageningen, 2010) en dient gezien te worden als onderdeel van het plan-MER en van de Passende Beoordeling.

2 **Beleid en wet- en regelgeving**

In dit hoofdstuk wordt het beleidskader besproken. Het vormt het kader waarbinnen de effecten van het nieuwe bestemmingsplan worden getoetst. Het betreft Europees, nationaal, regionaal en lokaal beleid. In dit hoofdstuk ligt de nadruk op het beleid dat:

- medebepalend is voor de toekomstige ontwikkeling van het gebied en/of
- relevant is voor de milieuthema's die in dit Plan-MER aan de orde komen.

2.1 **Internationaal beleid**

Vogel- en Habitatrichtlijn, Natura 2000

De Europese Vogelrichtlijn (vastgesteld in 1979) heeft tot doel alle in het wild levende vogelsoorten, hun eieren, nesten en leefgebieden en de bescherming van trekvogels wat hun broed-, rui- en overwinteringgebieden betreft en rustplaatsen in hun trekzones te beschermen. De richtlijn kent twee sporen: algemeen geldende regels voor de bescherming van de soorten, die overal van toepassing zijn en de instelling (door de lidstaten) van speciale beschermingszones (de 'Vogelrichtlijngebieden') voor vogelsoorten die bijzonder kwetsbaar zijn. Na 1979 is de richtlijn nog diverse malen aangepast, maar hij is nog altijd van kracht.

In 1992 werd de Vogelrichtlijn aangevuld met de Habitatrichtlijn. De Habitatrichtlijn draagt bij aan het waarborgen van de biologische diversiteit door het in stand houden van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna. Van zowel typen habitats als van soorten dieren en planten zijn lijsten opgesteld die in het kader van de richtlijn beschermd dienen te worden. Ook in deze richtlijn kunnen de genoemde sporen worden onderscheiden: enerzijds de algemene bescherming van bepaalde soorten, anderzijds de aanwijzing van speciale beschermingszones (de 'Habitatrichtlijngebieden').

De speciale beschermingszones vormen samen een samenhangend Europees netwerk van natuurgebieden, dit netwerk wordt aangeduid als Natura 2000. Gezamenlijk vormen deze gebieden de hoeksteen voor behoud en herstel van biodiversiteit.

In Nederland zijn de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn vertaald in de Flora- en faunawet (voor de soortbescherming) en in de Natuurbeschermingswet (voor de bescherming van de Natura 2000-gebieden).

Overig Europees beleid

In het Nederlandse milieubeleid werkt op diverse punten E.U.-beleid door in de nationale regelgeving. Te denken valt bijvoorbeeld aan de doorwerking van het beleid inzake de luchtkwaliteit, inzake archeologie en cultuurhistorie (het verdrag van Valetta) en de Kaderrichtlijn Water in het nationale beleid. Op dit internationale beleid wordt in dit plan-MER niet specifiek ingegaan.

2.2 Nationaal beleid en wet- en regelgeving

2.2.1 *Nota Ruimte (VROM, 2004).*

Nationale landschappen

Nationale landschappen zijn gebieden met internationaal zeldzame of unieke en nationaal kenmerkende landschapskwaliteiten, en in samenhang daarmee bijzondere natuurlijke en recreatieve kwaliteiten. Landschappelijke, cultuurhistorische en natuurlijke kwaliteiten van nationale landschappen moeten behouden blijven, duurzaam beheerd en waar mogelijk worden versterkt. 'Behoud door ontwikkeling' is het uitgangspunt voor het ruimtelijk beleid in deze gebieden (VROM, 2004).

De kernkwaliteiten van het landschap dienen behouden of versterkt te worden. Binnen nationale landschappen is ruimte voor ten hoogste de eigen bevolkingsgroei (migratiesaldo nul). Op basis hiervan maken provincies afspraken met gemeenten over de omvang en locatie van woningbouw. Nationale landschappen bieden daarnaast ruimte voor de aanwezige regionale en lokale bedrijvigheid, inclusief niet-grondgebonden landbouwbedrijven en intensieve veehouderij.

Grootschalige verstedelijkingslocaties en bedrijventerreinen, nieuwe grootschalige glastuinbouwlocaties en nieuwe grootschalige infrastructurele projecten zijn binnen de nationale landschappen niet toegestaan. Waar deze ingrepen redelijkerwijs, vanwege een groot openbaar belang onvermijdelijk zijn, dienen mitigerende en compenserende maatregelen - zoals inpassing en grote aandacht voor ontwerp kwaliteit - te worden getroffen.

Aangrenzend aan het grondgebied van de gemeente Midden-Drenthe en (mogelijk afhankelijk van nadere begrenzing) voor een klein deel in deze gemeente ligt het nationale landschap Drentsche Aa. De kernkwaliteiten van dit gebied zijn in de Nota Ruimte als volgt omschreven:

- grote mate van kleinschaligheid;
- vrij meanderende beken;
- samenhangend complex van essen, bossen, heides en moderne ontginningen.

Dit zeer kleinschalige laaglandbeek- en essenlandschap wordt gekarakteriseerd door vrij meanderende beken. De beekdalen zelf kenmerken zich door, met vaak doorwallen en singels omzoomde, weiden en hooilanden. Op de hogere gronden bevinden zich de essen en dorpen, omgeven door grotere ontginningen en de vroegere 'woeste gronden' in de vorm van bossen en heides. De agrarische geschiedenis is goed te herkennen in dit landschap door de samenhang tussen de verschillende elementen. Zeer bijzonder zijn de opvallend lineair gegroepeerde grafheuvels langs prehistorische wegen. ' (einde citaat).

Afwegingskader Ecologische Hoofdstructuur (EHS)

Het ruimtelijke beleid voor EHS-gebieden is gericht op het behoud, herstel en de ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden van een gebied. De bescherming van de wezenlijke kenmerken en waarden vindt plaats door toepassing van een specifiek afwegingskader, het zogenoemde 'nee, tenzij'-regime.

Dit regime houdt in dat er binnen de EHS geen ruimtelijke ontwikkelingen (plannen, projecten, handelingen) worden toegestaan, als deze ontwikkelingen de wezenlijke

kenmerken of waarden van het gebied significant aantasten. Uitzonderingen worden gemaakt als er geen reële alternatieven zijn en er sprake is van redenen van groot openbaar belang (VROM, 2004).

Wordt aan deze criteria voldaan dan is ontwikkeling mogelijk. Echter, alleen als de schade zoveel mogelijk beperkt wordt door mitigerende maatregelen, en de resterende schade wordt gecompenseerd, zodat er netto geen verlies optreedt (saldobenadering).

De rijkstaak rond de EHS beperkt zich tot het sturen op hoofdlijnen. Het feitelijk begrenzen en herbegrenzen van de EHS en het toepassen van de EHS-saldobenadering is een bevoegdheid van de provincies (voor Midden-Drenthe is het college van Gedeputeerde Staten van Drenthe bevoegd gezag). Het toepassen van het compensatiebeginsel is een verantwoordelijkheid voor gemeenten (VROM, 2004). Voor een kaart met begrenzing van de EHS wordt verwezen naar figuur B.1 in bijlage 2.

Het afwegingskader, zoals benoemd in de Nota Ruimte is uitgewerkt in het beleidskader 'Spelregels EHS'. De spelregels zijn een uitwerking van het 'nee, tenzij'-regime, het compensatiebeginsel, het kader voor herbegrenzing van de EHS en de EHS-saldobenadering (Ministerie van LNV, 2007).

Dit beleidskader is tot stand gekomen door samenwerking tussen rijk, provincies, VNG, terreinbeherende organisaties en maatschappelijke organisaties. In onderstaande tabel staan deze organisaties weergegeven.

Tabel 2.1: Deelnemende organisaties Spelregelkader EHS

Rijk	Ministerie van LNV Ministerie VROM
Provincies	elke provincie Interprovinciaal Overleg (IPO)
Gemeenten	Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG)
Terreinbeherende organisaties	Staatsbosbeheer Vereniging Natuurmonumenten
Maatschappelijke organisaties	Vereniging van Recreatieondernemers Nederland (RECRON) Stichting Natuur en Milieu LTO

2.2.2 Monumentenwet 1988

Vanaf 1 september 2007 is de Herziene Monumentenwet 1988 in werking getreden. Hiermee is voor Nederland het in 1992 getekende Verdrag van Malta uitgewerkt in nationale wetgeving. Het doel van de Herziene Monumentenwet is de bescherming van het archeologisch erfgoed in de bodem, en inbedding ervan in de ruimtelijke ontwikkeling door het mee te laten wegen van archeologie in de besluitvorming. Uitgangspunt van de wet is het beschermen van archeologische waarden. Hiertoe moet een groot aantal bodemingrepen getoetst worden aan het gemeentelijke bestemmingsplan.

Praktisch gezien vraagt deze wet van gemeenten in de voorbereidingsfase van een nieuw bestemmingsplan om een inventariserend archeologisch onderzoek te laten uitvoeren en aan te geven welke conclusies de gemeente daaraan verbindt. De onderzoeksresultaten krijgen hun vertaling in het bestemmingsplan. Dat kan door bestemmingen te kiezen die goed samengaan met de archeologische waarden.

Ook kan gekozen worden voor een omgevingsvergunningstelsel voor 'het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden' (voorheen de aanlegvergunning) en kan een regime voor de beoordeling van omgevingsvergunning voor het bouwen (voorheen de bouwvergunning) vorm krijgen. Het is goed voorstelbaar dat bij de totstandkoming van het bestemmingsplan een meer globale inventarisatie van archeologische waarden plaatsvindt en dat vervolgens verder wordt ingezoomd op de aanwezige waarden op het moment dat vanwege concrete projecten de omgevingsvergunning wordt aangevraagd. De gemeenteraad beoordeelt het bestemmingsplan op archeologische merites. Aanvullend op archeologisch vooronderzoek kunnen gemeenten in het bestemmingsplan archeologische voorschriften op nemen ten aanzien van de afgifte van de omgevingsvergunning. Aanvragen voor de omgevingsvergunning worden immers getoetst aan het bestemmingsplan. De aanvrager van een omgevingsvergunning zal zonodig archeologisch vooronderzoek moeten laten uitvoeren. Hij kan hiertoe worden verplicht (door de gemeente). In het voor de aanvrager meest gunstige geval wijst dat vooronderzoek uit dat er geen belangrijke archeologische sporen zijn aangetroffen. De vergunning kan dan, in ieder geval vanuit archeologisch standpunt, zonder meer worden verleend. Indien uit het vooronderzoek de aanwezigheid van archeologische waarden mogelijk blijkt, dan is nader onderzoek noodzakelijk. Eventuele aangetroffen waarden dienen zoveel mogelijk 'in situ' bewaard te blijven.

2.2.3 Wet ammoniak en veehouderij (WAV)

De wet is in 2002 in werking getreden en per 1 mei 2007 gewijzigd. De wet heeft tot doel om de natuur extra te beschermen tegen de nadelige gevolgen van ammoniakuitstoot van veehouderijen in of nabij kwetsbare gebieden. Deze wet heeft betrekking op de uitstoot van ammoniak uit dierenverblijven. Er is een algemeen geldend beleid uitgezet dat eisen stelt aan de ammoniakemissie uit stallen, en het terugdringen hiervan. Daarnaast zijn de uitbreidingsmogelijkheden van de veehouderij in en nabij voor ammoniak zeer kwetsbare gebieden beperkt. Op grond van de wet mogen in zeer kwetsbare gebieden en in een zone van 250 meter rondom deze gebieden geen nieuwe veehouderijen opgericht worden en hebben bestaande veehouderijen slechts beperkte uitbreidingsmogelijkheden. De wijziging in 2007 omvat onder andere:

- een inperking van de te beschermen natuurgebieden: De zeer kwetsbare gebieden liggen in de EHS en zijn in het algemeen 50 ha of meer. Alleen in bijzondere omstandigheden kunnen ook kleinere gebieden als zeer kwetsbaar worden aangewezen.
- de mogelijkheid voor uitbreiding van melkrundveehouderijbedrijven tot 200 stuks melkrundvee inclusief 140 stuks jongvee in de zone van 250 m rond de beschermde gebieden (dit was 140 stuks melkvee met 77 stuks jongvee).
- Het verbod op de vestiging van nieuwe veehouderijen geldt niet voor het houden van dieren ten behoeve van het natuurbeheer.

Ook de provincie Drenthe heeft gebieden aangewezen die zeer kwetsbaar zijn voor ammoniak. Hiervoor wordt verwezen naar par. 2.3, Provinciaal beleid.

De WAV vormt ook het kader voor het voorschrijven van maatregelen die de ammoniakemissie uit stallen reduceren. Dit is uitgewerkt in het 'Besluit ammoniakemissie huisvesting veehouderij' (2005). Dit besluit bepaalt dat dierenverblijven, waar emissie-arme huisvestingssystemen voor beschikbaar zijn, op den duur emissie-arm moeten zijn uitgevoerd. Hiertoe zal het besluit zogenaamde

maximale emissiewaarden bevatten. Op grond van het besluit mogen alleen nog huisvestingssystemen met een emissiefactor die lager is dan of gelijk is aan de maximale emissiewaarde, toegepast worden (bron: www.infomil.nl).

Grote bedrijven moeten voldoen aan de eisen op grond van internationale afspraken, de IPPC Richtlijn. In deze richtlijn is bepaald dat alleen veehouderijen (in de richtlijn 'installaties' genoemd) onder deze richtlijn vallen indien het gaat om intensieve pluimvee- of varkenshouderijen met:

- meer dan 40.000 plaatsen voor pluimvee;
- meer dan 2000 plaatsen voor mestvarkens (> 30 kg);
- meer dan 750 plaatsen voor zeugen.

2.2.4 **Natuurbeschermingswet**

Natura 2000, Vogel- en Habitatrichtlijn

De Natuurbeschermingswet 1998 regelt de bescherming van de Natura 2000-gebieden en vertaalt deze bescherming naar de Nederlandse regelgeving (daarnaast bevat de wet een regeling voor andere specifieke beschermde natuurmonumenten van nationaal belang, dit is in het kader van het Bestemmingsplan Buitengebied Midden-Drenthe echter niet relevant).

Op basis van de Natuurbeschermingswet worden in Nederland de Natura 2000-gebieden aangewezen. Deze worden door middel van een ministeriële aanwijzing vastgelegd. Per Natura 2000-gebied zijn instandhoudingsdoelen geformuleerd, die door provincies in beheerplannen moeten worden uitgewerkt. Op dit moment is de aanwijzing van Vogelrichtlijngebieden definitief, maar voor Habitatrichtlijngebieden is de aanwijzing nog in procedure. Bij gebieden die onder beide richtlijnen vallen, worden de aanwijzingen gecombineerd in één aanwijzing als Natura 2000-gebied.

Binnen of in de nabijheid van het grondgebied van de gemeente Midden Drenthe liggen (delen van) een aantal Natura 2000-gebieden. Tabel 2.1 geeft hiervan het overzicht¹.

Tabel 2.2: Natura 2000-gebieden in en nabij Midden-Drenthe

Gebied	Ligging t.o.v. plangebied
Drents-Friese Wold	enkele hectares in plangebied
Fochteloërveen	grenst aan plangebied
Witterveld	grenst aan plangebied
Drentsche Aa	enkele hectares in plangebied
Elperstroom	in plangebied
Dwingelderveld	grenst aan plangebied
Mantingerbos	in plangebied
Mantingerzand	in plangebied

De rechtsgevolgen van de Natuurbeschermingswet 1998 gelden voor al deze gebieden, ook al zijn de aanwijzingsbesluiten nog niet definitief.

Zoals in de inleiding (hoofdstuk 1) al is aangegeven, is voor het bestemmingsplan een zogenaamde 'passende beoordeling' nodig.

¹ In 2010 is de passende beoordeling aangevuld met een nader onderzoek naar de mogelijke invloed van ammoniakdepositie vanuit de veehouderij in Midden-Drenthe. Daarbij is in eerste instantie gekeken een ruimere omgeving in ogenschouw genomen, en daardoor een uitgebreidere lijst van Natura 2000-gebieden. Vervolgens is ingezoomd op de gebieden in of grenzend aan het grondgebied van de gemeente.

Bij deze passende beoordeling moet niet alleen aandacht worden besteed aan planvoornemens in een Natura 2000-gebied, maar ook aan ontwikkelingsmogelijkheden buiten deze gebieden die tot verslechtering of significante verstoring kunnen leiden. Een plan kan alleen doorgang vinden indien het -gelet op de instandhoudingsdoelstellingen - niet leidt tot significant negatieve gevolgen voor de natuurlijke kenmerken van het gebied die in het kader van de natuurbeschermingswet van belang zijn, tenzij er sprake is van een dwingende reden van openbaar belang en er geen alternatieven zijn.

In dit Plan-MER en de 'Passende beoordeling in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998, art. 19j' worden de ontwikkelingsmogelijkheden van het ontwerp bestemmingsplan beoordeeld op basis van het beschermingsregime van de Natuurbeschermingswet. Daarbij wordt voor de begrenzing en de instandhoudingsdoelstellingen van de Natura 2000-gebieden uitgegaan van de concept aanwijzingsbesluiten die nu voorliggen.

De provincie en de Dienst Landelijk Gebied werken aan het opstellen van de beheersplannen voor de gebieden en zal daar ook de gemeente bij betrekken. Tot nu toe is er voor geen van de gebieden in tabel 2.1 een beheersplan vastgesteld. Ook zijn er nog geen ontwerpplannen openbaar gemaakt.

2.2.5 Geurbeleid en Wet geurhinder en veehouderij

Het algemeen uitgangspunt van het plaatselijk geurbeleid is het zoveel mogelijk beperken van de bestaande geurhinder en het voorkomen van nieuwe hinder. Dit uitgangspunt vormt samen met het toepassen van Beste Beschikbare Technieken (BBT) de kern van het geurbeleid.

Het nationale geurbeleid bestaat uit de volgende beleidslijnen:

- als er geen hinder is, zijn maatregelen niet nodig;
- als er wel hinder is, worden maatregelen op basis van BBT afgeleid;
- voor bepaalde branches is het hinderniveau bepaald en in een bijzondere regeling vastgelegd;
- de mate van hinder die nog acceptabel is, wordt vastgesteld door het bevoegd gezag.

De Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) vormt vanaf 1 januari 2007 het toetsingskader voor de milieuvergunning, als het gaat om geurhinder vanwege dierenverblijven van veehouderijen.

De gemeente Midden-Drenthe beschikt niet over een lokaal geurbeleid (verordening in het kader van de Wet geurhinder en veehouderij). Het nationale geurbeleid is daardoor leidend via de Wet geurhinder en veehouderij. Het nieuwe bestemmingsplan buitengebied zal in overeenstemming moeten zijn met deze wet- en regelgeving.

De Wgv stelt alleen eisen aan de geurhinder vanwege dierenverblijven. In het algemeen kan de geuremissie vanuit die geurbronnen door het treffen van redelijk eenvoudige maatregelen of voorzieningen of door het aanhouden van minimumafstanden worden voorkomen of tot een acceptabel niveau worden teruggebracht (Infomil, 2007).

De Wgv maakt onderscheid tussen dieren met geuremissiefactoren en dieren zonder geuremissiefactoren. Voor dieren waarvoor een geuremissiefactor is opgenomen mag de geurbelasting op een 'geurgevoelig object' een bepaalde waarde niet overschrijden en gelden minimumafstanden voor (voormalige) bedrijfswoningen.

Voor dieren waarvoor geen geuremissiefactor is opgenomen dient tenminste een minimale afstand tussen een veehouderij en een 'geurgevoelig object' te worden aangehouden.

Dieren met geuremissiefactoren

Indien de ligging van de geurgevoelig objecten bekend is, kan per object worden bepaald welke waarde voor de geurbelasting op de buitenzijde van het geurgevoelig object is toegestaan. Deze maximale waarde voor de geurbelasting is opgenomen in artikel 3 van de Wgv en wordt uitgedrukt in aantallen Europese odour units in een volume-eenheid lucht (ouE/m³). Voor de geurbelasting is uitgegaan van de gebruikelijke 98-percentiel geurconcentratie. Dat betekent dat de berekende geurconcentratie gedurende 98 procent van het jaar niet wordt overschreden (ouE/m³; P98).

Tabel 2.3: Geurbelastingsnormen uit de Wgv, Infomil, 2008

Het geurgevoelig object is gelegen in een:	Ten hoogste toegestane geurbelasting:
- concentratiegebied, binnen bebouwde kom	3.0 ouE/m ³
- concentratiegebied, buiten bebouwde kom	14.0 ouE/m ³
- niet-concentratiegebied, binnen bebouwde kom	2.0 ouE/m ³
- niet-concentratiegebied, buiten bebouwde kom	8.0 ouE/m ³

In Midden-Drenthe liggen geen concentratiegebieden voor de intensieve veehouderij. Hier zijn dus de normen voor niet-concentratiegebieden van toepassing.

Dieren zonder geuremissiefactoren

Voor veehouderijen met dieren waarvoor geen geuremissiefactor is vastgesteld en voor veehouderijen met pelsdieren gelden wettelijk vastgestelde afstanden tussen veehouderij en geurgevoelig object. Deze dieren worden in de praktijk ook korthedshalve wel aangeduid als '(vaste) afstands-dieren'. De beoordeling van geurhinder bestaat uit de toetsing of aan de voorgeschreven minimumafstanden wordt voldaan (artikel 4, eerste en tweede lid Wgv). Het gaat hier om de afstand tussen het emissiepunt van een dierenverblijf en de buitenzijde van het geurgevoelig object (Infomil, 2008).

De minimumafstand tussen een veehouderij met 'afstandsdieren' en een geurgevoelig object (artikel 4, eerste lid van de Wgv) bedraagt:

- binnen de bebouwde kom 100 meter;
- buiten de bebouwde kom 50 meter.

De ligging van het geurgevoelig object is hierbij bepalend.

De Wvg biedt de gemeente de mogelijkheid om binnen bepaalde grenzen van de normen in de Wet af te wijken, zowel naar strengere als naar minder strenge normen voor

bepaalde gebieden en/of de geurgevoelige objecten daarbinnen. De gemeente Midden-Drenthe beschikt vooralsnog niet over een eigen geurbeleid en is dus gehouden aan de genoemde wettelijke normen.

2.2.6 'Wet luchtkwaliteit'

De belangrijkste wet- en regelgeving voor luchtkwaliteit is vastgelegd in Titel 5.2 Luchtkwaliteitseisen van de Wet milieubeheer, ook wel de Wet luchtkwaliteit genoemd. Deze wijziging van de Wet milieubeheer is op 15 november 2007 in werking getreden en vervangt het Besluit luchtkwaliteit 2005. Met deze wet zijn de richtlijnen voor luchtkwaliteit van de Europese Unie geïmplementeerd in de Nederlandse wetgeving. In de wet zijn grenswaarden opgenomen voor stikstofdioxide (NO₂), fijn stof (PM₁₀, de fractie kleiner dan 10 micron), zwaveldioxide (SO₂), koolmonoxide (CO), benzeen en lood, waarvan de belangrijkste zijn weergegeven in tabel 2.1.

Tabel 2.4: Grenswaarden Wet luchtkwaliteit

Stof	Grenswaarden		
	Type norm	Concentratie (µg/m)	Max. aantal Overschr. per jaar
NO ₂	Jaargemiddelde	40	
	Uurgemiddelde	200	18
PM ₁₀	Jaargemiddelde	40	
	24-uursgemiddelde	50	35
SO ₂	24-uursgemiddelde	125	3
	Uurgemiddelde	350	24
CO	8-uurgemiddelde	10.000	
Benzeen	Jaargemiddelde	5	
Lood	Jaargemiddeld	0,5	

Het Europees parlement heeft in 2007 ook normen afgesproken voor de fijnere fractie van fijn stof (PM_{2,5}). Als de grenswaarden voor PM₁₀ worden gehaald, wordt ook voldaan aan die voor PM_{2,5}. Om de streefwaarden voor PM_{2,5} te halen is mogelijk wel extra fijnstofbeleid nodig.

De nieuwe grenswaarden voor PM_{2,5} zijn in Nederland niet strenger dan de huidige norm voor daggemiddelde concentraties van PM₁₀. Er dus geen extra fijnstofbeleid nodig om de PM_{2,5}-grenswaarden te halen vergeleken met het beleid dat nodig is om de PM₁₀ normen te halen. Om de streefwaarden voor PM_{2,5} te halen is in Nederland mogelijk wel extra fijnstofbeleid nodig.

Relatie met het Bestemmingsplan Buitengebied Midden-Drenthe

Om na te gaan of het aannemelijk is dat de ontwikkelingsmogelijkheden in het ontwerp bestemmingsplan passen binnen de vigerende normen inzake de luchtkwaliteit, is in eerste instantie met name de invloed op de concentraties in de lucht van stikstofoxiden (NO_x) en fijnstof (de fractie kleiner dan 10 micron, afkorting PM₁₀), relevant.

Stikstofoxiden komen vrij bij verbrandingsprocessen, bijvoorbeeld in motoren. Bedrijven en verkeer zijn belangrijke bronnen. Weliswaar voorziet het bestemmingsplan niet in aanmerkelijke uitbreidingsmogelijkheden die hiervoor relevant zijn, maar enige aandacht hiervoor is ten behoeve van de besluitvorming wel gewenst geacht. Fijnstof komt bijvoorbeeld vrij bij de verbranding in dieselmotoren. Als het gaat om verkeersontwikkelingen is dit vaak een belangrijk aandachtspunt, maar in het voorgenomen bestemmingsplan zijn geen voorstellen opgenomen voor verkeersontwikkelingen. Daarnaast kan ook bij allerlei bedrijfsprocessen fijnstof

vrijkomen. Kijken we naar de ontwikkelingsmogelijkheden in het voorgenomen bestemmingsplan, dan is met name de pluimveehouderij (een type bedrijf dat past binnen de categorie intensieve veehouderij) een mogelijk aandachtspunt, vanwege het vrijkomen van fijnstof. Bij de vergunningverlening in het kader van de Wet milieubeheer zal dit aspect aan de orde moeten komen. Voor de besluitvorming over het bestemmingsplan is de vraag aan de orde, of het aannemelijk is dat de geboden ontwikkelingsmogelijkheden passen binnen de geldende wet- en regelgeving. In paragraaf 3.5 wordt ingegaan op de verwachte ontwikkeling op basis van bestaande trends, exclusief de voornemens in het bestemmingsplan (de zogenaamde 'autonome ontwikkeling'). Hieruit blijkt, dat de verwachte concentraties duidelijk onder de geldende grens-en streewaarden liggen. Dit geldt ook voor de zeer fijne fractie, $PM_{2,5}$.

In het kader van het bestemmingsplan is wel de depositie van ammoniak van de veehouderij in natuurgebieden een punt van aandacht. Hier ligt een relatie met de Wet ammoniak en Veehouderij en met de Natuurbeschermingswet, de Wet luchtkwaliteit heeft hierop geen betrekking. In de hoofdstukken 5 en 6 wordt uitgebreid ingegaan op de mogelijke effecten van de ammoniakdepositie vanuit de veehouderij.

2.3 Provinciaal beleid

2.3.1 *Omgevingsvisie Drenthe, hoofdlijnen*

De Omgevingsvisie Drenthe is het strategische kader voor de ruimtelijk-economische ontwikkeling van Drenthe. De visie is vastgesteld op 2 juni 2010 en formuleert de belangen, ambities, rollen, verantwoordelijkheden en sturing van de provincie in het ruimtelijke domein. De provincie heeft haar missie als volgt verwoord: *"Het koesteren van de Drentse kernkwaliteiten en het ontwikkelen van een bruisend Drenthe, passend bij deze kernkwaliteiten"*.

De provincie heeft het systeem van de integrale zonerings van het landelijk gebied in het vorige omgevingsplan, waarbij het buitengebied werd onderverdeeld in zes zones, verlaten. De provincie maakt nu een onderscheid tussen 'robuuste systemen' en 'multifunctionele gebieden'. Een systeem is robuust als een verstoring als gevolg van een ontwikkeling geen significante gevolgen heeft voor het functioneren ervan. Binnen de robuuste systemen staat de ontwikkeling van de desbetreffende hoofdfunctie (wonen, werken, water, natuur of landbouw) voorop. Voor alle ontwikkelingen, dus ook die van de hoofdfunctie, geldt dat de ruimtelijke kwaliteit er door moet worden versterkt.

De provincie benoemt in de omgevingsvisie vier systemen die de dragers zijn voor de ruimtelijke ontwikkeling van Drenthe:

- sociaal-economische systeem;
- watersysteem;
- natuursysteem;
- landbouwsysteem.

In de Omgevingsvisie neemt het stelsel van kernkwaliteiten een belangrijke plaats in. Deze kernkwaliteiten zijn natuur, landschap, stilte en duisternis, aardkundige waarden, archeologie en cultuurhistorie. De inzet van de provincie is deze kernkwaliteiten te behouden en waar mogelijk te ontwikkelen.

Het koesteren en behouden van de kern-kwaliteiten die niet op de kaart zijn aangegeven, is een gemeentelijke verantwoordelijkheid.

Intensieve veehouderij

Ten aanzien van de intensieve veehouderij wordt een grote mate van terughoudendheid in acht genomen. Vestiging van nieuwe bedrijven voor de intensieve veehouderij en omschakeling van grondgebonden naar niet grondgebonden bedrijven worden uitgesloten. Ook het realiseren van een nieuwe intensieve neventak is uitgesloten. Uitbreiding van bestaande intensieve veehouderijen en een bestaande neventak intensieve veehouderij bij bestaande grondgebonden bedrijven worden wel toegestaan.

Landbouw

Als doelstelling voor de landbouw wil de provincie de Drentse agribusines in staat stellen haar positie op de Europese markt en op de wereldmarkt te versterken. De provincie maakt bij de functie 'landbouw' onderscheid tussen landbouw in gebieden die zijn aangeduid als 'robuuste systemen' en landbouw in multifunctionele gebieden. In de Omgevingsvisie worden in de gemeente Midden-Drenthe het gebied aan weerszijden van de lijn Bovensmilde-Smilde-Hoogersmilde en het gebied ten westen van Beilen (indicatief) als robuuste landbouw aangeduid. In deze gebieden staat de landbouw voorop. Dit maakt schaalvergroting en meer geïndustrialiseerde vormen van landbouw mogelijk. Ook zijn dit de voorkeursgebieden voor het verplaatsen en inplaatsen van agrarische bedrijven. Er is in deze gebieden geen ruimte voor andere grootschalige functies, bijvoorbeeld nieuwe grootschalige verblijfsrecreatie, natuur en vestiging van landgoederen en woonmilieus.

Voor de gebieden met de functie landbouw (kaart Visie 2020: zie bijlage 2) is het vaststellen van een maximale oppervlaktemaat de verantwoordelijkheid van de gemeente. Voor de multifunctionele gebieden geldt dat de maximale grootte van het bouwblok 1,5 ha is. Onder voorwaarde van ruimtelijke inpassing is een verdere vergroting tot 2,0 ha mogelijk.

Bij alle ruimtelijke ontwikkelingen moet de SER-ladder worden toegepast en moeten de kernkwaliteiten in acht worden genomen. Bij agrarische gebieden is dat bijvoorbeeld van toepassing bij het vergroten van het bouwvlak. Glastuinbouw wordt gebundeld op de glastuinbouwlocaties in de gemeente Emmen. Nieuwvestiging buiten deze locaties wordt uitgesloten.

Relatie met zonering in het bestemmingsplan buitengebied Midden-Drenthe

In de Nota van Uitgangspunten die voor het nieuwe bestemmingsplan is opgesteld (vastgesteld in 2005) is aangegeven dat in het bestemmingsplan buitengebied de zonering in het tweede Provinciaal Omgevingsplan (POP) voor de afweging en functietoekenning van de functies binnen de gebiedsbestemmingen wordt aangehouden als vertrekpunt. Bij verdere detaillering op bestemmingsplanniveau en/of wanneer zich speciale omstandigheden voordoen om af te wijken van deze zonering zal dit gemotiveerd in de toelichting omschreven worden. Het nieuwe omgevingsbeleid dat in juni 2010 is vastgesteld in de nieuwe Omgevingsvisie Drenthe is een reden geweest om de zonering aan te passen, zodat deze volledig aansluit bij het provinciale beleid (zie toelichting ontwerp bestemmingsplan Buitengebied).

2.3.2 **Informatie en beleid inzake belangrijke waarden**

In bijlage 2 van dit plan-MER zijn uitsneden opgenomen van de volgende kaarten van de omgevingsvisie en het ontwerp bestemmingsplan Buitengebied:

- figuur B.1. concretisering EHS (omgevingsvisie Drenthe);
- figuur B.2.: robuuste EHS (omgevingsvisie Drenthe);
- figuur B.3.: visiekaart 2020 (omgevingsvisie Drenthe);
- figuur B.4.: archeologische verwachtingskaart (ontwerp BP Buitengebied, bron: gemeente);
- figuur B.5.: hydrologische beïnvloedingsgebieden (ontwerp BP Buitengebied, bron: advies waterschappen inzake watertoets);
- figuur B.6.: integraal gebiedsplan Natuur en landschapsdoelen in Drenthe;
- figuur B.7.: gebieden stilte en duisternis (Omgevingsvisie Drenthe);

Hieronder wordt het provinciale beleid met betrekking tot deze en andere thema's toegelicht. In aansluiting op de beschrijving van het provinciale beleid met betrekking tot verdrogingsbestrijding, is ook informatie van de waterschappen (die verstrekt is in het kader van de watertoets) van belang. Dit is hieronder ook meegenomen.

Aardkundige waarden

In dit plan-MER wordt ingegaan op de bescherming van aardkundige waarden in het ontwerp bestemmingsplan.

Relatie aardkundige waarden met het bestemmingsplan buitengebied Midden-Drenthe

In het afwegingskader voor de omgevingsvergunning en voor het afwijken in verband met strijdig gebruik is in algemene zin opgenomen, dat geen onevenredige afbreuk mag worden gedaan aan geomorfologische waarden. Verder is voor bepaalde gebieden (de beekdalen) het onomkeerbaar wijzigen van de bodemstructuur verboden.

Archeologie

De archeologische monumentenkaart vormt een vaststaand uitgangspunt in het voorgenomen bestemmingsplan. De gemeente heeft echter een eigen beleid ontwikkeld, dat een nadere uitwerking en detaillering vormt van het provinciale beleid. Zie ook bijlage 2, figuur B.4. waar de archeologische verwachtingskaart is opgenomen.

Relatie archeologie met het bestemmingsplan buitengebied Midden-Drenthe

De gemeente heeft een eigen archeologische kaart laten opstellen, die meer gedetailleerd is en verder gaat dan de IKAW-kaart (Indicatieve kaart van Archeologische Waarden) en de Archeologische Monumentenkaart. Bestaande archeologische monumenten en terreinen, alsmede gebieden met een (middel-)hoge archeologische verwachtingswaarde worden in het bestemmingsplan beschermd door het opnemen van een aanvullende bestemming. Deze aanvullende bestemming is gekoppeld aan een omgevingsvergunningstelsel voor de bouw- en sloop en het uitvoeren van werken en/of werkzaamheden.

Stilte en duisternis

In de provincie Drenthe is het op veel plekken is het stil en donker. Op de kernkwaliteitenkaart (bijlage 2, figuur B.7) zijn de stilte- en duisternisgebieden aangegeven. De stilte in deze gebieden beschouwt de provincie van provinciaal belang. Het doel is om de stilte in deze gebieden te behouden, door geen ontwikkelingen toe te staan die de rust verstoren. In de stiltegebieden geldt voor niet-natuurlijke geluidsbronnen een richtwaarde van 35 dB(A) voor het Leq en 40 dB(A) voor het Lmax, alsmede een streefwaarde van 30 dB(A) voor het Leq en 35 dB(A) voor het Lmax.

De provincie heeft op dit moment onvoldoende in beeld of de geluidskwaliteit in de stiltegebieden voldoet aan de gestelde geluidsnorm. Pas nadat de geluidssituatie voldoende in kaart is gebracht, kan worden beoordeeld of sanering van storende geluidsbronnen aan de orde is. Daarbij is het de insteek van de provincie om geen beperkingen aan bestaande bewoning en bedrijvigheid op te leggen.

In de nationale parken Dwingelderveld, Drents-Friese Wold, het Nationaal beek- en esdorpenlandschap Drentsche Aa en in de Natura 2000-gebieden zet de provincie in op het behouden van duisternis. De provincie gaat dit opnemen in de beheerplannen voor deze gebieden. Samen met de gemeenten gaat de provincie onderzoeken hoe de lichtuitstoot in het buitengebied kan worden teruggebracht.

Grondwaterbescherming

De bescherming van het grondwater is neergelegd in verschillende wetten, waaronder de wet milieubeheer, de Waterwet en de Wet Bodembescherming. Daarnaast geven de Kaderrichtlijn Water en de Grondwaterrichtlijn aanwijzingen voor het provinciale beleid. Vaak is de verantwoordelijkheid voor deze bescherming gekoppeld aan het gebruik van het grondwater.

Vanwege de drinkwaterwinning is de provincie verantwoordelijk voor de kwaliteit van het grondwater. Daarom heeft de provincie, bovenop het generieke beleid voor de bescherming van het grondwater, aanvullend provinciaal beleid geformuleerd. De drie belangrijkste grondslagen daarvoor zijn:

- *Provinciale omgevingsverordening (POV):*
deze verordening kan worden gezien als de basis van ons grondwaterbeschermingsbeleid. In de verordening staat welke activiteiten niet zijn toegestaan in de grondwaterbeschermingsgebieden en de voorwaarden voor overige activiteiten;
- *Ruimtelijke bescherming van grondwaterbeschermingsgebieden:*
de voorkeur gaat uit naar functies die bijdragen aan de grondwaterkwaliteit. De provincie zet instrumenten in om deze functies te bevorderen;
- *Maatwerk per grondwaterbeschermingsgebied in de vorm van gebiedsdossiers:*
de gebiedsdossiers geven de mogelijkheid om bestaande risico's voor de grondwaterkwaliteit te minimaliseren met een maatregelenpakket. Of deze dossiers kunnen dienen als toetsingskader voor nieuwe functies en activiteiten, moet in afwachting van landelijke ontwikkelingen nog blijken.

In het bestemmingsplan is met bovenstaande rekening gehouden. Voor de manier waarop wordt verwezen naar de toelichting van het bestemmingsplan.

Relatie Waterwingebied en grondwaterbeschermingsgebied en het bestemmingsplan buitengebied Midden-Drenthe

In de provinciale Omgevingsvisie is de basisbescherming van waterwingebieden en grondwaterbeschermingsgebieden geregeld. Het bestemmingsplan neemt door middel van 2 aanduidingen (waterwingebied en grondwaterbeschermingsgebied) en bijbehorende regels extra bescherming op.

Verdrogingsbestrijding (TOP-gebieden natuur)

Voor het behalen van de natuurdoelen, is de verdroging van de natuurgebieden een van de belangrijkste knelpunten. De provincie streeft naar volledig herstel van de verdroogde natuurgebieden (circa 24.000 hectare). Op basis van het advies van de Taskforce Verdroging concentreert de provincie zich tot 2015 op de aanpak van de verdroging in acht meest kwetsbare gebieden (TOP-gebieden). In tabel 2.5 is per gebied de doelstelling geformuleerd. We streven bij de aanpak van de verdroging naar synergie door WB21- en KRW-doelen mee te nemen.

Tabel 2.5 : Top gebieden natuur

Verdroogd gebied	Doelstelling 2015	Relatie met natuur en KRW
Fochteloërveen	geen verdroging	EHS, N2000
Drenthse Aa	geen verdroging	EHS, N2000 en KRW
Elperstroom	matig verdroogd	EHS, N2000 (urgent) en KRW
Drents Friese Wold en Leggelderveld	matig verdroogd	EHS, N2000
Dwingelderveld	matig verdroogd	EHS, N2000
Bargerveen	matig verdroogd	EHS, N2000
Peizerdiep	geen verdroging	EHS en KRW
Reest	matig verdroogd	EHS, N2000 en KRW

De aanpak moet ertoe leiden dat in drie van de acht TOP-gebieden de verdroging in 2015 is opgelost. In de overige vijf gebieden moet de situatie aanzienlijk verbeterd zijn (van ernstig naar matig verdroogd). In deze gebieden hangen verdergaande maatregelen af van functiewijzigingen of hebben de maatregelen meer tijd en middelen nodig. De overige verdroogde gebieden in Drenthe komen na 2015 aan bod.

Hydrologische aandachtsgebieden

In het kader van de Watertoets hebben de waterschappen informatie verschaft aan de gemeente Midden-Drenthe over de hydrologische aandachtsgebieden. Deze is opgenomen in een bijlage 6 in de toelichting bij het ontwerp bestemmingsplan en ook in bijlage 2, figuur B.5. bij dit plan-MER.

Relatie hydrologische aandachtsgebieden met het bestemmingsplan buitengebied Midden-Drenthe

De aangegeven hydrologische aandachtsgebieden (kwetsbare gebieden en bufferzones daaromheen) zijn met een aanvullende bestemming op de verbeelding (bestemmingsplankaart) overgenomen in het ontwerp bestemmingsplan. Ontwikkelingsmogelijkheden zullen bij vergunningverlening op basis van het bestemmingsplan worden getoetst aan het beleid voor de hydrologische aandachtsgebieden.

Provinciaal ecologische hoofdstructuur (EHS)

In bijlage 2 is in figuur B.1 een verkleinde weergave van de provinciale kaart 'concretisering EHS' van 2 juni 2010 opgenomen. Een aantal kerngebieden van de ecologische hoofdstructuur heeft de status van Natura 2000 -gebied. Voor nadere informatie hierover wordt verwezen naar de passende beoordeling die deel uitmaakt van dit plan-MER.

Relatie kaart concretisering EHS en het bestemmingsplan buitengebied Midden-Drenthe

In het bestemmingsplan zijn de aanduidingen van diverse elementen en gebieden uitgewerkt tot gebiedsaanduidingen op de verbeelding (bestemmingsplankaart):

- waardevolle graslanden, weidevogelgebieden en pleisterplaatsen voor ganzen en zwanen (bij Hijkersmilde/Oranje en Bovensmilde) zijn met een aanduiding op de kaart aangegeven;
- elementen groter dan 2 ha zijn concreet bestemd als Natuur;
- alle bestaande bos- en natuurgebieden die deel uitmaken van de Ecologische Hoofdstructuur zijn bestemd als Natuur;
- voor gebieden binnen de EHS die nu nog een andere hoofdfunctie hebben (in het algemeen landbouw) is in het bestemmingsplan een wijzigingsbevoegdheid opgenomen, waardoor verandering in de bestemming natuur mogelijk is;
- de ecologische verbindingzones in de gemeente Midden-Drenthe worden uitgewerkt op basis van vrijwilligheid en zijn om die reden niet op de plankaart opgenomen.

2.3.3 *Integraal gebiedsplan natuur- en landschapsdoelen in Drenthe en Natuurbeheerplan Drenthe versie 2009*

Het integraal gebiedsplan is in 2007 vastgesteld en in 2008 geactualiseerd (vastgesteld door GS in september 2008). In het plan zijn begrensde natuurgebieden en beheersgebieden die zijn begrensd, dan wel aangeduid als 'ruime jas' gebieden aangegeven. De begrensde natuurgebieden zijn cultuurgronden waarvoor een functieverandering naar natuur wordt voorzien. In de beheersgebieden en de 'ruime jas' gebieden wordt binnen de huidige hoofdfunctie de mogelijkheid geboden om beheersovereenkomsten af te sluiten, ten behoeve van de waarden van natuur-en landschap. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om weidevogelbeheer of ontwikkeling van bloemrijkere vegetaties, zoals door akkerrandenbeheer. Het plan geeft ook mogelijkheden voor beheer van landschapselementen, zoals esrandbosjes e.d. De 'ruime jas' gebieden zijn zoekgebieden waarbinnen voor kleinere oppervlakten overeenkomsten kunnen worden afgesloten.

Op figuur B.6 in bijlage 2 is een uitsnede van de plankaart van het Integraal Gebiedsplan opgenomen.

De begrensde natuurgebieden en beheersgebieden maken deel uit van de EHS, de 'ruime jas' gebieden niet (dit omdat het beschikbare (rijks-)instrumentarium slechts op een oppervlakte kleiner dan 20% kan worden ingezet). Voor alle gebieden wordt de Bijzondere Milieukwaliteit (BOK) nagestreefd.

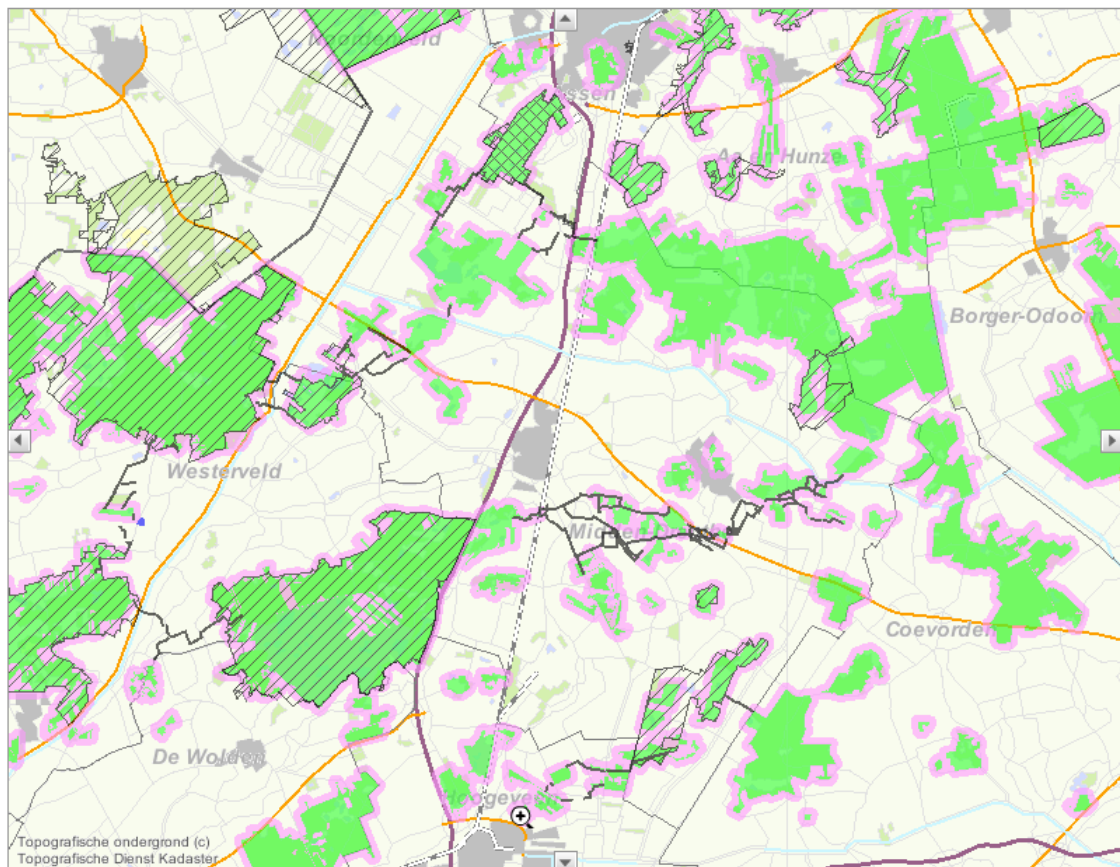
In het integrale gebiedsplan wordt de toepassing van de beschikbare regelingen concreet uitgewerkt. Per type gebied wordt bijvoorbeeld aangegeven, welke beheerspakketten kunnen worden ingezet. Ook worden quota (in ha) van de beschikbare regelingen gegeven.

Het Integraal gebiedsplan is opgevolgd door het 'Natuurbeheerplan Drenthe versie 2009". Dit plan is op 1 september 2009 door GS vastgesteld, op basis van de subsidieverordening Natuur- en landschapsbeheer. Het plan kent een andere opbouw en andere benaming van natuurtypen en dergelijke, maar de inhoud is ten opzichte van het Integraal gebiedsplan grotendeels ongewijzigd.

Er zijn enkele beperkte wijzigingen in de begrenzing van gereserveerde gebieden, maar deze hebben geen betrekking op het grondgebied van de gemeente Midden-Drenthe. Het Natuurbeheerplan heeft geen gevolgen voor de begrenzing van de EHS. Het plan biedt eigenaren en gebruikers van gronden die zijn begrensd als natuurgebied of agrarisch natuurgebied de mogelijkheid om subsidie aan te vragen voor het beheer en soms de inrichting van deze gronden. Het plan heeft op zich geen planologische consequenties.

2.3.4 Aanwijzing gebieden die zeer kwetsbaar zijn voor de depositie van ammoniak

Op grond van de Wet ammoniak en veehouderij (WAV) dienen de provincies aan te geven, welke natuur- en bosgebieden zeer kwetsbaar zijn voor de depositie van ammoniak. Op figuur 2.1 zijn de zeer kwetsbare gebieden weergegeven, die door de provincie Drenthe zijn aangewezen in de gemeente Midden-Drenthe. Dit zijn de groene gebieden op de figuur. De zone daaromheen symboliseert de 250m-zone rond de gebieden, waarvoor op grond van deze wet beperkende maatregelen voor de landbouw gelden.

Figuur 2.1: WAV-kaart provincie Drenthe (uitsnede).

Op de figuur zijn, vanwege hun specifieke status, met een raster de gebieden aangegeven die zijn aangewezen als Natura 2000-gebied. Verder zijn belangrijke en verzorgingsgevoelige voorkeustracé's van ecologische verbindingzones aangegeven (met lijnen). Deze zones maken echter geen deel uit van het provinciale besluit in het kader van de WAV.

Relatie met het bestemmingsplan Buitengebied

Ten behoeve van het bestemmingsplan is geïnventariseerd of in deze zone agrarische veehouderij bedrijven liggen. Binnen de gebieden die als zeer kwetsbaar zijn aangemerkt (de WAV-gebieden) ligt één grondgebonden agrarisch bedrijf. In de zone van 250m rond de WAV-gebieden liggen 49 grondgebonden agrarische bedrijven, 5 intensieve veehouderijbedrijven en 4 grondgebonden bedrijven met een intensieve neventak. In paragraaf 4.2.3 wordt aangegeven op welke wijze de WAV-zone in acht is genomen.

2.4 Lokaal beleid

2.4.1 *Nota van Uitgangspunten bestemmingsplan buitengebied Midden-Drenthe*

Deze Nota is in april 2005 door de Raad van de gemeente Midden-Drenthe vastgesteld. Het ontwerp bestemmingsplan is hier op gebaseerd. Een belangrijk uitgangspunt was dat de zonering van het POP II als vertrekpunt werd genomen voor het bestemmingsplan. Ook wat betreft de 'spelregels' voor de oppervlakte van agrarische bouwpercelen werd (in de definiëring van de mogelijkheden 'bij recht') aangesloten bij het provinciale beleid zoals dat in het POP II was opgenomen. Met de keuze van de zonering in het POP II als vertrekpunt, werden ook de daarin voorziene mogelijkheden voor natuurontwikkeling en de landschappelijke uitgangspunten per zone in acht genomen. Inmiddels is (per juni 2010) het POP II vervangen door de Omgevingsvisie Drenthe. In het ontwerp bestemmingsplan dat nu ter inzage gelegd gaat worden zijn de uitgangspunten uit dit nieuwe beleid verwerkt en het startpunt voor de (on)mogelijkheden binnen de verschillende bestemmingen. In paragraaf 2.3.1 zijn die uitgangspunten kort beschreven.

Andere uitgangspunten die voor de effectbeoordeling in dit plan-MER van belang zijn, betreffen:

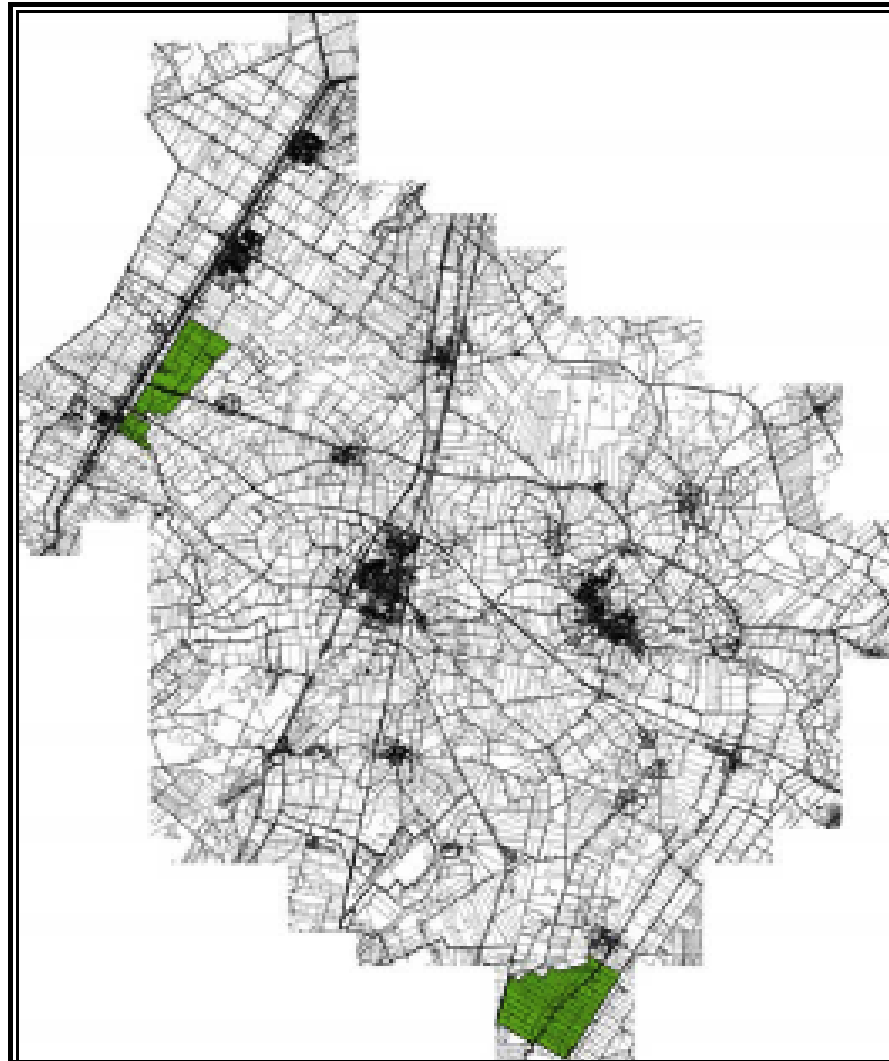
- Er wordt zeer terughoudend omgegaan met de mogelijkheden voor verplaatsing / inplaatsing van agrarische bedrijven;
- Geen nieuwvestiging van intensieve veehouderij, of vestiging als nieuwe neventak van een agrarisch bedrijf. Verder zijn er 'spelregels' die de uitbreidingsmogelijkheden beperken;
- Biogasopwekking met biomassa/vergistingsinstallaties is alleen mogelijk als 'nevenactiviteit mestverwerking' (covergisting), dus niet als zelfstandige activiteit, los van een agrarisch bedrijf;
- Voor nieuwe landgoederen wordt uitgegaan van de Beleidsnotitie 'Nieuwe landgoederen in Midden Drenthe', deze wordt vertaald in het bestemmingsplan buitengebied. In het algemeen heeft een nieuw landgoed een oppervlakte van 15 ha of meer. Op het landgoed staat één gebouw van allure, met bij de schaal passende bijgebouwen. In bepaalde situaties kan een landgoed kleiner zijn (onder voorwaarden voor de landschappelijke inpasbaarheid en bijvoorbeeld in aansluiting op bestaande bos- en natuurgebieden of aansluiting op dorpsranden), maar minimaal wordt voldaan aan de provinciale ondergrens van 5 ha;
- Het ontwerp bestemmingsplan biedt ruimte voor verbreding van de agrarische bedrijven met niet-agrarische nevenactiviteiten die passen in het landelijk gebied, zoals kamperen bij de boer, logies, productiegebonden detailhandel en zorgboerderijen. Nevenactiviteiten zijn alleen toegestaan in de bestaande bebouwing.

Daarnaast biedt het plan ruimte voor zelfstandige activiteiten die passen in het landelijk gebied. Het kan daarbij gaan om:

- agrarisch dienstverlenende bedrijven, zoals loonbedrijven;
 - agrarisch aanverwante bedrijven, zoals bijvoorbeeld paardenhouderijen en maneges;
 - niet-agrarische activiteiten (veelal kleinschalige dienstverlenende bedrijfsfuncties);
- Uitwerking van een 'ruimte voor ruimte' regeling, samen met de provincie. Dit is een regeling om onder voorwaarde van sanering van bestaande agrarische bebouwing vergroting van de woonfunctie toe te staan;
 - De Nota van Uitgangspunten geeft diverse uitgangspunten voor de ontwikkelingsmogelijkheden voor de recreatie. Er wordt aangesloten bij de provinciale functiezoning en grootschalige ontwikkelingen zijn alleen mogelijk als ze passen binnen een (te ontwikkelen) visie voor een groter gebied, waarin rekening wordt gehouden met de andere functies en waarden. Daarnaast heeft de gemeente in 2010 de discussienota 'Ruimte voor ondernemen!' geschreven. Deze nota zal als bijlage bij het bestemmingsplan gevoegd worden en geheel verwerkt worden in de regels. Dit nieuwe beleid vervangt en bundelt het beleid uit 2004 (TROP 2004) en de visie uit 2008. In de nota Ruimte voor ondernemen gaat het vooral om mogelijkheden ten aanzien van bestaande recreatievormen. Het gaat in de nota over bestaande vormen voor kleinschalige recreatie (kleinschalig kamperen, kleinschalige dagrecreatie als een theetuin, dierenweide, doolhof, Bed&breakfast etc.) en reguliere vormen van verblijfsrecreatie (campings, bungalowparken, en groepsaccomodaties). Deze grotere voorzieningen mogen zich na ontheffing/afwijking beperkt uitbreiden of wijzigen. Daardoor is er altijd een toetsingskader/afwegingsmogelijkheid. Nieuwe grootschalige recreatieve ontwikkelingen worden uitgesloten in het nieuwe bestemmingsplan. Zoals verderop in dit rapport zal worden beschreven, is de ontwikkelingsruimte die het nieuwe bestemmingsplan zal bieden zeer beperkt, het betreft alleen beperkte aanpassingen of uitbreidingen van bestaande voorzieningen;
 - Overkoepelende randvoorwaarde voor activiteiten binnen het agrarische gebied is het behoud van de kenmerkende landschappelijke en cultuurhistorische waarden. Om verstening te voorkomen worden nieuwe zelfstandige activiteiten uitsluitend toegestaan in vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen/boerderijen. Zowel voor verbreding van agrarische bedrijven als voor het toestaan van zelfstandige activiteiten geldt een nader afwegingsmoment in de vorm van een vrijstellings-² of wijzigingsprocedure, gekoppeld aan ruimtelijke randvoorwaarden. Zo mag bijvoorbeeld geen sprake zijn van verkeersoverlast, buitenopslag, aantasting van het straatbeeld, etc;
 - Productiebos wordt gezien als een agrarische activiteit. Met name in een open landschap kan dit nogal wat ruimtelijke gevolgen hebben. Gezien het karakter van het landschap in het buitengebied van de gemeente Midden-Drenthe, voert de gemeente in bepaalde gebiedscategorieën een terughoudend beleid ten aanzien van boomteelt, houtteelt en andere opgaande beplanting. Houtproductie en andere vormen van meerjarige opgaande teelten worden gekoppeld aan een stelsel van omgevingsvergunningen voor het uitvoeren van werken en werkzaamheden, waaraan criteria zijn gekoppeld voor de landschappelijke inpassing. Belangrijke landschappelijke waardevolle elementen zoals essen, beekdalen of open enclaves komen niet in aanmerking voor bosaanplant. Ook de veenontginningen (behoud openheid) komen niet in aanmerking;

² In de nieuwe Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) is de ontheffing vervangen door de daarin opgenomen mogelijkheid voor afwijking van de regels.

- Er zal terughoudend worden omgegaan met de mogelijkheden voor bosaanplant. Alleen permanent bos met een duidelijke maatschappelijke meerwaarde is mogelijk. Voor de aanplant van maximaal 1 ha kan dit via een omgevingsvergunning, voor een grotere oppervlakte is een wijziging van het bestemmingsplan nodig, hiervoor wordt een wijzigingsbevoegdheid opgenomen. Verder gelden de volgende uitgangspunten:
 - in de bestemmingen (gebiedscategorieën) 'beekdalen' en 'essen' mag geen bosaanplant plaatsvinden (tenzij het een landschappelijke versterking betreft).
 - geen bosaanplant in gebieden waar de openheid moet worden gehandhaafd (uit te werken in het bestemmingsplan);
 - voor de locaties voor bosuitbreiding worden de criteria in de omgevingsvisie aangehouden; zo dient bosaanleg bij voorkeur in aansluiting op bestaande bosgebieden (groter dan 50 ha) plaats te vinden, aan te sluiten aan een bestaand of toekomstig recreatieterrein of aan bestaand natuurgebied. De bosuitbreiding kan ook in aansluiting op de kernen worden gesitueerd. In dat geval dient het bos een recreatieve functie te krijgen en dienen bestaande cultuurhistorische, landschappelijke en natuurwaarden niet aangetast te worden;
 - aanleg van bos mag geen inbreuk vormen voor de landbouwkundige structuur;
 - in het Landschapsbeleidsplan worden een aantal locaties genoemd voor mogelijke aanleg van permanent bos: het betreft de omgeving van Nieuw-Balinge en een gebied aan de oostzijde van de Drentse Hoofdvaart ten noorden van Hoogersmilde. Deze twee gebieden zijn hieronder aangegeven op figuur 2.2.

Figuur 2.2: Landschapsbeleidsplan: locaties voor mogelijke bosaanleg

Voor het opstellen van het bestemmingsplan is vooraf nagegaan of de agrarische bouwpercelen nog wel als zodanig in gebruik zijn. Indien dit niet meer het geval is, is de bestemming gewijzigd, op basis van de feitelijke functie. De inventarisatie vooraf heeft er toe geleid dat het aantal locaties met de bestemming veehouderij (als hoofdtak) is teruggebracht van 107 naar 53. Dit komt overeen met de feitelijke situatie.

Relatie nota van uitgangspunten en het ontwerp bestemmingsplan Midden-Drenthe

Afgezien van de mogelijkheid van bosaanleg in twee gebieden, zijn de genoemde uitgangspunten in het ontwerp bestemmingsplan uitgewerkt. De mogelijkheid van bosaanleg (permanent bos) in de twee aangegeven gebieden is vervallen. In agrarische gebieden buiten de beekdalen en de waardevolle open gebieden is onder voorwaarden (rekening houdend met onder meer landschap, natuur en cultuurhistorie) houtteelt als een vorm van tijdelijke teelt (bij handhaving van de agrarische bestemming) mogelijk. Een beperkte verandering is dat voor deze vorm van bosaanleg (houtteelt) op grond van een omgevingsvergunning in het bestemmingsplan wordt uitgegaan van een maximum van 2 ha in plaats van 1 ha.

Uitgaande van de Nota van uitgangspunten zijn de ontwikkelingsmogelijkheden voor de recreatie zeer beperkt. Ondertussen is nieuw beleid ontwikkeld, dat meer ruimte biedt voor recreatief ondernemen. In paragraaf 2.4.9 wordt dit beleid beschreven. Het nieuwe bestemmingsplan biedt geen mogelijkheden voor grootschalige dagrecreatieve attracties.

2.4.2 Milieubeleidsplan Midden-Drenthe 2007-2010

In het milieubeleidsplan 2007-2010 legt de gemeente vast wat zij de komende jaren op milieugebied wil bereiken en welke aanpak daarbij wordt gehanteerd.

Speerpunten van het beleid zoals beschreven in dit beleidsdocument zijn:

- Stimuleren energiebesparing en duurzaam bouwen en toepassen duurzame energie;
- Behouden en waar mogelijk versterken van het groen. De gemeente streeft er naar om de kwaliteiten van het groen te behouden, te herstellen en zo nodig te versterken. Dit geldt zowel voor de dorpskernen als voor het buitengebied;
- Optimale scheiding van afvalstromen. Stimuleren van preventie en hergebruik van afvalstoffen. Een goede afvalinzameling en –scheiding en communicatie daarover met burgers is hierbij van belang. Midden-Drenthe streeft er daarom naar de inzameling en scheiding van afvalstoffen steeds verder te optimaliseren;
- Geur en luchtkwaliteit op maat. Midden-Drenthe beschikt over veel schone lucht. De gemeente wil de huidige luchtkwaliteit daarom behouden. Verder gaat de gemeente zich richten op het ontwikkelen van geurbeleid (op het moment van opstellen van dit plan-MER is het lokale beleid omtrent geur nog in ontwikkeling). Voldoende ruimte voor agrarische bedrijvigheid in de landbouwontwikkelingsgebieden is daarbij wenselijk;
- Stimuleren van milieubewust gedrag. Milieubewust gedrag van zowel burgers als bedrijven is belangrijk voor het laten slagen van het gemeentelijk milieubeleid.

Het ambitieniveau voor enkele andere milieutaken:

- Verdere kwaliteitsverbetering milieuhandhaving en -vergunningverlening. De komende jaren gaat de gemeente zich toeleggen op de verdere kwaliteitsverbetering van de (milieu)vergunningverlening en handhaving;
- Beperken van externe veiligheidsrisico's. De gemeente wil de risico's van opslag, transport en toepassing van gevaarlijke stoffen zoveel mogelijk beperken;
- Duurzaam bodemgebruik. Midden-Drenthe wil voorkomen dat vanwege bodemverontreiniging risico's voor de volksgezondheid ontstaan. Daarnaast wil de gemeente nieuwe bodemverontreinigingen voorkomen en staat een zuinig en efficiënt gebruik van grondstoffen centraal;
- Acceptabele geluidskwaliteit. Midden-Drenthe wil de huidige geluidskwaliteit behouden en waar mogelijk verbeteren.

- Verder ambieert de gemeente geluidbeleid op maat, waarin diverse functies per gebied worden beschermd (landbouw, natuur, woonwijken en industrieterreinen). Nieuwe geluidsknelpunten worden voorkomen;
- Water en afvalwater. Water heeft een belangrijke ecologische functie en draagt bij aan een goed woon- en werkklimaat, waar zowel oog is voor de stedelijke als agrarische functies van het water;
- Duurzame ruimtelijke ontwikkeling. Bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen ten behoeve van wonen, werken of verblijven wordt expliciet rekening gehouden met het landschap, water en milieu. Verder zijn milieu en duurzaamheidscriteria onderdeel van ruimtelijke plannen. Om verdere integratie van milieu in ruimtelijke plannen te bevorderen, streeft de gemeente naar gebiedsgericht milieubeleid.

2.4.3 Waterbeleidsplan Midden-Drenthe

De gemeente Midden-Drenthe en het waterschap Reest en Wieden hebben voor het grondgebied van de gemeente Midden-Drenthe integraal een samenhangend waterbeleid opgesteld.

Met het waterplan willen de samenwerkende partijen het volgende bereiken.

- Verbeteren van de samenwerking en afstemming tussen de gemeente en het waterschap Reest en Wieden;
- Verbeteren van de samenwerking en afstemming beleidsterreinen binnen de gemeente Midden-Drenthe (m.n. in relatie tot water);
- Uitgangspunten en afspraken t.a.v. het beheer van oppervlaktewater.
- Aandacht voor de invloed van waterwinning op het grondgebied van de gemeente.
- Aandacht voor lokale grondwateroverlast;
- Visie op waterberging en inzichtelijk maken van wateropgaven in het stedelijk gebied;
- Duurzaam materiaalgebruik en duurzaam bouwen.

2.4.4 Landschapsbeleidsplan Midden-Drenthe

In het Landschapsbeleidsplan van de gemeente Midden-Drenthe is op basis van een analyse van het bestaande landschap en een inventarisatie van landschapselementen een visie geformuleerd voor het eigen beleid met betrekking op landschap en natuur. Het bestaande beleid van waterschap, provincie en rijk voor de kwaliteit van landschap en natuur zijn uitgangspunt. Binnen dat kader geeft het landschapsbeleidsplan de gemeente een eigen instrument voor haar inhoudelijke koers. De gemeente kiest als uitgangspunt; het behouden, herstellen en versterken en zonodig vernieuwen van de landschappelijke kwaliteiten van het buitengebied van Midden-Drenthe. Dit alles moet worden afgestemd op de bestaande functies. Uitgangspunten voor het beleid zijn daarom:

- zorg voor een aantrekkelijk en toegankelijk landschap met een eigen gezicht
- aansluiting van de functies van het gebied bij de kwaliteiten van het landschap, afgestemd op andere functies voor het landschap.

Het landschapsbeleidsplan van de gemeente biedt het kader voor:

- samenwerking met alle betrokkenen in het landschapsbeheer;
- planvorming en inhoudelijke afstemming;
- handhaving, toetsing en bescherming.

Het plan wordt ook gehanteerd bij de afstemming op beleid van andere overheden, instanties en belanghebbenden. Voorbeelden hiervan zijn:

- afstemming op rijks- en provinciebeleid voor de ontwikkeling van (onderdelen) van de Ecologische Hoofdstructuur;
- overleg met waterschappen, natuurbeschermingsorganisaties en andere terreinbeheerders over het beheer en de ontwikkeling en aanleg van nieuwe landschapselementen;
- afstemming van beleid met het waterschap en met buurgemeenten over (ecologische en landschappelijke) elementen en structuren, die doorlopen op het grondgebied van het waterschap en deze gemeenten.

Hieronder wordt een beschrijving gegeven van het landschap van Midden-Drenthe. De beschrijving is gebaseerd op de beschrijving van karakteristieke landschappen in het Landschapsbeleidsplan. De analyse van karakteristieke landschappen vormt - samen met een inventarisatie van landschapselementen - de basis voor de Visie met bijbehorende kaart in het Landschapsbeleidplan. Na de beschrijving van het landschap wordt op de visie ingegaan.

Beschrijving van het landschap

Ontstaansgeschiedenis kenmerkend landschap (Midden-) Drenthe

Het Drentse landschap werd voor een groot deel gevormd in de voorlaatste ijstijd, het Saalien. Heel Drenthe was toen bedekt met landijs, dat aan de onderzijde veel keien, zand en leem meevoerde. Hier en daar werd de bodem opgestuwd. Na het verdwijnen van het landijs bleven stenen en zandige leem op het gevormde Drents Plateau achter. Aan het eind van het Saalien werden hier smeltwaterdalen gevormd. Op deze plaatsen liggen nu de beekdalen.

Na de ijstijden, in een warmer klimaat, vond op uitgebreide schaal veengroei plaats. In de uitgestrekte laagten van het dekzandlandschap op het Drents Plateau waar de waterafvoer stagneerde, kwamen moerassen tot ontwikkeling die door plantengroei geleidelijk werden opgevuld. De vegetatie had op den duur geen contact meer met het grondwater en raakte geheel op voedselarm regenwater aangewezen. Onder deze omstandigheden ontwikkelde zich voedselarm hoogveen. Op de lage plekken in de beekdalen werd voedselrijk laagveen gevormd. Langs de randen van het Drents Plateau ontstonden uitgestrekte veengebieden. Uitlopers van deze grote veengebieden liggen bij Smilde en in de omgeving van Nieuw-Balinge en Witteveen. Vanaf de Middeleeuwen kreeg de wind vanwege drogere perioden en cultuurdruk weer vat op stuifgevoelige dekzanden. Hierdoor ontstonden stuifzanden verspreid op het Drents Plateau.

Naar hun ontstaans- en ontginningswijze is in Midden-Drenthe onderscheid te maken in de ontginningen op het Drents Plateau en de ontginningen aan de randen daarvan. Daarbinnen kunnen verschillende landschappelijke eenheden worden onderscheiden:

Het plateau met:

- beekdalen,
- oude ontginningen van de essen en de dorpen,
- jongere ontginningen met agrarische gronden, grootschalige boscomplexen en woeste gronden (heiderestanten en stuifzanden).

De rand met:

- veenontginningen,
- kanalen.

Het plateau

De beekdalen en essen zijn de oudste ontginningen op het plateau in de gemeente Midden-Drenthe. Hun oorspronkelijke structuur is voor een groot deel nog herkenbaar aanwezig. Van oorsprong zijn de beekdalen verkaveld volgens een smalle strokenverkaveling, met de kavels loodrecht op de beek. Deze verkavelingsvorm is nog goed te herkennen bij de Hijker-, Brunstingeren Altingerleek, bij de Vorrelveenselake en plaatselijk langs het Oude Diep. Bij de Hijker- en Altingerleek is ook de perceelgrensbeplanting met houtwallen nog goed herkenbaar.

Het Oude Diep is een voorbeeld van een redelijk goed bewaard gebleven beekdallandschap. De overgang van een besloten beekdallandschap in de bovenloop naar een wijd en open middengebied is goed te zien in het dal van de Beilerstroom ten oosten van Beilen, waar het beekdal een grote breedte bezit.

Veel beekdalen worden aan beide zijden begrensd door wegen. Wegen die de beekdalen kruisen, doen dit loodrecht. In het gehele buitengebied van de gemeente Midden-Drenthe komen essen voor. Ze zijn hoger gelegen en hebben vaak een bolle ligging. Ze sluiten voor het grootste deel direct aan op de dorpen. Rondom de essen liggen de wegen, waarlangs bebouwing en beplanting staat die de es markeert.

Oorspronkelijk werden de essen omgeven door een houtwal die met dicht struikgewas (veelal eik) werd beplant, om wild en vee van de es te weren. Rond de Holtesch bij Hooghalen en de Ter Horster Esch ten zuiden van Beilen zijn nog relictten van houtwallen overgebleven. Ze geven het landschap een besloten karakter. De huidige blokvormige verkaveling van de essen vond later vanuit de randen plaats. De ligging van de nederzettingen en dorpen aan de randen van de essen en in de omgeving van de beekdalen is nog altijd herkenbaar aanwezig in Midden-Drenthe.

Het grootste deel van de jongere ontginningen op het plateau dateert uit het begin van de 20^e eeuw. In de gemeente Midden Drenthe zijn dit vooral agrarische gebieden, maar de jonge ontginningen zijn ook voor een deel bebost. De agrarische gebieden zijn relatief grote gebieden die op planmatige wijze zijn ontgonnen. De kavelrichting was veelal een voortzetting van de bestaande grenzen in de omgeving. Er is een min of meer blokvormig wegenpatroon uitgezet met daarbinnen meerdere blokvormige kavels voor een goed landbouwkundig gebruik. Ze worden van elkaar gescheiden door sloten en afrasteringen. Er zijn geen houtwallen aangelegd. Binnen het patroon van doorgaande wegen ligt een fijnmazig patroon van zandwegen. Overheersend is het grootschalige en open karakter.

In de gemeente Midden-Drenthe kunnen ook de uitgestrekte boscomplexen in het noordoostelijk deel tot de jonge ontginningen worden gerekend.

Resten van stuifzandgebieden zijn het Mantingerzand, het Balingierzand, het Hullenzand, het Groote Zand, delen van het Hijkerveld en het Orvelterzand. Het Balingierzand heeft een waardevolle 'levende' stuifzandkern. De stuifzanden kennen een onregelmatig reliëf.

De rand

Het Hoogeveen-Hollandsche Veld en het veengebied bij Smilde behoren tot het hoogveenontginnings-landschap binnen de provincie Drenthe. De meeste veenontginningen in Drenthe zijn door kanalenstelsels onderling met elkaar verbonden. Deze lange waterlijnen doorsnijden het kleinschalige landschap op het Drents Plateau.

Kenmerkend voor de veengebieden zijn de strakke verkaveling, de lintbebouwing langs de hoofddiepen en de grote weidse ruimtes met wijken. Elke ontginning heeft zijn eigen specifieke kenmerken, waaraan de tijd en de manier van ontginning zijn af te lezen.

Het veenkoloniale landschap van Smilde

In Smilde vormt de Drentsche Hoofdvaart de ruggegraat van de ontginning. De Smilder venen kennen een grootschalige openheid met een landbouw karakter. Richting Boswachterij Smilde is het gebied kleinschaliger door verschillende langgerekte boselementen. Aan de Drents-Friese grens, gaat het veengebied over in de natuurgebieden van het Fochteloër Veen.

Het veenkoloniale landschap van Nieuw-Balinge en Witteveen

Het zuidoostelijk deel van de gemeente Midden-Drenthe heeft een kleinschalig besloten karakter met veel verspreid voorkomende bebouwing en bosstroken. Naar het noordoosten toe wordt het gebied grootschaliger, waardoor een gave landschappelijke eenheid ontstaat. De overgang naar het plateau is bij Nieuw-Balinge goed zichtbaar. Deze wordt geaccentueerd door de strook natuurgebieden van het Groote Veld.

De kanalen

Hoewel de kanalen het Drents plateau doorsnijden, zijn zij ontstaan in verband met de veenontginningen aan de randen. Kanalen en vaarten zijn karakteristieke elementen van de veenontginningen. De belangrijkste kanalen zijn het Oranjekanaal, de Beilervaart-Linthorst Homankanaal en de Drentsche Hoofdvaart. Het waterpeil in de verschillende kanaalvakken varieert, net als de begroeiing langs het kanaal: soms bomenrijen, dan weer bomenrijen met ondergroei of opslag van struiken op het talud.

De landschapsvisie

De visiekaart van het landschapsbeleidsplan en de toelichting daarbij zijn opgenomen in bijlage 4 bij dit Plan-MER. Deze Visiekaart vormt een belangrijk uitgangspunt voor het ontwerp bestemmingsplan.

Relatie Landschapsbeleidsplan en het bestemmingsplan buitengebied Midden-Drenthe

Voor het nieuwe bestemmingsplan fungeert het landschapsbeleidsplan als één van de uitgangspunten: het bestemming geeft de ruimtelijk-juridische verankering van het beleid in het landschapsbeleidsplan.

Op één punt is er een duidelijk verschil tussen de visiekaart bij het landschapsbeleidsplan en het ontwerp bestemmingsplan. Dit betreft de visie op het zogenaamde 'routelandschap'. Deze strook tussen Assen en Beilen, tussen de hoogspanningleiding (ten oosten van de snelweg) en de spoorlijn, wordt bepaald door (dorps)uitbreidingen, de hoogspanningsleiding, de snelweg en de spoorlijn. In het voorgestelde bestemmingsplan ligt - anders dan in de visie in het Landschapsbeleidsplan - het accent op het behoud van het bestaande landschap. Alleen ten zuiden van het Oranjekanaal in het bebouwingslint Eursing zijn er meer mogelijkheden voor de ontwikkeling van bedrijvigheid. Nieuwe bedrijvigheid zal worden ingepast met houtwallen, met behoud van een zichtlijn nabij het Oranjekanaal en een open groene zone nabij de snelweg.

Handhaving en bescherming van landschapselementen en toetsing in het kader van het bestemmingsplan

Het bestemmingsplan biedt het planologisch juridische kader waarbinnen landschap, cultuurhistorie en archeologie beschermd worden. Samen met het Landschapsbeleidsplan, het Beeldkwaliteitsplan en bepalingen in de Algemene Plaatselijke Verordeningen (APV's) vormt het de basis voor het gemeentelijk beleid gericht op de handhaving en bescherming van de verschillende kwaliteiten van landschap en natuur.

Het behoud en de bescherming van het patroon van kleinschalige landschapselementen is afgestemd op de kwaliteiten die er zijn en op de (meestal agrarische) functie van het gebied. Dat leidt tot een gedifferentieerd handhavingregime voor landschappelijke beplantingen.

Het Landschapsbeleidsplan bevat een inventarisatiekaart schaal 1: 25.000. Deze is gebruikt voor de begrenzing van natuur- en landschapselementen in het ontwerp bestemmingsplan. Waar nodig is de begrenzing van de Ecologische Hoofdstructuur gecorrigeerd op basis van de kaart concretisering EHS van de provincie. Landschapselementen kleiner dan 2 ha zijn niet op de bestemmingsplankaart aangegeven. Voor landschappelijke afwegingen op een gedetailleerder niveau (bijvoorbeeld in het kader van omgevingsvergunningen voor het uitvoeren van bepaalde werken en werkzaamheden) zal daarom ook de inventarisatiekaart kaart bij het Landschapsbeleidsplan (en behorend bij de Landschapsverordening) worden geraadpleegd. De gemeente is van plan deze kaart te actualiseren, hiervoor is echter nog geen planning bekend.

De kleine landschapselementen zoals houtwallen, bosjes en bomen(rijen) mogen nooit zondermeer worden gerooid. Zij zijn in eerste instantie beschermd via de bomenverordening. Voor het belang van het totaal aan elementen (de structuur) is ook het stelsel van omgevingsvergunningen voor het uitvoeren van werken en werkzaamheden relevant. Landschapselementen met een speciale betekenis (vanwege hun natuurwaarde, ouderdom of visuele waarde) kunnen afzonderlijk worden bestemd in het bestemmingsplan buitengebied.

De volgende elementen zijn op de bestemmingsplankaart aangegeven en planologisch beschermd via de voorschriften:

- waardevol grasland;
- monumentale bomen;
- archeologische en/of cultuurhistorisch waardevol gebied (waaronder essen);
- verwachtingsgebied archeologische waarden (hoog en middelhoge verwachting) volgens de gemeentelijke kaart van archeologische waarden;
- molenbeschermingszone.

Nieuw aangelegd groen is in principe 'vrij groen'. Dat wil zeggen dat er - gekoppeld aan gesubsidieerde aanleg - wél een instandhoudings- en onderhoudsplicht op zal liggen, maar dat bij bedrijfsontwikkeling (nieuwbouw) de betreffende beplanting verwijderd kan worden en dus niet onderhevig is aan een handavingsregime volgens het bestemmingsplan of de APV. Dit geldt niet voor geregistreerde erfbeplantingen, waarvoor een convenant van toepassing is.

2.4.5 Landschapsadvies voor het ontwerp bestemmingsplan

In opdracht van de gemeente heeft Bureau Stek & Streek voor het Ontwerp Bestemmingsplan Buitengebied Midden-Drenthe een landschapsadvies opgesteld. Dit advies en de besluitvorming van het college van B&W over het advies, hebben geleid tot de volgende aanpassingen ten opzichte van het voorontwerp bestemmingsplan:

- Voor de gehanteerde gebiedscategorieën (in het ontwerp bestemmingsplan zijn deze onderverdeeld in verschillende bestemmingen) wordt uitgegaan van de analyse en kaart in het Landschapsadvies. Belangrijk daarbij zijn:
 - het onderscheid in, en een nauwkeuriger begrenzing van essen en kamptongingen (oude veldontginningen), op basis van kenmerkende verschillen;
 - het onderscheid tussen de jonge veldontginningen en de veenontginningen, vanwege hun verschil in wijze van ontginning en - daarmee samenhangend - bebouwingsstructuur;
In het ontwerp bestemmingsplan zijn 'spelregels' voor vergunningverlening en afwijking van de regels gekoppeld aan een landschappelijke beoordeling waarbij het Landschapsbeleidsplan en de daarin opgenomen visie uitgangspunten zijn. In het Beeldkwaliteitsplan is dit nader uitgewerkt. De visie geeft - samen met het beleid ten aanzien van de waardevolle open gebieden - uitwerking aan het bedoelde verschil;
 - diverse kleinere veranderingen, op basis van de kenmerken van het landschap en een nadere afweging (zie de kaart bij het Landschapsadvies en de opmerkingen die daarbij zijn vermeld).
- In het ontwerp bestemmingsplan zijn voor agrarische bedrijven met uitbreidingsmogelijkheden van de bebouwingsoppervlakte, ruim begrensde bouwpercelen aangegeven, waarbinnen de voorgestelde uitbreidingsruimte vorm kan krijgen. De uitbreidingsmogelijkheden veranderen op zich niet ten opzichte van het voorontwerp bestemmingsplan
- Evenals in het voorontwerp bestemmingsplan is voor het tegengaan van 'verstening' van het buitengebied ondermeer een reductieregeling opgenomen. Dit is een regeling die erin voorziet dat bij vernieuwing van een grote oppervlakte aan bebouwing een beperktere oppervlakte wordt teruggebouwd. Op onderdelen is de regeling aangepast. De regeling is ook bedoeld om het gebruik van vrijkomende boerderijen voor andere functies te bevorderen, zonder dat hierdoor extra verstening ontstaat. Dit is van belang voor de vitaliteit van het platteland.

Op grond van het advies is overwogen om de aanduiding 'open gebied' weg te laten. Het gebiedskenmerk openheid heeft in de ene gebiedscategorie een andere betekenis dan in de andere, afhankelijk van (onder meer) de maat/schaal van het landschap, de beleving van het gebied en de aard van de randen. De betekenis ervan volgt dus niet uit het gebiedskenmerk 'op zich' maar als integraal onderdeel van een beschrijving van het landschap. Bovendien is het aspect op perceelsniveau lastig te realiseren aangezien de visie over grotere gebieden gaat.

Het 'open gebied' is daarom in het bestemmingsplan buitengebied verwerkt in de regels van de bestemmingen AW-1 en AW-2 en niet met een aanduiding op de verbeelding.

In de begripsomschrijving is het begrip opgenomen en waar nodig gekoppeld aan een omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden (aanlegvergunning). In de toelichting bij het ontwerp bestemmingsplan wordt nader ingegaan op het landschap.

2.4.6 *Beleid inzake maneges en paardenbakken*

Ondertussen is het beleid inzake maneges en paardenbakken verder uitgewerkt. De gemeente Midden-Drenthe kiest voor een scheiding tussen de verschillende vormen van paardenhouderijen.

Productiegerichte paardenhouderijen die zijn gericht op het fokken van paarden worden gelijkgeschakeld aan grondgebonden agrarische bedrijven en dienen op ten minste 50 meter van een woning van derden gesitueerd te worden. Deze bedrijven kunnen zich alleen daar vestigen waar een dergelijke agrarische bestemming aan een perceel is gegeven. De landschappelijke inpassing van deze paardenhouderijen is noodzakelijk en is geënt op de bestaande landschappelijke structuren. Een beplantingsplan dient de landschappelijke inpassing van de een nieuwe paardenhouderij inzichtelijk te maken.

Gebruiksgerichte paardenhouderijen zijn gericht op het africhten en trainen van paarden, het bieden van stalruimte voor paarden en het geven van instructie aan derden. Indien de paardenhouderij minder dan 5 paarden omvat, kan gesproken worden van een hobbymatige paardenhouderij. Gebruiksgerichte paardenhouderijen kunnen alleen vestigen op bestaande erven, op ten minste 50 meter van een woning van derden. Hobbymatige paardenhouderijen dienen op ten minste 30 meter van een woning van derden gesitueerd. De trainingsfaciliteiten, alsmede de stalling van paardentrailers en opslag van mest en ruwvoer dienen zoveel mogelijk achter de bebouwing te worden gesitueerd, uit het zicht van de openbare weg. Paardenbakken worden toegestaan in Jonge veld- en veenontginningsgebieden. Voor andere gebiedscategorieën (Beekdalen I en de 'essen' uitgezonderd) geldt dat het onder voorwaarden mogelijk is een paardenbak te realiseren middels een omgevingsvergunning.

Manegebedrijven, paardenhouderijen die gericht zijn op het bieden van paardrijdmogelijkheden (inclusief instructie) aan derden, kunnen alleen worden gevestigd in de gebieden grenzend aan de hoofdkernen Beilen, Westerbork, Smilde en Bovensmilde. Eventueel kunnen ook aansluitend aan de kleinere kernen nieuwe maneges gebouwd worden. Hiervoor dient dan wel o.a. de economische noodzaak aangetoond te worden.

2.4.7 *Nota 'Nieuwe Landgoederen in Midden-Drenthe'*

In deze nota heeft de gemeente de voorwaarden uitgewerkt, waaronder de realisatie van nieuwe landgoederen mogelijk is. Dit heeft tot gevolg dat de mogelijke ontwikkelingen cultuurhistorisch, landschappelijk en ecologisch worden afgestemd op de omgeving. De landgoederen moeten een verbetering van de kwaliteit van de omgeving met zich meebrengen en een maatschappelijke meerwaarde bieden. Ze kunnen resulteren in de ontwikkeling van meer bos, natuur- en landschapselementen, recreatieve gebruiksmogelijkheden en het veiligstellen en zo mogelijk verbeteren van de milieubasiskwaliteit. De inrichting moet cultuurhistorisch, landschappelijk en ecologisch zijn afgestemd op de omgeving.

Relatie met ontwerp bestemmingsplan

In het ontwerp bestemmingsplan is de realisatie van nieuwe landgoederen mogelijk gemaakt door middel van een wijzigingsbevoegdheid. In de gebiedscategorieën Beekdalen I en II zijn nieuwe landgoederen niet mogelijk. Bedrijfsmatige activiteiten zijn in beperkte mate mogelijk, mits gekoppeld aan het beroep van één van de bewoners.

2.4.8 *Discussienota "Ruimte voor ondernemen" en de doorwerking hiervan in het bestemmingsplan*

In augustus 2010 is door de gemeente de "Discussienota Ruimte voor Ondernemen" in discussie gebracht. In deze nota zijn beleidskeuzen voorgesteld op het gebied van Recreatie en Toerisme (met name), en de wijze waarop dit in het bestemmingsplan zal worden verwerkt. De nota is in oktober 2010 besproken in de raadscommissie Ruimte en Groen. De beleidskeuzen, zoals die toen zijn vastgesteld, hebben hun doorwerking gekregen in het ontwerp bestemmingsplan. Deze keuzen betreffen met name de verblijfsrecreatie en daarmee verbonden voorzieningen, die eventueel ook als horecavoorziening of dagrecreatieve voorziening voor bezoekers van buiten het terrein kunnen fungeren.

Achtergronden

Het faciliteren van ondernemerschap en het bieden van ontwikkelingsmogelijkheden in bestemmingsplannen, zijn speerpunten in het gemeentelijke toeristische beleid. In de markt is behoefte aan meer flexibiliteit voor ondernemen en de sector is economisch belangrijk voor Midden-Drenthe. Daarom moeten ondernemers de kans krijgen om in te springen op trends en ontwikkelingen. Het aanbod van verblijfsrecreatie is op zich toereikend en toevoeging van voorzieningen leidt niet automatisch tot extra bezoekers. Het inspringen op trends en ontwikkelingen is nodig om (nieuwe) gasten te trekken, gasten te behouden en om bij te dragen aan de diversiteit en kwaliteit van het toeristische product van de gemeente.

In de discussienota worden de volgende trends gesignaleerd (zie figuur 2.3 volgende blz.)

- Forse toename van het aantal ouderen in de noordelijke provincies die ook gebruik gaan maken van toeristisch-recreatieve voorzieningen;
- Door demografische bevolkingskrimp in de noordelijke provincies komt het huidige voorzieningenniveau in de dorpen onder druk te staan. Het is een kans voor dorpen om de voorzieningen bij recreatiebedrijven te gebruiken als centrumfunctie. Denk aan een bioscoop, bowling en een zwembad die toegankelijk zijn voor eigen inwoners;
- Consument wordt steeds kritischer (door de invloed van de media, maatschappelijke organisaties en een hoger opleidingsniveau). Door de veeleisendheid van de consument is de markt grilliger en veranderlijker geworden. Een doelgroepgericht en product op maat is de oplossing. Diversiteit is de sleutel tot succes;
- Er is meer aandacht voor de kwaliteit van leven. Dit uit zich in de opkomst van wellness centra, hogere uitgaven voor goed eten en drinken, het gebruik maken van comfortabele luxe voorzieningen etc. Ook de belangstelling voor authenticiteit, streekproducten, kunst, cultuur en evenementen neemt toe;
- Meer vraag naar actieve en sportieve vakanties in de natuur (wandelen, fietsen);
- Vraag naar vaste (luxe) accommodaties (hotels, stacaravans en recreatiewoningen), omdat de jonge generatie met een rijbewijs B geen caravan achter de auto mag;
- Geïnitieerd vanuit Europese besluitvorming gaat de sociaal-economische positie van de landbouw ingrijpend veranderen. Deze kentering is al zichtbaar en dwingt agrariërs tot een ingrijpende heroriëntatie. Een van de gevolgen is een zoektocht naar alternatieve bronnen van bestaan. Recreatie & Toerisme kan uitkomst bieden;
- Kortere bijvakanties in Nederland in voor- en naseizoen (weekje Drenthe naast zomervakantie Zuid-Frankrijk);
- Het aanbod kampeeraccommodaties (zowel kleinschalig als regulier) overstijgt de vraag. Hierdoor ontstaat er een scherpe concurrentie en lagere bezettingen op de kampeerterreinen, waardoor ondernemers minder inkomsten hebben om personeel in te huren en te investeren in kwaliteit.

Figuur 2.3: trends 'ruimte voor ondernemen'.

Bestemmingen

Het bestemmingsplan Buitengebied kent binnen de bestemming "Recreatie - Verblijfsrecreatie" drie varianten. Daarnaast is er de mogelijkheid van kleinschalige recreatie bij een andere hoofdbestemming. Dit is op de volgende bladzijde beschreven (overgenomen uit de discussienota).

Hoofdbestemming	Omschrijving
Verblijfsrecreatie 1 (R-VR1)	<u>Regulier kampeerterrein</u> Kampeerterrein met toeristisch kamperen en stacaravans/ stachalets. Daarnaast kunnen voorzieningen zoals een zwembad, restaurant of kleine winkel aanwezig zijn. Jaarronde exploitatie. Geen recreatiewoningen toegestaan.
Verblijfsrecreatie 2 (R-VR2)	<u>Bungalowpark</u> Op dit terrein staan (stenen) recreatiewoningen die periodiek verhuurd worden. Ook hier zijn voorzieningen zoals een zwembad en een restaurant aanwezig. Jaarronde exploitatie.
Verblijfsrecreatie 3 (R-VR3)	<u>Groepsaccommodatie</u> (Deel van) een recreatief nachtverblijf dat is bestemd voor periodiek recreatief nachtverblijf voor groepen. Tot deze accommodatie behoren de kampeerboerderij en een kamp(eer)huis. Jaarronde exploitatie toegestaan.
Andere hoofdbestemming	<u>Kleinschalige recreatie</u> Terrein bij of nabij (voormalig) agrarisch bedrijf of burgerwoning, dat gebruikt wordt voor kleinschalig recreatief nachtverblijf (kleinschalig kamperen, Bed & Breakfast) of dagrecreatie (theehuis, dierenpark, verhuur huifkarren). Terrein leeg van 31/10 - 15/3. <u>Nevenactiviteit</u> naast andere hoofdbestemming.

De gemaakte beleidkeuzen betreffen nadere voorschriften en de mogelijkheden voor wijzigingen en afwijking van de regels. Bij de ontwikkelingsmogelijkheden op grond van deze beleidskeuzen gelden diverse voorwaarden. Zo is in het algemeen landschappelijke inpassing is verplicht. De voorwaarden bepalen verder dat geen onevenredige afbreuk mag worden gedaan aan de milieusituatie. Dit betreft onder meer de kans op hinder, de verkeerssituatie en gevolgen voor het landschap en voor de natuur. Dit houdt onder meer in dat er zonodig maatregelen moeten worden getroffen waardoor er, gelet op de instandhoudingsdoelstelling, geen significante gevolgen zullen optreden op Natura 2000-gebieden. De beleidskeuzen zijn hieronder samengevat.

1. *Nieuwvestiging van kleinschalige recreatie is bij de bestemmingen Agrarisch, Wonen, Landgoed en Bedrijven via de mogelijkheid om af te wijken van de regels voor de bestemming toegestaan.*

Het gaat hierbij om een oppervlakte van in totaal maximaal 1 ha, waarbij duidelijk is dat het gaat om een nevenactiviteit of deeltijdfunctie. Vaste standplaatsen zijn niet toegestaan. Buiten het seizoen moet het terrein leeg zijn, er mogen wel maximaal drie eenvoudige trekkershutten staan. Landelijk is de markt voor kleinschalig kamperen verzadigd. Ook Midden-Drenthe heeft een overaanbod van verblijfsrecreatie, vooral van mogelijkheden voor kleinschalig kamperen. De gemeente wil de ondernemer ruimte bieden, maar ook in overleg met de ondernemer kijken naar andere vormen van kleinschalige recreatie, zoals dagrecreatie, waaraan wel behoefte is.

2. *De kleinschalige nevenactiviteit kan door een wijziging worden omgezet naar een recreatieve hoofdbestemming (Regulier kampeerterrein of groepsaccommodatie).*

De meeste burgers en boeren met kleinschalige recreatie als nevenactiviteit zullen niet willen doorgroeien, maar de gemeente wil doorontwikkeling voor de enkele ondernemers die dat wel willen, wel mogelijk maken. Het moet dan gaan om een volwaardig toeristisch product dat bijdraagt aan de werkgelegenheid en levendigheid van het platteland, ook voor de eigen inwoners. Er moet worden voldaan aan de eis van een duurzame en bedrijfsmatige exploitatie.

Verder moet er bij de eventuele wijziging rekening worden gehouden met voorzienbare nieuwe infrastructuur, zoals wandel- en fietspaden. De wijziging geldt voor een terrein van minimaal 1 ha. Bij de omzetting en uitbreiding van een kleinschalige voorziening naar een volwaardige verblijfsrecreatieve functie kunnen daarom ook aangrenzende gebieden met agrarische functie worden betrokken. Om dit mogelijk te maken voorziet het bestemmingsplan in een wijzigingsbevoegdheid van B&W voor het wijzigen van de agrarische bestemming naar verblijfsrecreatie.

3. *Op reguliere kampeerterrinen (bestemming R-VR1) zijn kleine gebouwen (één bouwlaag, max. 70 m² en max. 5 m hoog), zoals chalets of trekkershutten vergunningsvrij toegestaan.*

4. *Experimenteerruimte voor alternatieve vormen van verblijfsrecreatie, op 20% van de oppervlakte van een regulier kampeertrein, met een maximum van 1 ha.*

Het gaat hierbij om experimentele bebouwing die niet binnen de voorwaarden van het bestemmingsplan past. Hiermee wordt ondernemers de ruimte gegeven om creatieve ideeën uit te werken.

5. *Wijzigingsbevoegdheid voor het omzetten van een regulier kampeertrein (R-VR1) naar een bungalowpark (R-VR2)*

Voorwaarden zijn onder meer:

- a. het gaat om een terrein van minimaal 5 ha. (in de gemeente liggen nu 7 campings die groter zijn dan 5 ha, maar dat kunnen er in de toekomst ook meer zijn)
- b. er wordt rekening worden gehouden met voorzienbare nieuwe infrastructuur (wandel- en fietspaden e.d.)
- c. er wordt voldaan aan de eis van een duurzame en bedrijfsmatige exploitatie; de ontwikkeling draagt bij aan de werkgelegenheid en levendigheid van het platteland, ook voor de eigen inwoners.

6. *Toepassen van het 'zwaarder=lichter' principe*

Dit betekent bijvoorbeeld dat een bungalowpark (R-RV2) ook altijd een reguliere camping (een lichtere variant) mag inrichten op zijn terrein. Het betekent ook dat bij elke vorm van verblijfsrecreatieve hoofdbestemming via een ontheffing ook kleinschalige recreatie mogelijk is.

7. *Op bungalowterreinen (R-RV2) zijn naast de recreatiewoningen geen vrijstaande bijgebouwen toegestaan*

Bergingen kunnen leiden tot landschappelijke versnippering en een chaotisch aanzicht. Daarom wordt dit zoveel mogelijk aan banden gelegd. Bij kleine verblijfsgebouwen zoals stacaravans en chalets op reguliere bedrijventerreinen, is een inpanidige berging echter niet of niet goed mogelijk. Daarom geldt de bepaling niet voor reguliere kampeerterrinen.

8. *Meer ruimte voor horecavoorzieningen op een terrein met verblijfsrecreatieve hoofdbestemming*

Dit was maximaal 100m², het wordt maximaal 5% van de oppervlakte van het bestemmingsvlak. Die 5% is inclusief de oppervlakte van andere gezamenlijke bebouwingen en de ruimte voor beheer en dienstverlening in de bedrijfswoning. Er is een ontheffingsmogelijkheid tot maximaal 10%.

9. *Horeca en sport- en spelvoorzieningen kunnen, als de ondernemer dat wil, ook voor niet-campinggasten beschikbaar zijn*

De ondernemers kunnen hiermee naast verblijfsrecreatie ook dagrecreatie aanbieden, zowel aan inwoners van de gemeente als andere dagrecreanten. Dit kan de levendigheid van het platteland vergroten en een waardevolle aanvulling zijn op de bestaande voorzieningen.

10. *Bij recht is één bedrijfswoning toegestaan, een tweede met ontheffing.*
Dit sluit aan bij de regeling voor andere ondernemers, zoals agrariërs.

3 Bestaande situatie van het milieu en autonome ontwikkeling

3.1 Algemeen

In dit hoofdstuk worden voor de besluitvorming relevante milieuaspecten besproken. De huidige situatie van de verschillende aspecten staat centraal. Er wordt ook ingegaan op de ontwikkeling van de milieuaspecten bij autonome ontwikkeling. Dit houdt de toekomstige situatie in, zonder het ontwerp bestemmingsplan en de verschillende mogelijkheden die in dat plan worden geregeld.

Autonome ontwikkeling

Bij milieueffectrapportage wordt met 'autonome ontwikkeling' de ontwikkeling van het plangebied bedoeld die voortvloeit uit vaststaand beleid voor het gebied en trends in de ontwikkeling, maar exclusief de ontwikkelingen die volgen uit het voornemen. Deze situatie bij autonome ontwikkeling dient als referentie voor de effectvoorspelling. Op deze manier wordt het mogelijk om de verwachte effecten van het voornemen af te zetten tegen de toekomstige situatie exclusief het voorgenomen plan.

Relatie tussen de huidige situatie, beleid en wetgeving en de toelichting bij het bestemmingsplan

Met de beschrijving in hoofdstuk 2 van het bestaande beleid, is a veel informatie opgenomen over aspecten als natuur en landschap. Daarnaast is al verwezen naar informatie over bijvoorbeeld archeologische waarden, hydrologische bufferzones rond natuurgebieden en de aanwezigheid van aardkundig waardevolle gebieden. In het voorliggende hoofdstuk wordt hiernaar verwezen. Daarnaast is informatie opgenomen in de toelichting bij het ontwerp bestemmingsplan. Ook hiernaar wordt in dit plan-MER verwezen.

3.2 Bodem en water

3.2.1 Bodem

Voor de milieubeoordeling van het voorgenomen bestemmingsplan is vooral de relatie met bodemkundige en geomorfologische waarden van belang. Deze waarden hebben een relatie met het landschap en met de potenties voor natuurontwikkeling. Verwezen kan worden naar de kaarten in bijlage 2, figuur B.4. (Archeologische verwachtingskaarten Midden-Drenthe) van de Omgevingsvisie en het ontwerp bestemmingsplan. Op kaart B.4. zijn de algemene aardkundige waarden aangegeven, met 'daaroverheen' gespecificeerd de waardevolle dalen en gebieden.

Autonome ontwikkeling

In de milieubeschermingsgebieden (en dus ook de ecologische hoofdstructuur) wordt door de provincie - als onderdeel van het realiseren van de Bijzondere Omgevings Kwaliteit - het behoud van aardkundige waarden nagestreefd.

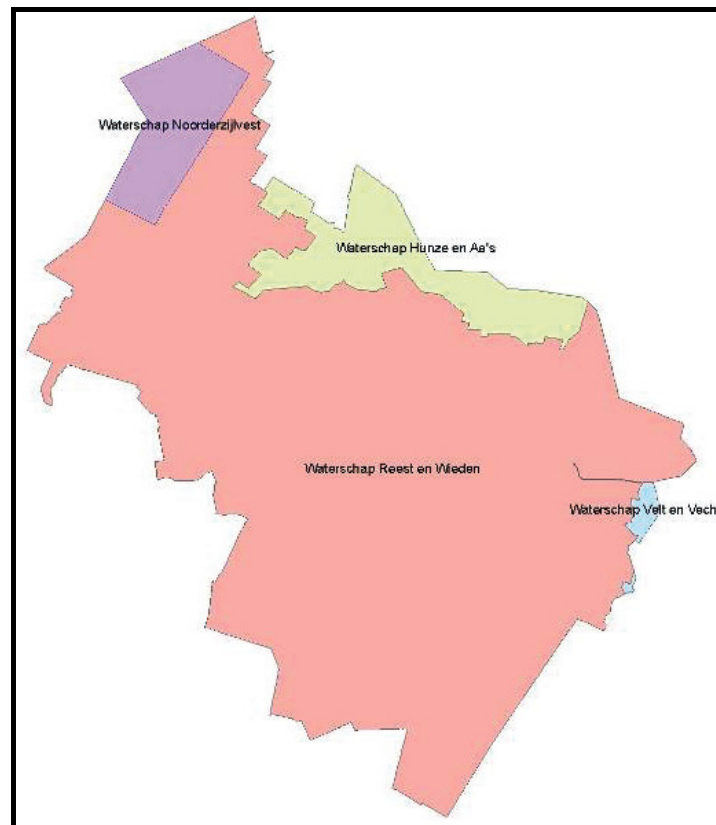
3.2.2 Water

Waterschappen in het plangebied

Binnen de gemeente Midden-Drenthe treden de waterschappen Reest en Wieden, Velt en Vecht, Hunze en Aa's en Noorderzijvest op als waterbeheerders (zie figuur 3.1). Het grootste gedeelte van het plangebied is in beheer van het waterschap Reest en Wieden.

(Grond-)watersysteem

De gemeente Midden-Drenthe ligt voor het grootste deel op het Drents Plateau, een relatief hoger gelegen gebied dat (via de beken en de ondergrond) afwatert in de richting van veengebieden aan de rand en in het noorden via de Drentse Aa richting Waddenzee. Op de hoger gelegen delen infiltreert hemelwater, dat deels afstroomt over de ondieper gelegen slecht doorlatende lagen naar de beekdalen en deels infiltreert naar diepere watervoerende pakketten. In de ondergrond stroomt op verschillende diepten water af naar de beekdalen, de benedenlopen van de beeksystemen en de veengebieden. Over het Drents plateau ligt van zuidoost naar noordwest een waterscheiding. Deze vormt de scheiding tussen de beeksystemen die naar het zuidwesten afstromen (de Beilerstroom en het Oude Diep) en het systeem dat naar het noorden afstroomt (stroomgebied van de Drentse Aa).

Figuur 3.1: beheersgebieden Midden-Drenthe

Zowel lokaal als op regionaal niveau kunnen grondwaterstromingen (met hun specifieke eigenschappen) invloed hebben op de natuurwaarden in beekdalen en op de flanken van de dalen. Binnen een complex op hogere gronden kunnen door slecht doordringbare lagen in de bodem ook zeer lokale grondwaterstromingen van belang zijn voor de (potenties voor) specifieke natuurwaarden.

Veel beken (zoals de Oude Vaart, Dwingelerstroom, Beilerstroom en Elperstroom, Westerborkerstroom en het Amerdiep) en waterlopen in het buitengebied hebben een belangrijke functie als het gaat om natuur. Bijna alle beken zijn aangewezen als ecologische verbindingzone.

Informatie in het kader van de watertoets

In het kader van de Watertoets hebben de waterschappen informatie verschaft ten behoeve van het voorgenomen bestemmingsplan. Hiervoor wordt verwezen naar de betreffende bijlage in de toelichting bij het ontwerp bestemmingsplan. Van belang voor dit plan-MER is met name het document 'Informatie Watertoets' dat in de genoemde bijlage is opgenomen. Dit document is opgesteld door Waterschap Reest & Wieden, maar heeft ook betrekking op de delen van het plangebied die in het beheersgebied van de andere waterschappen vallen. Voor de beoordeling van mogelijke effecten zijn met name de zones van hydrologische beïnvloeding die het waterschap in het Waterbeheersplan heeft opgenomen van belang. In figuur B.5 zijn deze zones weergegeven. Binnen deze gebieden kunnen maatregelen in een bepaald gebied effect hebben op het naastliggende gebied. Het kan daarbij bijvoorbeeld gaan om de mogelijke effecten van vernatting in een natuurgebied op aangrenzende landbouwgebieden, maar omgekeerd ook om het effect van maatregelen in de waterhuishouding in agrarische gebieden op aangrenzende natuurgebieden.

Zoals al bij de beschrijving van het provinciale beleid naar voren is gekomen, bevindt zich nabij Beilen een grondwaterbeschermingsgebied. Ook in het document 'Informatie Watertoets' wordt hier op gewezen.

Autonome ontwikkeling

Het waterschap probeert de waterhuishouding, de inrichting en de waterkwaliteit af te stemmen op de functie. Sommige gebieden hebben een lagere grondwaterstand dan voor de landbouw optimaal zou zijn. Daarnaast zou in sommige natuurgebieden de grondwaterstand hoger moeten zijn. Het provinciale beleid is voor de gebieden met Bijzondere Omgevingskwaliteit (waaronder de ecologische hoofdstructuur) gericht op het (verder) terugdringen van verdroging.

3.3 Landschap, cultuurhistorie en archeologie

3.3.1 Landschap en cultuurhistorie

In de paragraaf over het Landschapsbeleidsplan Midden-Drenthe (paragraaf 2.4.4) is een beschrijving van het landschap opgenomen. De beschrijving legt een verbinding tussen de ontwikkelingsgeschiedenis van het landschap (op basis van de abiotische 'onderlegger' en de historische geografie) en de ruimtelijke karakteristiek van het landschap. Dit is vertaald in de visiekaart in het Landschapsbeleidsplan.

Ook het Landschapsadvies, dat ten behoeve van het ontwerp bestemmingsplan is opgesteld, bevat informatie over het landschap. Voor nadere informatie wordt hiernaar verwezen. In paragraaf 2.4.5 is op hoofdlijnen beschreven hoe deze informatie doorwerkt in het ontwerp bestemmingsplan. Met deze doorwerking worden de landschappelijke en cultuurhistorische waarden van het landschap beschermd.

Op grond van de Monumentenwet worden bepaalde cultuurhistorische elementen in het landelijk gebied beschermd. Deze rijksmonumenten worden al beschermd en worden in het ontwerp bestemmingsplan niet nader geregeld. Naast de gebouwen op deze lijst is een aantal panden in het buitengebied, veelal voormalige boerderijen, door de gemeente aangemerkt als karakteristiek pand. Deze panden zijn met een aanduiding aangegeven op het deplankaart. De Molen van Makkum bij Beilen wordt beschermd (conform vigerend bestemmingsplan). Om de molen heen is bovendien een beschermingszone gelegd.

Door de gemeente is een lijst opgesteld van monumentale bomen en houtopstanden waarvoor in beginsel geen kapvergunning wordt afgegeven. Het gaat in het buitengebied om 140 bomen of clusters van bomen. Deze zijn met een aanduiding aangegeven op de plankaart van het ontwerp bestemmingsplan.

Autonome ontwikkeling

De autonome ontwikkeling van het landschap volgt met name uit de kaart Visie in het landschapsbeleidsplan en de zonering uit de provinciale Omgevingsvisie.

3.3.2 Archeologie

De gemeente Midden Drenthe heeft zelf een archeologische kaart ontwikkeld, op een gedetailleerder schaalniveau dan de provinciale informatie en op basis van een uitgebreidere analyse (zie figuur B.4.). Zo is naast bodemkundige informatie ook gebruik gemaakt van (andere) geomorfologische informatie en de Algemene Hoogtekaart Nederland. Ook is een veldverkenning uitgevoerd. De kaart bevat archeologische monumenten en archeologische verwachtingswaarden, in verschillende klassen. Ook zijn de grenzen van de essen aangegeven. De kaart zal bij het toepassen van het bestemmingsplan als informatiebron worden gebruikt.

Autonome ontwikkeling

Voor de autonome ontwikkeling van Midden-Drenthe wordt ten aanzien van archeologie geen significante wijziging van de huidige situatie verwacht.

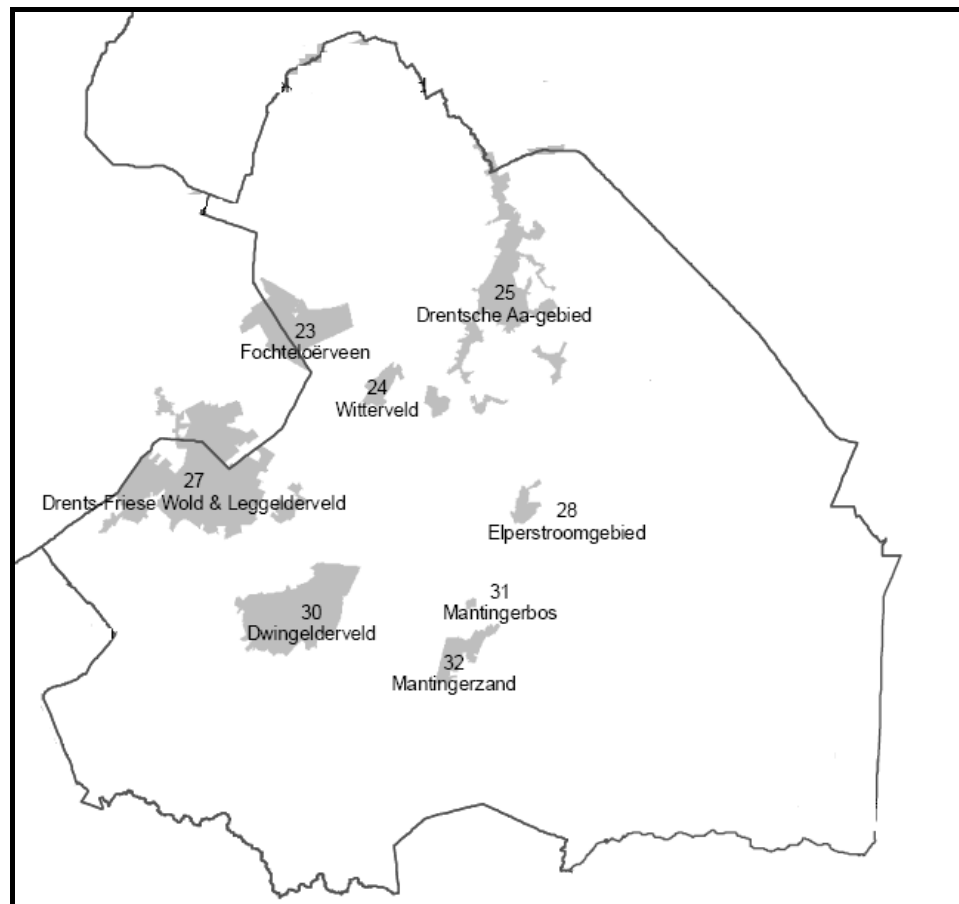
3.4 Natuur

Van belang voor dit plan-MER zijn met name de kenmerken en waarden van de ecologische hoofdstructuur (EHS) en de voorgenomen ontwikkeling daarvan. In paragraaf 2.3, Provinciaal beleid, is daar op ingegaan. Naast bestaande natuurgebieden gaat het ook om agrarische gebieden waar in de toekomst de ontwikkeling tot natuurgebied mogelijk is (deze gebieden komen in aanmerking voor een functieverandering) en om agrarische gebieden met belangrijke natuur- en landschapswaarden, bijvoorbeeld weidevogelgebieden, gebieden met mogelijkheden voor waardevolle randvegetaties en landschapselementen, zoals esrandbosjes en houtwallen.

In de omgeving van het plangebied en deels erin liggen een aantal kerngebieden van de EHS die tevens zijn aangewezen als Natura 2000-gebied. Tabel 3.1 en figuur 3.3 geven een overzicht van deze gebieden en hun ligging ten opzichte van het plangebied van het Bestemmingsplan Buitengebied Midden-Drenthe.

Tabel 3.1: Natura 2000-gebieden en ligging ten opzichte van plangebied

Gebied	Ligging t.o.v. plangebied
Drents-Friese Wold	enkele hectares in plangebied
Fochteloërveen	grenst aan plangebied
Witterveld	grenst aan plangebied
Drentsche Aa	enkele hectares in plangebied
Elperstroom	in plangebied
Dwingelveld	grenst aan plangebied
Mantingerbos	in plangebied
Mantingerzand	in plangebied

Figuur 3.3: Te beschouwen Natura 2000-gebieden

In de Passende Beoordeling die deel uitmaakt van dit plan-MER is informatie opgenomen over de kenmerken en instandhoudingsdoelstellingen van deze gebieden, en hun gevoeligheid voor bepaalde activiteiten. De passende beoordeling geeft in een daarin opgenomen achtergronddocument een selectie van de informatie uit de concept-aanwijzingsbesluiten en de gebiedendocumenten, en van de hydrologische knelpunten- en kansanalyse voor Natura 2000-gebieden die door het KIWA is uitgevoerd. Tevens is nadere informatie omtrent de gevoeligheid van habitattypen en soorten geraadpleegd en gebruikt. Op grond hiervan is de kans op mogelijke gevolgen van activiteiten in (de omgeving van) deze gebieden beoordeeld.

Voor de mogelijke effecten van stikstofdepositie vanuit de landbouw is een andere benadering gehanteerd. Daarbij is in eerste instantie het mogelijke effect op een groter aantal gebieden, ook verder van Midden-Drenthe, onderzocht.

Op grond van de resultaten is vervolgens ingezoomd op de volgende gebieden in of in de directe omgeving van het plangebied:

1. Drents-Friese Wold
2. Dwingelderveld
3. Elperstroomgebied
4. Mantingerbos
5. Mantingerzand
6. Witterveld
7. Drentsche Aa

Dit zijn de gebieden waarop significante effecten niet zondermeer zijn uit te sluiten en waarop het beleid in de gemeente Midden-Drenthe vooral van invloed is. Daarom staan deze in de studie naar het effect van verschillende beleidsopties binnen de gemeente centraal. Daarnaast zou uitbreiding van veehouderijbedrijven nabij het Fochteloërveen (significante) gevolgen voor dat gebied kunnen hebben. Omdat dit gebied maar in beperkte mate grenst aan het grondgebied van de gemeente Midden-Drenthe, en hier binnen de gemeentegrenzen vooral akkerbouwbedrijven liggen, zal gericht beleid binnen de gemeente Drenthe hierop geen invloed hebben. Daarom is dit gebied niet in de nadere analyse betrokken.

Het nieuwe bestemmingsplan buitengebied legt verschillende activiteiten en mogelijkheden voor ontwikkeling vast die een mogelijk effect kunnen hebben op de gebieden die deel uitmaken van de EHS (waaronder de Natura 2000-gebieden), op natuurwaarden in het agrarisch gebied en op waardevolle landschapselementen. In het kader van dit plan-MER is daarnaast de vraag van belang, of in gebieden die in aanmerking kunnen komen voor een functieverandering van landbouw naar natuur, de potenties voor natuurontwikkeling negatief kunnen worden beïnvloed.

Door het plangebied lopen enkele voorgenomen ecologische verbindingzones. Deze zijn echter nog niet nader uitgewerkt en begrensd.

Autonome ontwikkeling

Deze wordt bepaald door het provinciale beleid inzake de EHS, dat is opgenomen in de Omgevingsvisie Drenthe en het Integraal Gebiedsplan. De provincie streeft ernaar om in 2018 de EHS te hebben gerealiseerd. Voor de Natura 2000-gebieden beschrijven de concept beheersplannen de nagestreefde ontwikkeling. In de Passende Beoordeling wordt hier op ingegaan.

3.5 Luchtkwaliteit

In dit plan-MER verdienen vooral de volgende aspecten aandacht:

- de mogelijke invloed op de depositie van stikstof die afkomstig is van de landbouw (dit is vooral ammoniak) op natuurwaarden die gevoelig zijn voor vermesting;
- de mogelijk invloed op de geurbelasting op gevoelige objecten (met name woningen).

In dit plan-MER wordt daarnaast ook enige informatie gegeven over de concentraties van stikstofoxiden en fijn stof in de lucht.

3.5.1 Stikstofconcentratie in de lucht en stikstofdepositie

De Nederlandse agrarische sector levert met 46% de grootste bijdrage aan de totale stikstofdepositie op Nederland. Deze bijdrage bestaat vrijwel alleen uit ammoniak. De totale bijdrage van alle Nederlandse bronnen aan de totale stikstofdepositie (stikstofoxiden en ammoniak) is 64%, de rest is uit het buitenland afkomstig. Dit betekent dat de agrarische sector voor 72% van de totale Nederlandse bijdrage aan de stikstofdepositie verantwoordelijk is. De ammoniakemissies leveren met 70% de grootste bijdrage aan de totale stikstof depositie. De buitenlandse bijdrage aan de stikstofdepositie is ongeveer een derde van de totale stikstofdepositie (www.mnp.nl).

Hieronder wordt eerst informatie gegeven over de landelijke trend in de ontwikkeling van de ammoniakdepositie. Vervolgens wordt informatie gegeven over de stikstof- en ammoniakdepositie in Midden-Drenthe en omgeving. De informatie is ontleend aan de website van het planbureau voor de leefomgeving en het (voormalige) milieuplanbureau. Onderdeel daarvan zijn de Grootschalige Concentratiekaarten van Nederland.

Landelijke trend

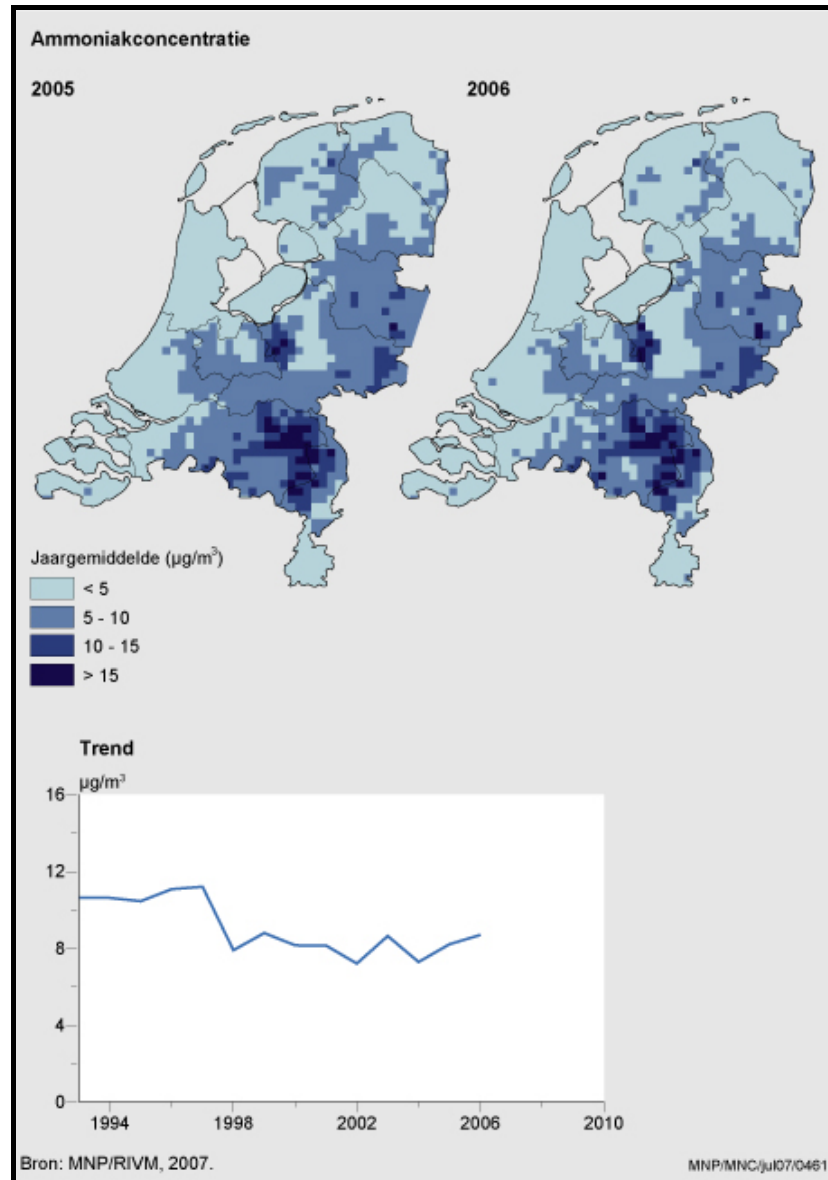
Stikstofconcentratie in de lucht

In figuur 3.4 is de stikstofconcentratie in de lucht in beeld gebracht. Daarbij is ook de landelijke trend aangegeven. De gemiddelde gemeten ammoniakconcentratie is sinds het begin van de metingen in 1993 met 25% afgenomen (www.mnp.nl). De laatste jaren is geen verdere daling opgetreden. De hoogste concentraties zijn te vinden in de grotere emissiegebieden, voornamelijk de gebieden met intensieve veehouderij zoals de Gelderse Vallei, de Peel en de Achterhoek.

De daling in stikstofdepositie is het gevolg van lagere emissies van zowel stikstofoxiden als van ammoniak.

- De emissie van stikstofoxiden in Nederland daalde sinds 1980 met meer dan 30%. Deze daling is het resultaat van maatregelen bij het verkeer, zoals de invoering van de katalysator aan het eind van de jaren tachtig, bij de industrie en in de energiesector.
- De emissie van ammoniak door agrarische bronnen in Nederland is in dezelfde periode met 40% gedaald. Vooral de laatste tien jaar hebben emissiebeperkende maatregelen voor een daling gezorgd. Tot deze maatregelen behoren verbeterde voersamenstelling, het gebruik van emissiearme stallen, het afdekken van mestsilos en het direct onderwerken van mest bij de aanwending.

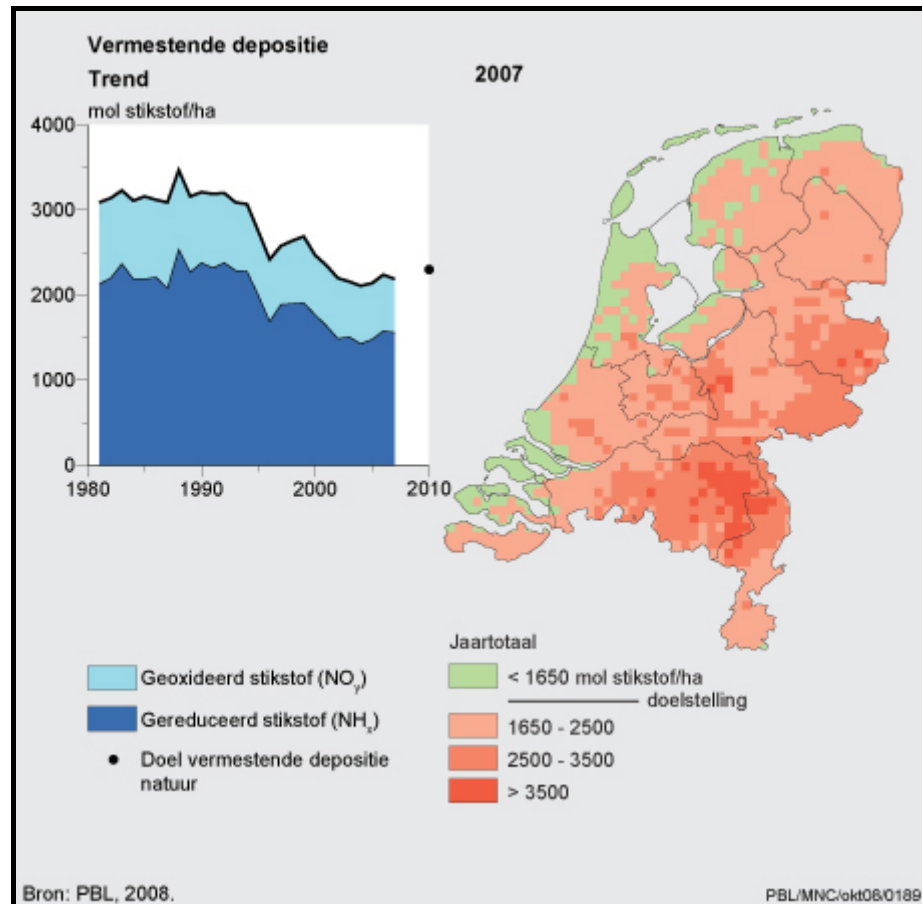
De lichte stijging van met name de ammoniakdepositie in 2005 en 2006 is geheel toe te schrijven aan de meteorologische omstandigheden in die jaren.

Figuur 3.4:- Landelijke trend in de ammoniakconcentratie (bron: www.mnp.nl)

In Midden-Drenthe is de concentratie van stikstofoxiden in de lucht in de orde van 11-13 microgram/ m^3 , alleen lokaal (nabij de snelweg A28) kan deze iets hoger zijn (ca 15 -17 microgram/ m^3).

Stikstofdepositie, landelijk

Figuur 3.5: Landelijke trend in de stikstofdepositie (bron: www.mnp.nl)

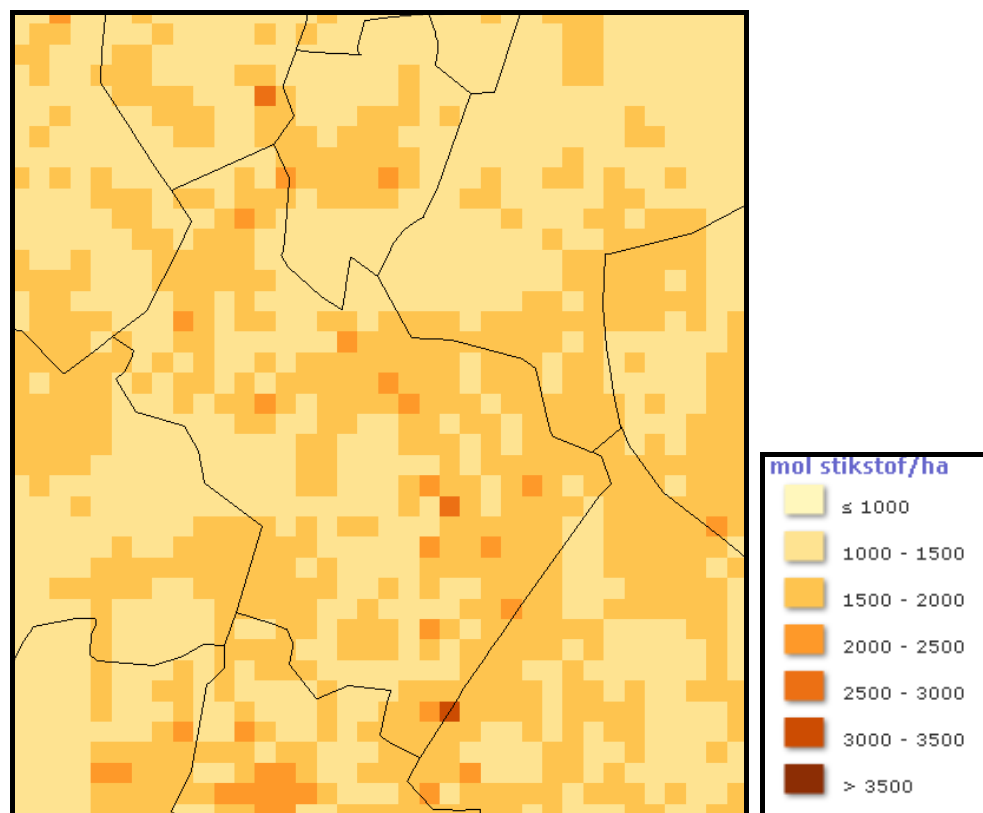
De landelijk gemiddelde stikstofdepositie, ook wel vermestende depositie genoemd, lag tot halverwege de jaren 1990 vrij constant rond de 3.100 mol stikstof (N) per hectare. Vanaf 1994 daalde de stikstofdepositie geleidelijk naar 2.200 mol per hectare in 2002 (figuur 3.5). Vanaf 2002 is de depositie redelijk stabiel rond 2200 mol per hectare per jaar. De kleine variaties ontstaan vooral door weersomstandigheden. De doelstelling voor 2010 van 1.650 mol per hectare is vooralsnog niet dichterbij gekomen.

Er zijn grote regionale verschillen in de depositie van stikstof. In de Peel, de Gelderse Vallei en delen van de Achterhoek en Twente is de stikstofdepositie veel hoger dan in een 'natuurlijke' situatie verwacht mag worden. In deze gebieden is er een hoge bijdrage van ammoniak (NH_3) aan de stikstofdepositie, afkomstig van de intensieve veehouderij. Ammoniak wordt op geringe hoogte uitgeworpen en heeft een hoge depositiesnelheid. Deze combinatie zorgt ervoor dat veel ammoniak dicht bij de bron neerkomt.

Stikstofdepositie in Midden-Drenthe en omgeving; vergelijking met kritische depositiewaarden

In Bijlage 2 is op figuur B2, figuur 8 de berekende depositie van stikstof in Midden-Drenthe en omgeving in 2010 weergegeven, op basis van informatie van het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL). De gegevens verschaffen informatie omtrent de berekende stikstofdepositie op het niveau van vakken van 1km^2 .

Het PBL presenteert op zijn website ook globalere informatie, waarop de depositie is ingedeeld in klassen. In figuur 3.6 is van deze kaart een uitsnede opgenomen.

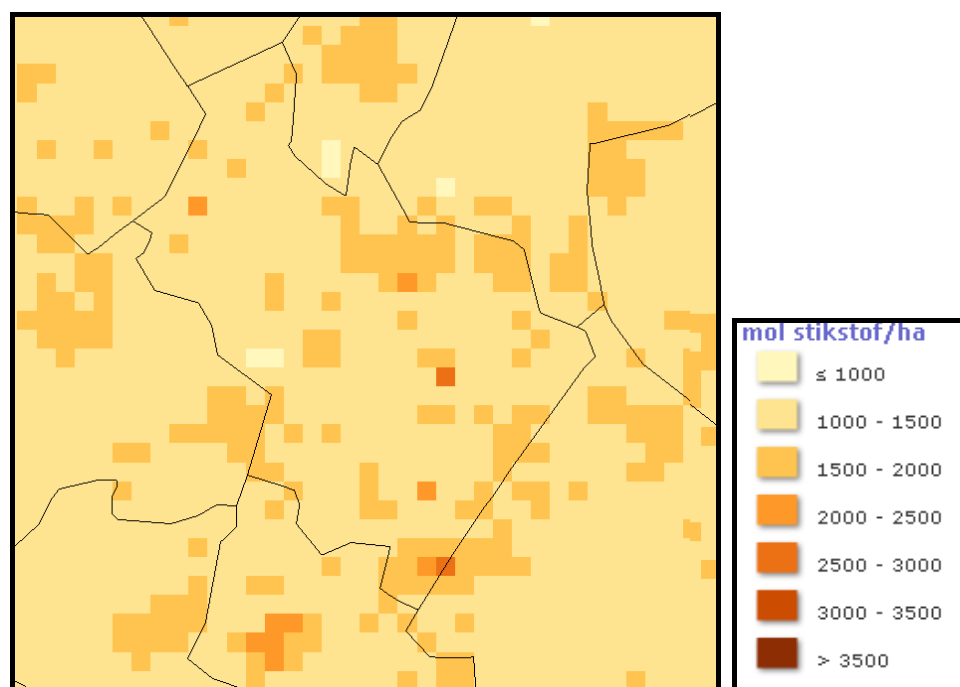
Figuur 3.6: Depositie van stikstof (totaal) in Midden-Drenthe en omgeving, in 2010
(bron: PBL, Grootschalige Concentratiekaart Nederland)

In Midden-Drenthe en omgeving is de stikstofdepositie voor ongeveer 70% afkomstig van ammoniak. De veehouderij is hiervan de belangrijkste bron.

Uit de informatie in het rapport 'Effectiviteit ammoniakmaatregelen in en rondom Natura 2000-gebieden in de provincie Drenthe' (Gies T.J.A. et al., juni 2009, Alterra) blijkt dat van de totale stikstofdepositie in Drenthe 26% afkomstig is van de landbouw binnen de provincie. De overige 74% is veroorzaakt door stikstofoxiden van binnen en buiten de provincie en ammoniak van buiten de provincie. Omgekeerd levert Drenthe uiteraard ook een bijdrage aan de stikstofdepositie elders.

Autonome ontwikkeling

Er wordt op basis van landelijke trends een lichte verbetering van de huidige situatie verwacht. Dit door een (licht) dalende landelijk trend van het vrijkomen van ammoniakstikstof in de lucht en door maatregelen die de emissie van stikstofoxiden verder beperken. Wat betreft de veehouderij draagt het besluit Huisvesting hier aan bij. Deze trend zal ook enige invloed hebben op de concentratie ammoniak in het buitengebied van de gemeente Midden-Drenthe. In figuur 3.7 is de prognose van het PBL voor 2020 weergegeven. In Bijlage 2, figuur B8 & B9 is de informatie op het niveau van waarden per km² opgenomen.

Figuur 3.7: Depositie van stikstof (totaal) in Midden-Drenthe en omgeving, prognose 2020 (bron: PBL, Grootschalige Concentratiekaart Nederland)

Ten behoeve van het plan-MER en de passende beoordeling is door Alterra een nadere analyse uitgevoerd, op een nog iets gedetailleerdere schaal. Hiervoor wordt verwezen naar het betreffende rapport (Hoefs et al., 2010, Berekeningen stikstofdepositie voor plan-MER gemeente Midden-Drenthe", Alterra, Wageningen). Op basis van deze informatie is in de onderstaande tabel voor de Natura 2000-gebieden in en nabij Midden Drenthe een vergelijking gegeven van de kritische depositiewaarden³ van habitattypen met de actuele stikstofdepositie en de verwachte depositie in 2020. De berekende waarden voor 2020 zijn gebaseerd op de informatie van het PBL en houden rekening met de trends die daarin zijn opgenomen, bijvoorbeeld met betrekking het verkeer en de ontwikkeling van de landbouw.

Tabel 3.2: Vergelijking kritische stikstof depositiewaarden Natura 2000-gebieden met depositie 2010 en 2020

gebied	krit. dep. waarde (mol N/ha per jaar)	meest gevoelige habitatype(n)	gem depositie stikstof (totaal) in 2010 (mol/ha per jaar)	gem depositie stikstof (totaal) in 2020 (mol/ha per jaar)
Drentsche Aa-gebied	400	Actieve hoogvenen (heideveentjes)	1290	1140
Drents-Friese Wold & Leggelerveld	400	Actieve hoogvenen (heideveentjes)	1590	1410
Dwingelderveld	400	Actieve hoogvenen (heideveentjes), Actieve hoogvenen (hoogveenlandschap), Herstellende hoogvenen	1530	1350
Elperstroomgebied	830	Heischrale graslanden	1560	1390
Fochteloërveen	400	Actieve hoogvenen (hoogveenlandschap), Herstellende hoogvenen	1370	1210
Mantingerbos	1100	Oude eikenbossen	1420	1250
Mantingerzand	410	Zure vennen	1480	1310
Witterveld	400	Actieve hoogvenen (heideveentjes), Actieve hoogvenen (hoogveenlandschap), Herstellende hoogvenen	1300	1140

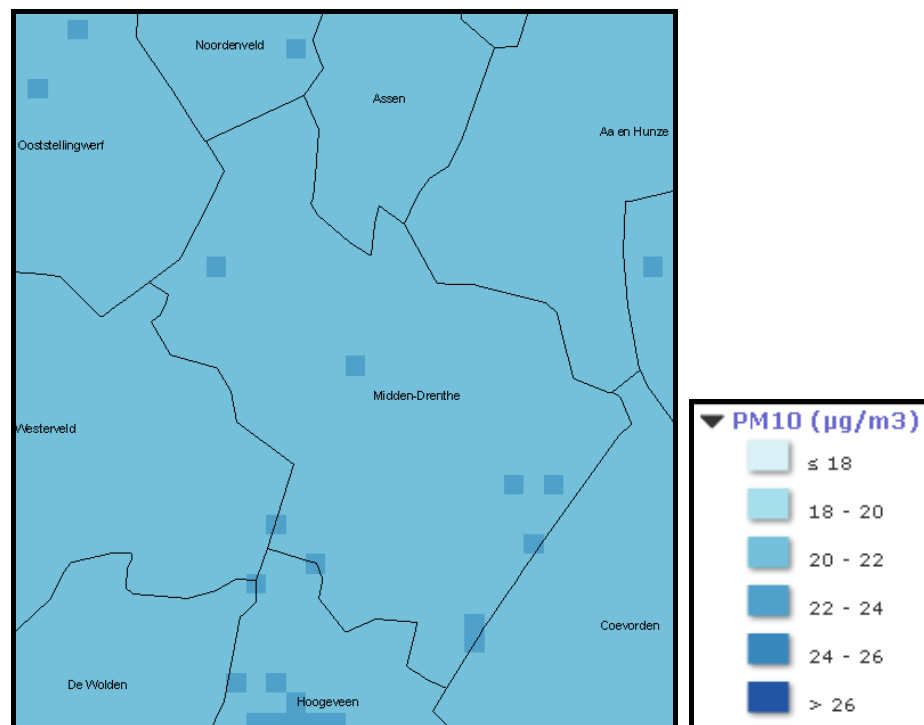
Voor nadere informatie informatie wordt verwezen naar de hiervoor genoemde studie van Alterra ten behoeve van dit plan-MER.

Ook in andere gebieden die deel uitmaken van de EHS komen natuurdoeltypen voor die gevoelig zijn voor de depositie van stikstof. De provincie heeft in het kader van de Wet Ammoniak en Veehouderij gebieden aangewezen, die zeer kwetsbare voor ammoniakdepositie. In deze gebieden en in een zone van 250m om deze gebieden gelden beperkingen voor de ontwikkeling van de veehouderij. Hiervoor wordt verwezen naar de figuur in paragraaf 2.3.3 van dit plan-MER. De dalende trend in de stikstofbelasting doet zich uiteraard ook in deze gebieden voor.

De concentratie van stikstofoxiden in de lucht zal ten gevolge van het landelijk beleid naar verwachting iets dalen, de verwachte concentratie in 2020 ligt in de orde van ca. 10 microgram/m³ (bron: Grootschalige Concentratiekaart Nederland).

3.5.2 Concentratie fijn stof in de lucht

De concentratie fijn stof (PM₁₀, de fractie met een grootte van 10 micrometer of kleiner) in de lucht bedraagt in de gemeente Midden-Drenthe ca 20-23 microgram/m³ (zie figuur 3.8 en de achterliggende waarden op de website van het PBL). De concentratie ligt daarmee aanmerkelijk beneden de geldende grenswaarden. Doordat de concentratie van de PM₁₀ fractie zo laag is, zal ook de concentratie van het nog fijnere stof (PM_{2,5}) lager zijn dan de geldende (Europese) grenswaarden(zie paragraaf 2.2.6.) . Bij deze concentraties zal ook aan de streefwaarden voor PM_{2,5} worden voldaan.

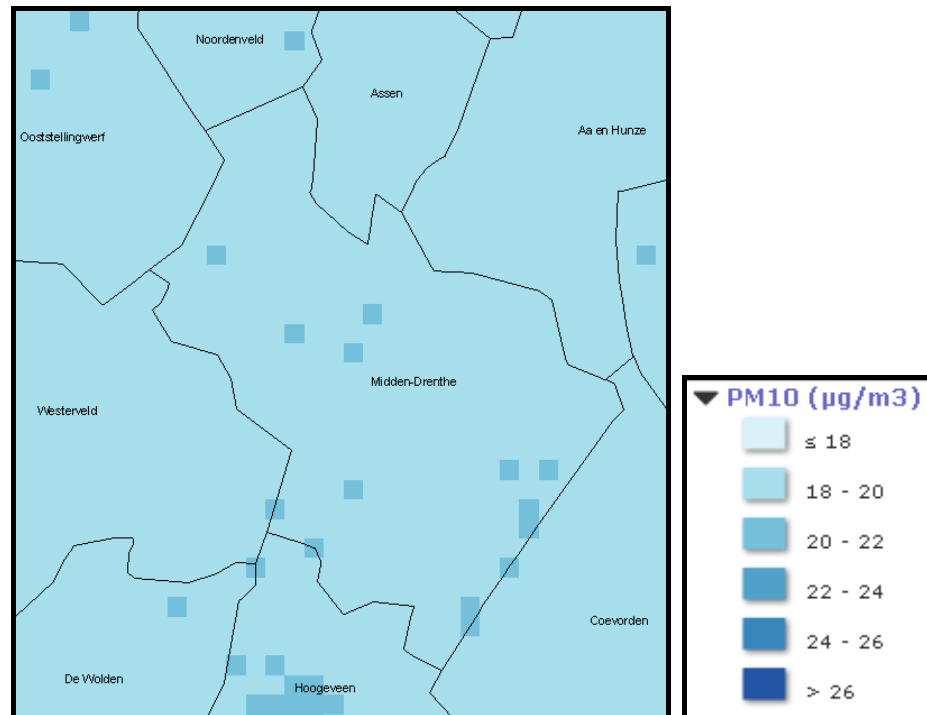

Figuur 3.8: Concentratie fijn stof in de lucht in het jaar 2010 in Midden-Drenthe (bron: PBL, Grootschalige Concentratiekaart Nederland)

³ De Kritische Depositiewaarde is de (indicatieve) waarde waarboven significant negatieve effecten op het betreffende stikstofgevoelige habitattypen niet zijn uit te sluiten.

Autonome ontwikkeling⁴

Verwacht wordt dat de concentratie fijn stof door het landelijke beleid in de toekomst iets zal dalen. In een dunbevolkt gebied met relatief weinig hoofdverkeerswegen en specifieke bronnen, zal deze daling echter vrij gering zijn. Naar verwachting bedraagt de concentratie PM₁₀ in Midden-Drenthe in 2020 ca 19-21 microgram/m³ of lager (zie figuur 3.9 en de achterliggende waarden op de website van het PBL).

Figuur 3.9: Concentratie fijn stof in de lucht in het jaar 2020 in Midden-Drenthe (bron: Grootchalige Concentratiekaart Nederland)

Evenals in de huidige situatie, wordt (ruimschoots) voldaan aan de geldende grenswaarden voor fijnstof en de streefwaarden voor de fijne fractie, PM_{2,5}.

3.6 Geluid

Een aantal natuur- en bosgebieden is aangewezen als stiltegebied. Voor de ligging van deze gebieden wordt verwezen naar figuur B.7 in bijlage 2. Binnen deze gebieden gelden restricties voor geluidveroorzakende activiteiten.

Bestaande geluidszoneringen (het TT-circuit, de bedrijventerreinen De Zuidmaten, Essent en Tweesporenland) zijn in het ontwerp bestemmingsplan overgenomen. Ook geluidszoneringen buiten het plangebied zijn hiermee meegenomen. Langs de spoorlijn geldt op grond van wettelijk voorschrift een geluidszone van 500 m. Geluidgevoelige objecten mogen binnen deze zone alleen worden gerealiseerd als er geen te hoge geluidsbelasting op deze objecten zal optreden.

⁴ De hier gepresenteerde autonome ontwikkeling is gebaseerd op landelijke trends die zijn opgenomen in de prognose van het PBL. In de studie van Alterra (2010) ten behoeve van het bestemmingsplan en de passende beoordeling is daarnaast ook een variant ontwikkeld met maximale invulling van de bedrijfsgrootten van de veehouderij in Midden-Drenthe binnen de kaders van de vigerende bestemmingsplannen. Deze is in de studie van Alterra aangeduid als autonome ontwikkeling. In dit plan-MER en de passende beoordeling wordt hiervoor het begrip 'autonome ontwikkeling(maximaal)' gehanteerd.

In het landelijk gebied kan voor de toetsing van ontwikkelingen het algemeen worden uitgegaan van de voorkeursgrenswaarde van 48 dB(A) (L_{den}), voor bedrijfswoningen (waaronder agrarische bedrijven) geldt een voorkeursgrenswaarde die 5 dB(A) hoger ligt. In het voorontwerp bestemmingsplan zit de mogelijkheid om bedrijfswoningen (boerderijen) om te vormen ten behoeve van de functie wonen. Zoals hiervoor is aangegeven, stellen wet- en regelgeving strengere normen aan de functie dan aan bedrijfswoningen. De omvorming zou er daardoor toe kunnen leiden dat woningen (voormalige boerderijen) een te hoge geluidbelasting ondervinden van (agrarische) bedrijven in de directe omgeving. In de toekomst zouden dan op bepaalde plaatsen de woonfunctie en de agrarische functie kunnen conflicteren. Bij wijziging van de bestemming zal dit een punt van aandacht zijn.

3.7 Externe veiligheid

In de toelichting bij het bestemmingsplan is opgenomen dat buiten de bebouwde kom alleen twee tankstations met LPG langs de A28 als risicovolle inrichtingen worden aangemerkt. Verder liggen er binnen het plangebied plaatselijk risicocontouren van het plaatsgebonden risico of het groepsrisico van enkele NAM-locaties en enkele buisleidingen. Voorzover dat het geval is, komen in deze contouren geen kwetsbare objecten (bijvoorbeeld woningen) voor.

4 Ontwikkelingen in het ontwerp bestemmingsplan en afbakening van het plan-MER

4.1 Inleiding

In het ontwerp bestemmingsplan worden bestaande functies vastgelegd en ontwikkelingsmogelijkheden geregeld. Ontwikkelingsruimte wordt met name geboden voor de functies landbouw en natuur. De ontwikkeling van nieuwe natuur (EHS) is reeds vaststaand beleid, in het ontwerp bestemmingsplan krijgt dit zijn beslag op gemeentelijk niveau. Voor de functie landbouw wordt ingespeeld op de landelijke trend van deze functie. De ontwikkelingsruimte kan invloed hebben op bijvoorbeeld landschap. In het ontwerp bestemmingsplan wordt onder andere voor deze laatste functie de bescherming planologisch geregeld.

Bij het opstellen van het bestemmingsplan is uitgegaan van een aantal gebiedscategorieën. Deze zijn opgenomen in een stelsel van bestemmingen. De gebiedscategorieën en bestemmingen zijn opgenomen in tabel 4.1.

Tabel 4.1: Gebiedscategorieën versus de bestemmingen

Gebiedscategorie	Bestemming(en)
Essen en oude veldontginningen	
• Essen	De essen hebben de bestemming "Agrarische met waarden 2 - oude veldontginningen" en hebben daarnaast de bestemming "Waarde - Archeologie 1, 2 & 3",. Verder zijn ze aangeduid als gebieden met cultuurhistorische waarde. Door deze dubbelbestemming en aanduiding genieten ze speciale bescherming.
• Oude veldontginningen (kampongtginningen)	Agrarische met waarden 2 - oude veldontginningen
Beekdalen	
• Beekdalen I	Agrarisch met waarden 3 - beekdal met oorspronkelijke structuur
• Beekdalen II	Agrarische met waarden 4 - beekdal waarin herverkaveling plaatsgevonden heeft
Jonge veld- en veenontginningen *)	Agrarisch met waarden 1 - jonge veldontginningen
Bossen en Velden	Natuur

*) De landschappelijke verschillen tussen deze twee categorieën komen tot uiting in de Visie in het Landschapsbeleidsplan. Bij de beoordeling van concrete ontwikkelingen (bijvoorbeeld bij vergunningaanvragen) worden deze visie en de uitwerking in het Beeldkwaliteitsplan als uitgangspunt genomen.

Op basis van de nieuwe Wet ruimtelijke ordening en de voorschriften uit Standaard vergelijkbare bestemmingsplannen (SVBP) zijn de gebiedscategorieën in het ontwerpbestemmingsplan onder de verplichte bestemmingen 'Agrarisch met waarden' en 'Natuur' ondergebracht. Daarnaast worden door middel van aanvullende bestemmingen en aanduidingen specifieke waarden beschermd, waaronder de essen.

De bestaande bossen, met uitzondering van boomteelt met een tijdelijk karakter, krijgen de bestemming 'Natuur'. Ook bestaande natuurgebieden en toekomstige natuurgebieden ('nieuwe natuur') die reeds in handen zijn van natuurbeschermingsorganisaties krijgen deze bestemming .

De basis voor de toekenning van deze bestemmingen wordt gevormd door de vigerende bestemmingsplannen Buitengebied van de gemeente en de Omgevingsvisie van de Provincie Drenthe. Voor een aantal percelen komt de functie-indeling volgens de Omgevingsvisie niet volledig overeen met de toegekende gebiedsbestemming. Voor een deel komt dit door de verfijning die op het niveau van het bestemmingsplan heeft plaatsgevonden. Het bestemmingsplan geeft bestemmingen aan op perceelsniveau. en gaat daarbij uit van logische grenzen (perceelgrenzen, wegen of waterlopen). Hierdoor ontstaat een zekere 'afwijking' van de begrenzingen in de Omgevingsvisie, die niet op perceelsniveau is afgestemd.

Naast de functies landbouw, wonen, landschap en natuur worden er in het ontwerp bestemmingsplan een aantal kleinere ontwikkelingen mogelijk gemaakt. zoals bijvoorbeeld het omvormen van vrijkomende agrarische gebouwen naar een woonfunctie en de uitbreiding van bestaande (verblijfs-)recreatieve bedrijven die daartoe een verzoek hebben ingediend.

De 'Nota van uitgangspunten' geeft de gewenste ontwikkelingsruimte aan (zie paragraaf 2.4.1). Deze nota is vertaald in de toelichting en de voorschriften van het Ontwerp Bestemmingsplan Buitengebied Midden-Drenthe. Ten opzichte van het voorontwerp bestemmingsplan is een aantal aanpassingen doorgevoerd, op basis van de inspraak en overleg, en voortschrijdend inzicht. Wat dit laatste betreft is met name het Landschapsadvies van 'Stek en Streek' van november 2009 van belang geweest (zie paragraaf 2.4.5). Ook de nieuwe Omgevingsvisie Drenthe heeft voor aanpassingen gezorgd.

In het tekstkader hieronder en op de volgende pagina wordt beknopt ingegaan op deze aanpassingen. Daarnaast is er een juridische 'vertaalslag' nodig geweest voor de aansluiting op de Wet ruimtelijke ordening (Wro) en de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) .

Aanpassingen ontwerp bestemmingsplan ten opzichte van het voorontwerpbestemmingsplan

Aanpassing van de verbeelding (plankaart):

- De grens van de bestemmingen (gebiedscategorieën) worden aangepast op basis van het Landschapsadvies. Op een aantal punten is een nadere afweging gemaakt.
- Twee agrarische bouwpercelen zijn herbegrensd in beekdalen II, in plaats van beekdalen I. Hiermee wordt beter aangesloten bij de huidige situatie.
- De essen worden nauwkeuriger begrensd, er worden landschapsmaatregelen ter bescherming en versterking van de essen gedefinieerd. Voor de essen gelden ook de voorschriften voor archeologisch en cultuurhistorisch waardevol gebied;
- Wat betreft de begrenzing van nieuwe natuur (begrensd natuur in het provinciale Integrale Gebiedsplan) en andere waardevolle gebieden in het Gebiedsplan, zoals de waardevolle graslanden, wordt uitgegaan van de kaart concretisering EHS (provincie, december 2008)
- De begrenzing van de Speciale Beschermingszone (Natura 2000-gebied) Elperstroom wordt aangepast aan het ontwerp aanwijzingsbesluit. Het gebied heeft een grotere oppervlakte dan in het voorontwerp bestemmingsplan is aangegeven;

Aanpassing aan de landelijke Standaard Vergelijkbare Bestemmingsplannen, de Wro en de Wabo

- De systematiek van de gebiedsbestemmingen wordt aangepast: de gebiedsbestemmingen worden gebiedscategorieën binnen o.a. de bestemmingen 'Agrarisch', 'Agrarisch met waarden' en 'Natuur'. 'Bos' is ondergebracht in de bestemming 'Natuur'
- De terminologie van de Wabo is verwerkt in het plan-MER en ontwerp bestemmingsplan

Aanpassing wat betreft landschappelijke toets

- Het Landschapsbeleidsplan van Midden-Drenthe en de daarin opgenomen kaart Visie geeft in hoofdlijnen de visie op het landschap en het te hanteren toetsingskader voor duurzaam behoud en ontwikkeling van het landschap. In aanvulling daarop is een beeldkwaliteitsplan opgesteld. Dit is bedoeld om eventuele 'resteffecten' binnen het kader van de landschapsvisie zoveel mogelijk te voorkomen of verzachten. Verder is de gemeentelijke Welstandsnota van belang.

Overige relevante aanpassingen (regels)

- In het bestemmingsplan wordt een algemene afstemmingsbepaling opgenomen die er in voorziet dat, gelet op de instandhoudingsdoelen van de Natura 2000-gebieden, significant negatieve effecten op de natuurlijke kenmerken van de gebieden worden voorkómen. De afstemmingsbepaling is van toepassing op ontwikkelingen die in principe niet strijdig zijn met de doelen waarvoor de Natura 2000-gebieden zijn aangewezen, maar waarvoor wel een toetsing per individueel geval noodzakelijk kan zijn. Ontwikkelingen met een mogelijk effect op Natura 2000-gebied worden ondergebracht in een wijzigingsbevoegdheid en zijn niet bij recht mogelijk;
- De gemeente heeft de verschillende vormen van paardenhouderij beter gedefinieerd, met onderscheid tussen zelfstandige activiteiten die overeenkomen met of aanverwant zijn aan het agrarische bedrijf en maneges als toeristisch-recreatief bedrijf dat door zijn verkeerseffecten en veelzijdige activiteiten een zorgvuldige ruimtelijke inpassing vraagt. Dit kan gevolgen hebben voor de ontwikkelingsmogelijkheden in een bepaalde bestemming en leiden tot gebiedsafhankelijke verschillen in de voorschriften
- Agrarische bouwpercelen worden concreet begrensd in de vorm van bouwblokken van 1 of 1,5 ha (afhankelijk van ligging in de landbouwontwikkelingsgebieden (AW-1 & AW-4)- dan wel in de verwevingsgebieden AW-2, met in de landbouwontwikkelingsgebieden mogelijkheid voor afwijking voor een oppervlakte tot 2 ha (conform voorontwerp), in de overige gebieden is deze mogelijkheid begrensd tot 1,5 ha. Binnen AW-3 is geen bouwblok van 1ha mogelijk omdat binnen deze bestemming geen bedrijven gevestigd zijn. Bij de concrete uitvoering van het bestemmingsplan wordt via een landschapstoets per gebiedscategorie maatwerk geleverd.
- Met uitzondering van de beekdalen met een oorspronkelijk karakter en de waardevolle open gebieden is houtteelt tot 2 ha door middel van een omgevingsvergunning mogelijk.

Afbakening plan-MER

Verschillende activiteiten die uit de ontwikkelingsruimte in het ontwerp bestemmingsplan kunnen voortvloeien, worden genoemd in het Besluit milieueffectrapportage 1994. Dit in verband met de m.e.r.(beoordelings-) plicht van verschillende activiteiten. Dit wordt in dit hoofdstuk kort aangegeven. Wettelijk gezien vormen deze activiteiten en de kans op effecten op de Natura 2000-gebieden de redenen waarom het plan-MER nodig is. De voorgestelde afbakening van het plan-MER beperkt zich echter niet tot deze activiteiten. Omdat effecten (bijvoorbeeld op het landschap of het woon- en leefmilieu) elkaar zouden kunnen beïnvloeden, is een bredere benadering gewenst geacht. Mede om deze reden is in het plan-MER ook een globale milieubeoordeling (op beleidsniveau) van het ontwerp bestemmingsplan als geheel uitgevoerd. Hierbij staat de vraag centraal of de voorgenomen ruimte voor ontwikkelingen in lijn is met het bestaande milieubeleid (inclusief landschap en natuur) voor het plangebied, ofwel dit beleid versterkt dan wel ermee conflicteert.

De volgende paragrafen geven per functie een beschrijving van de wijze waarop deze wordt geregeld in het voorgenomen bestemmingsplan. Op grond daarvan wordt per functie ingegaan op de vraag, welke onderwerpen aandacht verdienen in het plan-MER. De benadering van deze vraagstelling is integraal, afgestemd op de aard van het bestemmingsplan en toegespitst op het belang voor de besluitvorming over het voorgenomen bestemmingsplan en de inspraak.

Het navolgende geeft een volledige beschrijving van de afbakening (reikwijdte en detailniveau) van het plan-MER en de onderbouwing daarvan. Inhoudelijk is het onderstaande grotendeels ontleend aan de Notitie Reikwijdte en Detailniveau. De tekst is geactualiseerd op grond van nieuwe informatie en veranderingen in de regeling in het ontwerp bestemmingsplan ten opzichte van het voorontwerp. Daarnaast zijn de antwoorden op de ontvangen reacties (zie bijlage 1) in acht genomen.

4.2 Agrarische bedrijvigheid

4.2.1 Ontwikkeling

Van oudsher kent de gemeente Midden-Drenthe een sterk agrarisch karakter. De agrarische sector is een belangrijke economische pijler van de gemeente. Ongeveer 75% van de totale oppervlakte van de gemeente is landbouwgrond.

Tabel 4.2: Aantallen bedrijven naar bedrijfstak. Bron: Centraal Bureau voor de statistiek, Den Haag/Heerlen 2-12-2008

Onderwerpen	Regio's	Midden-Drenthe		
	Perioden	2006	2007	2008
Aantal landbouwbedrijven, totaal	Aantal	574	551	550
Akkerbouw		443	433	427
Tuinbouw open grond		57	58	52
Tuinbouw onder glas		7	8	5
Paddenstoelenteelt		-	-	-
Graasdieren en Grasland		395	380	386
Hokdieren		75	72	66
Hokcapaciteit		23	26	19
Vleeskalveren		34	29	25
Vleesvarkens 20 kg en meer		44	41	38
Kippen				

In bovenstaande tabel staan bedrijven dubbel geteld aangezien bedrijven werkzaam kunnen zijn binnen meerdere bedrijfstakken. Tabel 4.3 geeft informatie over de aantallen bedrijven in de periode tot 2005. Intensieve veehouderij wordt in deze paragraaf apart behandeld (zie blz. 77).

Tabel 4.3: Aantallen en grootte landbouwbedrijven in Midden-Drenthe tot 2005. Bron: CBS, 2008

Bedrijfstype	Aantal bedrijven			Percentage bedrijven			Gemiddeld NGE per bedrijf		
	2000	2004	2005	2000	2004	2005	2000	2004	2005
Akkerbouw	198	165	167	30%	28%	29%	59,6	57,4	53,3
Tuinbouw	39	32	35	6%	5%	6%	236,7	437,1	411,7
Graasdieren	321	295	285	48%	50%	49%	73,0	95,9	74,7
Hokdieren	42	33	36	6%	6%	6%	105,9	92,6	108,7
Combinatie	71	63	59	10%	11%	10%	99,5	92,6	89,8
Totaal	671	588	582	100%	100%	100%	83,4	95,1	92,5

Bedrijfs grootte

De gemiddelde bedrijfs grootte van een agrarisch bedrijf in de gemeente Midden-Drenthe is ongeveer 37,5 ha. Gemiddeld is een akkerbouwbedrijf circa 46 ha, een graasdierbedrijf is ongeveer 16 ha. Een tuinbouwbedrijf is gemiddeld 15,5 ha.

In de gemeente Midden-Drenthe uiten ontwikkelingen en tendensen in de landbouw zich met name in schaalvergroting en extensivering. Deze trends zullen naar verwachting in de toekomst verder doorzetten.

De landbouw speelt in op de geschetste ontwikkelingen door schaalvergroting, verdieping, verbreding of een combinatie hiervan. Daarnaast zijn samenwerking én kennisvermeerdering - en overdracht van belang (ontwerp bestemmingsplan buitengebied, gemeente Midden-Drenthe).

Een van de belangrijkste ontwikkelingen voor de komende jaren is de doorgaande daling van het aantal landbouwbedrijven als gevolg van schaalvergroting en extensivering. De verwachting is dat het aantal landbouwbedrijven in de gemeente Midden-Drenthe over 15 jaar nagenoeg zal zijn gehalveerd. Dit betekent dat er in 2015 nog circa 300 landbouwbedrijven in Midden-Drenthe zullen zijn. Het landbouwareaal zal in dezelfde periode echter maar met zo'n 5% afnemen. Belangrijkste oorzaak hiervoor is de beperkte omvang van ruimteclaims vanuit woningbouw, infrastructuur en natuur (ontwerp bestemmingsplan buitengebied, gemeente Midden-Drenthe).

Akkerbouw en melkveehouderij

Zowel de akkerbouw als de melkveehouderij ondervinden de gevolgen van het Europese beleid. Beide staan economisch zwaar onder druk door minder Europese marktbescherming en meer wereldmarktprijzen. De Europese ontwikkelingen zijn van groot belang voor de landbouw in Midden-Drenthe, maar zijn echter moeilijk voorspelbaar. Er wordt daarom binnen deze sector gezocht naar teelten met een hogere economische opbrengst per ha en een grotere variatie in teelten om de economische risico's beter te spreiden. Daarnaast wordt vaak een alternatief of aanvullend inkomen gezocht in de intensieve veehouderij of de vollegrondstuinbouw.

Voor de melkveehouderij wordt verwacht, dat de melkproductie met een kleiner aantal, maar hoogproductievere koeien, zal worden vol gemolken.

Doordat de welzijnseisen voor dieren en de milieueisen continu worden aangescherpt, zal de bedrijfsvoering daarop worden aangepast. Eén van de mogelijke gevolgen is dat er nieuwe typen stalsystemen gebruikt zullen gaan worden. Zo zal er extra aandacht komen voor dierwelzijn, ammoniakemissie en energiebesparing. In het algemeen gaat het dus om aanpassingen op het vlak van duurzaamheid.

Intensieve veehouderij

Rijksbeleid is gericht op het concentreren van intensieve veehouderij in zogenaamde 'perspectievolle gebieden', zijnde de landbouwontwikkelingsgebieden zoals opgenomen in de Reconstructiewet. Deze gebieden liggen echter niet in de provincie Drenthe. Ook het provinciaal beleid maakt vestiging van nieuwe intensieve bedrijven niet mogelijk.

Er wordt in het ontwerp bestemmingsplan onderscheid gemaakt tussen twee typen intensieve bedrijven: bedrijven met een intensieve hoofdtak en bedrijven met een intensieve neventak. Deze twee typen zijn echter allebei te beschouwen als intensief bedrijf. De bedrijven met een intensieve neventak zijn voornamelijk grondgebonden bedrijven.

Voor de uitbreiding van bestaande intensieve veehouderijen geeft het bestemmingsplan zowel voor hoofdtak als neventak mogelijkheden in de bestemmingen AW-1 en AW-4. Hierdoor wordt ruimte geboden voor continuïteit van bedrijven met perspectief.

De gemeente Midden-Drenthe kiest ervoor, uit oogpunt van helderheid, een reële maximale oppervlaktemaat voor intensieve veehouderij als neventak te hanteren. In de bestemmingen AW-1 en AW-4 heeft dit geleid tot een maximale maat van 2.000 m² bij recht en 3.000 m² met omgevingsvergunning voor het afwijken van de gebruiksregels. Via een wijzigingsbevoegdheid wordt 5.300 m² mogelijk gemaakt.

In de huidige situatie bevinden zich in het buitengebied van de gemeente Midden-Drenthe 53 bedrijven met een intensieve hoofdtak en 34 grondgebonden bedrijven met een intensieve neventak. In tabel 4.4 is het aantal per gebiedscategorie weergegeven.

Tabel 4.4: Aantal intensieve veehouderijen per gebiedscategorie

gebiedscategorie	intensieve hoofdtak	intensieve neventak
beekdalen II	4	2
jonge veld- en veenontginningen	40	26
oude veldontginningen	9	6

Intensieve teelten

Naar verwachting zullen de intensievere teelten in de gemeente (vollegronds-groenteteelt, onderstamteelt, fruitbomenteelt) de komende jaren verder toenemen: indien schaalvergroting door het gebrek aan grond niet mogelijk is, is intensiveren het alternatief. Het tempo waarin deze teelten zich ontwikkelen, is onder meer afhankelijk van het tempo waarin de benodigde mechanisatie zich ontwikkelt: deze wordt steeds aangepast aan de productieomstandigheden, onder meer aan het type grond (meer zwaardere gronden). Daarnaast maken agrariërs hun gronden geschikt voor dergelijke teelten middels diepploegen. Hierdoor zullen dergelijke teelten meer verspreid door de gemeente gaan voorkomen. De bollenteelt in Midden-Drenthe neemt niet meer toe.

Boomteelt en houtteelt

Boomteelt en houtteelt komen momenteel op beperkte schaal voor in de gemeente Midden-Drenthe. De boomkwekerijen hebben in toenemende mate behoefte aan tunnelkassen. In het onderhavige plan wordt hier op ingespeeld door in de jonge velden veenontginningen (AW-1) en in de oude ontginningen (AW-2) ruimte te bieden voor tunnelkassen binnen en buiten het bouwperceel. In de beekdalen (AW-3 en AW-4) zijn tunnelkassen buiten het bouwperceel uitgesloten. In het gehele bestemmingsplan is sierteelt binnen de agrarische bestemming verboden, tenzij het gaat om bestaande sierteelt (1 locatie aan de Zuideres).

4.2.2 Voorgenomen bestemmingen

Bij de bestemmingsaanduidingen die betrekking hebben op de inrichting van het gebied voor de landbouw, kan onderscheid gemaakt worden in de bestemming van de landbouwkavels en van de bouwblokken, de locatie van de gebouwen en het erf.

In het voorgenomen bestemmingsplan wordt onderscheid gemaakt tussen:

- Landbouw(ontwikkelings-)gebieden;
- Multifunctionele gebieden, ook wel verwevingsgebieden genoemd.

Deze tweedeling in het ontwerp bestemmingsplan is gemaakt om aansluiting te zoeken bij de bestaande landschappelijke kenmerken van het plangebied. Door middel van deze systematiek wordt aangegeven waar de functie landbouw meer ruimte voor ontwikkeling krijgt. Hiermee wordt aansluiting gezocht bij de zonering die is opgenomen in de provinciale Omgevingsvisie Drenthe. Deze visie hanteert de begrippen 'Landbouwgebied' en 'multifunctioneel gebied'. Voor een uitgebreide beschrijving van deze gebieden wordt verwezen naar de 'Toelichting bij het ontwerp bestemmingsplan buitengebied, gemeente Midden-Drenthe'.

Landbouw(ontwikkelings)gebieden

Het betreffen de grootschalige, open gebieden binnen het plangebied. De gebieden lenen zich goed voor grootschalige ontwikkelingen in de landbouw. De landbouwontwikkelingsgebieden liggen in de gebiedscategorieën 'Jonge veldontginningen', 'Veenontginningen' en 'Beekdalen II'.

Multifunctionele gebieden/Verwevingsgebieden

Dit zijn de meer kleinschalige en besloten landschappen in het plangebied. Deze gebieden lenen zich minder voor grootschalige agrarische ontwikkelingen. Het betreft de gebiedscategorieën 'Oude veldontginningen', 'Essen' en 'Beekdalen I'. Om extra bescherming te kunnen bieden aan de essen, worden deze in het ontwerp bestemmingsplan tevens opgenomen in de bestemmingen Waarde- Archeologie 1, 2 & 3. Dit is een aanvulling ten opzichte van het voorontwerp van het bestemmingsplan. Het belang van het agrarisch gebruik is in deze gebieden gelijk gesteld aan de natuurlijke en landschappelijke waarden die in deze gebieden worden aangetroffen.

Bestemming landbouwkavels in relatie tot andere bestemmingen

Voor het agrarisch gebied buiten de bouwblokken heeft de bestemmingsregeling met name betrekking op de combinatie met de nevenbestemmingen in verband met natuurwaarden en landschappelijke waarden, en de omvorming van landbouwgebied naar natuur. De bescherming van deze waarden is geregeld door het formuleren van de hierboven beschreven landbouwontwikkelingsgebieden en verwevingsgebieden .

Daarnaast door in het ontwerp bestemmingsplan de bescherming van bepaalde waarden te regelen via de vereisten voor een omgevingsvergunning voor het uitvoeren van diverse werken en werkzaamheden. Verder worden in het nieuwe bestemmingsplan verschillende waarden planologisch beschermd. Dit zijn:

- waardevol grasland;
- monumentale bomen;
- archeologisch waardevol gebied;
- verwachtingsgebied archeologische waarden (hoog en middelhoge verwachting) volgens de gemeentelijke archeologische verwachtingskaart);
- molenbeschermingszone;
- grondwaterbeschermingsgebieden.

De waarden van de kerngebieden van de EHS (inclusief de Natura 2000-gebieden) worden mede beschermd door de hydrologische beschermingszones in en rond deze gebieden.

Mogelijkheden voor omvorming naar tuinbouw en (boom-)kwekerijen

Binnen de gebiedscategorieën Jonge en Oude veldontginningen Veenontginningen en Essen biedt het ontwerp bestemmingsplan onder bepaalde omstandigheden en voorwaarden een wijzigingsbevoegdheid naar tuinbouw- en kwekerijbedrijven (zonder kassen). Kassen zijn alleen toegestaan op het bouwperceel, met een maximum van 1000 m².

De mogelijkheid van een bestemmingswijziging heeft betrekking op de functie van het bouwblok, en is gebonden aan de voorwaarde dat de tuinbouwactiviteiten aansluitend op bestaande opgaande landschapselementen plaatsvinden, zodat de grootschalige openheid niet wordt aangetast. Voor een bestemmingswijziging is een afweging nodig die er onder meer op is gericht om onevenredige afbreuk aan de milieusituatie, de woonsituatie en de verkeersveiligheid te voorkómen. De wijzigingsmogelijkheid zal worden gekoppeld aan criteria ten aanzien van de landschappelijke inpassing, op basis van het Landschapsbeleidsplan. De wijzigingsbevoegdheid geldt niet voor cultuurhistorisch waardevol gebied en voor gebieden met een hoge of middelhoge archeologische verwachtingswaarde.

Voor de gebieden buiten de bouwblokken biedt het ontwerp bestemmingsplan in het algemeen dezelfde mogelijkheden voor diverse teeltvormen als de vigerende bestemmingsplannen. In het algemeen gelden er (afgezien van de mogelijkheid van houtteelt) geen nadere regels voor het gebruik van de percelen, met bijvoorbeeld een onderscheid naar grasland, akkerbouw of bepaalde teelten. Hierop gelden de volgende uitzonderingen:

- Er gelden wel beperkende bepalingen voor het scheuren van grasland in waardevolle graslandgebieden;
- ingrepen als diepploegen, mengwoelen en omzetten van gronden in de beekdalgebieden zijn aangemerkt als strijdig gebruik.

Deze voorwaarden zullen in deze gebieden de omvorming naar akkerbouw of vollegrondse (groente)teelten sterk beperken, zo niet onmogelijk maken.

Agrarische bouwbestemmingen

In het voorontwerp bestemmingsplan waren de landbouwkavels door middel van een indicatieve weergave weergegeven (rondje). In het ontwerp bestemmingsplan is gekozen voor een flexibel bouwblok in plaats van een vast omljnd bouwblok. In de bouwblokken wordt ruimte geboden voor uitbreiding. Hiervoor is gekozen vanwege de algemene trend in de landbouw van schaalvergroting, verbreding in de landbouw en specialiseringseisen.

De behoefte aan vergroting van de bouwblokken blijkt ook uit het gegeven dat de gemeente in het verleden veel aanvragen heeft gehad voor vergroting van het bouwblok (veelal tussen 1 en 1.5 ha). Ook de provincie biedt (in bepaalde gevallen) de mogelijkheid om bouwblokken tot 2 ha. mogelijk te maken.

Er is voor vergroting van de bouwblokken een verschil gemaakt in bouwmogelijkheden per gebiedstype in plaats van overal hetzelfde systeem.

Landbouw(ontwikkelings)gebieden ('Jonge veldontginningen', 'Veenontginningen' en 'Beekdalen II')

In de landbouwontwikkelingsgebieden is bij recht maximaal een bouwvlak van 1,5 hectare toegestaan. Via een afwijking van de regels van de bebouwingsbepalingen in de voorschriften kan bij duurzame bedrijfsontwikkeling een bouwblok van een oppervlakte van 2 hectare worden toegekend.

Multifunctionele gebieden ('Oude veldontginningen', 'Essen' en 'Beekdalen I')

In de multifunctionele gebieden is bij recht maximaal een bouwvlak van 1 hectare mogelijk. Via een afwijking van de regels is een uitbreiding naar 1,5 hectare mogelijk. In deze gebieden wordt de ontwikkeling van de landbouw gelijkwaardig geacht aan landschap en natuur. Om landschappelijke redenen is op de essen binnen het bouwblok van 1 hectare de mogelijkheid van uitbreiding van de bebouwing bij recht beperkt tot maximaal 500 m². In Beekdalen 1 (de beekdalen waar geen herverkaveling heeft plaatsgevonden) liggen geen boerderijen.

De voorwaarden, voorzover relevant voor het plan-MER, waarbinnen de wijziging voor vergroting van het bouwoppervlak van agrarische bouwbestemmingen kan worden vergroot zijn:

1. Er zicht is op een langdurige vergroting van de productieomvang als gevolg van schaalvergroting of extensivering/verbreding van de bedrijfsactiviteiten en de noodzakelijkheid van de bedrijfsuitbreiding is aangetoond.
2. Er met de vormgeving van het aaneengesloten bouwvlak zoveel mogelijk wordt aangesloten bij het landschappelijk karakteristiek en/of de landschappelijke structuur.
3. Er geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de milieusituatie, de natuurlijke en landschappelijke waarden, de geomorfologische, cultuurhistorische en archeologische waarden, de woonsituatie en de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden.
4. De waterbeheerder is om advies gevraagd in verband met de waterhuishoudkundige situatie en de maximaal te hanteren afvoernorm.
5. Er geen significant negatieve effecten ten aanzien van ammoniakdepositie mogen optreden voor de natuur.

Deze voorwaarden zijn zowel op de landbouwontwikkelings- als de verwevingsgebieden van toepassing.

Het hierboven genoemde derde punt geeft een bepaald afwegingskader aan. De vergroting van de agrarische bouwbestemming wordt afgewogen tegen andere functies en belangrijke waarden in de directe omgeving van het bouwvlak. Een nieuwe aanvraag zal bijvoorbeeld getoetst worden aan het beeldkwaliteitsplan van de gemeente. Dit beeldkwaliteitsplan wordt nog opgesteld en gekoppeld aan het bestemmingsplan Buitengebied.

Het ontwerp bestemmingsplan biedt mogelijkheden voor nieuwe agrarische bouwblokken (niet ten behoeve van intensieve veehouderijen). Bij een aanvraag voor nieuwvestiging dient in eerste instantie gezocht te worden naar mogelijkheden op eerder vrijgekomen agrarische bouwpercelen. Als een bestaand perceel niet voorhanden is en er daadwerkelijk behoefte is aan een nieuw bouwperceel, dan geldt daarvoor een aantal restricties, zoals dat aan de landschappelijke en cultuurhistorische waarden geen afbreuk mag worden gedaan. Ten behoeve van nieuwe bouwpercelen is een wijzigingsbevoegdheid opgenomen. In de gebiedscategorie 'Beekdalen I' zijn geen nieuw bouwpercelen mogelijk.

Ten opzichte van de vigerende plannen betekent het nieuwe bestemmingsplan buitengebied een vergroting van de ontwikkelingsmogelijkheden op de agrarische bouwbestemmingen. In onderstaand kader is kort een vergelijking opgenomen.

Ontwikkelingsmogelijkheden op agrarische bouwbestemmingen in de vigerende bestemmingsplannen

De vigerende plannen voor het buitengebied bestaan uit vier bestemmingsplannen voor het buitengebied van de 'oude' gemeenten Smilde, Beilen en Westerbork. Deze vier plannen zijn allen vastgesteld door de verschillende gemeenteraden in 1996. In de vier bestemmingsplannen is onderscheid gemaakt in grondgebonden agrarische activiteiten en intensieve veehouderijen.

In de bestemmingsplannen voor het buitengebied van de gemeente Smilde, Westerbork en Zweeloo is bij recht een bouwvlak van 1 hectare toegestaan. Hier was een wijzigingsbevoegdheid opgenomen voor vergroting naar 1,25/1,5ha maar daar is geen goedkeuring door de provincie aan verleend of vernietigd door de Raad van State.

In het bestemmingsplan voor het buitengebied van de gemeente Beilen is ook bij recht een bouwvlak van 1 hectare toegestaan. In dit plan was al geen vergroting van het bouwvlak door middel van wijziging mogelijk.

In het nieuwe bestemmingsplan is een groter bouwvlak mogelijk dan in de vigerende plannen:

- In de verwevingsgebieden (gebiedscategorieën Oude veldontginningen, Essen en Beekdalen I) is met een afwijking van de regels (onder de daarbij gestelde voorwaarden) een bouwvlak van 1,5 hectare mogelijk. In deze gebieden is landbouwontwikkeling gelijkwaardig geacht aan landschap en natuur.
- In de landbouwontwikkelingsgebieden (gebiedscategorieën Jonge veldontginningen, Veenontginningen en Beekdalen II) is in het ontwerp bestemmingsplan bij recht een bouwvlak van 1,5 ha opgenomen en een afwijkingsmogelijkheid (onder daarbij gestelde voorwaarden) tot 2 hectare. Ten opzichte van de oude plannen is dit een substantieel groter agrarisch bouwvlak.

Intensieve veehouderij

Nieuwvestiging van intensieve veehouderijen is in het plangebied niet toegestaan. Er wordt slechts ontwikkelingsruimte geboden voor continuïteit van bestaande bedrijven.

Er wordt onderscheid gemaakt in:

- Intensieve veehouderij als neventak;
- Intensieve veehouderij als hoofdtak.

Ook voor de oppervlakte en begrenzing van bouwblokken voor intensieve veehouderijbedrijven en van grondgebonden bedrijven met een intensieve neventak gelden de regels die in het voorgaande zijn beschreven. Voor intensieve veehouderij als neventak, en als hoofdtak in de gebiedscategorieën oude veldontginningen en essen, is echter de gezamenlijke oppervlakte van de bedrijfsgebouwen binnen het bouwblok aan bepaalde grenzen gebonden. Hieronder wordt dit uiteengezet.

In de gebiedscategorie Beekdalen I liggen geen intensieve veehouderijbedrijven of bedrijven met intensieve veehouderij als neventak.

Neventak

In de onderstaande tabel is aangegeven wat de regeling is aangaande de gezamenlijke oppervlakte van de bedrijfsgebouwen binnen het bouwblok.

Tabel 4.5: uitbreidingsmogelijkheden van intensieve neventak, bij grondgebonden veehouderijbedrijven met intensieve veehouderij als neventak

gebied	oppervlakte bouwblok	gezamenlijke oppervlakte van de bedrijfsgebouwen voor de neventak		
		bij recht	bij afwijking	bij wijziging
jonge veldontginningen, veenontginningen, beekdalen II	bij recht: 1,5 ha bij afwijking*): 2,0 ha	max. 2.000 m ² of (indien dat meer is) bestaande oppervlakte	max. 3.000 m ²	max. 5.300 m ²
Oude veldontginningen en essen	bij recht: 1,0 ha (op de essen: met een maximale uitbreiding van de gebouwen van 500 m ² ten opzichte van de huidige oppervlakte tenzij bestaande oppervlakte groter is dan 5000 m ² , dan mag 10% uitgebreid worden) bij afwijking: 1,5 ha	bestaande oppervlakte	uitbreiding met max. 25%	n.v.t.

Vier bedrijven liggen binnen de beschermingszone die in het kader van de Wet Ammoniak en Veehouderij geldt rondom sterk verzuringsgevoelige gebieden die deel uitmaken van de EHS. In het ontwerp bestemmingsplan geldt voor deze bedrijven dezelfde regeling als voor andere bedrijven met intensieve neventak. Bij het beoordelen of een afwijking van de regels mogelijk is, kan deze ligging wel een rol spelen, omdat deze mogelijkheden moeten worden afgewogen tegen (onder meer) de milieusituatie.

In alle gevallen geldt voor uitbreiding als voorwaarde, dat er maatregelen moeten worden genomen zodat de ammoniakdepositie in Natura 2000-gebieden niet significant zal toenemen. Voor afwijking van de regels geldt - naast een beoordeling inzake onder meer het landschap, de woonsituatie en de milieusituatie - als voorwaarde dat de uitbreiding nodig is ten behoeve van dierenwelzijn en/of voor het realiseren of behouden van een volwaardige intensieve neventak.

Hoofdtak

Voor bedrijven in de gebiedscategorieën Jonge veldontginningen, Veenontginningen en Beekdalen II is uitbreiding mogelijk binnen de bouwblokken, zoals beschreven in het voorgaande (dus een bouwblok van 1,5 ha bij recht en van 2,0 ha bij afwijking van de regels). Voor bedrijven in de Oude veldontginningen en de essen gelden grenzen voor de maximale oppervlakte van de gezamenlijke bedrijfsgebouwen binnen het bouwblok. De uitbreiding van de bestaande oppervlakte van de bedrijfsgebouwen dient hier dus altijd getoetst te worden aan landschappelijke en natuurlijke waarden. De uitbreidingsmogelijkheden zijn in de onderstaande tabel weergegeven.

Tabel 4.6: uitbreidingsmogelijkheden van intensieve veehouderijbedrijven (intensieve hoofdtak)

gebied	oppervlakte bouwblok	gezamenlijke oppervlakte van de bedrijfsgebouwen		
		bij recht	bij afwijking	bij wijziging
jonge veldontginningen, veenontginningen, beekdalen II	bij recht: 1,5 ha bij afwijking: 2,0 ha	niet nader begrensd	niet nader begrensd	n.v.t.
oude veldontginningen en essen	bij recht: 1,0 ha bij afwijking: 1,5 ha	bestaande oppervlakte	uitbreiding met max. 25%	n.v.t.

In totaal gaat het om 53 bestaande bedrijven. Hiervan liggen er 9 in de oude veldontginningen en op de essen. Drie bedrijven liggen binnen de (toekomstige) Ecologische hoofdstructuur (zie tabel 4.7).

Tabel 4.7: intensieve veehouderijbedrijven in de EHS

Adres	Type bedrijf	Gebiedscategorie
De Marsen2, Drijber	intensief bedrijf, varkens	Jonge veld- en veenontginningen, Bouwperceel max. 1 hectare (zie tabel 4, hierboven)
Hoogeveenseweg 23, Bruntinge	intensief bedrijf, varkens	Beekdalen II
Verlengde Middenraai 7, Nieuw-Balinge	intensief bedrijf, varkens	Jonge veld- en veenontginningsgebieden

Een deel van de EHS gebieden is in het kader van de Wet Ammoniak en veehouderij aangemerkt als zeer kwetsbaar voor de depositie van ammoniak. Dit zijn de zogenaamde WAV-gebieden. Er liggen geen intensieve veehouderijbedrijven (hoofdtak) binnen deze gebieden. In de beschermingszone van 250m rond de WAV-gebieden liggen vijf intensieve veehouderijbedrijven. In het ontwerp bestemmingsplan zijn voor deze bedrijven dezelfde ontwikkelingsmogelijkheden opgenomen als voor de andere intensieve veehouderijbedrijven. Bij het beoordelen of een afwijking van de regels mogelijk is, kan deze ligging wel een rol spelen, omdat de mogelijkheid van afwijking van de regels moet worden afgewogen tegen (onder meer) de milieusituatie.

In alle gevallen geldt voor uitbreiding als voorwaarde, dat er maatregelen moeten worden genomen zodat de ammoniakdepositie in Natura 2000-gebieden niet significant zal toenemen. Voor afwijking van de regels geldt - naast een beoordeling inzake onder meer het landschap, de woonsituatie en de milieusituatie - als voorwaarde dat de uitbreiding nodig is ten behoeve van dierenwelzijn en/of voor het realiseren of behouden van een volwaardige intensieve veehouderij.

M.e.r (beoordelings)plichtige activiteit

Met name de geboden ontwikkelingsmogelijkheden van agrarische bedrijven (waaronder intensieve veehouderij) zijn in het kader van het plan-MER van belang. Met de uitwerking die hieraan is gegeven, is het ontwerp bestemmingsplan kaderstellend voor de ontwikkeling van agrarische bedrijven. In het Besluit-m.e.r. staat omtrent de m.e.r.(beoordelings-) plicht van intensieve veehouderij het volgende vermeld:

De oprichting, wijziging of uitbreiding van een inrichting voor het fokken, mesten of houden van pluimvee of varkens.

Deze activiteit is op het niveau van concrete projecten m.e.r.-plichtig volgens de C-lijst wanneer de activiteit betrekking heeft op een inrichting met meer dan:

- 85.000 plaatsen voor mesthoenders,
- 60.000 plaatsen voor hennen,
- 3.000 plaatsen voor mestvarkens, of
- 900 plaatsen voor zeugen.

Concrete projecten zijn m.e.r.-beoordelingsplichtig volgens de D-lijst wanneer de activiteit betrekking heeft op:

- 60.000 of meer plaatsen voor mesthoenders,
- 45.000 of meer plaatsen voor hennen,
- 2.200 of meer plaatsen voor mestvarkens, of
- 350 of meer plaatsen voor zeugen.

Voor een plan dat kaderstellend is voor de bedoelde concrete projecten moet een plan-MER (voor die activiteiten) worden opgesteld. Het bestemmingsplan buitengebied is zo'n plan waarvoor deze plan-MER plicht geldt.

Met de mogelijkheden voor uitbreiding van intensieve veehouderij (bij recht, afwijking van de regels en wijziging) kunnen de hierboven genoemde drempelwaarden worden overschreden. De m.e.r. (beoordelings)plicht is gekoppeld aan de milieuvergunning en niet aan het bestemmingsplan. Het bestemmingsplan is hiervoor echter wel kaderstellend en daarom voor deze activiteit plan-m.e.r. plichtig.

Houtteelt

Boomteelt, houtteelt en teelt van overige meerjarige opgaande beplanting zijn een vorm van agrarische productie die, met name in een open landschap, nogal wat ruimtelijke gevolgen heeft. Gezien het karakter van het landschap in het buitengebied van Midden-Drenthe, voert de gemeente een terughoudend beleid ten aanzien deze teelten in het buitengebied. In het gehele buitengebied zijn deze vormen van agrarische productie gekoppeld aan een omgevingsvergunning voor het afwijken van het gebruik. De afwijkingsbevoegdheid is gekoppeld aan criteria ten aanzien van de landschappelijke inpassing. De beekdalen (Agrarisch met waarden 3 en 4) komen niet in aanmerking voor opgaande meerjarige teelten.

De voorwaarde dat in de agrarische gebieden waar houtteelt in principe wel mogelijk is, een omgevingsvergunning nodig is, biedt de open essen voldoende bescherming tegen houtteelt. Incidenteel is beplanting mogelijk ter versterking van de landschappelijke structuur: de aanleg van landschappelijke beplantingen in beekdalen, open gebieden of op een es is mogelijk daar waar dit de landschappelijke structuur ten goede komt, zoals rond het Oude Diep. Dan wordt echter niet gesproken over houtteelt, maar over permanent bos, zonder agrarische functie.

Maneges en paardenbakken

Ondertussen heeft de gemeente hiervoor nader beleid ontwikkeld. Gelet op de voorwaarden waaronder ontwikkelingen mogelijk zijn (zie paragraaf 2.4.6) worden geen negatieve milieueffecten verwacht. De uitwerking inzake maneges en paardenpakken is daarom verder buiten beschouwing gelaten.

Het stelsel van omgevingsvergunningen voor het uitvoeren van werken en werkzaamheden, de bepalingen omtrent strijdig gebruik en afwijkingmogelijkheden

In bijlage 3 is een overzicht opgenomen van:

- het stelsel van omgevingsvergunningen voor activiteiten die zonder omgevingsvergunning verboden zijn;
- de bepalingen omtrent strijdig gebruik, en de mogelijkheden van afwijking van de regels die in samenhang daarmee zijn voorzien.

De stelsels voorzien er samen in dat bijvoorbeeld veranderingen in de structuur van opgaande beplanting (kappen of aanplanten), ingrepen in de bodem en wijzigingen van het kavelpatroon (door het dempen van sloten) veelal een afweging ten opzichte van in het geding zijnde waarden (natuur, landschap) en functies vergen, of dat dergelijke ingrepen in bepaalde gebieden verboden zijn. Ook de sloop van karakteristieke panden is door het omgevingsvergunningstelsel aan een afweging ten opzichte van de in het geding zijnde landschappelijke en cultuurhistorische waarden gebonden.

Voor de bedoelde omgevingsvergunningen en de afwijking van de regels is in het algemeen een afweging nodig ten opzichte van natuur- en landschapswaarden en de geomorfologische, cultuurhistorische en archeologische waarden⁵. In gevallen waarin dit relevant is, zijn ook de kans op hinder en - bij de mogelijkheden voor afwijking van de regels - de verkeersveiligheid en de gebruiksmogelijkheden van aangrenzende gronden, punten die in de afweging moeten worden betrokken.

Het systeem van strijdig gebruik en afwijkingmogelijkheden regelt onder meer de mogelijkheden (via een afwijking van de regels en de daaraan verbonden afweging) voor:

- verbreding van een agrarische bedrijf;
- voor co-vergisting van mest en/of agrarische (bij-)producten;
- houtteelt en andere opgaande meerjarige teelten en voor een tweede bedrijfswoning.

Ook het afwegingskader voor het toelaten van het onomkeerbaar of ingrijpend wijzigen van de bodemstructuur wordt met dit systeem vormgegeven.

⁵ Gebieden met een middelhoge of hogere archeologische verwachtingswaarde hebben als nevenbestemming 'Waarde - Archeologie 1, 2 of 3'. Uiteraard dien bij de afweging ook deze nevenbestemming in acht te worden genomen.

In het algemeen is een onderscheid gemaakt tussen het (ingrijpend) wijzigen ten behoeve van graslandverbetering of natuurontwikkeling (in deze twee gevallen is een omgevingsvergunning nodig voor scheuren en frezen) en verandering voor andere doelen. Het laatste is in de gebieden die zijn aangeduid als 'waardevol grasland' aangemerkt als strijdig gebruik. In de gebiedscategorieën 'Beekdalen I' en 'Beekdalen II' is het onomkeerbaar wijzigen van de bodemstructuur verboden (aangemerkt als strijdig gebruik) indien de gronden zijn voorzien van de aanduiding 'wijzigingsbevoegdheid in bestemming Natuur'. Voor andere gebieden is deze koppeling niet in het ontwerp bestemmingsplan opgenomen.

4.2.3 Onderwerpen voor de effectbepaling; agrarische activiteiten

De in de vorige paragraaf besproken ontwikkelingsruimte en activiteiten kunnen voor verschillende milieuthema's mogelijk gevolgen hebben. Hieronder is puntsgewijs aangegeven welke thema's dat zijn en op welke wijze ze aandacht zullen krijgen bij de effectbeschrijving in dit plan-MER. Dit resulteert per thema in een afbakening ('reikwijdte en detailniveau') van de effectbeschrijving. De effectbeschrijving gaat in op de effecten van alle agrarische ontwikkelingsmogelijkheden en is niet beperkt tot de onderwerpen die strikt voortvloeien uit de wettelijke redenen waardoor dit plan-MER vereist is.

De mogelijke effecten van houtteelt zijn bij het onderwerp 'bos en houtproductie' in beschouwing genomen (zie paragraaf 4.4.).

- **Landschap, cultuurhistorie**

De ontwikkelingsruimte van de agrarische bouwpercelen, de mogelijkheden voor intensieve veehouderijen en de mogelijkheden voor bos/houtteelt betreffen activiteiten en ontwikkelingen die een bepaald effect kunnen hebben op landschappelijke, cultuurhistorische en archeologische waarden. Bij de effectvoorspelling en-beoordeling zal hier op in worden gegaan. Het gaat hierbij niet alleen om de omvang van de bouwblokken, ook de inrichting van de bouwvlakken kan ook een mogelijk effect hebben op landschappelijke waarden.

Ook maatregelen zoals diepploegen, egaliseren en het aanplanten van hout kunnen effecten hebben, vergeleken met de verwachte toekomstige situatie op basis van vaststaand beleid (de autonome ontwikkeling) en andere beleidskaders, zoals het gemeentelijke beleid inzake het landschap (waarvoor het Landschapsbeleidsplan leidend is). Voor deze agrarische percelen is een evaluatie van de afwijkingmogelijkheden, wijzigingen en omgevingsvergunning voor het uitvoeren van werken en werkzaamheden in het nieuwe bestemmingsplan een punt van aandacht. De omgevingsvergunning bepaalt voor een groot gedeelte welke activiteiten in gebieden mogelijk zijn en onder welke voorwaarde. De landschappelijke waarden worden mede beschermd door de plaats die de verschillende landschapstypen (de gebiedscategorieën) hebben in het ontwerp bestemmingsplan, en de daarvoor geldende voorschriften en bepalingen. Het stelsel van omgevingsvergunningen voor het uitvoeren van werken en werkzaamheden, de afwijkings- en wijzigingsmogelijkheden en de verschillen in ontwikkelingsmogelijkheden tussen de gebiedscategorieën zijn in het voorgaande beschreven. Bij de effectbeschrijving in dit plan-MER worden deze informatie 'tegen het licht gehouden' en wordt beoordeeld in hoeverre negatieve effecten op het landschap effectief worden tegengegaan.

De realisatie van mestilo's en biovergistingsinstallaties kan landschappelijk een effect hebben. Bij de effectbeschrijving zal, als onderdeel van de globale milieubeoordeling, aandacht zijn voor de realisatie van deze bouwwerken en de mogelijke landschappelijke effecten. Biomassavergistingsinstallaties met een capaciteit die voldoet aan de drempelwaarde in het Besluit Milieu-effectrapportage (dit is 100 ton per dag of meer) zijn niet toegestaan.

- **Archeologie**

In het kader van dit plan-MER is de vraag aan de orde, in welke mate het bestemmingsplan hiervoor bescherming biedt. De omgevingsvergunning en aanvullende bestemmingen worden in dit kader globaal beoordeeld en getoetst aan het landelijke en het gemeentelijke beleid inzake de bescherming van archeologische waarden.

Het beleid voor archeologie is verwoord in paragraaf 7.5.2. van de toelichting van het bestemmingsplan. Dit is vertaald naar de regels in het ontwerp bestemmingsplan. Het beleid is uitgewerkt in drie bestemmingen Waarde-Archeologie (1, 2 en 3). Deze bestemmingen zorgen middels het omgevingsvergunningstelsel voor een adequate bescherming van de gebieden. In het kader van de omgevingsvergunning moet een vergunning voor bepaalde werken (vaak met een bepaalde minimumomvang) worden aangevraagd. Indien vergunning noodzakelijk is, zal in veel gevallen een rapport moeten worden overlegd aan B&W ten behoeve waarvan onderzoek zal moeten worden verricht. In het hoofdrapport is aangegeven op welke wijze dit onderzoek zal moeten plaats vinden.

- In de bestemming Waarde-Archeologie 1 zijn alle bekende gebieden met archeologische waarden opgenomen. Dit zijn de zogenaamde AMK-gebieden. In deze bestemming zijn echter niet de archeologische monumenten opgenomen omdat die al beschermd worden op grond van de Monumentenwet. Dit betreft de Orvelter Esch. Dit archeologische monument is wel in het bestemmingsplan middels een aanduiding 'archeologische waarde' opgenomen. Deze aanduiding is niet louter informatief (wat niet de bedoeling is volgens de moderne bestemmingsplanstandaarden maar heeft ook een juridische functie (zie bestemmingen W-A 2 en 3). Voor de historische kernen is bebouwing tot 100m² vrijgesteld van onderzoek;
- De bestemming Waarde-Archeologie 2 legt een lichtere bescherming op de gebieden waar mogelijk archeologische waarden in de grond kunnen zitten. Dit zijn de gebieden die in het beleid van de gemeente zijn aangeduid als hoge, middelhoge verwachting en de beekdalen. De lichtere bescherming zit met name in de regel dat projecten beneden de 1000 m² niet onder het opgenomen regime van het omgevingsvergunningstelsel vallen.
- De bestemming Waarde-Archeologie 3 zorgt voor de bescherming van de pingoruïnes en niet gekarteerde gebieden. Beide gebieden zijn in deze bestemming opgenomen omdat zij een zelfde regeling volgens het hoofdrapport van het gemeentelijk beleid hebben. Projecten beneden de 100 m² vallen niet onder het opgenomen omgevingsvergunningstelsel.

Bij de effectbeschrijving in dit plan-MER wordt beoordeeld in hoeverre negatieve effecten op archeologische (verwachtings-) waarden effectief worden tegengegaan.

- **Natura 2000-gebieden**

Nagegaan is, of de ontwikkelingsruimte van bedrijven een negatief effect kan hebben op de Natura 2000-gebieden die (deels) in het plangebied liggen of in de nabijheid ervan. De passende beoordeling gaat hier op in. Daarin komt naar voren niet is uitgesloten dat uitbreidingsmogelijkheden van de landbouw, met name van grondgebonden veehouderijbedrijven, significant negatieve effecten kunnen hebben voor de Natura 2000-gebieden. Dit is het gevolg van een mogelijke toename van stikstofdepositie door ammoniakemissie vanuit de landbouw. In hoofdstuk 5 en 6 van dit plan-MER wordt hier verder op ingegaan.

In het kader van het plan-MER en de passende beoordeling is ook de vraag aan de orde geweest, of covergisting kan leiden tot extra emissie van stikstofverbindingen naar de lucht. Gebleken is, dat dit niet aan de orde is bij de bestaande installaties, en ook niet de verwachting is voor eventuele toekomstige installaties. Negatieve gevolgen voor de Natura 2000 gebieden worden niet verwacht. Indien covergisting gepaard gaat met concentratie van mestopslag dichterbij een Natura 2000-gebied dan in de huidige situatie kan dit anders liggen. Voor de mestopslag kan daarom in individuele gevallen wel toetsing aan de Natuurbeschermingswet nodig zijn.

- **Overige natuur: overige delen van de ecologische hoofdstructuur, inclusief (robuuste) ecologische verbindingzones**

Uitbreiding van agrarische bedrijven (inrichtingen op de bouwpercelen) kan een effect kunnen hebben op gevoelige gebieden die zijn aangewezen in het kader van Wet Ammoniak en Veehouderij. Bescherming wordt geboden via de milieuwetgeving. Bij intensieve veehouderij kan in het algemeen met maatregelen worden voorkomen dat de ammoniakbelasting van daarvoor gevoelige gebieden toeneemt. Bij de grondgebonden veehouderij is echter op basis van de huidige stand der techniek toename van de ammoniak emissie (en daardoor depositie op gevoelige gebieden) niet op voorhand redelijkerwijs uit te sluiten. Het ontwerp bestemmingsplan biedt middels de daarin opgenomen wijzigingsbevoegdheid ruimte voor uitbreiding van grondgebonden veehouderijbedrijven die past binnen het kader van de WAV, en conflicteert hier dus niet mee⁶.

Door de uitbreidingsruimte (bij wijziging) voor grondgebonden veehouderijbedrijven (melkrundveehouderij) is echter een toename van de ammoniakbelasting niet uitgesloten.

Wat betreft de mogelijke ontwikkeling op de bouwpercelen, is ook de covergisting en daarbij behorende (extra) mestopslag een punt van aandacht. Dit in verband met mogelijke gevolgen voor de ammoniakbelasting van gevoelige gebieden in de EHS, die zijn aangewezen op grond van de Wet ammoniak en veehouderij (WAV).

- **Bodem en water**

Het bestemmingsplan buitengebied is een ruimtelijk plan en regelt geen zaken als oppervlaktewaterpeilen, stroming, lozingen en dergelijke. Wel kunnen de ontwikkelingsmogelijkheden en het toegestane gebruik, inclusief de regelingen daaromtrent (bijvoorbeeld via een omgevingsvergunning voor het uitvoeren van werken

⁶ De Wet ammoniak en veehouderij (Wav) staat een uitbreiding tot 200 stuks melkvee met bijbehorend jongvee toe. Hiervoor zal een bouwkaavel van ca. 2 ha nodig zijn. De maximale uitbreidingsruimte tot 1,5 ha past gemiddeld genomen dus binnen de wettelijke grenzen volgens de Wav,

en werkzaamheden en afwijking van de regels), gevolgen hebben voor bodemkundige waarden, voor de (grond-)waterstroming en voor de kwaliteit van toestromend water in hierdoor gevoede natuurgebieden. Invloeden op bodem (geomorfologie, bodemkundige waarden) en water kunnen doorwerken in de waarden van landschap en natuur en de ontwikkelingsmogelijkheden daarvan. Dit komt bij die thema's aan de orde.

Bij de raadpleging omtrent de afbakening van het plan-MER hebben de waterschappen specifiek aandacht voor het aspect waterkwantiteit in relatie tot agrarische ontwikkelingsmogelijkheden in beekdalgebieden. Waterschap Hunze en Aa's merkt specifiek op, dat het niet gewenst is dat in beekdalen graslanden worden omgezet in akkerbouwgronden. In hoofdstuk 5 komt ook dit aandachtspunt aan de orde.

- **Woon- en leefmilieu (luchtkwaliteit, geur)**

Dit betreft met name de kans op hinder bij gevoelige objecten, in dit geval woningen. De Wet geurhinder en veehouderij biedt het kader om negatieve effecten tegen te gaan (zie paragraaf 2.2.5). Verder wordt bij de beoordeling van verzoeken om afwijking van de regels ten behoeve van uitbreiding van (intensieve) veehouderijbedrijven gelet op de invloed op de woon- en de milieusituatie. Gegeven deze beschermende kaders, omdat de gemeente Midden-Drenthe geen eigen geurbeleid heeft ontwikkeld en omdat het bestemmingsplan in deze niet kaderstellend is, is nadere uitwerking in dit plan-MER niet aan de orde.

4.3 Natuurontwikkeling, realisatie van de Ecologische Hoofdstructuur

4.3.1 Ontwikkeling van natuur en de EHS

Voor het agrarisch gebied buiten de bouwkeuzen vormt de omgevingsvergunning voor het uitvoeren van werken en werkzaamheden in combinatie met de 'wijzigingsbevoegdheid naar Natuur' een punt van aandacht. Om de mogelijke ontwikkeling naar natuur zo goed mogelijk te waarborgen, is de vraag aan de orde in welke mate de actuele natuurwaarden en de mogelijkheden voor natuurontwikkeling door de omgevingsvergunning worden beschermd.

Bijvoorbeeld:

Maatregelen ten behoeve van het agrarisch gebruik zoals diepploegen, egaliseren of het opruimen van singels kunnen in het bestemmingsplan door de omgevingsvergunning worden beperkt. Dit kan van belang zijn om bodemkenmerken die verbonden zijn met de potenties bij mogelijke natuurontwikkeling in stand te houden. Ten behoeve van de effectvoorspelling is nagegaan of de omgevingsvergunning hierop inspeelt, en welke mate van bescherming dit biedt.

Voor de ecologische hoofdstructuur wordt uitgegaan van de kaart Concretisering EHS van de provincie. Het toetsingskader voor de EHS wordt met name gevormd door het 'Integraal gebiedsplan 2006' en de natuurdoelen die daarin worden omschreven.

Nieuwe natuurgebieden (in de EHS)

Basis voor het bestemmingsplan vormt het Integraal Gebiedsplan Natuur- en Landschapsdoelen (provincie Drenthe). De gebieden die in het ontwerp bestemmingsplan de bestemming 'Natuur' hebben gekregen zijn reeds verworven door natuurbeherende instanties.

Het omzetten van landbouwgrond in natuur is geregeld via een wijzigingsbevoegdheid binnen de betreffende gebiedscategorieën. Deze zijn ook op de plankaart aangegeven ('wijzigingsbevoegdheid in bestemming Natuur). Het totale aantal hectare dat in het plangebied in aanmerking komt voor natuurontwikkeling is groter dan de grens waarvoor een m.e.r.-beoordelingsplicht geldt (zie onderstaand kader). Dit is een van de wettelijke redenen waardoor het bestemmingsplan plan-MER plichtig is.

Als randvoorwaarde voor de ontwikkeling van nieuwe natuurgebieden geldt, dat dit geen negatieve invloed mag hebben op de gebruiksmogelijkheden van gronden in de omgeving voor de daar geldende functies. Dit betekent ondermeer dat de omvorming tot natuur de waterhuishouding van agrarische gebieden niet onevenredig mag beïnvloeden, waardoor de agrarische gebruiksmogelijkheden zouden worden geschaad.

Natuurontwikkeling conform het Besluit-m.e.r.

De wijziging in functie ten behoeve van natuurontwikkeling staat ook vermeld in het Besluit milieu-effectrapportage. Hierin staat vermeld:

Functiewijzigingen landelijk gebied

Deze activiteit is m.e.r.-plichtig volgens de C-lijst wanneer de activiteit betrekking heeft op een functiewijziging in de natuur, recreatie of landbouw met een oppervlakte van 250 hectare of meer, met uitzondering van ruilverkaveling met een administratief karakter of van een aanpassingsinrichting.

Deze activiteit is m.e.r.-beoordelingsplichtig volgens de D-lijst wanneer de activiteit betrekking heeft op een functiewijziging in de natuur, recreatie of landbouw met een oppervlakte van 125 hectare of meer, met uitzondering van ruilverkaveling met een administratief karakter of van een aanpassingsinrichting.

Het ontwerp bestemmingsplan regelt deze functiewijziging niet concreet, maar biedt via een wijzigingsbevoegdheid wel de mogelijkheid hiertoe. Daarmee is het bestemmingsplan kaderstellend voor deze ontwikkelingsmogelijkheid en dus plan-m.e.r. plichtig.

Ecologische verbindingzones

Om de aanleg van de Ecologische hoofdstructuur en/of de verbindingzones in planologische zin mogelijk te maken is in het ontwerp bestemmingsplan een wijzigingsmogelijkheid opgenomen om de agrarische bestemming te wijzigen ten behoeve van natuurontwikkeling in de vorm van een ecologische verbindingzone. Voorwaarde hierbij is inrichting van een terrein van drie hectare of groter.

Voor natuurontwikkeling ten behoeve van ecologische verbindingzones waarbij het in te richten oppervlak kleiner is dan drie hectare dient een omgevingsvergunning te worden aangevraagd.

4.3.2 Onderwerpen voor de effectbepaling; natuurontwikkeling

- **Landschap**

Het omvormen van landschap ten behoeve van natuurontwikkeling kan een effect hebben op het kenmerkende agrarische cultuurlandschap en op kenmerken van de bodem. Dit verdient aandacht bij de effectbeschrijving en -beoordeling.

- **Cultuurhistorische elementen en archeologie**

Werkzaamheden ter bevordering van de ontwikkelingen van natuur kunnen een bodemverstorende werking hebben. Beoordeeld wordt in welke mate de omgevingsvergunning en planologische bescherming regimes de cultuurhistorische elementen en archeologische waarden beschermt.

- **Bodem (en water)**

Het omvormen van landschap ten behoeve van natuurontwikkeling kan een effect hebben op de bodem. Dit onder andere door diepploegen. Dit verdient aandacht bij de effectbeschrijving en -beoordeling.

Zoals in het voorgaande beschreven, zal de omvorming tot natuurgebied geen aanmerkelijke effecten mogen hebben op de waterhuishouding in agrarische gebieden. Gegeven deze randvoorwaarde en omdat het ontwerp bestemmingsplan geen regelingen bevat die invloed hebben op de waterhuishouding, is dit aspect verder buiten beschouwing gelaten.

4.4 Houtteelt en bos

4.4.1 Ontwikkeling

Houtteelt en kleinschalig bos (bij behoud agrarische bestemming)

Met uitzondering van de gebiedscategorieën Beekdalen I en II is in het buitengebied de aanleg van (tijdelijk) bos voor houtteelt mogelijk voor aaneengesloten gebieden van maximaal 2 ha, mits daarvoor een omgevingsvergunning kan worden verleend. Een omgevingsvergunning kan slechts worden verleend indien geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de natuurlijke en landschappelijke waarden van de gebieden en de geomorfologische, cultuurhistorische en archeologische waarden. Dit wordt ondermeer geborgd via een landschapstoets. De kaart Visie in het Landschapsbeleidsplan vormt hiervoor de basis.

In paragraaf 4.2.2. is reeds een nadere toelichting van de boom- en houtteelt opgenomen bij het thema 'agrarische bedrijvigheid'.

Permanent bos

Met betrekking tot bosaanplant is, gezien het karakter van het landschap in het buitengebied van Midden-Drenthe, een terughoudend beleid verstandig, tenzij het een meerwaarde heeft voor recreatie, landschap of natuur. Voor permanent bos wordt daarom gestreefd naar bosclustering. Alleen permanent bos met een duidelijke maatschappelijke meerwaarde is mogelijk. In gebieden met bepaalde landschappelijke kenmerken, zoals openheid, is bosaanleg niet mogelijk.

In de landbouwontwikkelingsgebieden is een voorwaarde dat de landbouwkundige hoofdfunctie niet wezenlijk wordt belemmerd. Om dit te bewaken is het toestaan van bos hier gekoppeld aan de wijzigingsbevoegdheid.

Voor de aanplant van meer dan 2 ha bos, is een wijzigingsbevoegdheid noodzakelijk. Aan deze wijzigingsbevoegdheid zijn ten aanzien van de locatie voor bosuitbreiding voorwaarden gekoppeld.

Aan minimaal een van de volgende voorwaarden moet worden voldaan:

- de bosuitbreiding grenst aan een bestaand bos dat groter is dan 50 ha of grenst aan een waardevolle bosgemeenschap (dit is een bosgemeenschap die representatief is voor een natuurlijke bosgemeenschap);
- de bosuitbreiding grenst aan bestaand natuurgebied dat groter is dan 50 ha, voorzover zij de ontwikkeling van natuurwaarden versterkt;
- de bosuitbreiding grenst aan een bestaand of toekomstig recreatieterrein dat groter is dan 10 ha;
- de bosuitbreiding is gelegen in een milieubeschermingsgebied, voorzover zij tevens de ontwikkeling van landschapswaarden, cultuurhistorische waarden en natuurwaarden versterkt;
- de bosuitbreiding grenst aan of ligt bij/in een woonkern, voorzover het bos een recreatieve functie kan krijgen en de bestaande cultuurhistorische, landschappelijke en natuurwaarden niet worden aangetast.

In de gebieden aangeduid met waardevol grasland en op de essen is bosaanplant niet toegestaan. In de hydrologische beïnvloedingszones rond Natura 2000- gebieden mag alleen bosaanplant plaatsvinden indien er geen significant negatieve effecten zijn te verwachten op de Natura 2000-gebieden.

In paragraaf 4.2.2. is reeds een nadere toelichting van de boom- en houtteelt opgenomen bij het thema 'agrarische bedrijvigheid'.

4.4.2 *Onderwerpen van de effectbepaling; bos en houtproductie*

De aanleg van bos en activiteiten ter bevordering van de houtproductie kunnen invloed hebben op het landschap, bijvoorbeeld door lokale verdichting en versnippering door verspreid liggende percelen met houtteelt. De houtteelt zou ook invloed kunnen hebben op (toekomstige) natuurgebieden, met name door verandering van de bodemstructuur. Met name bij de bij grotere gebieden zijn in principe ook mogelijke invloeden op de grondwaterstand (door toenemende verdamping bij bos in vergelijking met landbouwgronden) een punt van aandacht.

4.5 **Recreatieve ontwikkelingen**

4.5.1 *Voorgenomen ontwikkeling van bestaande verblijfsrecreatie terreinen*

Het bestemmingsplan biedt geen mogelijkheden voor nieuwvestiging van recreatieterreinen bij recht. Wel zijn concrete uitbreidingsmogelijkheden opgenomen voor enkele bestaande terreinen waar zich de procedure omtrent de uitbreiding reeds in een vergevorderd planstadium bevindt. Tabel 4.8 geeft het overzicht van de mogelijkheden die in het bestemmingsplan zullen worden opgenomen.

Ontwikkelingen rondom Speelstad Oranje, het voormalige AZC Westerbork en de geplande zorgboerderij op recreatieterrein Orveltermarke vallen buiten het nieuwe bestemmingsplan buitengebied. Voor deze ontwikkelingen worden aparte procedures gestart. Deze ontwikkelingen worden in het kader van dit plan-MER niet verder meegenomen.

Tabel 4.8: Uitbreidingsmogelijkheden verblijfsrecreatie

Terrein	Ontwikkeling
Bungalowterrein Het Grote Zand (Hof van Halenweg 2, Hooghalen)	Het bungalowpark heeft een omvang van circa 35 ha. Op het terrein zijn momenteel 212 recreatiewoningen gesitueerd. Daarnaast beschikt het park over 80 chaletplaatsen. Door het park te herverkavelen zal het aantal chaletplaatsen toenemen naar circa 104. Op het park worden eveneens 15 nieuwe bungalows gerealiseerd. De bungalows worden gesitueerd op een oppervlakte van circa 1 ha, te midden van de huidige bebouwing. Voor de uitbreiding van het park is grond geruild met natuurorganisaties. Ter compensatie wijzigt de bestemming van enkele andere percelen, ter grootte van circa 3 ha, van recreatie in natuur. Er is met natuurorganisaties overeenstemming bereikt over deze plannen.
Camping Sonnevand (Wijsterseweg 9, Spier)	De huidige camping heeft een oppervlakte van circa 13 ha. Op het terrein zijn 25 recreatiewoningen gesitueerd. Daarnaast zijn er 148 jaarstandplaatsen voor stacaravans en 60 toeristische/seizoensstandplaatsen. Het huidige terrein kan niet meer worden uitgebreid. Op een aangrenzend perceel van circa 4,8 ha. worden daarom circa 100 nieuwe vaste standplaatsen voor chalets gecreëerd.
Camping De Goudplevier (Verlengde Middenraai 16, Nieuw-Balinge)	Bij het akkerbouwbedrijf is momenteel een kleinschalig kampeerterrein aanwezig waarop maximaal 15 kampeerplaatsen zijn toegestaan. De camping zal worden vergroot tot 60 plaatsen. Om dit mogelijk te maken wordt een deel van het akkerland bij de camping betrokken. De camping groeit in oppervlakte met ongeveer 1,8 ha. naar circa 2,5 ha.
Camping Molenhorst (Makkum 42, Beilen)	Het kleinschalige kampeerterrein heeft momenteel 15 kampeerplaatsen, maar wordt ontwikkeld tot een camping met 40 plaatsen. Daarnaast worden de drie aanwezige recreatie-appartementen en de aanwezige groepsaccommodatie gelegaliseerd. De camping behoudt de huidige omvang van circa 1 ha.
Camping De Stal (Kanaal Oostzijde 19, Drijber)	Camping de stal is momenteel een kleinschalig kampeerterrein met 15 standplaatsen op circa 1 ha. De camping wordt uitgebreid tot een volwaardig kampeerterrein. Na de uitbreiding met 4 ha. zijn 11 plaatsen voor chalets, 22 plaatsen voor stacaravans en 33 toeristische plaatsen beschikbaar. Daarnaast wordt de op het terrein aanwezige groepsaccommodatie gelegaliseerd.
Natuurkampeerterrein De Voscheugte (Mantingerdijk 8, Mantinge)	Op dit moment zijn er op het terrein van 1,2 ha. een restaurant en een minicamping aanwezig. Op de minicamping zijn momenteel 15 kampeerplaatsen toegestaan. De camping zal op het huidige perceel worden uitgebreid tot een natuurkampeerterrein met 25 à 30 plaatsen. In samenwerking met Natuurmonumenten

De in tabel 4.8 aangegeven ontwikkelingen zijn kleinschalige uitbreidingen. De gezamenlijke ontwikkelingen blijven onder de drempelwaarde voor de m.e.r. beoordelingplicht zoals geformuleerd in de D-lijst behorende bij het Besluit Milieueffectrapportage.

Recreatieve voorzieningen conform het Besluit-m.e.r.

De realisatie van toeristische en recreatieve voorzieningen is op het concrete niveau van projecten m.e.r.-beoordelingsplichtig volgens de D-lijst wanneer de aanleg, wijziging of uitbreiding van één of meer recreatieve of toeristische voorziening betrekking heeft op:

- o 250.000 bezoekers of meer per jaar,
- o een oppervlakte van 25 hectare of meer, of
- o een oppervlakte van 10 hectare of meer in een gevoelig gebied.

Voor m.e.r. -plicht liggen deze drempelwaarden tweemaal zo hoog.

Enkele in tabel 4.8 weergegeven ontwikkelingen liggen in gevoelig gebied (in de zin van het Besluit milieu-effectrapportage), maar liggen duidelijk onder de strengere drempelwaarde voor de oppervlakte.

Het bestemmingsplan is niet kaderstellend voor recreatieve ontwikkelingen die aan de gestelde grenswaarden voldoen, evenmin worden activiteiten van een dergelijke omvang concreet geregeld in het ontwerp bestemmingsplan. Er is daarom wat dit betreft geen sprake van de plicht om een plan-MER op te stellen en evenmin (op projectniveau) van m.e.r.-(beoordelings)plicht.

Met name mogelijke effecten op de EHS kunnen een punt van aandacht zijn. Aangezien het kleinschalige ontwikkelingen betreft (onder de m.e.r.-beoordelingsplichtige grens) worden er van de individuele ontwikkelingen geen grootschalige effecten verwacht. Op een hoger (ruimtelijk) schaalniveau (plangebied) speelt de vraag of een cumulatie van de afzonderlijke ontwikkelingen kan leiden tot een aanzienlijk effect binnen de EHS. De verschillende ontwikkelingen liggen echter ruim verspreid over het plangebied. Een cumulatie effect is hierdoor niet te verwachten. Hoewel deze verwachting gerechtvaardigd lijkt, zal bij de effectbeschrijving en -beoordeling in dit plan-MER wel worden ingegaan op de vraag of de (cumulatieve) effecten strijdig kunnen zijn met het vigerende beleid inzake natuur en landschap.

In de Voortoets in het kader van de Natuurbeschermingswet is nagegaan of de ontwikkelingen negatieve gevolgen kunnen hebben voor de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden. Dit is niet het geval.

4.5.2 *Ruimte voor ontwikkelingen bij afwijking of wijziging van de geldende bestemming*

In paragraaf 2.4.9 is beschreven dat de gemeente meer ruimte wil bieden voor recreatief ondernemen, en op welke wijze dat doorwerkt in het bestemmingsplan.

Bij de ontwikkelingsmogelijkheden op grond van deze beleidskeuzen gelden diverse voorwaarden. Zo is in het algemeen landschappelijke inpassing is verplicht. De voorwaarden bepalen verder dat geen onevenredige afbreuk mag worden gedaan aan de milieusituatie. Dit betreft onder meer de kans op hinder, de verkeerssituatie en gevolgen voor het landschap en voor de natuur. Dit houdt onder meer in dat er zonedig maatregelen moeten worden getroffen waardoor er, gelet op de instandhoudingsdoelstelling, geen significante gevolgen zullen optreden op Natura 2000-gebieden.

Ondanks deze voorwaarden kan niet worden uitgesloten dat de afwegingen er toch toe leiden dat er (in enige mate) milieugevolgen zullen optreden. Het gaat dan met name om eventuele gevolgen voor het landschap, de natuur en de kans op hinder door extra verkeer en gebruik / aanwezigheid. Bij de effectbeschrijving zal hier nader op in worden gegaan.

4.5.3 *Onderwerpen voor de effectbepaling, recreatie*

Het bestemmingsplan is niet kaderstellend voor recreatieve ontwikkelingen die voldoen aan de drempelwaarden in het Besluit Milieu-effectrapportage 1994, noch is er op projectniveau sprake van m.e.r.-(beoordelings)plicht. De opgenomen uitbreidingsmogelijkheden (bij ontheffing/afwijking) zijn in de passende beoordeling op gronde van de natuurbeschermingswet nader onderzocht, maar effecten op Natura 2000-gebieden worden niet verwacht.

Er is wel aandacht nodig voor de vraag of de (cumulatieve) effecten strijdig kunnen zijn met het vigerende beleid inzake natuur en landschap.

Wat betreft de ruimte voor recreatieve ontwikkelingen bij afwijking of wijziging van de geldende bestemming, verdienen met name eventuele gevolgen voor het landschap, de natuur en de kans op hinder door extra verkeer en gebruik / aanwezigheid aandacht. Deze ruimte voor ontwikkelingen krijgt ook aandacht in de passende beoordeling.

4.6 Overige ontwikkelingsmogelijkheden

In het voorgaande is specifiek ingegaan op de vragen welke milieuaspecten in verband met de ontwikkelingsmogelijkheden van de landbouw, de recreatie en de mogelijke wijziging van landbouwgebied in natuur en in bos aandacht verdienen. In aanvulling daarop wordt ook nagegaan of de overige ontwikkelingsmogelijkheden milieugevolgen kunnen hebben die relevant zijn voor de beoordeling van het bestemmingsplan. Daarbij is vooral van de orde of er door cumulatie of door de onderlinge samenhang van effecten sprake kan zijn van een versterking van effecten.

Ontwikkelingen die daarbij in principe in acht moeten worden genomen zijn ontwikkelingsmogelijkheden van het wonen in het buitengebied, van andere bedrijvigheid dan agrarisch en de mogelijkheden voor nieuwe landgoederen.

Gezien de aard van de ontwikkelingsmogelijkheden (wonen, lichte bedrijvigheid) worden geen aanmerkelijke effecten verwacht op bijvoorbeeld de bodem, de waterhuishouding en/of de luchtkwaliteit. De genoemde onderwerpen hoeven daarom bij de aanvullende globale milieubeoordeling geen aandacht. Van een directe invloed op natuurwaarden zal ook geen sprake zijn (het gaat niet om ontwikkelingen in de EHS en/of gebieden waar een functiewijziging naar natuurgebied mogelijk is). Indirecte invloeden (bijvoorbeeld via water en verspreiding van stoffen) wordt door de aard van de activiteiten ook niet verwacht. Wat dit betreft zijn er echter twee uitzonderingen. Dit betreffen:

- eventuele invloeden op de hydrologie van natuurgebieden, bijvoorbeeld door het realiseren van landgoederen in de hydrologische invloedszones rond natuurgebieden;
- de kans op verstoring en de mogelijke invloed op stiltegebieden.

De aanleg van nieuwe landgoederen kan ook positieve gevolgen hebben voor de natuur en het landschap. In het algemeen zijn de ontwikkelingsmogelijkheden voor bedrijfsmatige activiteiten (als 'tweede tak' voor een landbouwbedrijf, voor kleinschalige recreatie, bedrijf aan huis bij wonen in het buitengebied) en de mogelijkheden voor het opsplitsen van een woning (bijvoorbeeld van groot agrarisch gebouw naar twee woningen) beperkt, en gebonden aan een afwegingskader voor afwijking van de regels in verband met strijdig gebruik. Er worden daarom praktisch geen negatieve effecten verwacht van deze ontwikkelingsmogelijkheden op het woon- en leefmilieu.

Op grond van het voorgaande zal de aanvullende globale milieubeoordeling zich richten op de volgende onderwerpen:

- landschap en cultuurhistorie (inclusief bodemkundige en geomorfologische waarden);
- archeologie;
- natuur.

5 Scenariostudie landbouwontwikkeling

Om een goed inzicht te krijgen in de depositie van stikstof op de Natura 2000-gebieden vanuit de landbouw in Midden-Drenthe is in vervolg op de passende beoordeling die in 2009 is uitgevoerd (zie deel 1 van dit rapport), en in aansluiting daarop, een scenariostudie gedaan door Alterra. De scenariostudie is opgesteld ten behoeve van de besluitvorming van het bestemmingsplan en de daarvoor opgestelde "Passende Beoordeling" op grond van de Natuurbeschermingswet. De studie dient als basisinformatie om antwoord te geven op de vraag of het plan (de agrarische bestemming van veehouderijen, zoals zal worden opgenomen in het bestemmingsplan) realiseerbaar is, in het licht van de milieu- en natuurwetgeving (met name de Natuurbeschermingswet 1998) en wat de verwachte effecten van dit plan zijn op de Natura 2000-gebieden. Daarnaast biedt de studie beleidsinformatie over de relatie tussen ontwikkelingsmogelijkheden van landbouwbedrijven en effecten op omliggende natuurgebieden. Dit levert informatie voor het beantwoorden van de vraag of maatregelen kunnen leiden tot een situatie waarbij ontwikkelingsmogelijkheden en flexibiliteit voor de landbouw samen gaan met een lagere stikstofdepositie op gevoelige habitattypen in Natura 2000-gebieden.

Hieronder wordt nader ingegaan op de doelstellingen van het onderzoek. Vervolgens wordt ingegaan op de opzet en worden de resultaten besproken, in het licht van de doelstellingen. In vervolg op de studie en de resultaten is meer in detail ingegaan op de mogelijke maatregelen en de effecten daarvan voor een aantal geselecteerde Natura 2000. Deze detaillering is opgenomen in de Passende Beoordeling die deel uit maakt van dit plan-MER. De resultaten worden besproken in hoofdstuk 6 van het voorliggende plan-MER.

5.1 Doelen van de scenariostudie

De scenariostudie heeft meerdere doelen. Dit heeft tot gevolg dat ook de scenario's niet alle dezelfde functie hebben voor het plan-MER en de Passende Beoordeling. Hieronder en in de volgende paragraaf wordt dit uiteengezet. De volgende doelen kunnen worden onderscheiden.

1. Het effect van het plan (de ontwikkelingsmogelijkheden voor veehouderijbedrijven in het nieuwe bestemmingsplan) op de stikstofdepositie in Natura 2000-gebieden vergelijken met:
 - a. de huidige situatie;
 - b. een scenario waarbij de dierplaatsen die vrijkomen doordat bedrijven stoppen, niet worden 'opgevuld' door ontwikkelingen elders. Daarbij is er wel rekening mee gehouden dat de intensieve veehouderijbedrijven zullen moeten voldoen aan het Besluit Huisvesting, waardoor de stikstofemissie van deze bedrijven afneemt;
 - c. de verwachte situatie in 2020, op basis van de trends in de landbouw (de zogenaamde 'autonome ontwikkeling'). Voor de verdeling van de verwachte groei van de grondgebonden veehouderij over de bedrijven in Midden-Drenthe is daarbij uitgegaan van de ontwikkelingsruimte binnen de bestaande bestemmingsplannen voor het buitengebied.

2. De vraag beantwoorden of het voorgenomen plan binnen de kaders van de milieu- en natuurwetgeving uitvoerbaar is.
3. Beleidsinformatie bieden om het mogelijke positieve effect van maatregelen in beeld te brengen.
Daarbij is het vooral de vraag of met maatregelen de stikstofemissie van de bedrijven (en daardoor de belasting van gevoelige habitats in de Natura 2000-gebieden) teruggedrongen kan worden, gecombineerd met meer flexibiliteit voor de landbouw. Het onderzoek richt zich daartoe op:
 - a. het effect van een gebiedsbrede (voor heel Midden-Drenthe) inzet van maatregelen of pakketten van maatregelen;
 - b. het effect van maatregelen(pakketten) binnen een zone van 1 km langs de Natura 2000-gebieden.

In de scenariostudie is voor verschillende varianten (maatregelenpakketten) dit effect in beeld gebracht. Bij de berekeningen is uitgegaan van een maximale inzet van de maatregelen. Dat wil zeggen: toepassing op alle in aanmerking komende veehouderijbedrijven in Midden-Drenthe of alle betreffende bedrijven binnen de zone van 1 km. Praktisch gezien is dit, zeker in de periode tot en met 2020, niet zondermeer haalbaar. Bedrijven zullen naar verwachting investeringen koppelen aan uitbreiding van de veebezetting en/of aanpassingen van de stallen (waarvoor dan een melding of een omgevingsvergunning nodig is). Dit zal lang niet bij alle bedrijven het geval zijn. De scenario's bieden wel relevante beleidsinformatie, maar zijn dus niet zondermeer te beschouwen als realistische alternatieven of varianten in het plan-MER en de Passende Beoordeling.

Bedrijven zullen hun maatregelen afstemmen op wat wettelijk (voor milieu, dierenwelzijn en natuur) vereist is. Dit zal per bedrijf maatwerk opleveren. In het beleid tekent de tendens zich af, dat elke sector - dus ook de landbouw - een evenredige bijdrage zal moeten leveren aan de na te streven reductie van de ammoniakbelasting van Natura 2000-gebieden. Voor de veehouderijsector zal naar verwachting en geringere daling worden nagestreefd dan het maximum op grond van de scenario's.

4. Tenslotte is, op verzoek van de Commissie voor de milieueffectrapportage, ook het theoretisch maximale effect in beeld gebracht. Dit is het effect als alle bedrijven de uitbreidingsruimte volgens het bestemmingsplan maximaal benutten. De ontwikkeling is dan veel groter dan op grond van landelijke trends verwacht kan worden. Voor de grondgebonden landbouw komt daar nog bij dat de bedrijven in dat geval ook een aanzienlijke oppervlakte buiten de gemeente zullen moeten benutten. Ook dit maakt het maximale scenario onrealistisch. Het scenario brengt ten behoeve van het beleid het theoretisch maximale effect in beeld, maar is niet als alternatief voor het voornemen (plan conform het nieuwe bestemmingsplan) bedoeld.

5.2 De scenario's

Op grond van de doelen zijn de volgende scenario's ontwikkeld:

1. Huidige situatie

Voor de huidige situatie is op basis van de gemeentelijke milieuvergunningen conform de situatie op 1 januari 2010 de bijdrage aan de totale N-depositie berekend van de N-depositie als gevolg van de stal- en opslagmissies van ammoniak van de agrarische bedrijven in de gemeente Midden-Drenthe. Met een globale berekening op basis van andere gegevens is duidelijk geworden, dat de gebruikte gegevens gemiddeld genomen een redelijk betrouwbaar beeld geven van de feitelijke situatie.

Het scenario dient als referentie ter vergelijking met het voornemen (de uitbreidingsruimte op grond van het voorgenomen bestemmingsplan).

2. Stand still +

Wat is bij intensieve veehouderijbedrijven het effect van de voorgenomen stalaanpassingen (AMvB Huisvesting) en verwachte stoppers? Alle intensieve veehouderijbedrijven voldoen in dit scenario aan de AMvB Huisvesting conform hun Bedrijfsontwikkelingsplan (BOP). Intensieve veehouderijbedrijven die in hun BOP of de enquête van de gemeente hebben aangegeven te zullen stoppen, hebben geen emissie meer. Voor rundveebedrijven zijn in dit scenario ten opzichte van de huidige situatie geen aanpassingen doorgevoerd.

Het scenario dient als referentie ter vergelijking met het voornemen.

3. Autonome ontwikkeling (maximaal)⁷

Ook dit scenario vormt een referentie ter vergelijking met het voornemen. Ten opzichte van 'stand still +' is met name uitbreiding van de melkrundveehouderij toegevoegd. De uitbreidingsruimte is bepaald door de mogelijke ruimte in de bestaande bestemmingsplannen en sluit qua omvang aan op de schatting in andere studies en basisgegevens. Er is van uitgegaan dat de melkrundveestapel aan het eind van de bestemmingsplanperiode (hiervoor is 2020 als peiljaar gehanteerd) met 25% is gegroeid. Dit percentage is ontleend aan het "Global Economy" scenario (GE-scenario) van het PBL (Planbureau voor de Leefomgeving) en het CPB. Het komt overeen met het percentage dat ook in de provinciale studie naar de invloed van de veehouderij op de stikstofdepositie is gehanteerd⁸. Het scenario gaat er van uit dat de stikstofemissie van de intensieve veehouderijbedrijven niet verandert.

In termen van de scenariostudie is dit als volgt uitgewerkt:

Het scenario is gelijk aan scenario 2, met de volgende uitbreidingen:

- rundveebedrijven kunnen uitbreiden tot de maximale grootte van het bouwblok, gesteld op 1 ha, dat wil zeggen 100 melkkoeien, met de voorwaarde dat de totale rundveestapel maximaal 25 % groeit, conform het GE scenario van het PBL. De

⁷ Het scenario geeft andere, hogere, uitkomsten dan de prognose voor 2020 op basis van de landelijk gehanteerde modelinput van het Planbureau van de Leefomgeving (PBL). Daarom is scenario 3 hier aangeduid als "autonome ontwikkeling (maximaal)".

⁸ Volgens een recent scenario van het LEI zal de groei minder zijn, namelijk 16% (bron: Beleidskader Natura 2000 en stikstof voor veehouderijen, prov. Overijssel, april 2010). De groei van 25% kan daarom als een realistisch maximum worden beschouwd.

- groei is verdeeld over alle bedrijven, maar wel zo dat een melkveebedrijf dat groeit nooit tot meer dan 100 stuks melkvee doorgroeit (bedrijven met nu 100 melkkoeien of meer kunnen door de beperkte oppervlakte van de bouwkaal niet groeien)
- intensieve veehouderijbedrijven voldoen, inclusief hun eventuele uitbreiding, aan de AMvB Huisvesting conform hun BOP.

4. Voornemen

Dit scenario omvat een maximaal-realistische uitbreiding op basis van de bestaande behoefte, passend binnen het voorgenomen bestemmingsplan. Conform het vorige scenario is hierbij uitgegaan van een groei van 25% van de veestapel op de melkrundveehouderijen. Zoals reeds aangegeven, is dit een overschatting van de verwachte groei op basis van de landelijke trend.

Er is een gevoeligheidsanalyse uitgevoerd, waarbij de veebezetting en de emissie van intensieve veehouderijen ook met 25% groeit. Omdat, indien de extra emissie tot toename van stikstofdepositie op een Natura 2000-gebied leidt, bij uitbreiding veelal aanvullende maatregelen zullen worden gevraagd, is dit scenario naar verwachting niet realistisch. Het scenario is meegenomen om de bandbreedte van mogelijke effecten in beeld te brengen, ook als extra groei van de intensieve veehouderij gepaard gaat met extra stikstofemissie.

Het scenario zonder deze extra emissie wordt aangeduid als scenario 4a, de gevoeligheidsanalyse met extra emissie van de intensieve veehouderij als scenario 4b.

In termen van de scenariostudie is dit als volgt uitgewerkt:

Scenario (of variant) 4a is gelijk aan scenario 3, met uitzondering van de volgende aanpassingen:

- er geldt een zelfde groei voor de totale rundveestapel, maar nu is deze verdeeld over alle bedrijven door alle bedrijven met 25% te laten groeien;
- de emissiereductie die bij intensieve veehouderijbedrijven ontstaat door AMvB Huisvesting (conform hun BOP) wordt benut voor bedrijfsuitbreiding; de emissie van deze bedrijven is dus weer gelijk aan hun huidige emissie.

Scenario (of variant) 4b is gelijk aan 4a, met als toevoeging dat ook voor de intensieve veehouderijbedrijven 25 % extra emissie is aangenomen om de gevolgen weer te geven van ruimere mogelijkheden van het plan.

5. Alternatieve scenario's voor heel Midden-Drenthe

Dit betreft een aantal scenario's / varianten die inzicht geven in het effect van mogelijkheden die de negatieve effecten van het voorgenomen bestemmingsplan kunnen beperken. De maatregelen worden 'gebiedsbreed' in de gehele gemeente op alle bedrijven toegepast. Dit is op korte termijn niet realistisch, maar de doorrekening geeft ten behoeve van het beleid wel informatie over een toekomstperspectief waarbij - op basis van nu beschikbare technieken - een maximale reductie is bereikt.

Binnen het scenario bestaan verschillende varianten. Deze zijn gelijk aan variant 4a, met

uitzondering van de hierna beschreven onderdelen:

- variant 5a. Voor rundveebedrijven is bedrijfsuitbreiding gekoppeld aan milieueisen, namelijk de maatregelen volgens 'Bedreven Bedrijven' hierdoor daalt de stalemissie met 18 % (uitgangspunt in de scenariostudie). In de scenario studie is berekend dat de emissie vanuit de percelen gemiddeld genomen met ongeveer eenderde daalt.
- variant 5b. permanent opstallen voor rundveebedrijven, in combinatie met emissiearme rundveestallen, bestaande uit luchtwassing gedurende het gehele jaar (hellende vloeren en spoelsystemen leveren minder op en hebben nog

praktische bezwaren); dit levert een reductie van 80 % van de stalemissie; hierbij wordt tevens een factor toegepast omdat bij permanent opstallen sprake is van een ander stalsysteem; deze factor bedraagt $9,5/11 = \text{ca. } 0,86$;

variant 5c. deze variant is gelijk aan variant 5b, behalve dat hier de helft van het jaar nog wordt beweid; dit levert een reductie van 40 % van de stalemissie.

variant 5d. deze variant is voor rundveebedrijven gelijk aan variant 4a, bij de intensieve veehouderijbedrijven worden echter ook luchtwassers toegepast; hierdoor daalt de emissie van intensieve veehouderijbedrijven met 70%; hierbij is de huidig vergunde ammoniakemissie als basis genomen.

Bedreven bedrijven

Onder de naam "Bedreven Bedrijven - op weg naar een duurzame veehouderij" zijn groepen melkveehouders in de provincies Utrecht, Gelderland en Drenthe bezig met het verduurzamen van de veehouderij.

Verduurzaming van de veehouderij biedt mogelijkheden om winst te halen uit een goed werkende bodem-plant-dier-mest kringloop. Dit kan door scherper te voeren, de juiste boxbedekking, goed bemestingsmanagement, bewust bezig zijn met de bodem, en rassen te kiezen die bij het bedrijf passen. Een vruchtbare bodem zorgt voor gezonde gewassen, goed voer, gezonde koeien en goede mest. Hierdoor verbetert de biodiversiteit en het milieu, evenals het dierenwelzijn en de positie van de boer. Zo is de cirkel weer rond. Het doel is de kringloop beter te laten functioneren, en vervolgens een win-win-situatie te creëren voor zowel het bedrijfsinkomen als het milieu (vrom.nl). Door zo te voeren dat er minder stikstof in de mest terecht komt en door zorgvuldige aanwending van meststoffen (zowel de dierlijke mest als kunstmest) wordt de emissie van ammoniak vanuit de bedrijfslocatie en vanuit de percelen verlaagd.

6. Zonering

Ook hiervoor zijn vier varianten (6a t/m 6d) doorgerekend. Deze scenario's / varianten verschaffen inzicht in de effectiviteit van extra maatregelen in een zone van 1 km breed rondom de Natura 2000-gebieden. Ook hierbij geldt dat in het rekenmodel de maatregelen op alle bedrijven binnen deze zone zijn ingevoerd.

De varianten 6a t/m 6d zijn vergelijkbaar met de varianten 5a t/m 5d, maar dan met toepassing van de bedoelde maatregelen in alleen een zone van 1km langs de Natura 2000-gebieden in of grenzend aan Midden-Drenthe. Daarnaast gelden aanvullende maatregelen voor bedrijven die door hun ligging een grote invloed hebben op gevoelige habitattypen: de zogenaamde piekbelasters. Voor de bedrijven die na toepassing van de maatregelen in de afzonderlijke varianten 6a t/m d nog meer dan 100 mol N /ha op de rand van een Natura 2000-gebied deponeren, wordt een extra emissiereductie toegepast waarbij deze maximale depositie is teruggebracht tot 100 mol N/ha. Deze extra emissiereductie kan worden bereikt door bij de rundveebedrijven de dieren van de piekbelasters volledig op te stallen in combinatie met toepassing van luchtwassers en, indien nodig, het dierenaantal te reduceren.

7. Worst case scenario

Deze variant dient inzicht te geven in de situatie met maximale depositie op basis van het voorgenomen bestemmingsplan:

- rundveebedrijven groeien tot maximaal 200 melkkoeien per bouwblok;
- IV-bedrijven breiden uit naar maximaal 5.300 m², voor omrekening naar dierplaatsen wordt uitgegaan van een traditioneel stalsysteem, passend binnen de AMvB;
- er worden geen grenzen gesteld aan de totale omvang van de veehouderij binnen de gemeente.

De toename van de veestapel in de gemeente Midden-Drenthe in dit scenario is economisch gezien niet realistisch. Het scenario kan nit worden gezien als een realistisch alternatief, het geeft alleen een theoretische 'worst case situatie, bij

maximaal gebruik van de mogelijkheden voor wijziging of afwijking van de bestemmingen in het voorgenomen bestemmingsplan.

5.3 Resultaten

Prognose ten aanzien van het voornemen

De bijdrage van de stal- en opslagmissies en aanwendings- en beweidingsemisies van agrarische bedrijven aan de totale stikstofdepositie op de Natura 2000-gebieden tezamen is voor de huidige situatie (2010) ca. 4,7%. De bijdrage van de gebiedseigen stikstofdepositie als gevolg van ammoniakemissie aan de totale atmosferische ammoniakdepositie⁹ in 2010 is 6,8%. De hoogste stikstofdeposities als gevolg van gebiedseigen ammoniakemissie komen voor in het Elperstroomgebied, Mantingerbos en Mantingerzand.

In tabel 5.1 is de gemiddelde bijdrage van de veehouderij in Midden-Drenthe bij uitvoering van het bestemmingsplan op elk van de Natura 2000-gebieden afgezet tegen:

- de huidige situatie
- de situatie bij autonome ontwikkeling (op basis van algemeen beleid en de trends in de landbouw, zoals doorgerekend voor de hele provincie Drenthe)
- de kritische depositiewaarde van het meest gevoelige habitattypen in het betreffende Natura 2000-gebied.

De prognose bij uitvoering van het bestemmingsplan is in de tabel uitgedrukt in termen van het verschil met de huidige bijdrage van de veehouderij in Midden-Drenthe. De waarden zijn gegeven voor beide scenario's van het voornemen:

- scenario 4a: uitbreiding van de melkrundveehouderij met 25%, de intensieve veehouderij kan wel groeien, maar alleen onder voorwaarde dat de stikstofemissie per bedrijf niet groter wordt dan in de huidige situatie
- scenario 4b: de stikstofemissie van elk intensief veehouderijbedrijf zal met 25% toenemen.

Tabel 5.1 geeft de bijdrage van de landbouw in Midden-Drenthe exclusief de invloed van beweiding en mestaanwending. Verderop in deze paragraaf wordt daar op ingegaan. Gemiddeld genomen is de totale invloed van de landbouw in Midden-Drenthe daardoor 1,5 keer zo groot als vermeld in tabel 5.1.

⁹ De depositie van stikstof uit de lucht wordt veroorzaakt door ammoniak (NH₃) en door stikstofoxiden (voornamelijk NO₂, maar ook enkele andere verbindingen). Voor ammoniak is de landbouw de belangrijkste bron, de stikstofoxiden zijn uit diverse bronnen afkomstig, zoals verbrandingsprocessen, het verkeer en industrieën.

Tabel 5.1.: De gemiddelde gebiedseigen stikstofdepositie t.g.v. stal- en opslagmissies bij het voornemen, vergeleken met de huidige situatie (2010) en de situatie bij autonome ontwikkeling in 2020.

Natura 2000 gebied	kritische depositiewaarde meest gevoelige habitatype	stikstof-depositie in 2010	stikstof-depositie in 2020 (aut. ontw.)	huidige bijdrage stal- en opslag-emissies veehouderij Midden-Drenthe	toename bijdrage stal- en opslagmissies Midden-Drenthe t.o.v. huidige situatie	
					scen. 4a	scen. 4b
Drents-Fries Wold & Leggelerveld	400	1594	1413	30	1	5
Drouwenezand	740	1397	1241	26	1	4
Dwingelderveld	400	1525	1346	46	5	9
Elperstroomgebied	830	1559	1385	121	-3 **)	7
Fochteloërveen	400	1369	1211	21	1	4
Havelte-Oost	400	1460	1283	12	1	3
Leekstermeergebied	1200	1123	982	3	0	1
Mantingerbos	1100	1415	1250	136	14	29
Mantingerzand	410	1480	1309	106	9	14
Norgerholt	1400	1364	1198	16	1	3
Witterveld	400	1297	1136	65	5	12
Zuidlaardermeergebied	n.v.t. *)	1081	949	6	0	1
Bargerveen	400	1439	1278	5	1	1
Drentsche Aa-gebied	400	1293	1140	23	2	4
Overcingel	n.v.t. *)	2110	1900	85	6	16

*) : niet van toepassing, omdat de instandhoudingsdoelstelling geen betrekking heeft op stikstofgevoelige habitattypen (Zuidlaardermeergebied), ofwel het geen Natura 2000-gebied betreft (Overcingel).

**): negatief getal is afname.

Tabel 5.1 laat zien dat de bijdrage van stallen en opslag bij de agrarische bedrijven in Midden-Drenthe relatief gering is. In tabel 7.3 is bijdrage in procenten uitgedrukt. Bij het voornemen (variant 4a en 4b) neemt de bijdrage van de landbouw uit Midden-Drenthe aan de stikstofdepositie in Natura 2000-gebieden gemiddeld met minder dan 10% toe ten opzichte van de huidige bijdrage, bij enkele gebieden in de gemeente is de bijdrage hoger, met name bij het Mantingerbos en het Mantingerzand en mogelijk ook het Dwingelderveld (bij scenario 4b). Ten opzichte van de totale belasting in 2020 (bij autonome ontwikkeling) is de toename door het voornemen in het algemeen kleiner dan 0,5 % met als mogelijke uitzondering vooral het Mantingerzand, Mantingerbos en Witterveld met een mogelijke bijdrage aan de totale stikstofdepositie van 1% of iets meer.

In het algemeen treedt er in de periode tot 2020 een daling op van de stikstofbelasting van de Natura 2000-gebieden. De toename van de invloed van de veehouderij in Midden-Drenthe is in veel gebieden zeer gering en heeft slechts een licht vertragend effect op deze trend. Dit betekent niet zondermeer dat er geen significant negatief effect op de instandhoudingsdoelstellingen kan zijn. Dat is alleen zo, als er verbetering blijft optreden en het halen van de instandhoudingsdoelstellingen niet te zeer wordt vertraagd. Daar komt bij, dat de bijdrage van de veehouderij uit de gemeente op gebieden in of nabij het grondgebied van de Midden-Drenthe, lokaal veel sterker kan zijn dan het gemiddelde aangeeft.

Op grond van het voorgaande kan het volgende worden geconcludeerd. Bij een aantal gebieden kan een significante invloed van de voorgenomen uitbreidingsmogelijkheden van de veehouderij in Midden-Drenthe niet zondermeer worden uitgesloten.

Dit geldt voor de gebieden waar de invloed van de veehouderij in Midden-Drenthe relatief groot is (ten opzichte van de totale belasting en ten opzichte van de laagste kritische depositiewaarde) en die dichtbij of (deels) in Midden-Drenthe liggen. Dit zijn de gebieden Elperstroomgebied, Mantingerzand, Mantingerbos en Witterveld. Doordat de invloed van bedrijven in de directe omgeving aanmerkelijk kan afwijken van het gemiddelde beeld, is ook bij het Drents-Friese Wold, het Dwingelderveld en het Fochteloërveen lokaal, bij uitbreiding van een specifiek bedrijf, een significante invloed niet zondermeer uit te sluiten. Voor de overige gebieden geldt dat de geringe toename van de bijdrage van de veehouderij in de gemeente Midden-Drenthe geen duidelijke verandering van de neerwaartse trend van de stikstofdepositie zal veroorzaken, en daardoor ook geen significant effect kan hebben.

Het totaal overzicht per scenario van de gemiddelde gebiedseigen depositie op de Natura 2000- gebieden in en in de (vrij ruime) omgeving van de gemeente Midden-Drenthe is opgenomen in tabel 5.2 . Tabel 5.3 geeft de procentuele verandering (uitgedrukt in procenten van de totale stikstofdepositie in 2020) van de bijdrage bij verschillende scenario's.

Tabel 5.2.: De gemiddelde gebiedseigen stikstofdepositie a.g.v. stal- en opslagemissies van agrarische bedrijven op Natura 2000-gebieden bij de diverse scenario's.

		Gemiddelde gebiedseigen stikstofdepositie a.g.v. van ammoniakemissie in mol N/ha/jaar													
		Varianten													
Gebied	1. Huidige situatie:	2.	3.	4a.	4b.	5a.	5b.	5c.	5d.	6a.	6b.	6c.	6d.	7.	
	1.	Drents-Friese Wold & Leggelderveld	30	25	29	31	35	28	17	24	22	30	28	29	30
2.	Drouwenezand	26	22	26	27	30	25	14	21	19	26	25	26	26	51
3.	Dwingelderveld	46	41	48	51	55	45	24	38	38	47	42	45	46	95
4.	Elperstroomgebied	121	96	111	118	128	104	55	87	88	113	102	109	115	225
5.	Fochteloërveen	21	17	21	22	25	20	14	18	13	21	20	21	21	42
6.	Havelte-Oost	12	11	12	13	15	12	7	10	9	13	12	12	13	25
7.	Leekstermeergebied	3	3	3	3	4	3	2	2	2	3	3	3	3	6
8.	Mantingerbos	136	125	146	150	165	134	76	114	108	136	109	127	131	290
9.	Mantingerzand	106	93	109	115	130	105	69	93	74	90	71	84	83	222
10.	Norgerholt	16	13	16	17	19	15	10	13	11	16	15	16	16	32
11.	Witterveld	65	57	67	70	77	62	35	53	51	68	62	66	69	127
12.	Zuidlaardermeergebied	6	5	6	6	7	6	3	5	4	6	6	6	6	12
13.	Bargerveen	5	5	5	6	6	5	3	4	4	5	5	5	5	11
14.	Drentsche Aa-gebied	23	20	24	25	27	22	13	19	17	24	23	24	24	46
15.	Overcingel	85	74	89	91	101	82	48	70	64	89	85	87	89	171
	Gemiddeld	47	41	48	50	55	44	26	38	35	46	41	44	45	94

Tabel 5.3.: De verandering van de gemiddelde gebiedseigen stikstofdepositie a.g.v. stal- en opslagmissies van agrarische bedrijven op Natura 2000-gebieden bij de diverse scenario's, uitgedrukt in procenten van de totale stikstofdepositie in 2020.

Gebied	N-tot. 2020*	Verandering N totaal depositie t.o.v. 2020 in %												
		2.	3.	4a.	4b.	5a.	5b.	5c.	5d.	6a.	6b.	6c.	6d.	7.
Drents-Friese Wold & Leggelderveld	1413	-0.3%	-0.1%	0.1%	0.3%	-0.1%	-0.9%	-0.4%	-0.6%	0.0%	-0.1%	0.0%	0.0%	2.1%
Drouwenerzand	1241	-0.3%	0.0%	0.1%	0.3%	-0.1%	-1.0%	-0.4%	-0.6%	0.0%	-0.1%	0.0%	0.0%	2.0%
Dwingelderveld	1346	-0.4%	0.1%	0.3%	0.7%	-0.1%	-1.6%	-0.6%	-0.6%	0.0%	-0.3%	-0.1%	0.0%	3.6%
Elperstroomgebied	1385	-1.8%	-0.7%	-0.2%	0.5%	-1.2%	-4.7%	-2.4%	-2.4%	-0.5%	-1.3%	-0.8%	-0.4%	7.6%
Fochtelodrveen	1211	-0.3%	0.0%	0.1%	0.3%	-0.1%	-0.6%	-0.2%	-0.7%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	1.7%
Havelte-Oost	1283	-0.1%	0.0%	0.1%	0.2%	0.0%	-0.4%	-0.2%	-0.2%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	1.0%
Leekstermeergebied	982	0.0%	0.0%	0.0%	0.1%	0.0%	-0.1%	0.0%	-0.1%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.3%
Mantingerbos	1250	-0.8%	0.8%	1.2%	2.4%	-0.1%	-4.8%	-1.7%	-2.2%	0.0%	-2.1%	-0.7%	-0.4%	12.3%
Mantingerzand	1309	-1.0%	0.2%	0.7%	1.8%	-0.1%	-2.8%	-1.0%	-2.5%	-1.2%	-2.7%	-1.7%	-1.7%	8.9%
Norgerholt	1198	-0.2%	0.0%	0.1%	0.2%	-0.1%	-0.5%	-0.2%	-0.4%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	1.3%
Witterveld	1136	-0.7%	0.2%	0.5%	1.1%	-0.2%	-2.6%	-1.0%	-1.2%	0.3%	-0.2%	0.1%	0.4%	5.4%
Zuidlaardermeergebied	949	-0.1%	0.0%	0.0%	0.1%	0.0%	-0.2%	-0.1%	-0.2%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.6%
Bargerveen	1278	-0.1%	0.0%	0.0%	0.1%	0.0%	-0.2%	-0.1%	-0.1%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.4%
Drentsche Aangebied	1140	-0.3%	0.1%	0.1%	0.4%	-0.1%	-0.9%	-0.4%	-0.5%	0.1%	0.0%	0.0%	0.1%	2.1%
Overcingel	1900	-0.6%	0.2%	0.3%	0.8%	-0.2%	-2.0%	-0.8%	-1.1%	0.2%	-0.1%	0.1%	0.2%	4.5%

* N totaal depositie in mol N/ha/jaar

Overige resultaten van de scenariostudie

De invloed van mestaanwending en beweiding

Bij de voorgaande resultaten is de bijdrage door stikstofemissie uit de percelen, ten gevolge van beweiding en de aanwending van organische mest en kunstmest, niet meegenomen. Tabel 5.4 geeft daarover informatie, voor de huidige situatie. Gemiddeld is in Midden-Drenthe deze bijdrage bijna half zo groot als de invloed van de stallen en mestopslagen op de depositie in de beschouwde Natura 2000-gebieden. De totale bijdrage van de landbouw op de stikstofdepositie is dus gemiddeld ca. 1 ½ keer zo groot als van alleen de invloed van stallen + mestopslagen. Er zijn echter een aantal gebieden waar de bijdrage van de beweiding van de percelen en de aanwending van meststoffen relatief groot is. Dit zijn de gebieden Elperstroomgebied, Mantingerbos, Mantingerzand en Witterveld. Hier is de bijdrage vanuit de percelen ten opzichte van de bijdrage uit de stallen en mestopslagen minstens zo groot als de invloed van de bedrijven (stal + mestopslag), zo niet groter. Dit geldt ook voor Overcingel, dit gebied bevat echter geen verzurings- of vermistingsgevoelige habitats en het is een beschermd natuurmonument (geen Natura 2000-gebied). Daarom is dit gebied bij de verdere detaillering van de Passende Beoordeling (en in het plan-MER) niet meegenomen.

Tabel 5.4.: Gemiddelde totale atmosferische stikstofdepositie en de gemiddelde bijdrage van de landbouw als gevolg van agrarische bedrijven op Natura 2000-gebieden in 2010, in mol N/ha/jaar en als percentage van de totale atmosferische stikstofdepositie.

Gebied	Gemiddelde totale atmosferische depositie (mol N/ha/jaar) ¹⁾			Gemiddelde atmosferische depositie als gevolg van gebiedseigen NH3 (mol N/ha/jaar) ¹⁾					Gemiddelde totale atmosferische depositie (mol N/ha/jaar) ¹⁾		
	2010	2010	2010	2010		2010		2010		2020	2020
	NH3	NO _x	N totaal	NH3 stal en opsl.	NH3-aanw. en bew. ²⁾	NH3 totaal	% van N totaal	% van NH3	NH3	NO _x	N totaal
Drents-Friese Wold & Leggelderveld	1132	462	1594	30	15	45	2.8%	4.0%	1060	353	1413
Drouwenezand	950	447	1397	26	20	46	3.3%	4.8%	898	343	1241
Dwingelderveld	1061	464	1525	46	16	62	4.1%	5.8%	994	352	1346
Elperstroomgebied	1101	458	1559	121	167	288	18.5%	26.2%	1036	349	1385
Fochteloërveen	922	447	1369	21	17	38	2.8%	4.1%	866	345	1211
Havelte-Oost	988	472	1460	12	6	18	1.2%	1.8%	924	359	1283
Leekstermeergebied	703	420	1123	3	2	5	0.4%	0.7%	662	320	982
Mantingerbos	973	442	1415	136	333	469	33.1%	48.2%	911	339	1250
Mantingerzand	1027	453	1480	106	132	238	16.1%	23.2%	964	345	1309
Norgerholt	917	447	1364	16	8	24	1.8%	2.6%	861	337	1198
Witterveld	840	457	1297	65	61	126	9.7%	15.0%	791	345	1136
Zuidlaardermeergebied	655	426	1081	6	5	11	1.0%	1.7%	621	328	949
Bargerveen	987	452	1439	5	4	9	0.6%	0.9%	933	345	1278
Drentsche Aa-gebied	845	448	1293	23	20	43	3.3%	5.1%	797	343	1140
Overcingel	1630	480	2110	85	42	127	6.0%	7.8%	1540	360	1900
Gemiddeld	982	452	1434	47	20	67	4.7%	6.8%	924	344	1268

¹⁾ Betreffen oppervlakte gewogen gemiddelde waarden

²⁾ Dit betreft waarden voor aanwending en beweiding afkomstig uit GIAB-gegevens voor 2007; deze GIAB-gegevens komen altijd later beschikbaar waardoor hier niet de cijfers voor 2010 zijn gebruikt. De verschillen over deze periode zijn echter doorgaans klein, waardoor de getallen ook hier niet veel zullen afwijken van die voor 2010.

De varianten met toepassing van het maatregelenpakket 'Bedreven Bedrijven' zullen gevolgen hebben voor de emissie vanuit de agrarische percelen¹⁰. Dit geeft een afname van de depositiebijdrage van de percelen van ongeveer eenderde. Dit is gemiddeld ca. 11% van de totale bijdrage van de veehouderij in Midden-Drenthe aan de stikstofdepositie. De stikstofdepositie als gevolg van stal- en opslagemissie neemt door dit maatregelenpakket gemiddeld met 12 % af (zie tabel 2.2, het verschil tussen variant 4a en variant 5a). Daar de bijdrage van stallen en opslag aan de totale depositie ten gevolge van de veehouderij ca 2/3 is, geeft dit een afname van de totale depositie van 8%. Samen met het effect op de depositie door stikstofemissie vanuit de percelen, is het totaaleffect dus gemiddeld ca. 11+8=19%. Met name bij het Witterveld, Elperstroomgebied, Mantingerbos en Mantingerzand is sprake van een relatief grote daling van de hoeveelheid stikstof in mol per ha per jaar. Tabel 5.5 geeft nadere informatie over het totaaleffect van "Bedreven Bedrijven" op deze gebieden.

¹⁰ Bij permanent opstallen zal de emissie uit de percelen ook iets afnemen (wel aanwending, geen beweiding). Dit is niet gekwantificeerd.

Tabel 5.5 Invloed "Bedreven Bedrijven" op de bijdrage van de ammoniakdepositie vanuit de landbouwpercelen in Midden-Drenthe op enkele Natura 2000-gebieden, ammoniakdeposities in mol stikstof per ha per jaar

gebied	depositie a.g.v. stallen en mestopslag	depositie vanuit de percelen	totaal depositie t.g.v. veehouderij in Midden-Drenthe	afname door lagere emissie "Bedreven Bedrijven"	totaal depositie bij toepassing "Bedreven Bedrijven"	perc. afname door 'Bedreven Bedrijven'
Elperstroomgebied	118	167	285	59	226	21
Mantingerbos	150	333	483	144	339	30
Mantingerzand	115	132	247	53	194	21
Witterveld	70	61	131	67	64	51

Als alle bedrijven in Midden-Drenthe het pakket "Bedreven Bedrijven" zouden toepassen, zou dit gemiddeld genomen de toename van de stikstofdepositie door het voornemen, uitgaande van variant 4a (dus ervan uitgaande dat bij de intensieve veehouderij geen toename van de ammoniakemissie optreedt) ruimschoots compenseren. Voor de situatie van een individueel bedrijf dat plannen heeft voor uitbreiding, kan dit anders liggen, afhankelijk van de ligging van de bedrijfsgebouwen en de percelen.

Het belang van maatregelen in een zone langs de Natura 2000-gebieden

Met de scenario's 6 (maatregelen in een zone van 1 km langs de Natura 2000-gebieden) neemt de stikstofdepositie t.o.v. de autonome ontwikkeling, en de huidige situatie vrijwel in alle Natura 2000-gebieden in of grenzend aan het grondgebied van de gemeente Midden-Drenthe enigszins af. De grootste afname wordt voor alle gebieden bereikt met emissie-arme rundveestallen en permanent opstallen (variant 6b). Hiermee kan de gebiedseigen bijdrage vanuit de landbouw in Midden-Drenthe afnemen met meer dan 30 %. Dit is exclusief een afname van de depositie ten gevolge van stikstofemissie in de percelen. Ten opzichte van de totale depositie op de Natura 2000-gebieden is de afname niet meer dan enkele procenten. Verder blijkt dat ook bij deze variant de stikstofdepositie dan nog steeds de kritische depositiewaarde van de meest gevoelige habitattypen overschrijdt. De maatregelen in variant 6b kunnen worden gecombineerd met het toepassen van het maatregelenpakket 'Bedreven Bedrijven' (variant 6a) en luchtwassers bij de intensieve veehouderij (variant 6d). Deze laatste maatregel heeft alleen bij het Mantingerzand en het Mantingerbos mogelijk een relatief duidelijk positief effect, mits toegepast bij alle intensieve veehouderijen in de betreffende 1 km-zones. In mindere mate lijkt dit ook te gelden voor het Dwingelderveld.

5.4 Conclusies

In de Natura 2000-gebieden in en nabij de gemeente Midden-Drenthe komen diverse verzurings- en vermestinggevoelige habitattypen voor. De laatste decennia is het oppervlakte van deze habitattypen achteruitgegaan, terwijl de kwaliteit van de resterende delen afgenomen is. De primaire oorzaak voor de achteruitgang (zowel in oppervlakte als kwaliteit) van deze habitattypen is gelegen in verdroging. Ingrepen in de hydrologie van deze gebieden zijn daarom een eerste vereiste om aan de doelstellingen van uitbreiding van de oppervlakte en verbetering van deze habitattypen te realiseren.

Stikstofdepositie in de betreffende Natura 2000-gebieden is in de huidige situatie in alle gebieden dermate hoog dat hierdoor met name de kwaliteit van de habitattypen onder druk staat. De meest kritische plantensoorten van de betreffende habitattypen

zijn hierdoor verdwenen, of komen nog slechts in beperkte mate voor. Slechts met een specifiek en intensief beheer kunnen dergelijke soorten nog behouden worden.

Bij een aantal gebieden kan zonder nadere maatregelen een significante invloed van de voorgenomen uitbreidingsmogelijkheden van de veehouderij in Midden-Drenthe niet zondermeer worden uitgesloten¹¹. Dit geldt voor de gebieden waar de invloed van de veehouderij in Midden-Drenthe relatief groot is (ten opzichte van de totale belasting en ten opzichte van de laagste kritische depositiewaarde) en die dichtbij of (deels) in Midden-Drenthe liggen. Dit zijn de gebieden Elperstroomgebied, Mantingerzand, Mantingerbos en Witterveld. Doordat de invloed van bedrijven in de directe omgeving aanmerkelijk kan afwijken van het gemiddelde beeld, is ook bij het Drents-Friese Wold, het Dwingelderveld en het Fochteloërveen lokaal, bij uitbreiding van een specifiek bedrijf, een significante invloed niet zondermeer uit te sluiten. Voor de overige gebieden geldt dat de geringe toename van de bijdrage van de veehouderij in de gemeente Midden-Drenthe geen duidelijke verandering van de neerwaartse trend van de stikstofdepositie zal veroorzaken, en daardoor ook geen significant effect kan hebben.

Als alle bedrijven in Midden-Drenthe het pakket "Bedreven Bedrijven" zouden toepassen, zou dit gemiddeld genomen de toename van de stikstofdepositie door het voornemen, uitgaande van variant 4a (dus ervan uitgaande dat bij de intensieve veehouderij geen toename van de ammoniakemissie optreedt) ruimschoots compenseren.

Ook met andere maatregelen kan de invloed van het voornemen op de ammoniakdepositie worden teniet gedaan, of kan zelfs worden bijgedragen aan een verlaging van de stikstofdepositie door de landbouw. Bedacht dient echter te worden dat bij de doorrekening van de maatregelen in scenario 5 en 6 uitgegaan is van toepassing op alle betreffende bedrijven. Dit illustreert het mogelijke effect van de maatregelen, maar is voor de bestemmingsplanperiode geen realistische aanname.

5.5 Nadere beoordeling voor geselecteerde gebieden

In het algemeen treedt er in de periode tot 2020 een daling op van de stikstofbelasting van de Natura 2000-gebieden. De toename van de invloed van de veehouderij in Midden-Drenthe is in veel gebieden zeer gering en heeft slechts een licht vertragend effect op deze trend. Dit betekent niet zondermeer dat er geen significant negatief effect op de instandhoudingsdoelstellingen kan zijn. Dat is alleen zo, als er verbetering blijft optreden en het halen van de instandhoudingsdoelstellingen niet te zeer wordt vertraagd. Daar komt bij, dat de bijdrage van de veehouderij uit de gemeente op gebieden in of nabij het grondgebied van de Midden-Drenthe, lokaal veel sterker kan zijn dan het gemiddelde aangeeft.

¹¹ Indien uitbreiding van een veehouderij (significante) gevolgen kan hebben, zullen in het kader van de vergunningverlening op grond van de natuurbeschermingswet voorwaarden worden gesteld, waardoor dergelijke gevolgen worden voorkómen. Uitbreiding van de veehouderijbedrijven is daarmee in principe altijd mogelijk zonder (significante) gevolgen voor de (stikstofgevoelige) Natura 2000-gebieden. Het vergunningen regime van de Natuurbeschermingswet, in de toekomst in combinatie met de Programmatische Aanpak Stikstof, zorgt voor een sluitende afdekking van eventuele significante gevolgen.

Op grond van de bijdrage van de landbouw in Midden-Drenthe aan de depositie op de Natura 2000-gebieden in en rondom Midden-Drenthe (tabel 2.1) kan worden geconcludeerd dat bij een aantal gebieden een significante invloed van de voorgenomen uitbreidingsmogelijkheden van de veehouderij in Midden-Drenthe op voorhand niet zonder meer kan worden uitgesloten. Dit geldt met name voor de gebieden waar de invloed van de veehouderij in Midden-Drenthe relatief groot is (ten opzichte van de totale belasting en ten opzichte van de laagste kritische depositiewaarde) en die (deels) in Midden-Drenthe liggen. Dit zijn de gebieden Drents-Friese Wold & Leggelderveld (het Leggelderveld ligt deels in de gemeente Midden-Drenthe), Elperstroomgebied, Mantingerzand, Mantingerbos en Witterveld.

Voor een aantal Natura 2000-gebieden die dichtbij Midden-Drenthe liggen, geldt dat de invloed van de landbouw in Midden-Drenthe lokaal mogelijk sterk kan afwijken van het gemiddelde beeld. Immers, de depositie van ammoniak is het hoogste dicht bij de bron. Voor de Natura 2000-gebieden Drentsche Aa-gebied, Dwingelderveld en Fochteloërveen is lokaal een significante invloed van de voorgenomen uitbreidingsmogelijkheden niet zondermeer uit te sluiten. Voor de overige Natura 2000-gebieden, die allen gelegen zijn op grotere afstand, geldt dat de geringe toename van de bijdrage van de veehouderij in de gemeente Midden-Drenthe geen duidelijke verandering van de neerwaartse trend van de stikstofdepositie zal veroorzaken, en daardoor ook geen significant effect zal hebben.

Op grond hiervan is ingezoomd op de volgende gebieden:

- Drentsche Aa gebied
- Elperstroom
- Mantingerbos
- Mantingerzand
- Witterveld
- Drents-Friese Wold & Leggelderveld
- Dwingelderveld

Voor deze gebieden is het de moeite waard om na te gaan of het gemeentelijk beleid kan bijdragen aan een beleid dat de landbouw ontwikkelingsmogelijkheden biedt en tegelijkertijd leidt tot een daling van de stikstofdepositie en daardoor positieve gevolgen kan hebben voor de duurzame instandhouding van de waarden in deze gebieden. Andere gebieden 'liften mee', maar daar zal het mogelijke positieve effect veel kleiner zijn of verwaarloosbaar.

Omdat in de nabijheid van het Fochteloërveen voornamelijk akkerbouwbedrijven liggen, is in deze passende beoordeling niet ingezoomd op de mogelijke effecten vanuit Midden-Drenthe op dit gebied. Daar komt bij dat er in de omgeving van dit gebied geen bedrijven liggen, die een piekbelasting veroorzaken. Een beoordeling per bedrijf, op grond van concrete aanvragen, ligt wel voor de hand.

Ook voor het gebied Overcingel is door Alterra een relatief grote bijdrage van de landbouw in Midden-Drenthe aan de stikstofdepositie berekend. Dit betreft een beschermd Natuurmonument (geen Natura 2000-gebied), waar geen gevoelige habitats aanwezig zijn. Daarom is dit gebied niet verder meegenomen.

Uitbreiding van de veehouderijbedrijven is in principe altijd mogelijk zonder (significante) gevolgen voor de (stikstofgevoelige) Natura 2000-gebieden. Het vergunningen regime van de Natuurbeschermingswet, in de toekomst in combinatie

met de Programmatische Aanpak Stikstof, zorgt voor een sluitende afdekking van eventuele significante gevolgen. Borging in het bestemmingsplan is dubbelop en daarom niet nodig, voor zover het uitsluitend ziet op dit aspect. Zodra andere aspecten van belang zijn, zoals landschappelijke effecten van intensieve veehouderij, zijn deze geborgd in het bestemmingsplan.

Het voorgenomen bestemmingsplan voldoet dus aan de algemene vereiste, dat het plan uitvoerbaar is zonder significante negatieve gevolgen voor de instandhoudingsdoelen van de Natura 2000-gebieden. De reden voor de scenariostudie en voor het nader inzoomen op de resultaten is met name gelegen in:

- de wens om de invloed van de veehouderij in Midden-Drenthe beter in beeld te krijgen, ten behoeve van de besluitvorming;
- De vraag te beantwoorden of (ruimtelijk) beleid van de gemeente Drenthe bij kan dragen aan het terugdringen van de ammoniakbelasting op daarvoor gevoelige Natura 2000-gebieden.

Mede omdat het bestemmingsplan in principe haalbaar is, zijn generieke maatregelen voor het hele plangebied van de gemeente Midden-Drenthe niet meegenomen bij de nadere beoordeling, maar is 'ingezoomd' op de thematiek van zonering nabij de betreffende Natura 2000-gebieden. Scenario 5 is daarom bij de nadere detaillering buiten beschouwing gelaten. Scenario 6, met maatregelen in een zone langs de geselecteerde gebieden, is wel in deze stap meegenomen.

In de passende beoordeling is per Natura 2000-gebied verder ingezoomd op de effecten en mogelijke maatregelen om de invloed van de landbouw in Midden-Drenthe op de stikstofdepositie in de Natura 2000-gebieden te verminderen.

6 Effectbeschrijving en -beoordeling

6.1 Inleiding

In hoofdstuk 4 zijn de ontwikkelingen, zoals die geregeld zijn in het ontwerp bestemmingsplan weergegeven. In dat hoofdstuk is tevens aangegeven wat bij de effectbeoordeling aan de orde moet komen. Deze effectbeoordeling is opgenomen in dit hoofdstuk 5. In de effectbeoordeling is zowel aandacht voor de effecten ten opzichte van het vigerende bestemmingsplan als de effecten ten opzichte van de autonome situatie; de situatie waarin nieuw beleid en nieuwe wetgeving van kracht is.

De effecten zijn per criterium gewaardeerd met behulp van de volgende 5-punten schaal:

- + positief ten opzichte van referentie (autonome situatie, waar relevant ook t.o.v. ontwikkeling op grond van huidig bestemmingsplan)
- 0/+ enigszins positief ten opzichte van referentie (autonome situatie, waar relevant ook t.o.v. ontwikkeling op grond van huidig bestemmingsplan)
- 0 neutraal ten opzichte van referentie (autonome situatie, waar relevant ook t.o.v. ontwikkeling op grond van huidig bestemmingsplan)
- 0/- enigszins negatief ten opzichte van referentie (autonome situatie, waar relevant ook t.o.v. ontwikkeling op grond van huidig bestemmingsplan)
- negatief ten opzichte van referentie (autonome situatie, waar relevant ook t.o.v. ontwikkeling op grond van huidig bestemmingsplan)

6.2 Het ontwerp bestemmingsplan vergeleken met de 'oude' bestemmingsplannen

De ontwikkelingen die volgen uit het bestaande beleid en de bestaande afspraken - zoals de Omgevingsvisie, met inbegrip van de bijbehorende kaarten en het beleid inzake Natura 2000 -, maken in het plan-MER deel uit van de referentiesituatie. De ontwikkelingsmogelijkheden die het ontwerp bestemmingsplan biedt, zijn tegen deze referentie afgezet. Op deze wijze wordt eenvoudig duidelijk of het voorgenomen bestemmingsplan in overeenstemming is met dit beleid, het beleid versterkt of er mee conflicteert. Deze benadering - waarin met vergeleken wordt met nieuw beleid - leidt er echter toe, dat de positieve gevolgen van het nieuwe bestemmingsplan - ten opzichte van de vigerende bestemmingsplannen - onderbelicht blijven. Door de milieugevolgen af te zetten tegen het genoemde beleid worden deze niet meer expliciet als positief onderkend. Om dit nadeel te ondervangen, wordt dit hoofdstuk tevens ingegaan op de vergelijking van het nieuwe bestemmingsplan met de vigerende bestemmingsplannen.

Ten opzichte van het vigerende bestemmingsplan is een aantal zaken gewijzigd. Onderstaand zijn de voornaamste aanpassingen weergegeven:

- de regelingen zijn afgestemd op nieuw natuurbeleid. De gewenste toekomstige ontwikkelingsmogelijkheden in en om de EHS zijn in het ontwerp bestemmingsplan geregeld;
- de zoekgebieden voor recreatiedoeleinden zijn vervallen;
- veel intensieve veehouderijbedrijven die in het vigerende bestemmingsplan waren opgenomen zijn gestopt. Voor de locaties waar voorheen deze bedrijven zaten, is de bestemming gewijzigd, zodat hervestiging hier niet mogelijk is. Dit betreft 54 van de 107 bedrijven die in het vorig bestemmingsplan opgenomen waren. De resterende bedrijven hebben planologisch iets meer ontwikkelingsruimte gekregen;
- de agrarische bedrijven hebben in de landbouwontwikkelingsgebieden een groter bouwblok, met (bij afwijking van de regels) mogelijkheden voor verdere uitbreiding gekregen. In de verwevingsgebieden is de bestaande mogelijkheid bij recht aangehouden, met een afwijkingmogelijkheid voor vergroting van het bouwblok.

6.3 Effecten van de landbouw

In het voorgaande hoofdstuk zijn de ontwikkelingmogelijkheden voor de landbouw beschreven. In deze paragraaf wordt het milieueffect van deze ontwikkeling beoordeeld. Wat betreft de mogelijke invloed op Natura 2000-gebieden, geeft de voorliggende paragraaf alleen een globale conclusie. In paragraaf 6.4 komt dit nader aan de orde, op basis van de resultaten van de scenariostudie en de passende beoordeling.

6.3.1 *Landschap en cultuurhistorie*

Het ontwerp bestemmingsplan biedt mogelijkheden voor uitbreiding of verandering van activiteiten van landbouwbedrijven. Deze kunnen landschappelijke effecten hebben, zowel betreft cultuurhistorische waarden als voor de visueel-ruimtelijke beleving. Ontwikkelingen van de landbouw worden beoordeeld op basis van de kaart Visie in het Landschapsbeleidsplan. Ten behoeve van concrete vergunningverlening is dit nader uitgewerkt in het beeldkwaliteitsplan. De toepassing hiervan zal eventuele resterende effecten op inrichtingsniveau zoveel mogelijk vermijden of beperken (mitigeren).

Visueel-ruimtelijke landschapswaarden

- De vergroting en (her)inrichting van bouwkavels heeft mogelijk een gering effect. Dit is bij de vergunningverlening een aandachtspunt. Met name indien meerdere bouwkavels in een bepaalde landschappelijke eenheid wijzigingen ondergaan, is een gering negatief (rest-)effect echter niet uitgesloten;
- De omvorming naar tuinbouw en (boom-)kwekerijen (incl. tunnelkassen) heeft mogelijk gering negatieve effecten op het landschap. In het ontwerp bestemmingsplan wordt voor nieuwe 'volumes' waar mogelijk aansluiting gezocht bij bestaande opgaande elementen in reeds verdichte landschapstypen. Het effect is hiermee beperkt. De effecten van houtteelt en andere opgaande beplantingen zijn om eenzelfde reden beperkt;
- Het kappen/rooien van bomen langs landbouwgronden en het aanplanten is gebonden aan een omgevingsvergunning. Hierdoor is afweging ten opzichte van (onder meer) visueel-ruimtelijke landschappelijke waarden verzekerd. Enig negatief effect kan echter niet worden uitgesloten;
- Co-vergisting is gebonden aan een afwijking van de regels met bijbehorend afwegingskader. Dit heeft zowel betrekking op de installaties zelf (bouwhoogte

- max. 10 m en oppervlakte max. 2500 m²) als op het eventueel toestaan van mestopslag buiten het bouwperceel. Enig negatief effect op de visueel-ruimtelijke kenmerken van het landschap kan niet op voorhand worden uitgesloten;
- De mogelijkheden van (mest-)opslag buiten de bouwperceel zijn verruimd. Dit kan enig negatief effect hebben op het landschap.

Omdat enig negatief effect van de gezamenlijke agrarische ontwikkelingsmogelijkheden op het landschap niet uit te sluiten is, is dit aspect enigszins negatief beoordeeld (score 0/-).

Aardkundige waarden

Dit betreft met name zaken als reliëf, geomorfologische vormen in het landschap en bodemopbouw. Deze kenmerken zijn het resultaat van natuurlijke processen en het menselijk gebruik in de loop der eeuwen. De natuurlijke en cultuurhistorische (fysisch-geografische) processen samen bepalen de waarde van de bodem als "onderligger" van het landschap. Invloeden hierop kunnen negatieve gevolgen hebben voor de cultuurhistorie, maar ook voor potenties voor natuurontwikkeling. Dit laatste is met name van belang in gebieden waarin een wijziging van de bestaande bestemming naar natuur mogelijk is.

- De bescherming van aardkundige waarden (in relatie met kaarten Omgevingsvisie) via het omgevingsvergunningstelsel en 'strijdig gebruik' mist een verband met het totaal aan te beschermen waarden / gebieden. De bescherming is sterk in de beekdalen met oorspronkelijke structuur, en elders alleen enigszins aanwezig in gebieden met aanduiding 'waardevol grasland' (omgevingsvergunning vereist). Het verwacht effect t.a.v. de autonome ontwikkeling inclusief het provinciaal beleid is zodoende negatief;
- Met betrekking tot graven van sloten voor kavelverbetering en diepploegen zijn ten opzichte van het vorig bestemmingsplan geen noemenswaardige veranderingen opgetreden. Het effect ten opzichte van de autonome situatie is hiermee afwezig.

Omdat enig negatief effect van agrarische ontwikkelingsmogelijkheden op (cultuur)historische en bodemwaarden niet uit te sluiten is en omdat dit negatieve gevolgen kan hebben voor de betekenis van deze waarden voor natuurontwikkeling, is dit aspect negatief beoordeeld (score -).

6.3.2 Archeologische waarden

- De bescherming van archeologische waarden is door het gebruik van drie specifieke (waarde)bestemmingen, die de omgang met gronden met een archeologische (verwachtings)waarde regelen, helder en uitvoerig geregeld. Onderscheid is gemaakt naar gebieden met middelhoge of hogere archeologische verwachtingswaarde en archeologische monumenten. Er is gebruik gemaakt van gedetailleerde informatie uit nader onderzoek van de gemeente Midden-Drenthe.

Effecten op archeologische waarden zijn hiermee zowel ten opzichte van de vigerende bestemmingsplannen als ten opzichte van de autonome situatie (het vigerende beleid) positief (score +) beoordeeld.

6.3.3 *Natura 2000-gebieden*

Kwaliteit van Natura 2000-gebieden

1. In de passende beoordeling die deel uitmaakt van dit plan-MER is op het niveau van het bestemmingsplan ingegaan op de mogelijke (cumulatieve) effecten van de ontwikkelingsmogelijkheden van de landbouw. Zonder specifieke maatregelen per bedrijf zouden de uitbreidingsmogelijkheden die het bestemmingsplan biedt voor de veehouderijbedrijven significant negatieve effecten kunnen hebben voor de Natura 2000-gebieden. Dit is het gevolg van een mogelijke toename van stikstofdepositie door ammoniakemissie vanuit de veehouderij. Het vergunningenstelsel van de Natuurbeschermingswet ziet er echter op toe, dat bij uitbreiding de nodige maatregelen worden genomen om significante effecten te voorkómen. Daarom kan worden geconcludeerd, dat er geen significante gevolgen zullen optreden. De kans op niet-significante effecten is echter niet geheel uitgesloten.
2. Doordat op dit moment de beheersplannen voor de betreffende Natura 2000-gebieden) en de Programatische Aanpak Stikstof (PAS) nog niet gereed zijn (en niet gepubliceerd), is er nog geen zicht op de mogelijkheid om met effectgerichte maatregelen of door sanering (bijvoorbeeld van bedrijven die lokaal een hoge depositie veroorzaken, de zogenaamde piekbedrijven) de invloed van de grondgebonden veehouderij op de ammoniakdepositie te beperken of bij uitbreiding in elk geval niet te doen toenemen. Voor mogelijkheden in de toekomst is nadere uitwerking nodig van het provinciale beleid in deze en (in de beheersplannen) van mogelijkheden om de depositie en/of de effecten daarvan te beperken.
3. Voor de intensieve niet-grondgebonden veehouderij bestaan er mogelijkheden om bij uitbreiding een toename van de ammoniakemissie (en de daardoor veroorzaakte depositie) te voorkomen. De mogelijkheden die het ontwerp bestemmingsplan biedt, zijn daardoor niet strijdig met de doeleinden van het beleid inzake de Natura 2000-gebieden. Voor concrete plannen kan per geval een beoordeling op grond van de Natuurbeschermingswet 998 nodig zijn, maar de uitbreidingsmogelijkheden in het bestemmingsplan zijn in principe wel mogelijk zonder significant negatieve gevolgen voor de Natura 2000-gebieden.
4. Houtteelt (tijdelijk) en andere opgaande teelten hebben een mogelijk effect op hydrologie van natuurgebieden. Het ontwerp bestemmingsplan houdt rekening met de zones van hydrologische beïnvloeding rond daarvoor gevoelige Natura 2000-gebieden.

Als gevolg van de eerste twee punten, moet worden geconstateerd dat het ontwerp bestemmingsplan een negatief effect kan hebben op de Natura 2000-gebieden. Om deze reden is de beoordeling van het ontwerp bestemmingsplan op de mogelijke gevolgen voor de kwaliteit van de Natura 2000-gebieden negatief (score -).

Begrenzing van Natura2000-gebieden

- Door aanpassing van plangrenzen aan de meest actuele begrenzing van Natura2000-gebieden is vernietiging van Natura 2000-gebieden uitgesloten. Dit is ten opzichte van de situatie bij autonome ontwikkeling als neutraal (0) beoordeeld, en ten opzichte van de situatie bij de huidige bestemmingsplannen als positief (+).

6.3.4 EHS (exl. Natura 2000) en ecologische verbindingzones

Kwaliteit

- De bescherming van de bodemstructuur en de morfologie in het ontwerp bestemmingsplan is beperkt (zie eerder deze paragraaf). Hierdoor kan een negatief effect op de potenties voor natuurontwikkeling optreden;
- Met betrekking tot ammoniak in relatie met EHS is bij bepaling van de grootte van de bouwblokken geen relatie gelegd met het beleid in de WAV-zones. Voor de intensieve veehouderij, zal veelal met maatregelen voldaan kunnen worden aan de eisen van de wet, en kunnen daardoor effecten van uitbreiding worden voorkomen. Voor melkveehouderij spoort een bouwblok van 2 ha ruwweg met de grens die de WAV stelt: 200 stuks melkvee en bijbehorend jongvee. De regelgeving in het ontwerp bestemmingsplan past daarmee globaal genomen in de grenzen die het milieubeleid stelt. Enig negatief effect (zeker lokaal in aangrenzend natuurgebied) is echter niet uitgesloten. De kans daarop doet zich met name voor in kerngebieden van de EHS, waarvoor natuurdoelen gelden die stikstofgevoelige habitats impliceren, deze komen op diverse plaatsen voor. Gemiddeld genomen zal de toename van de ammoniakdepositie bij uitbreiding van bedrijven niet leiden tot een aanmerkelijke invloed op de dalende trend van de stikstofdepositie (vergelijk de resultaten van de studie die door Alterra is uitgevoerd), maar lokaal kan, bij de uitbreiding van bedrijven op relatief geringe afstand (bijvoorbeeld enkele honderden meters) enig effect (score 0/-) niet worden uitgesloten. Hierbij zij opgemerkt dat door de daling van het aantal intensieve veehouderijbedrijven de bijdrage van de veehouderij aan de stikstofdepositie op deze gebieden zal zijn gedaald. De locaties van deze bedrijven die zijn gestopt, verliezen nu hun agrarische bestemming. Dit draagt bij aan het streven om de ammoniakbelasting te beperken.
- Houtteelt (tijdelijk bos) en andere opgaande teelten hebben een mogelijk effect op hydrologie van natuurgebieden. Het ontwerp bestemmingsplan houdt rekening met de zones van hydrologische beïnvloeding rond daarvoor gevoelige EHS-gebieden. Voor de EHS geldt dat mogelijke effecten hiermee grotendeels worden voorkomen.

Omdat enig negatief effect van het agrarische gebruik en de agrarische ontwikkelingsmogelijkheden op het natuurwaarden niet is uit te sluiten, is dit aspect enigszins negatief beoordeeld (score 0/-). Aandachtspunten zijn met name de bescherming van de bodemstructuur en de morfologie, alsmede de kans op een gering effect door toename van ammoniakdepositie in daarvoor gevoelige gebieden binnen de EHS (andere dan de Natura 2000-gebieden).

Omvang en ecologische relaties

In het ontwerp bestemmingsplan is middels de mogelijkheid van een omgevingsvergunning opgenomen de realisatie van (stapstenen voor) ecologische verbindingzones op bestaande agrarische gronden mogelijk gemaakt. Voor delen van de EHS die nu nog geen natuurgebied zijn (landbouwgronden) is een wijzigingsmogelijkheid naar de bestemming Natuur opgenomen. De omvang van de EHS kan hiermee toenemen. Bovendien worden door de ecologische verbindingzones ecologische relaties versterkt. Omdat invulling wordt gegeven aan bestaand natuurbeleid wordt dit effect ten opzichte van de autonome situatie als neutraal (score 0) beoordeeld. Het effect ten opzichte van het vigerende bestemmingsplan is duidelijk positief (score +).

6.3.5 **Water**

Mogelijke effecten van beïnvloeding van de hydrologie en de geohydrologie op de natuur zijn in het voorgaande reeds aan de orde geweest.

In het algemeen heeft het ontwerp bestemmingsplan geen directe gevolgen voor de waterhuishouding en de (grond-)waterkwaliteit. Het bevat - afgezien van de bescherming van natuurgebieden middels de hydrologische beïnvloedingszones - ook geen specifieke regelingen hiervoor. Het ontwerp bestemmingsplan staat de berging van water, bijvoorbeeld bij extreme regelval, en het ontwikkelen van nieuwe mogelijkheden hiervoor niet in de weg. Het voorgenomen bestemmingsplan is echter niet het kader waarin plannen hiervoor worden ontwikkeld.

Daarnaast kan worden opgemerkt dat in de beekdalen kapitaalsintensieve functies en nieuwe bebouwing worden vermeden. Hierdoor wordt voldoende ruimte gereserveerd voor de berging van extreme buien (zie het Informatiedocument van de waterschappen in het kader van de watertoets, bijlage bij het ontwerp bestemmingsplan). In alle gebieden is de vergroting van agrarische bouwblokken boven een algemene grens (bij recht) gekoppeld aan de eis dat de waterbeheerder om advies is gevraagd in verband met de waterhuishoudkundige situatie en de maximaal te hanteren afvoernorm. Hiermee wordt voorkomen dat er door dergelijke ontwikkelingen extra eisen zouden kunnen ontstaan voor de waterhuishouding.

Ten aanzien van de mogelijke omvorming van graslanden naar akkerbouw geldt het volgende. Het ontwerp bestemmingsplan bevat in het algemeen (afgezien van de mogelijkheid van houtteelt) geen nadere regels voor het gebruik van de percelen, met bijvoorbeeld een onderscheid naar grasland, akkerbouw of bepaalde teelten. Hierop gelden de volgende uitzonderingen:

- Er gelden wel beperkende bepalingen voor het scheuren van grasland in waardevolle graslandgebieden;
- ingrepen als diepploegen, mengwoelen en omzetten van gronden in de beekdalgebieden zijn aangemerkt als strijdig gebruik.

Hiermee is de omvorming naar akkerbouw in bepaalde gebieden deels aan banden gelegd. Toename van het gebruik voor de akkerbouw is echter - ook in de beekdalen - wel mogelijk. De conclusie is dat in het algemeen verandering van gebruik (van grasland naar akkerbouw, maar ook omgekeerd) mogelijk is, evenals in de nu geldende bestemmingsplannen. Dit is ook in overeenstemming met het (provinciale) beleid.

Op grond van het voorgaande is het effect op de waterhuishouding (in beekdalgebieden, maar ook elders) neutraal (score 0) ten opzichte van de autonome situatie. Hierbij kan als kanttekening worden geplaatst dat het theoretisch niet is uitgesloten, dat er door een (forse) toename van het structurele gebruik als bouwland strengere eisen zullen worden gesteld aan de waterhuishouding (met name de kans op overstroming) in onder meer de beekdalgebieden, waardoor aanvullende maatregelen voor waterberging nodig zouden kunnen worden. Het voorgenomen bestemmingsplan is echter niet het kader waarin beleid op dit gebied, zo dit nodig mocht zijn, nader wordt ontwikkeld.

6.3.6 **Woon-en leefmilieu**

- Agrarische ontwikkelingen met een mogelijk effect op de leefomgeving zijn ondergebracht in afwijking van de regels en of wijzigingsbevoegdheden. Op deze wijze wordt getoetst of geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de milieu- en woonsituatie.
- Met betrekking tot geur en geluid zijn geen knelpunten geconstateerd wat betreft de ligging van de bouwblokken ten opzichte van de woonbestemmingen. Bij uitbreiding wordt getoetst aan de geldende landelijke regelgeving. Hierdoor worden aanmerkelijke negatieve effecten vermeden. Omdat - evenals nu - voldaan moet worden aan de regelgeving op milieugebied zullen de gevolgen ten opzichte van de vigerende bestemmingsplannen en de autonome situatie neutraal zijn;
- In het ontwerp bestemmingsplan is, ten opzichte van het vorig bestemmingsplan, van een groot aantal niet meer in agrarische gebruik zijnde intensieve veehouderijbedrijven de agrarische bestemming afgehaald. Ten opzichte van de mogelijkheden in het vigerende bestemmingsplan is hier sprake van een positief effect op de leefomgeving omdat voortzetting van gebruik dat milieuhinder kan veroorzaken op deze locaties definitief is uitgesloten;
- Het eventueel toestaan van covergisting kan leiden tot geur en geluid. De effecten worden onder meer getoetst aan landschappelijke waarden, de milieusituatie en de gebruiksmogelijkheden van aanliggende gronden. De effecten zullen op lokaal niveau hooguit enigszins negatief zijn;
- De effecten van de landbouw op de fijn stof concentratie in de lucht is in het algemeen beperkt (geen specifiek aandachtspunt), met uitzondering van pluimveehouderijbedrijven. In het plangebied liggen drie pluimveebedrijven. Deze kunnen invloed hebben op de concentratie fijn stof in de lucht.. De werkelijke invloed zal mede afhankelijk zijn van de toegepaste technieken (staltype, luchtwassers e.d.). Vooral bij forse uitbreidingen kan de invloed op de luchtkwaliteit nader aandacht verdienen. Gezien de lage achtergrondconcentraties in Midden-Drenthe worden ook bij de uitbreidingsruimte die het ontwerp bestemmingsplan biedt geen knelpunten verwacht. In specifieke gevallen kan op het concrete niveau van de milieuvergunning de invloed op de fijn stof concentratie een punt van aandacht zijn, maar de uitbreidingsmogelijkheden die het ontwerp bestemmingsplan op dit punt biedt zijn in principe niet strijdig met het beleid inzake de luchtkwaliteit;
- Door de toepassing van moderne, open en verlichte staltypen kunnen landbouwbedrijven een negatieve invloed hebben op het nachtelijk duister. Het ontwerp bestemmingsplan en de voorschriften besteden hier geen aandacht aan.

Met betrekking tot woon-en leefmilieu zijn ten opzichte van de huidige bestemmingsplannen nauwelijks negatieve effecten te verwachten, terwijl het vervallen van een groot aantal intensieve veehouderijbedrijven lokaal een enigszins positief effect zal hebben (score 0/+). De overall beoordeling voor het woon- en leefmilieu is op grond van het voorgaande neutraal (0) ten opzichte van de autonome situatie en de vigerende bestemmingsplannen, echter met als kanttekening dat enig effect van toename van lichthinder ten opzichte van de huidige situatie niet is uitgesloten.

Conclusie: beoordeling effecten van de landbouw

Landbouw	Beoordeling
Landschap en cultuurhistorie:	
<i>Visueel-ruimtelijke landschapswaarden</i>	0/-
<i>Cultuurhistorische en aardkundige waarden</i>	-
Archeologische waarden	+
Natura 2000-gebieden	
<i>Kwaliteit van Natura 2000-gebieden</i>	-
<i>Begrenzing van Natura 2000-gebieden</i>	0 (+)
EHS (excl. Natura 2000) en ecol. verbindingzones:	
<i>Kwaliteit van natuur *)</i>	0/-
<i>Omvang</i>	0 (+)
Water	0
Woon- en leef-milieu *)	0 (0/+)

(.): *beoordeling in vergelijking met de ontwikkeling op grond van de vigerende bestemmingsplannen*

*) *kanttekening: enig effect van toename van lichthinder ten opzichte van de huidige situatie is niet uitgesloten*

6.4 Nadere beoordeling van de invloed van ammoniakdepositie van de landbouw op Natura 2000-gebieden

6.4.1 *Het belang van maatregelen in een zone van 1 km langs de Natura 2000-gebieden*

Bij de nadere uitwerking (zie de Passende Beoordeling) is naar voren gekomen dat met name bij het Mantingerzand, het Elperstroomgebied en het Mantingerbos maatregelen in de zone van 1 km een relatief belangrijke bijdrage kunnen leveren aan vermindering van de stikstofdepositie op stikstofgevoelige habitats in deze gebieden. Verder geldt in het algemeen dat ook met de maatregelen de stikstofdepositie op de gevoelige habitats niet daalt tot onder de kritische depositiewaarden. Gelet op de relatief geringe bijdrage van de veehouderij in Midden-Drenthe en de mate van overschrijding van de kritische depositiewaarden is dit ook wel begrijpelijk. Alleen bij habitats in het Elperstroomgebied daalt de stikstofdepositie bij maximale maatregelen in de zone van 1 km mogelijk tot om en nabij de kritische depositiewaarde.

Verderop in deze paragraaf wordt nader op de haalbaarheid van de maatregelen die in de scenariostudie zijn meegenomen, ingegaan.

6.4.2 *Conclusies met betrekking tot de doelen van de scenariostudie*

Doel 1: Vergelijking van het voornemen met de referenties

- In het algemeen treedt er in de periode tot 2020 een daling op van de stikstofbelasting van de Natura 2000-gebieden. De toename van de invloed van de veehouderij in Midden-Drenthe is in veel gebieden zeer gering en heeft slechts een licht vertragend effect op deze trend. Dit betekent niet zondermeer dat er geen significant negatief effect op de instandhoudingsdoelstellingen kan zijn. Dat is alleen zo, als er verbetering blijft optreden en het halen van de instandhoudingsdoelstellingen niet te zeer wordt vertraagd.

- Daar komt bij, dat de bijdrage van de veehouderij uit de gemeente op gebieden in of nabij het grondgebied van de Midden-Drenthe, lokaal veel sterker kan zijn dan het gemiddelde aangeeft.
- Door de mogelijke groei van de grondgebonden veehouderij bij het voornemen (bestemmingsplan) neemt de stikstofdepositie die het gevolg is van stikstofemissie door veehouderijbedrijven in Midden-Drenthe, op de beschouwde Natura 2000-gebieden licht toe. Ten opzichte van de totale depositie in 2010 of 2020 is de toename in het algemeen zeer gering (meestal enkele tienden van procenten, in enkele gevallen rond de 1%).
 - Op grond van de scenariostudie en de nadere uitwerking voor de geselecteerde gebieden, springen de gebieden Witterveld, Mantingerzand en Mantingerbos er uit, als gebieden met een relatief grote invloed van de landbouw in Midden - Drenthe en een relatief grote invloed van het voornemen. Ook het Elperstroomgebied kent een relatief grote bijdrage van de veehouderij in Midden-Drenthe aan de stikstofdepositie, maar hiervoor geldt dat gemiddeld genomen het plan niet leidt tot toename van de invloed van de landbouw. Bij de gebieden 'Drents-Friese Wold & Leggerveld' en 'Fochteloërveen' is lokaal een aanmerkelijke invloed van het voornemen niet geheel uit te sluiten.
 - Het scenario 'stand still +' heeft een gunstig effect ten opzichte van de huidige situatie, en dus nog iets meer ten opzichte van het voornemen. Naast de relatief gunstige invloed op Mantingerzand en Mantingerbos is ook de gunstige invloed op het Elperstroomgebied opvallend.
 - de (theoretisch) maximale ontwikkelingsruimte binnen de vigerende bestemmingsplannen maakt het mogelijk om de veronderstelde groei van de grondgebonden bedrijven op te vangen. In het model is de verdeling van de groei over de bedrijven iets anders dan bij het voornemen, dit leidt tot een iets ander beeld. Gelet op het modelmatige karakter van de scenario-benadering, kan hier geen waarde aan worden toegekend. Overigens blijkt uit nader onderzoek van de gemeente, dat er wel behoefte is aan uitbreiding van de bouwkvavels. In het algemeen is de lay-out van de bouwkvavels niet dusdanig, dat hierop de vuistregel van 100 melkkoeien op 1 (- 1,25) ha van toepassing is. Een analyse door de gemeente op basis van 117 bedrijven in een deel (het noordelijk deel) van het bestemmingsplangebied heeft laten zijn dat er nu al bedrijven zijn die een grotere bouwkvavel dan 1ha bezitten. De gemeente heeft in het verleden ook verzoeken om vergroting van de bouwkvavel moeten afwijzen. In het algemeen is er duidelijk behoefte aan grotere bouwkvavels. In de praktijk is het dus niet waarschijnlijk dat een groei zoals aangenomen in de scenariostudie (en die al groter is dan nu economisch gezien wordt verwacht) realiseerbaar is zonder grotere bouwkvavels mogelijk te maken.

Doel 2: is het voornemen binnen de kaders van de milieu- en natuurwetgeving uitvoerbaar

- Gegeven het feit dat in alle nader beschouwde Natura 2000-gebieden habitattypen voorkomen, waarbij de kritische depositiewaarde¹² wordt overschreden, is er reden om te bezien of de bijdrage van de veehouderij kan worden verminderd.

¹² De kritische depositiewaarde voor strikstof is de depositie per ha per jaar, waarboven een significant negatief effect op het betreffende habitatype niet zondermeer kan worden uitgesloten. Afhankelijk van de lokale situatie (bijvoorbeeld bodemkenmerken, invloed (grond-)water, invloed beheer) kan de werkelijke invloed wel van plaats tot plaats verschillen.

Daar komt bij dat in het algemeen voor nieuwvestiging of uitbreiding van een veehouderijbedrijf een Natuurbeschermingswetvergunning nodig zal zijn, indien het bedrijf bijdraagt aan de stikstofdepositie in een Natura 2000-gebied waarin de kritische depositiewaarde(n) wordt/worden overschreden. Gelet op de juridische ontwikkelingen tot nu toe, zal een toename van de ammoniakemissie van het bedrijf veelal niet zondermeer zijn toegestaan. Een vergunning is nodig als de stikstofbelasting op het gevoelige Natura 2000-gebied per saldo toeneemt.

- Scenario 5 in het onderzoek van Alterra geeft een doorrekening van de gevolgen van maatregelen, indien deze op alle bedrijven binnen de gemeente Midden-Drenthe worden toegepast. Dit laat zien dat maatregelen op de bedrijven 'er zeker toe doen'. In de praktijk echter zullen bedrijven naar verwachting alleen maatregelen toepassen indien de bedrijfssituatie verandert, en eventueel door algemene stimuleringsmaatregelen. Uit scenario 5 kan zowel voor een intensieve veehouderij als voor een melkrundveehouderij worden afgeleid, dat er maatregelen mogelijk zijn, waarbij groei kan worden gecombineerd met een gelijkblijvende ammoniakemissie, of zelfs een daling. Dit betekent dat uitbreiding van de veehouderij onder voorwaarden mogelijk is. De regeling in het bestemmingsplan zal wel zodanig moeten zijn dat is verzekerd, dat aan de voorwaarden die de instandhoudingsdoelen voor de stikstofgevoelige habitats in Natura 2000-gebieden wordt voldaan. Op de haalbaarheid van de maatregelen wordt verderop in deze paragraaf nader ingegaan.
- Alleen al een aanpassing van de bedrijfsvoering zoals opgenomen in het pakket 'bedreven bedrijven' kan leiden tot een daling van de bijdrage van de landbouw aan de ammoniakdepositie van gemiddeld ruim 20%. Dit vergt een generiek beleid. Het bestemmingsplan buitengebied is hiervoor niet het kader.

Doel 3: mogelijke positieve effecten van maatregelen.

Stikstof vormt op dit moment het grootste probleem bij de implementatie van Natura 2000 in Nederland. Daarom werkt het rijk (in samenwerking met de provincies) aan een Programmatische aanpak Stikstof (PAS). De PAS beoogt een duurzame economische ontwikkeling en herstel samen te laten gaan met het realiseren van de natuurdoelen voor Natura 2000. Met een PAS kan meer ruimte ontstaan voor ontwikkelingen, terwijl tegelijk de stikstofbelasting afneemt. De Natuurbeschermingswet 1998 is reeds zodanig aangepast, dat een PAS hierin zijn plek kan krijgen. Eind juni is een Voorlopig Programma Stikstof (VPAS) verschenen. Dit geeft echter nog geen regionale uitwerking. Het VPAS geeft wel informatie, achtergronden en ideeën, maar biedt nog geen concrete handvatten voor de vergunningverlening. Het algemene beeld is, dat elke sector een evenredige bijdrage zal moeten leveren aan de gewenste daling van de stikstofbelasting van overbelaste stikstofgevoelige habitats in Natura 2000-gebieden. Voor deze gebieden wordt een lijn uitgezet voor het tempo waarin de belasting moet dalen, met tussendoelen in de tijd. Dit wordt uitgewerkt in de beheerplannen voor de Natura 2000-gebieden. De uitwerking voor Drenthe is nog niet bekend. Het rapport "Stikstofdepositie op habitattypen binnen Drentse Natura 2000-gebieden, Onderbouwing beleidskader ammoniak Drenthe" (Alterra, 2010) geeft hiervoor basisinformatie.

Met de PAS, kan er - door een combinatie met generieke maatregelen, 'spelregels' voor saldering en vereisten bij de uitbreiding / vestiging van bedrijven - ook flexibiliteit ontstaan voor de landbouw. Een voorbeeld hiervan biedt het "Beleidskader Natura 2000 en stikstof voor veehouderijen" van de provincie Overijssel. Zonder vastgesteld PAS is dit echter juridisch niet geborgd.

Daarom lenen dergelijke maatregelen zich niet voor toepassing in alleen Midden-Drenthe, vooruitlopend op de Programmatische Aanpak Stikstof.

Op grond hiervan en omdat uit het voorgaande al voldoende duidelijke is, dat met maatwerk per bedrijf voldaan kan worden aan de vereisten van de geldende regelgeving, zijn generieke maatregelen voor de hele gemeente niet nader in beschouwing genomen, als alternatieven voor het voornemen.

Bij de nadere analyse is wel gebleken, dat bepaalde maatregelen mogelijk relatief snel tot een substantiële bijdrage van de landbouw aan de gewenste daling van de stikstofdepositie in overbelaste Natura 2000-gebieden kunnen leiden.

- het stimuleren van de maatregelen overeenkomstig "Bedreven Bedrijven", binnen de hele gemeente. Dit leent zich niet voor opname in het ruimtelijk beleid (en het bestemmingsplan), maar wel kan worden overwogen dat de gemeente hierin, vanwege het belang voor de natuurwaarden in en buiten de gemeente, een actieve opstelling kiest;
- een beperktere benadering kan zijn om met name in de 1 km-zones rond Witterveld, Mantingerzand, Mantingerbos en Elperstroom dit te stimuleren. Hier is het effect van deze maatregel in termen van afname van de stikstofdepositie ten gevolge van de veehouderij het grootst;
- het stimuleren van nieuwe technieken bij uitbreiding/aanpassing van grondgebonden veehouderijbedrijven in de 1 km-zone rond het Mantingerzand en het Mantingerbos.

Doel 4: het theoretisch maximale effect in beeld brengen

In het voornemen is al rekening gehouden met een groei van de veehouderij die groter is dan landelijk is verwacht. Daarnaast is de landelijk verwachte geringe afname (5%) van de intensieve veehouderij niet meegenomen, en is er rekening gehouden met enige uitbreiding ten opzichte van de situatie na realisatie van de maatregelen conform het Besluit Huisvesting. Om deze redenen en omdat de toets van uitbreidingen aan de Natuurbeschermingswet in het algemeen het effect sterk zal beperken, is het worst case scenario te onrealistisch om relevant te zijn voor de besluitvorming.

6.4.3 De haalbaarheid van maatregelen

Mogelijke maatregelen op het bedrijf

In het rapport van Alterra is globaal ingegaan op de haalbaarheid van de maatregelen die in de studie in beschouwing zijn genomen. Het gaat in het algemeen op beschikbare technieken, bij de huidige stand van de techniek. Voor de melkrundveehouderij zijn nu echter nog geen geschikte emissie-arme stalsystemen of andere regelingen opgenomen in de Regeling ammoniak en veehouderij (Rav). De verwachting is wel dat dit op korte termijn zal gebeuren. Daarnaast kan met een mix van stalaanpassingen en andere maatregelen ook nu al verlagings van de stikstofemissies worden bereikt. Dit komt ook naar voren in het "Beleidskader Natura 2000 en stikstof voor veehouderijen" van de provincie Overijssel. Deze provincie heeft een commissie van deskundigen ingesteld die tot die tijd bedrijfsplannen beoordeelt. Het instellen van een dergelijke commissie zou ook in de gemeente Midden-Drenthe kunnen worden overwogen.

Alleen al een aanpassing van de bedrijfsvoering zoals opgenomen in het pakket 'Bedreven Bedrijven' kan leiden tot een daling van de bijdrage van de landbouw aan de ammoniakdepositie van gemiddeld ruim 20%. Dit vergt een generiek beleid. Het bestemmingsplan buitengebied is hiervoor niet het kader.

Bedrijven zullen in de toekomst veelal de 'Best Beschikbare Technieken' (BBT) of - bij bedrijven met een grote stikstofemissie - zelfs 'BBT +' moeten toepassen. Voor de melkrundveehouderij zijn nu nog de gangbare loopstallen toegestaan, maar de verwachting is dat ook hiervoor binnen afzienbare termijn nadere eisen zullen gelden (bij permanent opstallen is dit feitelijk al het geval, dit is vanuit het oogpunt van dierenwelzijn niet toegestaan in de gangbare staltypen). Dit volgt uit het algemene milieubeleid. Hierboven is aangegeven dat er in principe wel mogelijkheden zijn voor de grondgebonden veehouderij. Op grond van de Natuurbeschermingswet zouden nu nadere maatregelen nodig kunnen zijn die verder gaan dan nu is toegestaan. Maatwerk per bedrijf zou kunnen leiden tot een versnelde invoering van mogelijke maatregelen.

Saldering binnen een bedrijf en tussen bedrijven

Een bedrijf dat uitbreidt zal maatregelen moeten nemen om de totale emissie (en de daardoor veroorzaakte depositie) binnen de gestelde grenzen te houden. Dit kunnen maatregelen zijn aan bestaande stallen in combinatie met maatregelen bij de uitbreiding. Een andere optie is om de emissie van bestaande diervestingen te verlagen door daarin minder dieren te huisvesten, en een deel van de bestaande veestapel ook onder te brengen in de nieuwe emissie-arme stal. Dit soort maatregelen, waarbij de emissie en daardoor veroorzaakte depositie van verschillende stallen in totaal wordt beschouwd, worden wel aangeduid als 'interne zonerings'. Deze interne saldering kan deel uitmaken van het maatwerk per bedrijf. Gegeven het huidige juridische kader is saldering van de invloed van twee of meer bedrijfslocaties alleen mogelijk als de afname van de depositie op een gevoelig habitatype (of zelf een specifieke habitat, dus met inbegrip van de exacte ligging) in een Natura 2000-gebied door de ene locatie gelijktijdig met de toename op hetzelfde habitatype in hetzelfde Natura 2000-gebied plaatsvindt. Dit maakt de mogelijkheden zeer beperkt. Hieronder wordt hier ver op ingegaan.

Is verplaatsing van een bedrijf een optie?

Een bedrijf kan ook ruimte bereiken door emissie ten gevolge van een locatie dicht bij een Natura 2000-gebied 'over te hevelen' naar een locatie op grotere afstand. Omdat op grotere afstand de invloed van de emissie op de depositie in het Natura 2000-gebied kleiner is, ontstaat hierdoor ruimte voor uitbreiding bij gelijkblijvende bijdrage aan de depositie. In Midden-Drenthe is een dergelijk beleid juridisch gezien op dit moment echter vaak niet goed mogelijk. Verplaatsing in afwaartse richting ten opzichte van het ene stikstofgevoelige gebied kan gemakkelijk leiden tot toename van de depositie op een ander gebied, en daar stuiten op een conflict met de instandhoudingsdoelstellingen. Daarom is deze mogelijkheid in dit plan-MER niet nader onderzocht. Bij nadere uitwerking van de 'Programmatische Aanpak Stikstof', die landelijk en provinciaal in ontwikkeling is, kunnen dit soort maatregelen wel mee in beschouwing worden genomen. In dit beleid zou per Natura 2000-gebied of per habitatype daarbinnen een drempelwaarde voor de depositie kunnen worden opgenomen, waar beneden het effect verwaarloosbaar is. - en geen Natuurbeschermingswetvergunning is vereist. Een dergelijke regeling is er nu (nog) niet.

Zoals in het voorgaande reeds is aangegeven, wordt aanbevolen om een commissie van deskundigen in te stellen, die totdat de PAS definitief is bedrijfsplannen beoordeelt.

Conclusie

Zolang er (in de provincie Drenthe) nog geen sprake is van een Programmatische Aanpak Stikstof, is saldering tussen bedrijven geen optie. Gegeven de ligging ten opzichte van diverse Natura 2000-gebieden met habitats die (zeer) gevoelig zijn voor stikstofdepositie, is in Midden-Drenthe ook verplaatsing juridisch niet of hooguit zeer beperkt mogelijk.

In het voorgaande is naar voren gekomen dat het stimuleren van de maatregelen overeenkomstig 'Bedreven Bedrijven', een substantieel positief effect kan hebben, indien voldoende agrariërs eraan meedoen. Dit leent zich echter niet voor opname in het ruimtelijk beleid (en het bestemmingsplan), maar wel kan worden overwogen dat de gemeente hierin, vanwege het belang voor de natuurwaarden in en buiten de gemeente, een actieve opstelling kiest. Een beperktere benadering kan zijn om met name in de 1 km-zones rond Witterveld, Mantingerzand, Mantingerbos en Elperstroom dit te stimuleren. Hier is het effect van deze maatregel in termen van afname van de stikstofdepositie ten gevolge van de veehouderij het grootst.

Doordat veehouderijbedrijven, indien er een effect kan zijn op de instandhoudingsdoelstellingen, een vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 nodig hebben, worden significante gevolgen van uitbreiding van bedrijven voorkomen. Mede op grond van de informatie in de scenariostudie is duidelijk, dat er diverse mogelijkheden zijn om aan deze voorwaarde te voldoen.

6.5 Effecten van de aanleg van bos en van houtproductie

In hoofdstuk 4 zijn de ontwikkelingmogelijkheden voor (tijdelijke) houtteelt op agrarische percelen en voor permanent bos beschreven. In deze paragraaf worden de milieueffecten van deze ontwikkeling beschreven en beoordeeld.

Landschap

Houtteelt en andere opgaande beplanting (als agrarische gebruiksvorm) is buiten de beekdalen mogelijk tot een aaneengesloten oppervlakte van 2 ha. Er is een omgevingsvergunning nodig, waarbij getoetst wordt aan het landschapsbeleidsplan en waarbij de eis is dat geen onevenredige afbreuk mag plaatsvinden aan natuurlijke en landschappelijke waarden, waaronder geomorfologische, cultuurhistorische en archeologische waarden. Enig negatief effect is echter niet uit te sluiten en kan met name optreden als in een bepaalde landschappelijke eenheid op diverse plaatsen percelen worden omgevormd tot (tijdelijk) bos. In beekdalen met een oorspronkelijke structuur is bosaanleg niet toegestaan. Hier is geen effect.

Permanent bos is alleen mogelijk indien dit een duidelijke landschappelijke meerwaarde heeft, natuurwaarden versterkt of een duidelijke recreatieve functie heeft en geen afbreuk doet aan cultuurhistorische, landschappelijke waarden en natuurwaarden. In gebieden met bepaalde landschapskenmerken zoals openheid, is bosaanleg niet toegestaan.

De gezamenlijk effecten van kleinschalige en met name grootschalige bosaanplant zijn neutraal tot enigszins negatief (0/-) beoordeeld. Deze beoordeling is met name gebaseerd op de overweging dat verspreid liggende percelen met houtteelt in het

agrarisch gebied binnen een bepaalde landschappelijke eenheid samen wel een licht negatief effect kunnen hebben.

Grondwater

Houtteelt is wat de invloed op de grondwaterhuishouding betreft vergelijkbaar met andere opgaande landbouwgewassen. Ten opzichte van het huidige agrarische gebruik is de invloed op de grondwaterhuishouding daarom neutraal. Meer omvangrijke bosgebieden kunnen hydrologische effecten hebben, waaronder met name grondwaterstandverlaging. In verhouding tot landbouwgrond beperkt bos door verdamping de infiltratie van water in de bodem, en dus de aanvulling van de grondwatervoorraad. Met name binnen de hydrologische beïnvloedingsgebieden rond de natuurgebieden kan het bos daardoor een negatief effect hebben op de grondwaterhuishouding van natuurgebieden. De regelgeving in het bestemmingsplan stelt als voorwaarde, dat natuurwaarden niet mogen worden aangetast en significant negatieve gevolgen voor Natura 2000-gebieden moeten worden voorkomen. Een geringe verslechtering van de grondwaterhuishouding en de natuurwaarden, en daarmee een enigszins negatief effect (score 0/-) lijkt daarmee echter niet uitgesloten.

Bodem

Door het diep wortelen kan bos effect hebben op onderliggende bodem, en daardoor op potenties voor natuurontwikkeling. Bosaanplant is echter alleen mogelijk buiten de gebieden waar wijziging naar natuurgebied mogelijk is. Bosaanleg is ook niet toegestaan in gebieden waar effect zou kunnen optreden op archeologische waarden. Het effect op de bodem is hiermee neutraal (0).

Conclusie: beoordeling effecten van de aanleg van bos en houtproductie

Bos en houtproductie	Beoordeling
landschap	0/-
grondwater	0/-
bodem	0

6.6 Effecten van natuurontwikkeling

In het voorgaande hoofdstuk zijn de ontwikkelingsmogelijkheden voor natuur beschreven. In deze paragraaf wordt het milieueffect van deze ontwikkeling beoordeeld.

In het onderstaande zijn de effecten van natuur op andere aspecten beschreven. Omdat positieve effecten van natuurontwikkeling op natuurwaarden op bestaande agrarische gronden plaatsvinden, en om dubbeltelling te voorkomen, is het ecologisch effect beschreven in paragraaf 5.3; effecten van de landbouw.

Landschap

Ingrepen in het kader van natuurontwikkeling en een spontane ontwikkeling van gebieden (met als eindvorm bos) kunnen invloed hebben op visueel-ruimtelijke kenmerken van het landschap. Dit geldt zowel voor het uitbreiden van kerngebieden van de EHS als voor het realiseren van ecologische verbindingzones. De voorwaarden die gesteld worden aan de ontwikkeling van natuur zijn veelal minder dan de voorwaarden aan agrarische ontwikkelingen. De visueel-ruimtelijke effecten en de gevolgen voor de bodem zijn negatief (-) beoordeeld.

Bodem

- Het ontwerp bestemmingsplan legt - met uitzondering van de gebiedscategorieën Beekdalen I en II - aan ingrepen met effect op geomorfologie en bodembouw vrijwel geen beperkingen op, indien dit gebeurt in het kader van natuurontwikkeling. Alleen in 'waardevol grasland' is voor het scheuren van de zode een omgevingsvergunning nodig. Een verstoring van bodemstructuur is bij natuurontwikkeling mogelijk;
- De diepere grondbewerking is, als het gebeurt ten behoeve van natuurontwikkeling, niet aan voorwaarden gebonden (behalve in de aanvullende 'Waarde'-bestemmingen met betrekking op archeologische waarden).

De beperkte bescherming die het ontwerp bestemmingsplan de bodemwaarden biedt is negatief (-) beoordeeld.

Cultuurhistorische waarden en archeologie

- De relatie met archeologie is geregeld via een aantal aanvullende bestemmingen, en daarmee goed geregeld.

Cultuurhistorische en archeologische waarden zijn door middel van aanvullende bestemmingen geregeld. Het effect van natuurontwikkeling hierop is neutraal (0). Ten opzichte van het vigerende bestemmingsplan is de bescherming van archeologische waarden verscherpt en geactualiseerd, wat leidt tot een positieve (+) beoordeling.

Conclusie: beoordeling effecten van natuurontwikkeling

Bos en houtproductie	Beoordeling
landschap	-
bodem	-
cultuurhistorie en archeologie	0 (+)

(..) beoordeling in vergelijking met alleen het vigerende bestemmingsplan

6.7 Recreatie

6.7.1 Uitbreiding van enkele verblijfsrecreatieterreinen

In paragraaf 4.5 is beschreven, dat voor enkele verblijfsrecreatieterreinen een beperkte uitbreiding wordt opgenomen in het voorgenomen bestemmingsplan.

Het gaat hier om beperkte uitbreidingen. De terreinen te Nieuw Balinge, Beilen en Drijber liggen in open agrarisch gebied. Uitbreiding van de oppervlakte zal hier een aanpassing van de bestaande landschappelijke inpassing nodig maken. Daarmee rekening houdend, worden er praktisch geen landschappelijke effecten verwacht. Deze campings liggen in de nabijheid van bos- en natuurgebieden, maar zijn niet door een recreatieve padenstructuur (wandel-en fietspaden) daar rechtstreeks mee verbonden. Lokale effecten door het benutten van natuur- en bosgebieden door recreanten die op deze campings verblijven, worden daarom niet verwacht. Het recreatieve gebruik gaat op in het bestaande gebruik van de natuur- en bosgebieden en voegt daar vrijwel niets aan toe. Het gebied te Hooghalen ligt in bosgebieden die deel uitmaken van de EHS. Het gebied te Spier grenst aan de EHS. Hier is compensatie van verlies aan natuurwaarden reeds overeengekomen. Er worden daarom geen effecten verwacht.

Het natuurkampeerterrein De Voschheugte grenst aan het Natura 2000-gebied Mantingerzand. Het gaat hier om een beperkte ontwikkeling van een bestaand natuurkampeerterrein, in samenwerking met Natuurmonumenten. Het terreintje ligt bij een bestaande horecavoorziening. Gezien de beperkte ontwikkeling, worden hiervan geen effecten verwacht.

In de Passende beoordeling is een screening uitgevoerd om na te gaan of effecten op Natura 2010 gebieden kunnen worden verwacht. Dit blijkt niet het geval te zijn.

Het geheel overziende, wordt geconcludeerd dat de voorgenomen uitbreidingen praktisch geen effecten op het landschap en op natuurwaarden zullen hebben.

6.7.2 Ruimte voor ontwikkelingen (bij afwijking of wijziging van de geldende bestemming)

Ten opzichte van de geldende bestemmingsplannen voorziet het nieuwe bestemmingsplan samengevat in de volgende ruimte voor ontwikkelingen:

- geen grens aan het aantal kampeereenheden op een kleinschalig terrein, maar de mogelijkheid is wel aan voorwaarden gebonden op het gebied van landschap, natuur en hinder voor de omgeving.
- wijzigingsbevoegdheid van kleinschalig terrein naar volwaardig terrein (dat dan ook groter mag zijn: de 1 ha voor het kleinschalige terrein is dan de minimale oppervlakte, in plaats van de maximale)
- 'verstening' van kampeerterrinen door mogelijkheden voor vergunningvrije bouwwerken en door de vrijstellingsmogelijkheid voor omzetting naar een bungalowterrein
- Ruimte voor horeca en sport- en spelvoorzieningen op recreatieterreinen (op alle typen terreinen met recreatieve hoofdbestemming, bij kleinschalige recreatie alleen een zeer beperkte mogelijkheid voor horeca), het gaat om een nevenfunctie, maar deze hoeft niet alleen voor gasten van het verblijfsrecreatieterrein bedoeld te zijn
- toestaan van kamperen op bungalowterreinen ('zwaarder = lichter" principe: de zwaardere bestemming impliceert 'automatisch' de lichtere).

Voor een vrijstelling dan wel afwijking van de bestemming moet worden voldaan aan voorwaarden en is een afweging nodig op grond van meerdere aspecten. Zo is in het algemeen landschappelijke inpassing is verplicht. De voorwaarden bepalen verder dat geen onevenredige afbreuk mag worden gedaan aan de milieusituatie. Dit betreft onder meer de kans op hinder, de verkeerssituatie en gevolgen voor het landschap en voor de natuur. Dit houdt onder meer in dat er zonodig maatregelen moeten worden getroffen waardoor er, gelet op de instandhoudingsdoelstelling, geen significante gevolgen zullen optreden op Natura 2000-gebieden.

Effecten op het landschap

Gelet op deze voorwaarden, worden per concreet geval geen aanmerkelijke effecten op het landschap verwacht. Doordat de ontwikkelingsmogelijkheden zich overal in het agrarische gebied kunnen voordoen, is echter niet uitgesloten dat er in zijn totaliteit wel effect optreedt op het landschap, bijvoorbeeld door plaatselijke verdichting binnen open ruimten en toename van bebouwing. De mate waarin dit mogelijk is, is overigens wel beperkt: gelet op de beperkte markt vraag, ligt het niet voor de hand dat het met de ruimte in het bestemmingsplan een omvangrijke ontwikkeling in gang wordt gezet. Met name door het samenhangend effect van meerdere initiatieven in een bepaald landschap is enig landschappelijk effect (enigszins negatief, score 0/-) echter niet uitgesloten.

Effecten op de waterhuishouding

Vooral bij uitbreiding van de bebouwing kan er zeer lokaal ook enige invloed op de waterhuishouding optreden, maar in de praktijk zal dit - door de koppeling van bouwactiviteiten aan de Watertoets - naar verwachting niet optreden.

Effecten op natuur

De mogelijkheden zullen niet leiden tot ruimtegebruik in bos- en natuurgebieden. Afhankelijk van de locatie, kunnen de ruimere mogelijkheden door verkeersaantrekkende werking (ten gevolge van dagrecreatief gebruik), mogelijk meer bezoekers in het zomerseizoen (bijv. ten gevolge van het 'zwaarder=lichter' principe) en door meer activiteiten op het terrein (overdag en in de avondperiode) mogelijk wel leiden tot verstoring van de natuur in de omgeving. Oorzaken van deze verstoring zijn dan bijvoorbeeld licht en geluid en een groter aantal kampeerders nabij natuurgebieden, die vervolgens de natuur in gaan.

De afweging van plannen ten opzichte van andere aspecten, waaronder natuur, kan er in principe toe leiden dat er toch enig effect op natuurwaarden buiten het terrein optreedt. Afhankelijk van de locatie van concrete projecten, kunnen negatieve effecten op de natuurwaarden van bos- en natuurgebieden daarom niet worden uitgesloten. Dit geldt in principe ook voor mogelijke effecten op Natura 2000-gebieden. De bepalingen in het bestemmingsplan leggen daarom een koppeling met de voorwaarde dat er geen significante effecten op de instandhoudingsdoelstellingen zullen optreden. Een licht negatief effect (score 0/-) op de natuur is op basis van het voorgaande niet uitgesloten.

Effecten op het woon-en leefmilieu

Ook wat dit betreft bevat het bestemmingsplan duidelijk beschermende bepalingen. Onevenredige effecten op het milieu, waaronder het woon-en leefmilieu, mogen niet optreden. Een licht negatief effect (score 0/-) is daarmee echter niet geheel uitgesloten.

6.7.3 Conclusie

Met name door de verruimde mogelijkheden bij wijziging of afwijking van het bestemmingsplan zijn enigszins negatieve milieueffecten van recreatieve ontwikkelingen niet uitgesloten. In de tabel hieronder is de score op de relevante aspecten opgenomen.

Conclusie: beoordeling effecten recreatie

ruimte voor recreatieve ontwikkelingen (bij wijziging of afwijking van het bestemmingsplan)	Beoordeling
landschap	0/-
water	0
natuur	0/-
woon- en leefmilieu	0/-

6.8 Overige ontwikkelingsmogelijkheden

Het ontwerp bestemmingsplan maakt diverse ontwikkelingen mogelijk. De voornaamste zijn opgenomen in de bovenstaande beoordelingen. In paragraaf 4.6 is beschreven dat het milieueffect van de overige ontwikkelingen, gezien hun aard en ontwikkelingsmogelijkheden beperkt is. Onderstaand zijn deze effecten, onder andere van landgoedontwikkeling, beoordeeld.

Landschap

In paragraaf 2.3.5 is ingegaan op de Nota 'Nieuwe Landgoederen in Drenthe' en de relatie daarvan met het voorgenomen bestemmingsplan. Voor de beoordeling van plannen voor nieuwe landschappen zal de gemeente ook het beeldkwaliteitsplan bij het voorgenomen bestemmingsplan als uitgangspunt nemen. De realisatie van nieuwe landgoederen kan positieve gevolgen hebben voor het landschap (visueel-ruimtelijk en cultuurhistorisch).

De ontwikkeling van nieuwe landgoederen is, onder de voorwaarden die het ontwerp bestemmingsplan en het beeldkwaliteitplan daaraan stellen positief (+) beoordeeld.

Bodem

- Gegeven de beperkte bescherming die het ontwerp bestemmingsplan biedt aan aardkundige en geomorfologische kenmerken en waarden, is enige negatieve invloed op bodem(waarden) niet uitgesloten, hetgeen enigszins negatief (0/-) beoordeeld is.

Archeologie

- De bescherming van archeologische waarden is door het gebruik van drie specifieke (waarde)bestemmingen, die de omgang met gronden met een archeologische (verwachtings)waarde regelen, helder en uitvoerig geregeld. Onderscheid is gemaakt naar gebieden met middelhoge of hogere archeologische verwachtingswaarde en archeologische monumenten. Er is gebruik gemaakt van gedetailleerde informatie uit nader onderzoek van de gemeente Midden-Drenthe.

Effecten op archeologische waarden zijn hiermee zowel ten opzichte van het vigerende bestemmingsplan als ten opzichte van de autonome situatie (het vigerende beleid) positief (+) beoordeeld.

Natuur

- De realisatie van nieuwe landgoederen kan in het algemeen bijdragen aan natuurwaarden, en in het bijzonder de realisatie van ecologische verbindingzones bevorderen;
- In stilte gebieden zijn op basis van de daar geldende omgevingsvergunningen en het strijdig gebruik geen mogelijkheden voor versturende activiteiten en landgoedontwikkeling. De ontwikkeling van landgoederen heeft geen effect op stiltegebieden en zal niet leiden tot verstoring.

Overige ontwikkelingsmogelijkheden - de landgoederen - dragen positief bij aan de ontwikkeling van ecologische relaties. Dit is enigszins positief beoordeeld (0/+).

Conclusie; effecten van overige ontwikkelingen

Overige ontwikkelingen	Beoordeling
landschap	+
bodem	0/-
archeologie	+
natuur	0/+

(..) beoordeling in vergelijking met alleen het vigerende bestemmingsplan

7 Conclusies en aanbevelingen

Op grond van de informatie in de voorgaande hoofdstukken kunnen de volgende conclusies en aanbevelingen worden geformuleerd:

- Bij de effectbeschrijving is naar voren gekomen, dat het voorgenomen bestemmingsplan effecten op bodemkundige en geomorfologische waarden veelal niet uitsluit. Vanwege het belang hiervan voor zowel het landschap als de ontwikkelingsmogelijkheden van de natuur (in gebieden waarin een wijziging naar de bestemming 'natuur' mogelijk is), verdient dit nadere aandacht;
- Bij diverse punten is naar voren gekomen dat de te verwachten effecten sterk afhankelijk zullen zijn van de wijze waarop bij vervolgbesluiten (op een meer gedetailleerd niveau) wordt omgegaan met te beschermen waarden op het gebied van natuur, landschap, cultuurhistorie en archeologie. Aanbevolen wordt hieraan ten tijde van de uitvoering van het bestemmingsplan specifiek aandacht te besteden;
- In de passende beoordeling die deel uitmaakt van dit plan-MER is op het niveau van het bestemmingsplan ingegaan op de mogelijke (cumulatieve) effecten van de ontwikkelingsmogelijkheden van de landbouw. Significant negatieve effecten van ammoniak vanuit de veehouderij op Natura 2000-gebieden in en nabij het grondgebied van de gemeente Midden-Drenthe zijn zonder nadere maatregelen niet op voorhand uit te sluiten. Doordat veehouderijbedrijven, indien er een effect kan zijn op de instandhoudingsdoelstellingen, een vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 nodig hebben, worden significante gevolgen van uitbreiding van bedrijven voorkomen. Mede op grond van de informatie in de scenariostudie is duidelijk, dat er diverse mogelijkheden zijn om aan deze voorwaarde te voldoen. Hieronder zijn de hoofdpunten samengevat:
 - In het rapport van Alterra is globaal ingegaan op de haalbaarheid van de maatregelen die in de studie in beschouwing zijn genomen. Het gaat in het algemeen op beschikbare technieken, bij de huidige stand van de techniek. Voor de melkrundveehouderij zijn nu echter nog geen geschikte emissie-arme stalsystemen of andere regelingen opgenomen in de Regeling ammoniak en veehouderij (Rav). De verwachting is wel dat dit op korte termijn zal gebeuren. Daarnaast kan met een mix van stalaanpassingen en andere maatregelen ook nu al verlaging van de stikstofemissies worden bereikt. Dit komt ook naar voren in het "Beleidskader Natura 2000 en stikstof voor veehouderijen" van de provincie Overijssel. Deze provincie heeft een commissie van deskundigen ingesteld die tot die tijd bedrijfsplannen beoordeelt. Het instellen van een dergelijke commissie zou ook in de gemeente Midden-Drenthe kunnen worden overwogen.
 - Het stimuleren van de maatregelen overeenkomstig "Bedreven Bedrijven", een substantieel positief effect kan hebben, indien voldoende agrariërs eraan meedoen. Dit leent zich echter niet voor opname in het ruimtelijk beleid (en het bestemmingsplan), maar wel kan worden overwogen dat de gemeente hierin, vanwege het belang voor de natuurwaarden in en buiten de gemeente, een actieve opstelling kiest.

Een beperktere benadering kan zijn om met name in de 1 km-zones rond Witterveld, Mantingerzand, Mantingerbos en Elperstroom dit te stimuleren. Hier is het effect van deze maatregel in termen van afname van de stikstofdepositie ten gevolge van de veehouderij het grootst.

- Zolang er (in de provincie Drenthe) nog geen sprake is van een Programmatische Aanpak Stikstof, is saldering tussen bedrijven geen optie. Gegeven de ligging ten opzichte van diverse Natura 2000-gebieden met habitats die (zeer) gevoelig zijn voor stikstofdepositie, is in Midden-Drenthe ook verplaatsing juridisch niet of hooguit zeer beperkt mogelijk.
- De mogelijkheden voor kleinschalige bosaanplant en houtteelt zouden, indien diverse initiatieven worden ontwikkeld in één landschappelijke eenheid, in hun onderlinge samenhang tot negatieve gevolgen voor het landschap kunnen leiden. De vraag, hoe dit te voorkomen, vraagt nader aandacht.
- Met name door de verruimde mogelijkheden bij wijziging of afwijking van het bestemmingsplan zijn enigszins negatieve milieueffecten van recreatieve ontwikkelingen niet uitgesloten. Dit betreft het landschap (met name door cumulatie van de effecten van meerdere ontwikkelingen binnen een landschappelijke eenheid), het woon-en leefmilieu en natuur (natuur-en bosgebieden, onder meer Natura-2000 gebieden). De bepalingen in het bestemmingsplan leggen daarom een koppeling met de voorwaarde dat er geen significante effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden mogen optreden.

8 Leemten in kennis en voorstel evaluatieprogramma

Evaluatie in verband met te beschermen en te ontwikkelen waarden

Zoals hiervoor reeds is aangegeven, kunnen effecten sterk afhankelijk zullen zijn van de wijze waarop bij vervolgbesluiten (op een meer gedetailleerd niveau) wordt omgegaan met te beschermen waarden op het gebied van natuur, landschap, cultuurhistorie en archeologie. Dat meer gedetailleerde niveau van besluiten betreft bijvoorbeeld:

- bouwvergunningen en omgevingsvergunningen (eventueel als onderdeel van omgevingsvergunningen), gerelateerd aan het afwegingskader dat uit het bestemmingsplan volgt en aan eisen van welstand;
- de wijze waarop agrarische bebouwing wordt ingepast in het perceel met bouwbestemming;
- de mogelijkheden die het plan biedt voor het slopen van voormalige bedrijfsbebouwing en dergelijke;
- de koppeling met de gemeentelijke kapverordeningen, en de mogelijkheden voor compensatie die daarin zijn voorzien;
- de wijze waarop bij concrete plannen wordt omgegaan met (te verwachten) archeologische waarden en cultuurhistorische elementen
- nadere passende beoordelingen bij uitbreiding van individuele agrarische bedrijven.

In de praktijk kan dit tot gevolg hebben, dat er een veelheid aan deelbeslissingen wordt genomen, maar dat het zicht op het totaal enigszins verdwijnt. Het is belangrijk om hiertoe regelmatig het feitelijke effect van de veranderingen in het gebied te evalueren.

Het tempo van de gewenste omvorming naar natuur ten behoeve van de EHS zal afhankelijk zijn van processen in de landbouw en beleid en stimuleringsmaatregelen van andere overheden (provincie, rijk). Door dit bij te houden, kan worden beoordeeld of aanvullend beleid gewenst is.

Voor de gevolgen voor landschap en cultuurhistorie, bijvoorbeeld op het schaalniveau van landschappelijke eenheden binnen de gemeente, is het ontwikkelen van een goede systematiek niet eenvoudig. De gemeente beraadt zich nog op mogelijkheden hiervoor en de haalbaarheid daarvan.

Literatuur:

Bureau Stek & Streek, 2009, Landschapsadvies Ontwerp Bestemmingsplan Buitengebied Gemeente Midden-Drenthe, Assen

Europese Habitatrichtlijn (1992), zie www.minlnv.nl

Europese Vogelrichtlijn (vastgesteld in 1979), zie www.minlnv.nl

Gemeente Midden-Drenthe, 2005, Nota van Uitgangspunten bestemmingsplan buitengebied Midden-Drenthe, Beilen

Gemeente Midden-Drenthe, 2006, Milieubeleidsplan Midden-Drenthe 2007-2010

Gemeente Midden-Drenthe, 2007, Nota 'Nieuwe Landgoederen in Midden-Drenthe', Beilen

Gemeente Midden-Drenthe, dec. 2007, Nota van Inspraak en Overleg, Beilen (zie www.middendrenthe.nl)

Gemeente Midden-Drenthe, 2008, Visie document Recreatie en Toerisme Gemeente Midden-Drenthe, Beilen

Grontmij, 2007, Waterbeleidsplan Midden-Drenthe), Assen (betreft gezamenlijk plan van gemeente Midden-Drenthe en Waterschap Reest en Wieden)

Hoefs et al., 2010, Berekeningen stikstofdepositie voor plan-MER gemeente Midden-Drenthe", Alterra, Wageningen

Infomil, 2007, *Handreiking bij Wet geurhinder en veehouderij*, door Senternovem, Den Haag

Ministerie van LNV, 2005, Natuurbeschermingswet 1998 (ingegaan in 2005), De Haag

Ministerie van LNV, 2007, *Spelregels EHS, Beleidskader voor compensatiebeginsel, EHS-saldobenadering en herbegrenzen EHS, Een gezamenlijke uitwerking van rijk en provincies*, Den Haag

Ministerie van LNV, 2007/2008, concept aanwijzingsbesluiten Natura 2000-gebieden, zie website www.minlnv.nl

Ministerie van LNV, 2008, *Taskforce Stikstof/ammoniak in relatie tot Natura 2000, een verkenning van oplossingsrichtingen*, Ministerie van LNV, Den Haag

Ministerie OC&W, LNV, VROM, Verkeer en Waterstaat, 1999, *Belvédère, beleidsnota over de relatie cultuurhistorie en ruimtelijke inrichting*, Den Haag

Ministerie OC&W, Herziene Monumentenwet 1988 (ingegaan in 2007), Den Haag

Ministerie van VROM, 2004. *Nota Ruimte, Ruimte voor Ontwikkeling*. Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu, Den Haag

Ministeries van VROM en van LNV, Wet ammoniak en veehouderij (WAV), 2002 (gewijzigd 2007), Den Haag

Ministerie van VROM, 2005 Besluit ammoniakemissie huisvesting veehouderij, Den Haag, zie ook www.infomil.nl

Ministerie van VROM, 2006, Wet geurhinder en veehouderij (Wgv), ingegaan 1 januari 2007, Den Haag

Ministerie van VROM, 2007 Wet milieubeheer, (wijziging ivm. luchtkwaliteit): Titel 5.2 Luchtkwaliteitseisen van de Wet milieubeheer (ingegaan op 15 november 2007), Den Haag

Nieuwland Advies, 2000, Landschapsbeleidsplan van de gemeente Midden-Drenthe, Wageningen

Planbureau voor de leefomgeving, 2009, Grootschalige Concentratiekaarten van Nederland, www.mnp.nl

Provincie Drenthe, 2004, Provinciale milieuverordening, Assen

Provincie Drenthe, 2008, Integraal gebiedsplan natuur- en landschapsdoelen in Drenthe (versie 2008), Assen

Provincie Drenthe, 2009, Natuurbeheerplan Drenthe versie 2009, Assen

Provincie Drenthe, 2010, Omgevingsvisie Drenthe, Assen

Vandertuuk B.V., 2004, Beleidscriteria Recreatie en Toerisme M Gemeente Midden-Drenthe, Beetsterzwaag

Waterschap Reest en Wieden, 2005, document 'Informatie Watertoets', Meppel

Internet:

www.infomil.nl

www.mnp.nl

www.natuurloket.nl

www.wetten.nl

www.kich.nl

www.minlnv.nl

www.middendrenthe.nl

Bijlage 1

Gevolgen van de raadpleging van instanties voor de reikwijdte en het detailniveau van het plan-MER

Geraadpleegde instanties

In het kader van de raadpleging van betrokken bestuursorganen over de reikwijdte en het detailniveau van het plan-MER zijn de volgende instanties schriftelijk uitgenodigd om te reageren op de Notitie Reikwijdte en Detailniveau¹³:

- Gedeputeerde Staten van de Provincie Drenthe,
- Gedeputeerde Staten van de Provincie Friesland,
- Provinciale Planologische Commissie (Drenthe),
- Waterschap Reest en Wieden,
- Waterschap Hunze en Aa's,
- Waterschap Noorderzijlvest,
- Waterschap Velt en Vecht,
- Rijkswaterstaat,
- Regionale directie Noord van LNV,
- VROM inspectie, regio Noord,
- Rijksdienst voor archeologie, cultuurlandschap en monumenten (RACM),
- B&W van de gemeente Assen,
- B&W van de gemeente Aa en Hunze,
- B&W van de gemeente Coevorden,
- B&W van de gemeente Westerveld,
- B&W van de gemeente Hoogeveen,
- B&W van de gemeente Noorderveld,
- B&W van de gemeente Ooststellingwerf.

In aanvulling hierop zijn ook de volgende maatschappelijke organisaties geraadpleegd:

- Dorpenoverleg Midden-Drenthe
- LTO-Noord
- GOC Midden-Drenthe
- Staatsbosbeheer
- Recron
- Vereniging Natuurmonumenten
- Stichting het Drents Landschap
- Provinciale Milieufederatie
- Stichting Natuur- en milieugroep Midden-Drenthe
- IVN Midden-Drenthe
- VTRB

Deze organisaties zijn vooraf uitgenodigd om in een overleg naar voren te brengen welke punten vanuit hun optiek in het plan-MER aandacht verdienen. In vervolg daarop zijn ze schriftelijk uitgenodigd om hun reactie te geven op de Notitie Reikwijdte en Detailniveau.

1. ¹³ "Plan-m.e.r.Bestemmingsplan Buitengebied Gemeente Midden-Drenthe. Notitie Reikwijdte en Detailniveau", januari 2009

Ontvangen reacties

Naar aanleiding van de schriftelijke uitnodiging hebben de volgende instanties een reactie ingebracht:

nr. reactie	instantie	adres	ontvangstdatum reactie
1	Gemeente Assen	Postbus 30018 9400 RA Assen	16 februari 2009
2	Provincie Fryslân	Postbus 20120 8900 HM Leeuwarden	18 februari 2009
3	Waterschap Reest en Wieden	Postbus 120 7940 AC Meppel	20 februari 2009
4	Gemeente Noordenveld	Postbus 109 9300 AC Roden	23 februari 2009
5	LTO Noord	Postbus 186 9200 AD Drachten	3 maart 2009
6	VROM-Inspectie	Postbus 30020 9700 RM Groningen	5 maart 2009
7	Waterschap Hunze en Aa's	Postbus 195 9640 AD Veendam	18 maart 2009
8	Dorpenoverleg Midden-Drenthe	Postbus 57 9410 AB Beilen	18 maart 2009
9	Waterschap Noorderzijlvest	Postbus 18 9700 AA Groningen	24 maart 2009

In het navolgende wordt beschreven, op welke wijze de ingebrachte reacties in acht zijn genomen.

Voorafgaand aan de behandeling per reactie wordt hieronder eerst ingegaan op de relatie van het plan-MER met de beoordeling van mogelijke effecten op Natura 2000-gebieden in en in de omgeving van het plangebied. Dit omdat voortschrijdend inzicht ertoe heeft geleid dat deze problematiek anders is benaderd dan in de Notitie Reikwijdte en Detailniveau.

Relatie met Natura-2000-gebieden en Natuurbeschermingswet

In de Notitie Reikwijdte en Detailniveau is het resultaat verwerkt van de Voortoets die is uitgevoerd om na te gaan of het bestemmingsplan gevolgen kan hebben voor de Natura 2000-gebieden in de omgeving. Daarbij is geconcludeerd dat een afstemmingsbepaling in het bestemmingsplan ervoor zorgt dat significant negatieve gevolgen worden voorkómen. De voortoets signaleert verder enkele punten die nader aandacht verdienen. De provincie Fryslân onderschrijft voor de Natura 2000-gebieden Fochtelooërveen en Drents Fries Wold de benadering in de Notitie Reikwijdte en Detailniveau. De gemeente Noordenveld gaat er van uit dat op deze wijze de natuurwaarden van het Fochtelooërveen worden gewaarborgd.

Ondertussen heeft voortschrijdend inzicht bij de gemeente tot de conclusie geleid dat significante negatieve gevolgen niet op voorhand kunnen worden uitgesloten, en dat daarom een 'passende beoordeling' nodig is op grond van de Natuurbeschermingswet 1998. Deze passende beoordeling maakt deel uit van het plan-MER. Nu er een passende beoordeling is uitgevoerd, is de voortoets niet meer relevant en vervallen als onderbouwing van de besluitvorming. Voor nadere informatie wordt naar de passende beoordeling verwezen en naar de verwerking van de resultaten in de hoofdtekst van het plan-MER.

Bespreking van de ingebrachte reacties

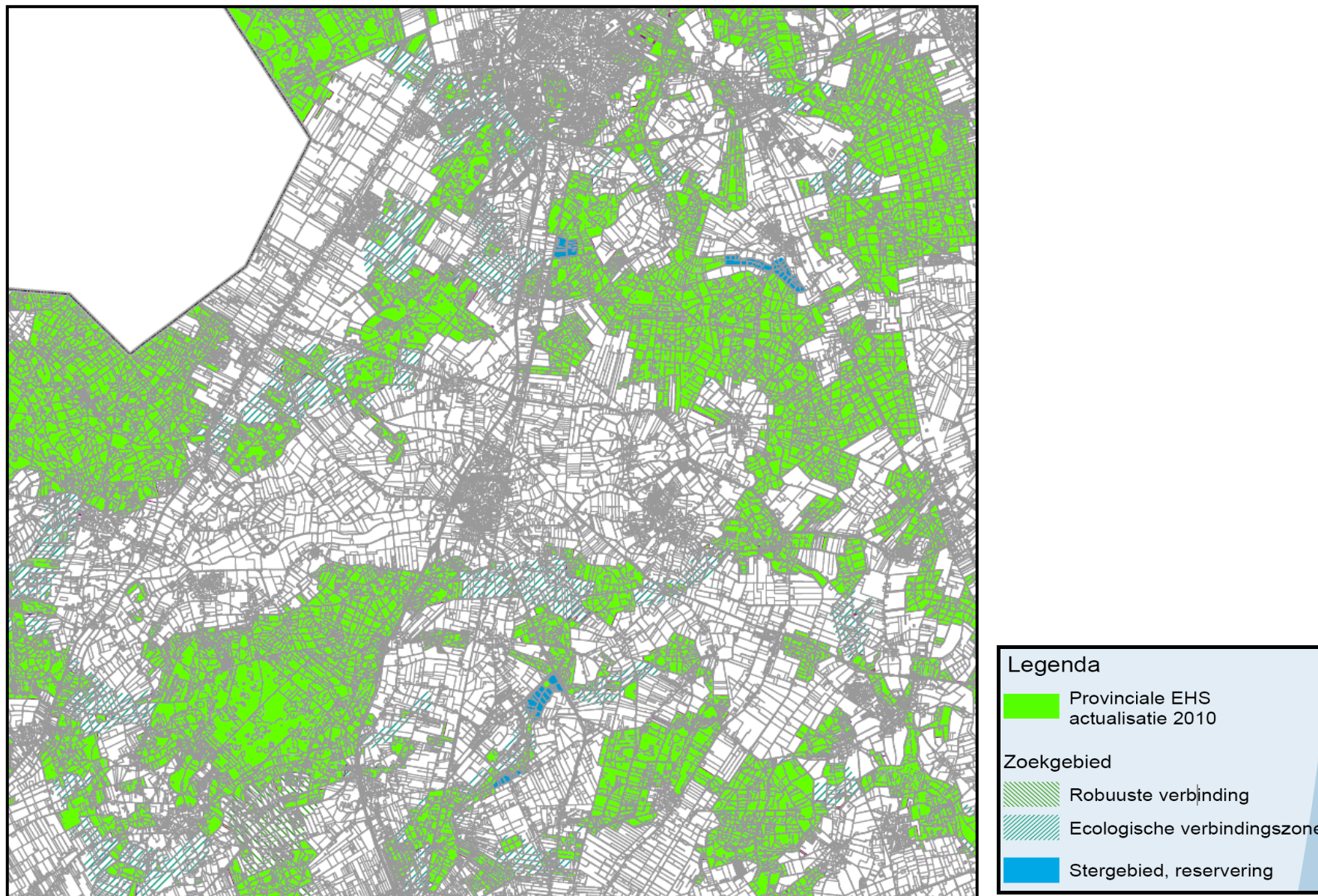
nr.	instantie en reactie	Beantwoording
1	<p><i>Gemeente Assen</i> vraagt speciale aandacht voor de externe werking van het Natura 2000-gebied Fochtelooërveen</p> <p>vraagt speciale aandacht voor de aanleg van een ecologische verbindingzone tussen het Fochtelooërveen en het Wittterveld</p> <p>vraagt speciale aandacht voor de geluidszone van het TT circuit</p>	<p>Dit is in de passende beoordeling in acht genomen.</p> <p>In het ontwerp bestemmingsplan zijn de ecologische verbindingzones niet ruimtelijk uitgewerkt. Daarvoor zijn de plannen nog te weinig concreet. Er is wel een wijzigingsmogelijkheid opgenomen, waardoor omvorming naar natuur onder voorwaarden mogelijk is. Deze is aangegeven in het bestemmingsplan</p>
2	<p><i>Provincie Fryslân</i> Geen opmerkingen met betrekking tot de Natura 2000-gebieden Fochtelooërveen en Drents Fries Wold</p>	<p>Zie het voorgaande omtrent de relatie met Natura 2000 en de Natuurbeschermingswet</p>
3	<p><i>Waterschap Reest en Wieden</i> Akkoord met aandacht voor water in relatie tot agrarische ontwikkelingsmogelijkheden en in relatie tot functiewijziging naar natuur (zie Notitie Reikwijdte en Detailniveau, hoofdstuk 6) Hoe verhoudt het plan-MER zich tot het voorontwerp bestemmingsplan dat reeds is opgesteld? Vraagt specifiek aandacht voor het aspect waterkwantiteit in relatie tot agrarische ontwikkelingsmogelijkheden in beekdalgebieden</p>	<p>Mee eens</p> <p>De bevindingen van het plan-MER kunnen doorwerken in het ontwerp bestemmingsplan en/of de besluitvorming over het plan. In het plan-MER zal hier op worden ingegaan.</p> <p>Het bestemmingsplan staat de berging van water, bijvoorbeeld bij extreme regelval, en het ontwikkelen van nieuwe mogelijkheden hiervoor niet in de weg. Het bestemmingsplan is echter niet het kader waarin plannen hiervoor worden ontwikkeld. In het algemeen heeft het bestemmingsplan geen directe gevolgen voor de waterhuishouding, het bevat ook geen specifieke regelingen hiervoor. In de beekdalen worden kapitaalsintensieve functies en nieuwe bebouwing vermeden. Hiermee wordt ondermeer voorkomen dat er door dergelijke ontwikkelingen extra eisen ontstaan voor de waterhuishouding.</p>
4	<p><i>Gemeente Noordenveld</i> Voor de gemeente Noordenveld is met name de relatie van het plan-MER met het Natura 2000-gebied Fochtelooërveen van belang</p>	<p>Zie het voorgaande omtrent de relatie met Natura 2000 en de Natuurbeschermingswet</p>
5	<p><i>LTO Noord</i> Voorkomen moet worden dat de uitkomsten van het plan-MER leiden tot ruimtelijke keuzen die de ontwikkeling van de agrarische sector frustreren</p> <p>LTO acht het van belang geen diepgaande analyses te maken van dingen die niet van wezenlijk belang zijn voor de</p>	<p>Het plan-MER is een onderbouwend document dat milieu-informatie verstrekt ten behoeve van de ontwikkeling van het ontwerp bestemmingsplan en voor de besluitvorming. Het plan-MER zelf kan wel aanbevelingen bevatten, maar doet geen keuzen.</p> <p>De gemeente onderschrijft dit.</p>

nr.	instantie en reactie	Beantwoording
	<p>besluitvorming</p> <p>LTO pleit voor een afgewogen interpretatie van de uitkomsten van het plan-MER. Deze moet gericht zijn op de vraag wat ruimtelijk relevant is en op de planhorizon van het bestemmingsplan. Daarbij moet rekening worden gehouden met het relatieve aandeel van verschillende sectoren voor te beschouwen milieueffecten. Het agrarische cultuurlandschap zal zich blijven ontwikkelen en niet elke verandering hoeft als negatief te worden beschouwd</p> <p>LTO pleit voor aandacht voor generiek beleid en generieke regelgeving die op activiteiten in het landelijk gebied van toepassing is ter bescherming van milieu en natuur</p> <p>De suggestie dat tuinbouw en boomteelt zou leiden tot het inwaaien van gewasbeschermingsmiddelen in naburige functies is niet gepast</p>	<p>De gemeente kan zich hier in grote lijnen vinden, met als kanttekening dat naast het relatieve aandeel van verschillende sectoren ook de absolute invloed van een sector op bepaalde milieuaspecten van belang kan zijn voor de afwegingen in het kader van het ontwerp bestemmingsplan en de besluitvorming.</p> <p>Dit zal in het plan-MER in acht worden genomen</p> <p>Dit onderdeel is in het plan-MER nader beschouwd. Gebleken is dat het ontwerp bestemmingsplan geen extra gebruiksmogelijkheden regelt, ten opzichte van de bestaande agrarische gebruiksmogelijkheden. Het effect van het ontwerp bestemmingsplan is dus neutraal ten opzichte van de huidige situatie. Overigens is enige verspreiding van gewasbeschermingsmiddelen via de lucht, deels door de wind, een algemeen en goed gedocumenteerd verschijnsel.</p> <p>Bij de tekst in de Notitie Reikwijdte en Detailniveau was vooral gedacht aan fruitteelt, een teeltvorm die wat dit betreft wel speciaal aandacht verdient. Bij nadere beschouwing is echter gebleken dat dit niet is bedoeld.</p>
6	<p><i>VROM-Inspectie</i></p> <p>Verwezen wordt naar de gecoördineerde rijksreactie op het voorontwerp bestemmingsplan Buitengebied. Het verdient de voorkeur om de driedeling historisch landschap, archeologie en historische (stede)bouw te hanteren, in plaats van 'landschap, cultuurhistorie en archeologie'</p>	<p>Deze is beantwoord in de 'Nota van Inspraak en Overleg'</p> <p>In het plan-MER wordt de terminologie in de Notitie Reikwijdte en Detailniveau aangehouden. Hiermee wordt aangesloten bij bestaande informatie en het ontwerp bestemmingsplan. De gebruikte criteria dekken de voorgestelde driedeling en besteden daarnaast aandacht aan de visueel-ruimtelijke karakteristiek van het landschap.</p>
7	<p><i>Waterschap Hunze en Aa's</i></p> <p>Om hydrologische redenen is het niet gewenst dat in beekdalen graslanden worden omgezet in akkerbouwgronden. Het waterschap pleit ervoor om in het bestemmingsplan de benodigde bepalingen op te nemen om negatieve effecten op de hydrologie van Natura 2000-gebieden te voorkomen</p>	<p>Zie het betreffende commentaar bij reactie 3 (Waterschap Reest en Wieden).</p> <p>Dit is in het algemeen gebeurd door de opname van hydrologische beschermingszones in het ontwerp bestemmingsplan. In het plan-MER en de passende beoordeling wordt erop gewezen, dat bij het Natura 2000-gebied Drentse Aa deze zone ontbreekt, terwijl de habitattypen waarvoor het gebied is aangewezen wel gevoelig zijn voor (geo)hydrologische invloeden.</p>

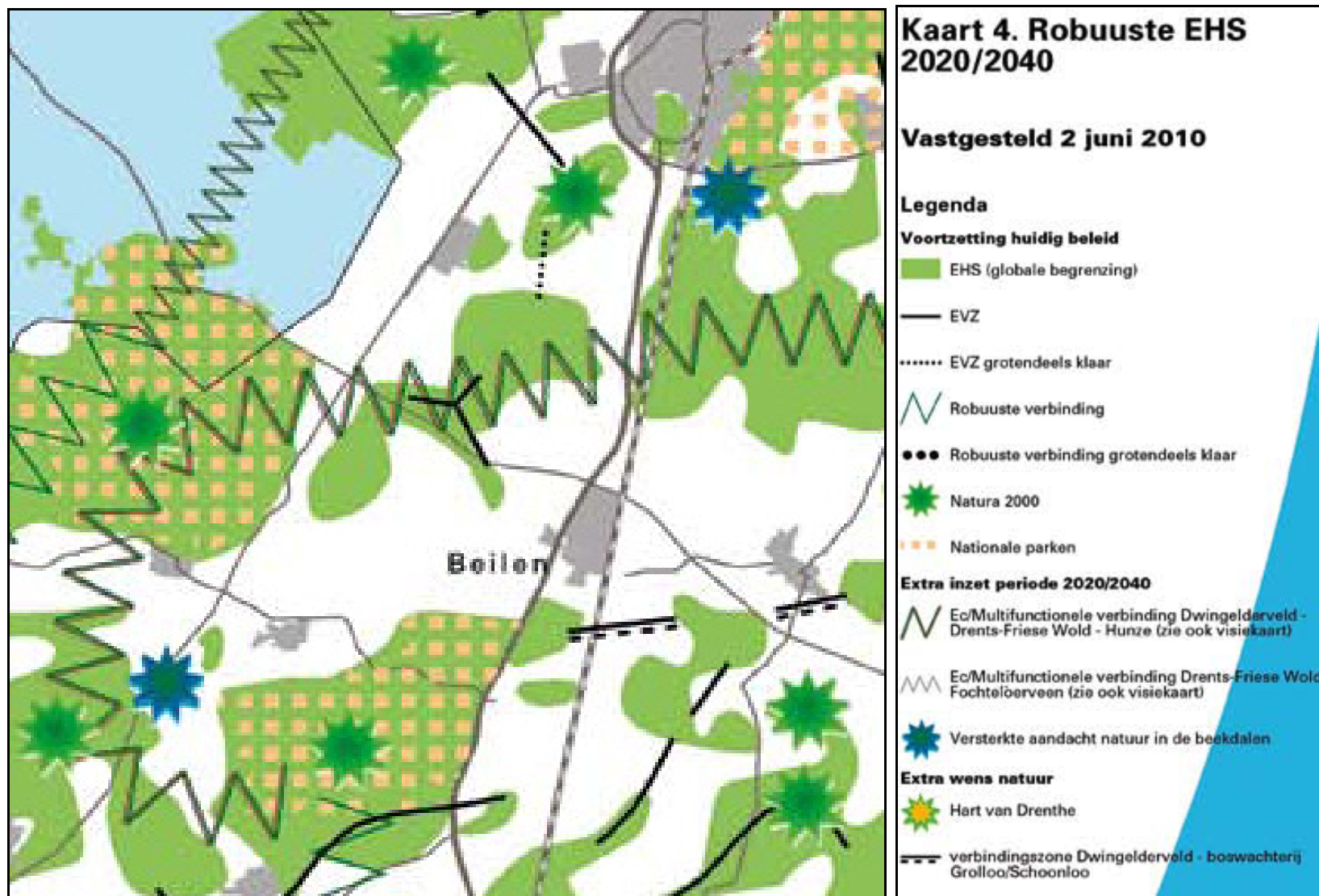
nr.	instantie en reactie	Beantwoording
8	<p><i>Dorpenoverleg Midden-Drenthe</i></p> <p>Voor de leefbaarheid van de kleine kernen is het van belang dat bestaande bedrijvigheid zich kan blijven ontwikkelen naar standaard van de moderne tijd.</p> <p>Naamgeving: om verwarring te voorkomen wordt aangeraden “Mantingerbos” te vervangen door “Mantingerbos en -weiden”, en “Mantingerzand” te vervangen door “Mantingerveld”.</p> <p>Aandachtspunt is de leesbaarheid van beleidsstukken, en dat het een begrijpelijk verhaal is dat slechts voor één uitleg vatbaar is.</p>	<p>Dit standpunt wordt door de gemeente onderschreven.</p> <p>De naamgeving is overeenkomstig de ontwerp aanwijzingsbesluiten als Natura 2000-gebied en is daarom gehandhaafd.</p> <p>De gemeente onderschrijft dit.</p>
Opmerkingen per pagina bij de tekst van de Notitie Reikwijdte en Detailniveau		
	<p>p. 10, par. 2.4 Wat wordt bedoeld met ‘leemten in kennis’ ?</p> <p>p. 1, par 3.1 Eerste alinea: slaat ‘deze laatste functie’ terug op landbouw of op landschap?</p> <p>Laatste alinea: ook de bestemmingen bos en natuur worden opgenomen. Wat houdt dit in voor het bestemmingsplan?</p> <p>p. 15: Kloppen de gegevens: 16ha voor graasdier?</p> <p>Valt lelieteelt ook onder tuinbouw?</p>	<p>In het plan-MER dient te worden aangegeven of kennis en informatie ontbreekt, die van belang is voor de besluitvorming over het bestemmingsplan.</p> <p>Bedoeld is dat in het bestemmingsplan de bescherming van het landschap planologisch wordt geregeld.</p> <p>Voor bestaande bossen wordt de bestemming Natuur voorgesteld. Voor de (twee) gebieden in het ontwerp bestemmingsplan, waar de aanleg van permanent bos middels een wijzigingsbevoegdheid mogelijk wordt gemaakt, geldt eveneens dat deze permanente bossen dan de bestemming natuur zullen krijgen.</p> <p>De gegevens omtrent de gemiddelde bedrijfsoppervlakte van agrarische bedrijven zullen worden gecontroleerd.</p> <p>In het ontwerp bestemmingsplan wordt geen onderscheid gemaakt in het gebruik van gronden voor akkerbouw en vormen van intensieve (vollegronds-)teelten, waaronder ook lelieteelt kan worden gerekend. Dit is in overeenstemming met het huidige beleid en de huidige gebruiksmogelijkheden.</p> <p>De bestemming als tuinbouwbedrijf heeft in het ontwerp bestemmingsplan betrekking op de functie van het bouwperceel, dus de kavel met gebouwde voorzieningen, en niet op het gebruik van gronden voor akkerbouw dan wel andere teelten, zoals vollegronds groenteteelt.</p>
	<p>p. 16 Omtrent intensieve veehouderijbedrijven wordt hier gesteld dat “ruimte (wordt) geboden voor continuïteit van bedrijven met perspectief” : hoe wordt “perspectief” hier gedefinieerd?</p>	<p>In het bestemmingsplan is, deels bij afwijking van de regels, een uitbreidingsmogelijkheid voorzien van bestaande bebouwde oppervlakte van bestaande intensieve bedrijven of bedrijven met intensieve neventak (dit zijn agrarische bedrijven met een grondgebonden agrarische hoofdtak). Voorwaarden voor een afwijking van de regels zijn ondermeer dat de uitbreiding nodig is ten behoeve van dierenwelzijn en/of ten behoeve van het realiseren of behouden van een volwaardige intensieve neventak dan wel volwaardig intensief bedrijf. De term 'met perspectief' betreft het criterium dat het moet gaan om volwaardige bedrijven dan wel een volwaardige neventak.</p>
	<p>p. 18 Opmerking bij aanwijzing van speciale beschermingszones: voor het</p>	<p>De terminologie in de notitie is hier mogelijk verwarrend. In de Notitie worden hier met de term "speciale</p>

nr.	instantie en reactie	Beantwoording
	<p>behoud van de leefbaarheid in het landelijk gebied en de kleine dorpen de keuze maken voor een naar binnen gekeerde buffer.</p> <p>p. 24 Laatste alinea: wijzigingsbevoegdheid naar bos en natuur mits passend in de cultuurhistorie van het landschap.</p>	<p>beschermingszones" geen bufferzones bedoeld, maar de gebieden die bescherming genieten op basis van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn. Deze worden nu aangeduid met de term 'Natura 2000-gebieden'. De status van deze gebieden houdt in, dat ook bij invloeden van buiten de mogelijke effecten op de gebieden in acht moeten worden genomen, en dat een passende beoordeling nodig is indien significant negatieve gevolgen op de habitattypen en soorten waarvoor het gebied is aangewezen, niet kunnen worden uitgesloten. In verband hiermee zijn om de Natura 2000-gebieden die gevoelig zijn voor hydrologische invloeden, zones van hydrologische beïnvloeding aangegeven. Deze zouden kunnen worden gezien als een vorm van bufferzone, maar ze leggen geen absolute beperkingen op. Binnen de zones dient van activiteiten die invloed kunnen hebben op de (grond-)waterhuishouding en grondwaterstroming te worden beoordeeld of ze negatieve gevolgen voor de betreffende Natura 2000-gebieden kunnen hebben. Het betreft dus geen verbod, maar een toetsing aan het beleid inzake de Natura 2000-gebieden.</p> <p>De vraag of een zonering / buffering binnen de gebieden van belang kan zijn om de aangewezen waarden te beschermen, zou in principe aan de orde kunnen komen in de beheerplannen die door de provincie en enkele beherende instanties worden opgesteld. Het bestemmingsplan biedt hiervoor niet het kader. Het ontwerp bestemmingsplan stelt voorwaarden die hier rekening mee houden</p>
9	<p><i>Waterschap Noorderzijlvest</i> In de Notitie Reikwijdte en Detailniveau zijn water en bodem niet genoemd bij de onderwerpen voor de effectbepaling natuurontwikkeling</p>	<p>Zie het betreffende commentaar bij reactie 3 (Waterschap Reest en Wieden).</p>

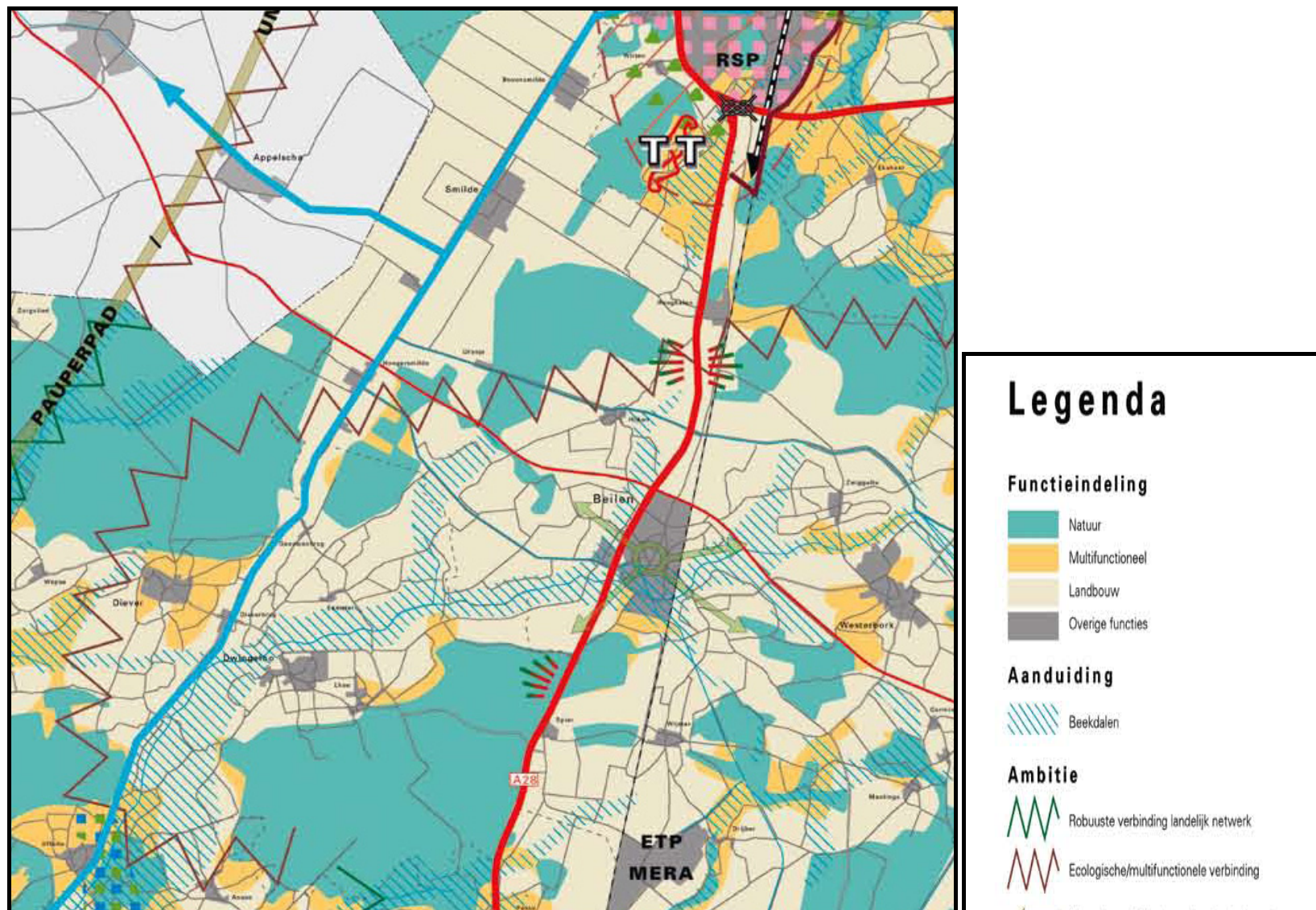
Bijlage 2: figuren

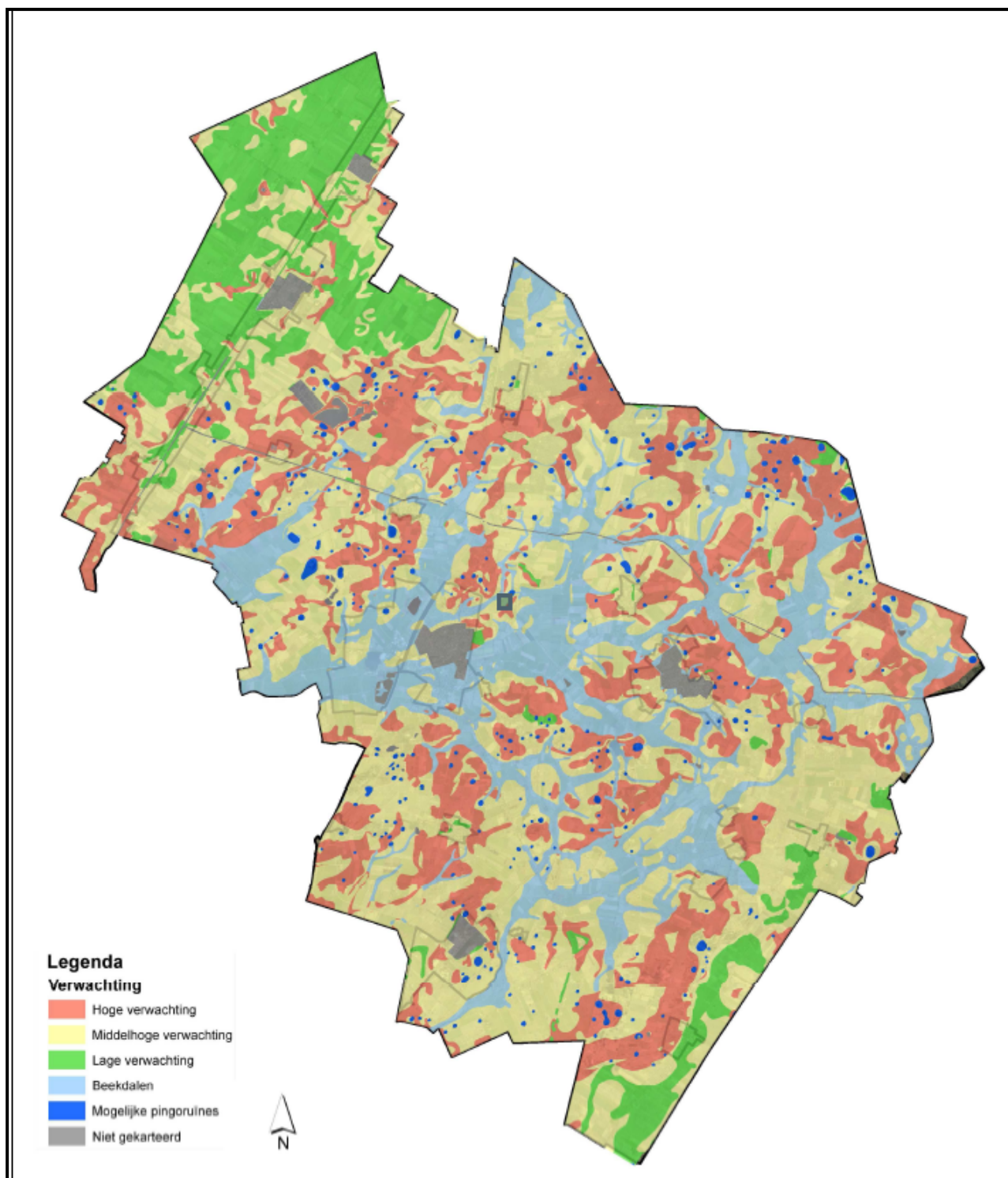
Figuur B.1.: kaart concretisering EHS (Bron: Ontwerp verordening ruimtelijk omgevingsbeleid, oktober 2010).

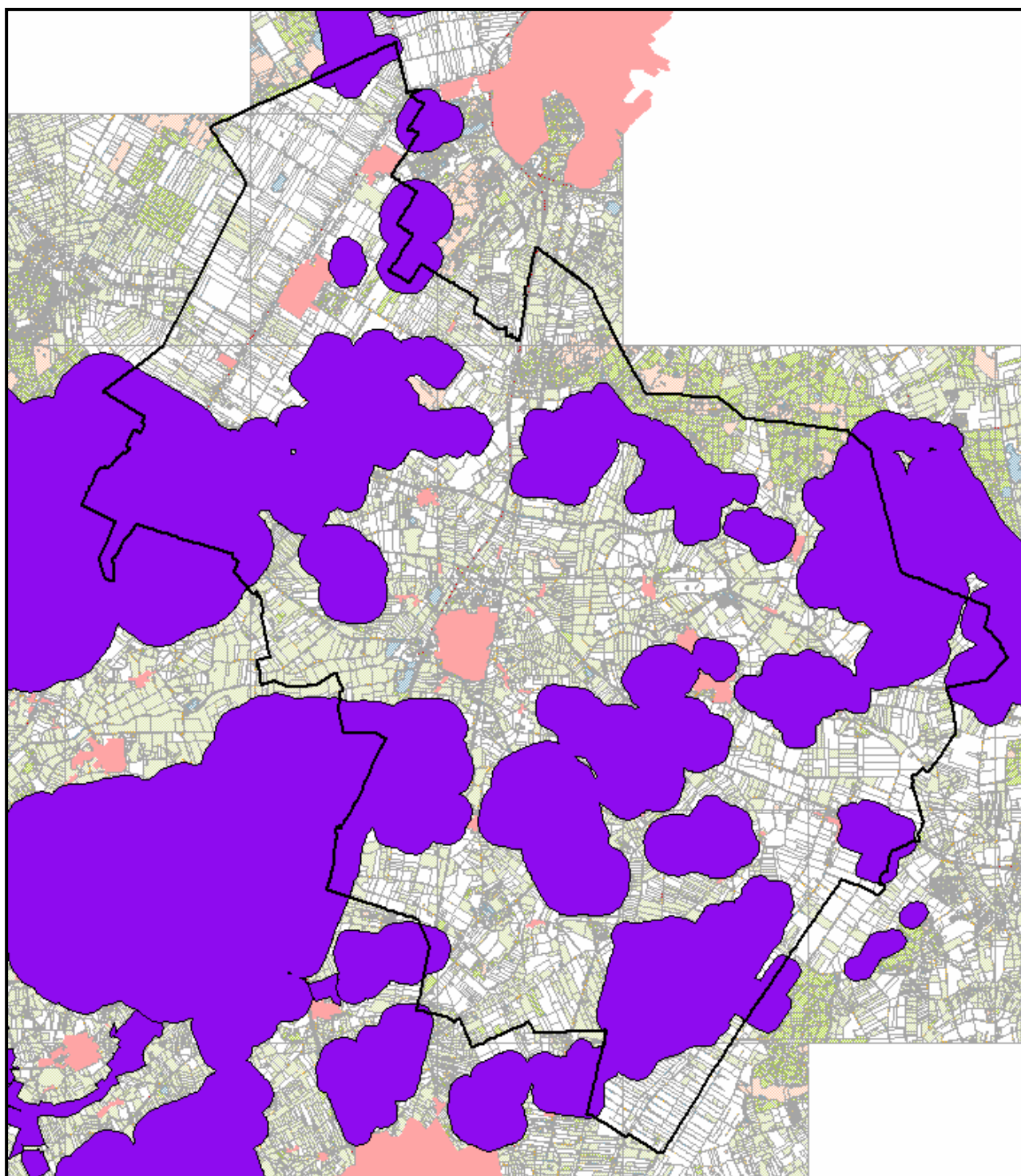
Figuur B.2.: Robuuste EHS (Bron: Omgevingsvisie provincie Drenthe, juni 2010).

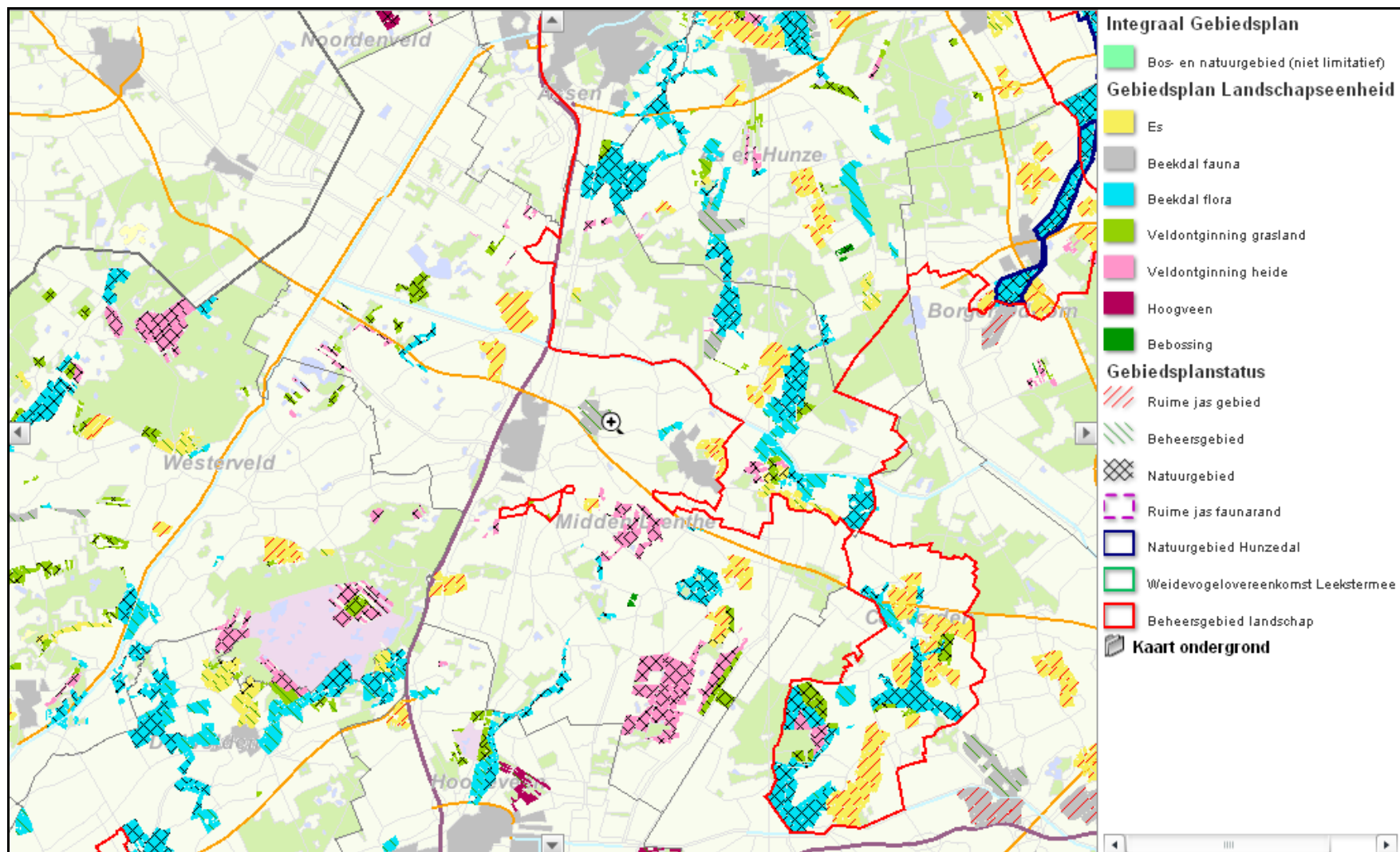
Figuur B.3: fragment visiekaart 2020 (Bron: Omgevingsvisie provincie Drenthe, juni 2010).

Figuur B.4.: Archeologische verwachtingskaart Midden-Drenthe (bestemmingsplan Buitengebied)

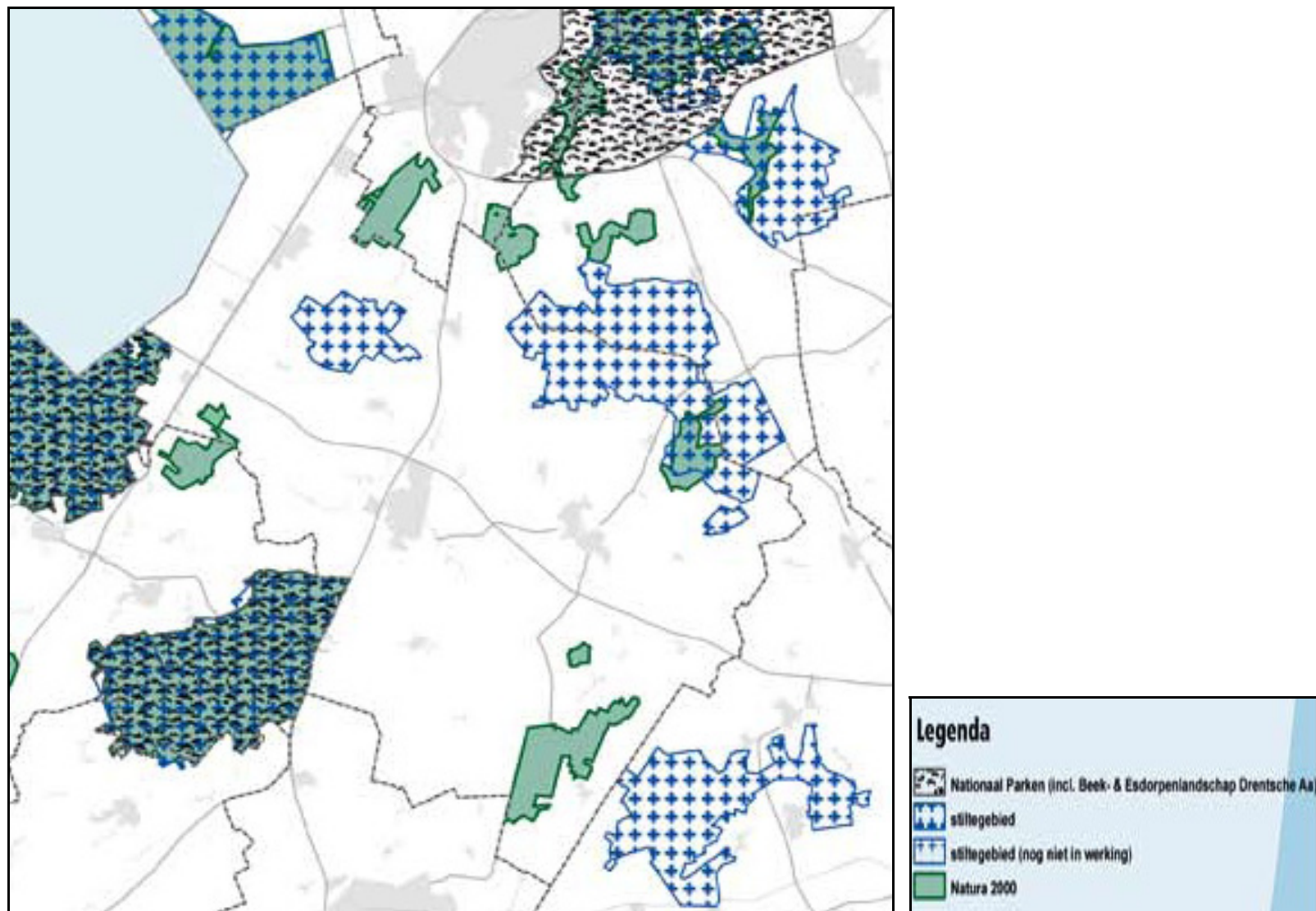

Figuur B.5.: Hydrologische beïnvloedingsgebieden (bron: Informatiedocument Watertoets, Waterschap Reest en Wieden)

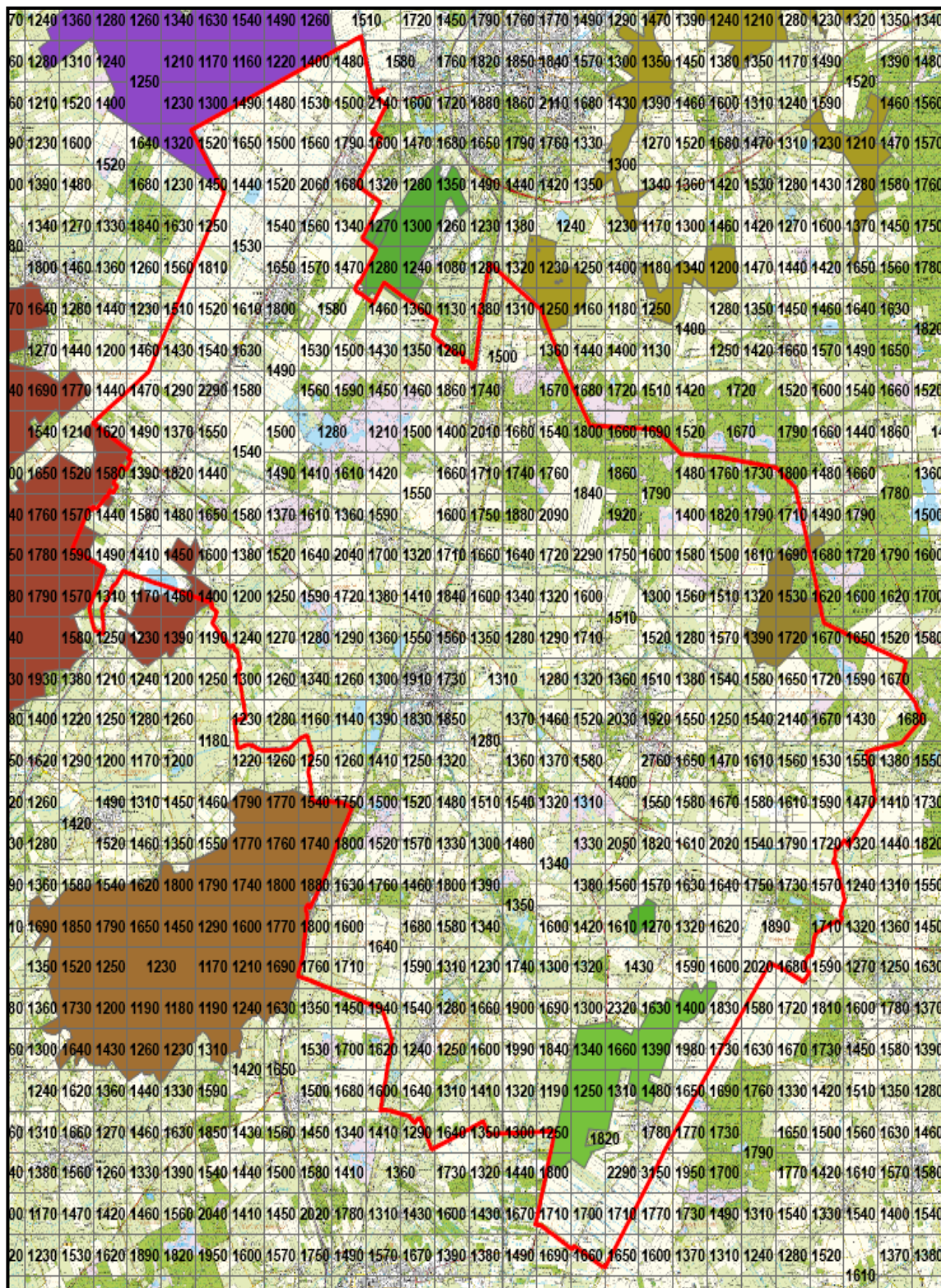

Figuur B.6: Kaart Integraal Gebiedsplan Natuur- en Landschapsdoelen in Drenthe (uitsnede)

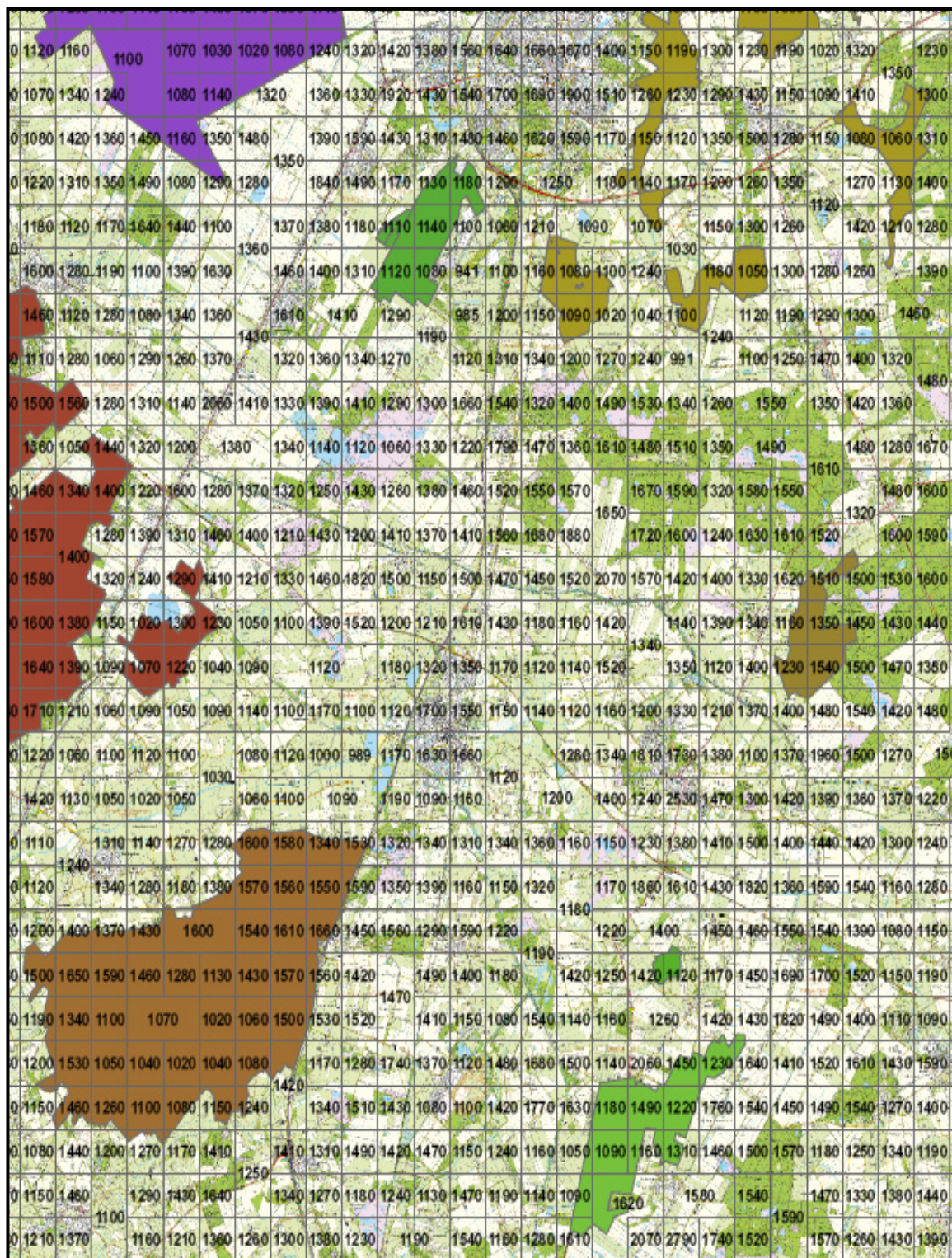
Opmerking: met het raster 'natuurgebied' zijn gebieden aangeduid waar een functieverandering naar natuur is voorzien.

Figuur B.7: kaart gebieden stilte en duisternis (Bron: Omgevingsvisie provincie Drenthe, juni 2010).

Figuur B.8.: achtergronddepositie stikstof 2010 (bron: Alterra)

Figuur B.9.: achtergronddepositie stikstof 2020 (bron: Alterra)

Bijlage 3:

Stelsel van omgevingsvergunningen voor bepaalde activiteiten (het uitvoeren van werken en werkzaamheden), strijdig gebruik en afwijkingsmogelijkheden in de bestemmingen Agrarisch met waarde I tot en met IV

3.a. stelsel van omgevingsvergunningen

Verboden zonder vergunning	Geldt in bestemming			
	Agrarisch met waarde I; Jonge veld- en veenontginningsgebieden	Agrarisch met waarde IV; Beekdalen (II) waarin herverkaveling heeft plaatsgevonden	Agrarisch met waarde II; Oude veld- ontginnings- gebieden (& Essen)	Agrarisch met waarde III; Beekdalen (I) met oorspronkelijke structuur
het kappen en/of rooien van bomen en/of houtgewas in de vorm van éénrijige beplanting langs landbouwgronden of schuilgelegenheid voor vee, niet zijnde bomen en/of houtgewas onderdeel uitmakend van een grondgebonden agrarische teelt	X	X	X	X aanpassing: vervang 'in de vorm van éénrijige beplanting' door: 'al dan niet aanwezig als éénrijige beplanting'
het aanplanten van bomen en/of houtgewas ten behoeve van éénrijige beplanting langs landbouwgronden of schuilgelegenheid voor vee	X	X	X	X
het aanplanten van bomen en/of houtgewas ten behoeve van bosaanplant tot een oppervlakte van ten hoogste 2 hectare	X	bosbouw, houtteelt en andere vormen van opgaande teelt zijn strijdig met de bestemming	X	bosbouw, houtteelt en andere vormen van opgaande teelt zijn strijdig met de bestemming
het wijzigen van het verkavelingspatroon door het dempen en/of graven van (erf)sloten en/of andere watergangen	X Toevoeging: en het aanbrengen van kunstwerken zoals	X	X	X

Verboden zonder vergunning	Geldt in bestemming			
	Agrarisch met waarde I; Jonge veld- en veenontginningsgebieden	Agrarisch met waarde IV; Beekdalen (II) waarin herverkaveling heeft plaatsgevonden	Agrarisch met waarde II; Oude veld- ontginnings- gebieden (& Essen)	Agrarisch met waarde III; Beekdalen (I) met oorspronkelijke structuur
	dammen en stuwen			
het aanleggen van aarden wallen	X	X	X	X
het scheuren en frezen van de zode ten behoeve van graslandverbetering en/of herinzaai voor de instandhouding van bloemrijk of anderszins waardevol grasland, indien de gronden op de kaart zijn voorzien van de aanduiding 'waardevol grasland'	X	X	X	X
het realiseren van stapstenen of onderdelen van een ecologische verbindingzones met een oppervlakte van niet meer dan 3 hectare;	X	X	-	X
het realiseren van een ecologische verbindingzone	-	-	X	-
het aanleggen van voorzieningen ten behoeve van het extensief dagrecreatief medegebruik en/of het educatief medegebruik	X	X	X	X
het aanleggen van fiets- en voetpaden	X	-	X	-
het aanleggen van ondergrondse, bovengrondse transport-, energie- en/of telecommunicatiekabels en/of -leidingen	X	X	X	X
het slopen van gebouwen, indien de gronden op de kaart zijn voorzien van de aanduiding 'karakteristiek'	X	-	X	X
het wijzigen van de grondsamenstelling en/of het aanbrengen van voorzieningen, waaronder afschermende materialen, ten behoeve van de aanleg van paardrijdbakken buiten het bouwvlak	X	X	X	- *
het aanbrengen van oppervlakteverharding en/of en of aanleg van verharde wegen en paden buiten het bouwvlak, m.u.v. maximaal twee in/uitritten met een breedte van 7 meter	X	X	X	- *
het verharden van onverharde of halfverharde wegen of paden buiten het bouwvlak	X	X	X	- *

* Binnen deze bestemming (Agrarisch met waarde III) zijn geen agrarische bouwvlakken aanwezig. Zodoende is deze omgevingsvergunning niet van toepassing.

Het stelsel is niet van toepassing op werken en werkzaamheden, die het normale onderhoud en/of het normale agrarische gebruik betreffen.

De omgevingsvergunningen kunnen slechts worden verleend indien geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de natuurlijke en landschappelijke waarden van de gebieden en de geomorfologische, cultuurhistorische en archeologische waarden. De aanleg van een ecologische verbindingzone moet passen binnen het beleid met betrekking tot de Ecologische Hoofdstructuur dan wel moet deze betrekking hebben op particulier natuurbeheer.

Een vergunning voor het slopen van karakteristieke gebouwen kan slechts worden verleend indien de karakteristieke hoofdvorm niet langer aanwezig is en niet zonder ingrijpende wijzigingen aan het pand kan worden hersteld, de karakteristieke hoofdvorm in redelijkheid niet is te handhaven, en/of het delen van het pand betreft, die op zichzelf niet als karakteristiek zijn aan te merken, en door sloop daarvan geen onevenredige aantasting van de karakteristieke hoofdvorm veroorzaken.

De vergunning voor de aanleg van paardrijdbakken kan slechts worden verleend, mits de paardrijdbakken uitsluitend binnen het aaneengesloten bouwvlak ten behoeve van het eigen hobbymatige gebruik worden aangelegd, de paardrijdbakken zoveel mogelijk uit het zicht van de openbare weg worden gesitueerd, er geen hinder (geur, geluid, licht en stof) wordt veroorzaakt voor nabijgelegen woningen van derden (minimale afstand 50 m tot een woonbestemmingsgrens), er geen onevenredige verstoring van het bodemarchief wordt veroorzaakt.

3.b: Strijdig gebruik

Omschrijving strijdig gebruik	Geldt in bestemming			
	Agrarisch met waarde I; Jonge veld- en veenontginningsgebieden	Agrarisch met waarde IV; Beekdalen (II) waarin herverkaveling heeft plaatsgevonden	Agrarisch met waarde II; Oude veld- ontginnings- gebieden (& Essen)	Agrarisch met waarde III; Beekdalen (I) met oorspronkelijke structuur
het opslaan van mest, hooibalen en/of andere agrarische producten buiten het aaneengesloten bouwvlak, met uitzondering van tijdelijke opslag van landbouwproducten (maximaal zes maanden per jaar)	X	X	X	X
het opslaan van agrarische producten binnen het aaneengesloten bouwvlak voor zover het gronden betreft die gelegen zijn voor (het verlengde van) de naar de weg gekeerde gevel (s) van een bedrijfswoning of, indien geen bedrijfswoning aanwezig is, het dichtst bij de weg gelegen bedrijfsgebouw	X	X	X	X
het opslaan van niet-agrarische producten en/of het stallen van auto's, caravans en boten anders dan in gebouwen	X	X	X	- *
het aanbrengen van oppervlakteverhardingen en/of de aanleg van wegen anders dan ten behoeve van het agrarisch gebruik	X	X	-	- *
het gebruik van de gronden en bouwwerken ten behoeve van niet-grondgebonden agrarische bedrijfsactiviteiten, tenzij de gronden op de kaart zijn voorzien van de aanduiding 'intensief veehouderijbedrijf' of 'grondgebonden agrarisch bedrijf met ondergeschikte intensieve tak	X	X	X	- *
het splitsen van een bedrijfswoning in meer dan één woning	X	X	X	- *
het gebruik van gronden en bouwwerken ten behoeve van detailhandel, anders dan de productiegebonden detailhandel in de vorm van de verkoop van eigen en streekeigen producten	X	X	X	- *
het gebruik van de gronden en bouwwerken ten behoeve van verblijfsrecreatieve doeleinden anders dan: 1. kleinschalig kamperen, waarbij niet meer dan 15	X	X hier wel en uitsluitend max. 3	X groeps- accommodatie is	- *

Omschrijving strijdig gebruik	Geldt in bestemming			
	Agrarisch met waarde I; Jonge veld- en veenontginningsgebieden	Agrarisch met waarde IV; Beekdalen (II) waarin herverkaveling heeft plaatsgevonden	Agrarisch met waarde II; Oude veld- ontginnings- gebieden (& Essen)	Agrarisch met waarde III; Beekdalen (I) met oorspronkelijke structuur
<p>kampeermiddelen op gronden met een minimale oppervlakte van 2.000 m² en maximaal 10.000 m² ten behoeve van het kamperen aansluitend op de bebouwing mogen worden geplaatst, het kamperen uitsluitend plaats mag vinden binnen de periode van 15 maart tot 1 november van elk jaar, het kampeerterrein minimaal 50 m van de perceelgrens van (bedrijfs)woningen en minimaal 500 m van de perceelgrens van het dichtstbijzijnde kampeerterrein gesitueerd moet zijn en er geen chalets, trekkershutten of stacaravans mogen worden geplaatst</p> <p>2. logiesverstrekking, waarbij niet meer dan 3 bed- and breakfaateenheden per agrarisch bedrijf mogen worden gevestigd</p> <p>3. een groepsaccommodatie waarbij de gronden op de kaart zijn voorzien van de aanduiding 'groepsaccommodatie'</p>		bed-en breakfast eenheden toegestaan	hier niet van toepassing	
<p>het gebruik van gedeelten van een bedrijfswoning, inclusief aan- en uitbouwen, en/of een bijgebouw bij de bedrijfswoning, voor de uitoefening van een aan-huis-verbonden beroep, indien:</p> <p>1. het beroep niet wordt uitgeoefend door één van de bewoners van de bedrijfswoning, waarbij één andere arbeidskracht ter plekke werkzaam mag zijn;</p> <p>2. de beroepsvloeroppervlakte in de bedrijfswoning meer bedraagt dan 30% van het vloeroppervlak van de bedrijfswoning;</p> <p>3. de beroepsvloeroppervlakte in een bijgebouw meer dan 45 m² bedraagt;</p> <p>4. parkeren niet op eigen erf plaatsvindt;</p> <p>5. detailhandel plaatsvindt anders dan productiegebonden</p>	X	X	X	- *

Omschrijving strijdig gebruik	Geldt in bestemming			
	Agrarisch met waarde I; Jonge veld- en veenontginningsgebieden	Agrarisch met waarde IV; Beekdalen (II) waarin herverkaveling heeft plaatsgevonden	Agrarisch met waarde II; Oude veld- ontginnings- gebieden (& Essen)	Agrarisch met waarde III; Beekdalen (I) met oorspronkelijke structuur
detailhandel				
het scheuren, frezen, ploegen, dan wel het omzetten en/of anderszins ingrijpend wijzigen van gronden anders dan ten behoeve van graslandverbetering en/of herinzaai voor de instandhouding van bloemrijk of anderszins waardevol grasland, indien de gronden op de kaart zijn voorzien van de aanduiding 'waardevol grasland'	X	X	X	X
het gebruik van de gronden ten behoeve van bosbouw, houtteelt of andere opgaande meerjarige teeltvormen	X 2)	X	X 2)	X
het aanplanten van bebossing en/of opgaande beplanting, groter dan 2 ha, indien de gronden op de kaart zijn voorzien van de aanduiding 'open gebieden'	X	X 3) (ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van agrarisch gebruik 'open gebieden'.)	X	-
Aanplant van bebossing op opgaande beplanting anders dan eenrijige beplanting langs bouwgronden, of schuilgelegenheid voor vee.	-	-	-	X
het diepploegen, mengwoelen of anderszins onomkeerbaar wijzigen van de bodemstructuur, indien de gronden op de kaart zijn voorzien van de aanduiding 'wijzigingsgebied 1'	-	X	-	X
de aanleg van paardenbakken buiten de aaneengesloten bouwvlakken	X	X	X	- Algeheel verbod op paardenbakken
aanleg van een ecologische verbindingzone met een oppervlak van 3 ha of meer	X	-	-	X

*) : Binnen deze bestemming (Agrarisch met waarde III) zijn geen agrarische bouwvlakken aanwezig. Zodoende is deze omgevingsvergunning niet van toepassing.
2) : In bepaalde gevallen is afwijking van de regels (door B&W) mogelijk. De afwijkingmogelijkheid is niet van toepassing op gronden die op de kaart zijn voorzien van de aanvullende 'Waarde'-bestemmingen
3) : Beplanting ten behoeve van schuilgelegenheid voor vee is geen strijdig gebruik. In Beekdalen I is éénrijige beplanting langs landbouwgronden toegestaan. Er is een afwijkingmogelijk voor landschappelijke beplanting, mits dit de landschappelijke structuur versterkt en geen onevenredige afbreuk doet aan de natuurlijke waarden en de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden.

Overige afwijkingmogelijkheden (Geldt niet in Agrarisch met waarde II)

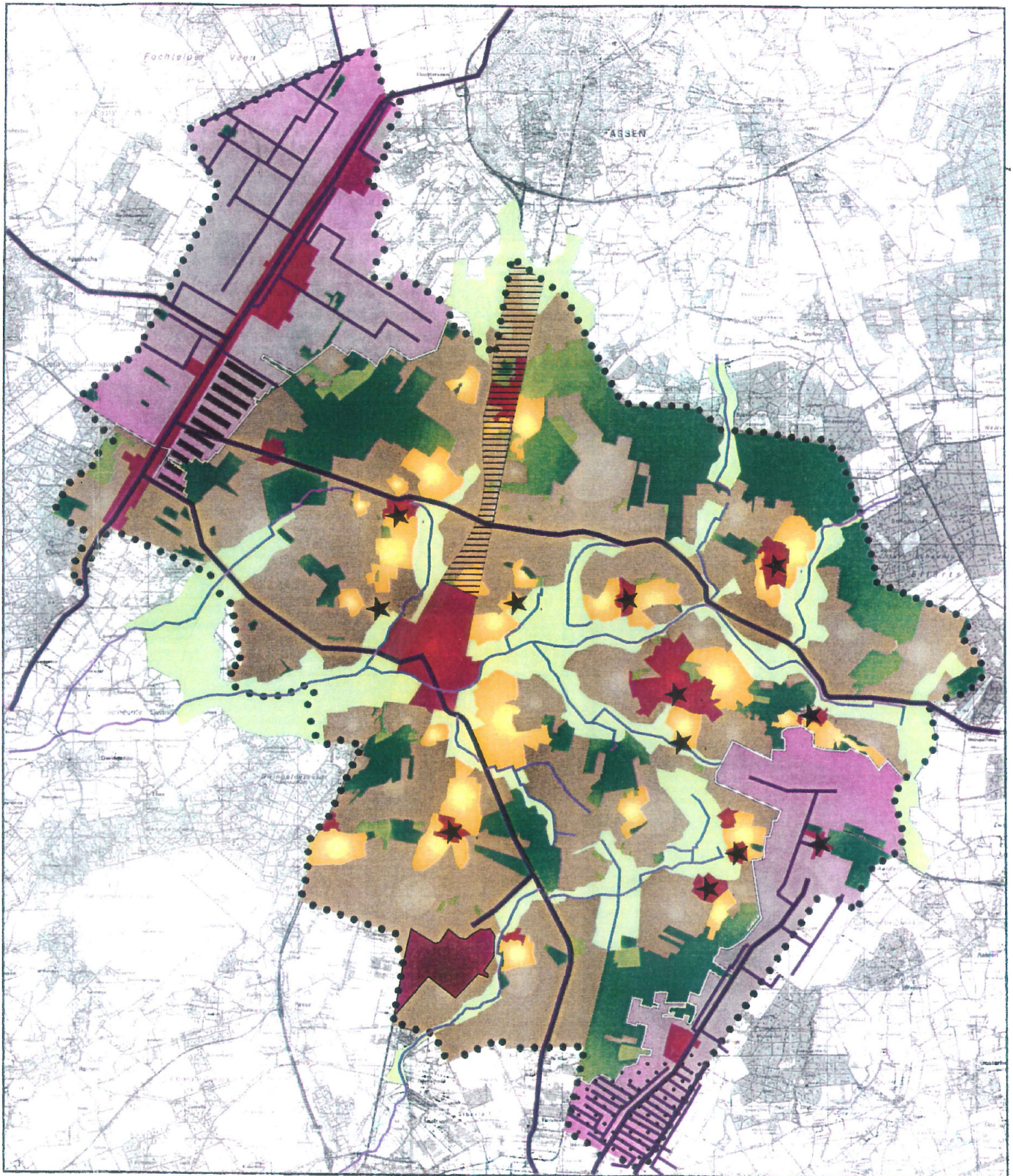
Verder is afwijking van de regels van de gebruiksbepalingen (via afwijkingbevoegdheid van B&W) mogelijk voor:

- Covergisting van mest en/of agrarische (bij)producten, mits de capaciteit van de installatie kleiner is dan 100 ton per etmaal is onder voorwaarden toegestaan. Het kan alleen op een bouwperceel aan een weg die is berekend op zwaar verkeer. In geval van covergisting is ook een afwijking van de regels mogelijk voor het opslaan van mest buiten het bouwperceel ;
- Het splitsen van een bedrijfswoning in meer dan één woning: dit is is onder voorwaarden mogelijk bij een volwaardig meermansbedrijf;
- Mest en kuilopslag buiten het bouwvlak, indien daarbinnen geen plaats meer is voor opslag.
- Splitsen van de bedrijfswoning in meer dan één woning, indien dit voor de bedrijfsvoering van het meermansbedrijf nodig is.
- Toestaan dat gronden voor agrarische bedrijfsvoering worden gebruikt voor houtteelt.
- Toestaan dat gronden ten behoeve van een paardenrijdbak worden gebruikt.
- Het combineren van een agrarisch bedrijf met een ondergeschikte tweede tak of een deeltijdfunctie in de vorm van lichte bedrijvigheid of een zorgfunctie.

Voor de mogelijkheden van afwijking van de regels geldt in het algemeen als voorwaarde dat geen onevenredige afbreuk mag worden gedaan aan landschappelijke, natuurlijke, geomorfologische en cultuurhistorische waarden. Waar relevant geldt een dergelijke afwegingsbepaling ook ten aanzien van de milieusituatie, de verkeersveiligheid en de gebruiksmogelijkheden van aangrenzende gronden.

Bijlage 4: Visiekaart Landschapsbeleidsplan Midden-Drenthe

Landschapsbeleidsplan Midden-Drenthe
Visie

Legenda

HET PLATEAU

essen:

- openheid op de es
- beplanting met Eik langs oude wegen
- erfbeplanting en perceelgrensbeplantingen langs de randen

beekdalen:

- openheid in het beekdal
- zware beplantingen aan de randen
- dwarsbeplantingen met Els waar het beekdal grens aan de es

beken

jonge ontginningen - bebost of in eigendom bij natuurbeschermingsorganisaties

jonge ontginningen - landbouwgrond:

- open en begrensd door gesloten bosranden
- aanleg van erfbeplantingen
- beplanting langs belangrijke wegen

'route-landschap':

- heroverweging van bestaande functies met afstemming op landschappelijke eenheden
- schakeling naar de omgeving zorgvuldig vormgeven
- ordening wordt bepaald door het onderliggende landschap

DE RAND

veenontginningen: behoud openheid

bij Smilde: ontwikkeling van kleinschalige boscomplexen of landgoederen

bij Nieuw-Balinge: ontwikkeling van kleinschalig nieuw bos

wijken

kanalen:

markante beplanting als contrast met de omliggende landschappen,
plaatselijk onderbroken bij kruising van de beekdalen

OVERIG

cultuurhistorisch waardevolle nederzetting (bron: POP Drenthe, 1998)

gemeentegrens

overige bosgebieden

VAM-terrein

dorpen (bron: bestemmingsplannen buitengebied)

0 1 2 3 km

Basiskaart: top. kaart 1:50.000;
bladen 110, 12W, 12O, 16O, 16W, 17O
Naam bestand: visiekleur.fh8
Mutatiedatum: 160200CdJ

3 VISIE

Uitgangspunt voor het gemeentelijk beleid is de analyse van landschap en natuur uit hoofdstuk 2 en de landschapselementeninventarisatie die in bijlage III is weergegeven. De visie reageert op de ontwikkelingen die zich in het gebied voordoen. Met deze visie formuleert de gemeente Midden-Drenthe eigen beleid voor landschap en natuur, in aanvulling op bestaand beleid van rijk en provincie. Concreet gaat het om de versterking van de structuur en om het behouden en verhogen van de kwaliteit van landschap en natuur in verschillende deelgebieden.

In dit visiehoofdstuk zijn eerst de uitgangspunten voor het gemeentelijk beleid in hoofdlijnen opgesteld. Vervolgens wordt ingezoomd op verschillende gebiedsdelen, omdat per deelgebied andere accenten liggen, afgestemd op de specifieke kenmerken en kansen.

3.1 Uitgangspunten voor het gemeentelijk beleid voor landschap en natuur

De uitbreiding van de kernen, de vervlakking van de landschappelijke verschillen, het (te) eenzijdig op ontwatering gerichte waterbeheer van de laatste 20 jaar en het verdwijnen van waardevolle flora en fauna zijn belangrijke ontwikkelingen in het buitengebied van Midden-Drenthe. Het Landschapsbeleidsplan Midden-Drenthe reageert op deze ontwikkelingen. Het bestaande beleid van waterschap, provincie en rijk voor de kwaliteit van landschap en natuur is hierbij uitgangspunt. Het Landschapsbeleidsplan geeft de gemeente een eigen instrument om de inhoudelijke koers te bepalen en om zelf actief te zijn in de concrete zorg voor het landschap; samen met anderen.

De gemeente heeft in dit Landschapsbeleidsplan als uitgangspunt gekozen voor het streven naar het behouden, herstellen en versterken en zo nodig vernieuwen van de landschappelijke kwaliteiten van het buitengebied van Midden-Drenthe. Dit alles afgestemd op de bestaande functies in het buitengebied.

Uitgangspunten voor het beleid voor landschap en natuur in Midden-Drenthe zijn daarom:

- zorg voor een aantrekkelijk en toegankelijk landschap met een eigen gezicht,
- aansluiting van de functies van het gebied bij de kwaliteiten van het landschap en afgestemd op andere functies in het landschap.

Landschap

De provinciale Nota Landschap bevat de meest uitgesproken analyse en aanbevelingen voor de ontwikkeling van visueel ruimtelijke en cultuurhistorische waarden. Het Landschapsbeleidsplan Midden-Drenthe vertaalt de aanwijzingen hieruit in een concrete lokale visie op het toekomstige landschap.

Basis voor de landschapsvisie is de tweedeling in het hoge landschap op het plateau en het lage landschap van de rand. Deze tweedeling is bepalend voor de ruimtelijke en ecologische kwaliteiten in Midden-Drenthe en is richtinggevend voor de visie op de toekomst.

Het landschap op het plateau heeft zich geleidelijk ontwikkeld, is kleinschalig en gevarieerd en de

structuur ervan wordt bepaald door de beekdalen. De twee veenkoloniale ontginningen aan de rand zijn rationeel ontgonnen. Het landschap wordt er bepaald door lange, rechte lijnen en de ruimten zijn er grootschalig en zeer open. Bij behoud dan wel vernieuwing neemt de gemeente Midden-Drenthe de kenmerken van de afzonderlijke landschappen als uitgangspunt.

Bij uitbreiding van dorpen worden de dorpsranden steeds afgestemd op het omringende landschap en netjes ingepast. Dit betekent dat abrupte overgangen van dorp naar landschap niet voorkomen.

Natuur

In het bestaande beleid zijn veel aanknopingspunten gegeven voor behoud en versterking van de natuurwaarden in de gemeente Midden-Drenthe. Het Landschapsbeleidsplan doet op beleidsniveau geen nieuwe aanbevelingen voor natuur(ontwikkeling). Er zijn geen verdere uitwerkingen gegeven voor versterking van de natuur. Het volgt het bestaande beleid voor natuur en richt zich op de afstemming van het natuurbeleid op de landschapsstructuur. Natuurgerichte maatregelen worden in de landschapsvisie ingepast en afgestemd op het geformuleerde streefbeeld.

In het POP Drenthe, beheersplannen en landinrichtingsplannen is de ecologische hoofdstructuur (EHS) als drager van ecologische waarden uitgewerkt. Er zijn tevens mogelijkheden aangegeven om het beleid te realiseren. Dat leidt plaatselijk tot nieuwe natuurgebieden en dwars door het landschap heen tot ecologische verbindingen. In de gemeente Midden-Drenthe zijn DLG en de provincie Drenthe samen met betrokkenen gestart met de voorbeelduitwerking van de ecologische verbindingzone

Ter Horsterzand-Orvelterzand. Inrichting en beheer van ecologische verbindingzones dient in overleg met agrariërs en andere betrokkenen te worden bekeken. De aanbevelingen die in dit Landschapsbeleidsplan voor het landschap gedaan worden, liften mee bij de realisering van de ecologische verbindingzone.

Beheer van landschapselementen moet zijn afgestemd op het landschapstype waarin ze liggen. In sommige gevallen is het beheer in te passen in de agrarische bedrijfsvoering. Waar mogelijk moet dit worden gestimuleerd.

Het contrast tussen het plateau en de rand

De bijgevoegde visiekaart geeft aan hoe de gemeente Midden-Drenthe haar landschapsbeleid wil voeren.

Basis daarvoor is het contrast tussen het plateau en de rand. Versterking van het contrast tussen het plateau en de rand is mogelijk door:

- markeren van de randen tussen de twee landschappelijke eenheden,
- behoud van de kleinschaligheid en de variatie op het plateau,
- grootschalige ruimten en lineaire landschappelijke beplantingen in de veenkoloniale landschappen,
- duidelijk contrast tussen het plateau en de doorsnijdende kanalen.

3.2 Landschap en natuur in deelgebieden

Op het plateau en langs de rand zijn verschillende deelgebieden te onderscheiden. Per deelgebied leidt de uitwerking van de hoofdlijnen van de visie tot verschillende maatregelen. De karakteristieke eigenschappen zijn steeds richtinggevend bij het behouden of vernieuwen en ontwikkelen van het landschap in de toekomst.

- op het plateau: de beekdalen, de oude ontginning van de essen en de dorpen, de jongere ontginningen en het 'route-landschap',
- de rand: veenkoloniale landschappen en de kanalen dwars door het plateau,
- bijzondere elementen: VAM-terrein bij Wijster.

Het plateau

Op het plateau geven de beekdalen structuur aan het landschap. Daarom wordt de samenhang van de beken en beekdalen herkenbaarder gemaakt en daarmee het onderscheid tussen dal en omgeving.

De beekdalen

In de beleidsstukken op provinciaal niveau vormen de beekdalen een belangrijk speerpunt. De meeste beken en beekdalen in de gemeente Midden-Drenthe onderscheiden zich in het beleid door natuurbeelden: natuur voert de boventoon. Alleen de Beilerstroom en de aanvoerende beken van dit stroomgebied behouden in het bestaande beleid de agrarische functie.

Het Landschapsbeleidsplan benadert de beekdalen niet vanuit de invalshoek van natuur, maar vanuit het landschapsbeeld. De gemeente streeft naar openheid in de beekdalen. Waar nodig wordt de openheid hersteld. De overgangen krijgen de nadruk, onder andere door beplantingen (singels, houtwallen, wegbeplantingen) aan de randen. Op plaatsen waar beekdalen direct grenzen aan escomplexen bepalen elzenrijen haaks op de richting van het dal en de beek het beeld in het beekdal. Waar deze dwarsbeplantingen al aanwezig zijn, worden ze in stand gehouden. Op andere plaatsen worden ze aangevuld. Voorbeelden zijn de Eursingerstroom bij Westerbork, de Beilerstroom bij Zwiggelte en de Elperstroom bij Eip.

Het niveauverschil in het beekdal krijgt zoveel mogelijk een accent: de wegen langs de randen liggen zichtbaar hoger dan het dal en krijgen een stevige beplanting.

In het beekdal van de Beilerstroom neemt de relatie tussen het beekdal en de kern Beilen een bijzondere plaats in. Deze wordt zoveel mogelijk hersteld.

De oude ontginning van de essen en de dorpen

De essen blijven open. Alleen de oude wegen langs de es krijgen een beplanting met Zomereik. Kruisen de wegen een beekdal, dan wordt de beplanting onderbroken. Beplanting langs wegen over de es en perceelgrensbeplanting op de es past niet in het open karakter. In het verleden is op veel plaatsen aan de randen van de essen op overhoeken of als veekering beplanting aangebracht. Deze beplanting wordt behouden.

Erfbeplantingen in de omgeving van de dorpen en perceelgrensbeplantingen rond de essen krijgen extra aandacht, net als berm- en (akker)randenbeheer op de essen.

De jongere ontginningen

In de jongere ontginningen is onderscheid gemaakt in agrarische gronden, grootschalige boscomplexen en restanten heide en bos (de vroegere woeste gronden).

De agrarische gebieden in de jongere ontginningen blijven open en worden begrensd door gesloten bosranden: het relatief grootschalige karakter blijft behouden. Aanleg van erfbeplanting in de grote open ruimtes wordt gestimuleerd. Belangrijke wegen vormen doorgaande elementen en geven structuur aan de open ruimtes. Zij krijgen een wegbeplanting met Eik.

Karakteristiek zijn de ruige bermbeplantingen met Berk langs zandpaden. Deze worden zoveel mogelijk in stand gehouden.

Het 'route-landschap'

Tussen Assen en Beilen ligt ingesnoerd een restant van een stukje landschap dat wordt bepaald door (dorps)uitbreidingen, hoogspanningsleiding, snelweg en spoorlijn. Dit zogenaamde 'route-landschap' is te beschouwen als een aparte landschappelijke eenheid.

Het Landschapsbeleidsplan geeft een open invulling aan dit stukje landschap waarbij de ordening bepaald wordt door het onderliggende landschap van essen en jongere ontginningen. De landschappelijke kwaliteiten zijn de basis voor een ruimtelijke indeling en worden zoveel mogelijk benut. In het 'route-landschap' wordt gestreefd naar heroverweging van de bestaande functies met afstemming op de landschappelijke eenheden. Voorbeelden van functies die in het 'route-landschap' een plaats krijgen, zijn landbouw, landgoederen, bos, wonen, 'groene' bedrijventerreinen, recreatie. Belangrijk bij de invulling van het 'route-landschap' is de schakeling naar de omgeving. Deze blijft in stand en wordt zorgvuldig vormgegeven.

De rand

Aan de 'uiteinden' van de gemeente Midden-Drenthe liggen twee veenkoloniale ontginningen met een totaal verschillend karakter. Het landschap van Smilde is grootschalig en kent een rationeel en vierkant verkavelings- en wijkenpatroon. In het landschap van Nieuw-Balinge en Witteveen domineren de wijken het landschapsbeeld, met name in het zuidelijke deel.

Veenkoloniale landschap van Smilde

Behoud van aaneengesloten grote open ruimten in de veenkoloniën van Smilde staat voorop. Erfbeplantingen krijgen daarom extra aandacht. Beplantingen langs wegen worden bij eindkap niet vervangen. Overige beplantingen worden zo goed mogelijk beheerd en in stand gehouden.

Langs de oostzijde van de Drentsche Hoofdvaart is ruimte voor nieuwe draagkrachtige functies die de structuur van het landschap versterken. Te denken valt aan kleinschalige boscomplexen of landgoederen van 5-10 ha groot. Deze nieuwe elementen sluiten aan op het bebouwingslint van Smilde en op de bestaande landschapsstructuur en staan haaks op de Drentsche Hoofdvaart. Zichtlijnen in oost-westrichting blijven hierdoor behouden.

Veenkoloniale landschap van Nieuw-Balinge en Witteveen

Rondom Nieuw-Balinge heeft het landschap een kleinschalig karakter. In aansluiting hierop is ruimte voor de aanleg van kleinschalig nieuw inheems bos of productiebos. Hierdoor wordt de landschappelijke karakteristiek versterkt. De wijken blijven belangrijke zichtlijnen in dit gebied.

Behoud van de openheid is belangrijk speerpunt in de omgeving van Witteveen. Weg- en erfbeplantingen bepalen hier de structuur.

De kanalen dwars door het plateau

Specifieke elementen die onderdeel zijn van de veenkoloniale ontginningen, maar er voor een groot deel buiten liggen, zijn de kanalen. Ze contrasteren met de landschappen die er omheen liggen. Het

Oranjekanaal en de Beilervaart-Linthorst Homankanaal krijgen een markante en afwijkende beplanting, op zodanige wijze dat het kanaal als eenheid herkenbaar is en blijft ten opzicht van de omgeving. Een forse beplanting met bomenrijen of gesloten beplanting aan weerszijden van de kanalen zorgt ervoor dat er een zekere beslotenheid langs het kanaal ontstaat. Zo vormen de kanalen als bijzondere elementen een duidelijk contrast met het landschap van het plateau.

Wanneer de kanalen een beekdal doorsnijden, wordt de beplanting plaatselijk onderbroken. Een goed voorbeeld hiervan is nu al aanwezig bij Spanma, waar de beek het Oranjekanaal kruist. Dit kan echter ook op andere plaatsen verder versterkt worden.

Het VAM-terrein bij Wijster

Voor de uitbreiding van het VAM-terrein bestaat een landschappelijk inpassingsplan. Het plan richt zich op verbetering van de ruimtelijke structuur van het landschap waarvan het VAM-terrein deel uit maakt.

Het Landschapsbeleidsplan volgt de voorgestelde maatregelen uit het landschappelijk inpassingsplan en doet geen nadere uitspraken over het VAM-terrein. In het verleden zijn hier grote bospercelen aangeplant. In hoofdzaak gaat het nu om het plaatselijk aanbrengen van singels (voor de beperking van de zichtbaarheid vanaf de weg) en het stimuleren van het aanbrengen van erfbeplantingen (voor het beperken van de zichtbaarheid vanuit de bebouwing). Het accent ligt op maatregelen in het stroomdal van het Oude Diep en de esgronden ten zuiden van Wijster en Drijber, waar de zichtbaarheid door het open karakter van het landschap het grootst is (Grontmij, 1988 en 1989).

